Poštnina plačana v gotovini

LETO LIX — V Ljubljani, v nedeljo 15. februarja 1931 — ŠTEV. 37 — Cena 2 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996. 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ecce ancilla Domini!

Spoštljivo uvaževanje, s katerim je tudi nekatoliški moderni svet sprejel papeževe besede o zakonu, je siguren znak, da se je velik del kulturnega človeštva zavedel pogubnih posledic, ki jih ima za posameznika in za družbo neurejeno, razmajano zakonsko življenje našega časa. Vodivno glasilo svobodoumnega nemškega protestantovstva piše: »Resna kritika okrožnice o zakonu mora lojalno začeti z ugotovitvijo, da je papež osnovni problem zakona razvil z imponujočo sklenjenostjo in neodoljivo logiko, kar v času brezupne breznačelnosti in relativizacije vseh pojmov in vrednot veliko pomeni. Vsi, ki se danes bore za čist in srečen zakon, morajo videti v jasnem in neustrašenem nastopu papeža za prvotna krščanska načela v tem pogledu dragoceno pomoč, čeprav so od katoliške cerkve ločeni, zakaj v tem vprašanju, kakor ga papež sam gleda, ne gre za kakšne konfesionalne nazore, ampak za celoto, za obstoj zakona samega.«

Da táko globoko priznavanje v nekatoliških krogih ne izključuje v gotovi meri kritike posameznih postavk ali rešitev okrožnice, bodisi glede bistva, bodisi v prigodnih stvareh, je razumljivo, saj gredo pojmi o zakonu kot enem najosnovnejših dejstev in norm razumskega in nagonskega življenja človekovega med katoliškim in nekatoliškim svetom najmenj že poldrugo stoletje čisto narazen. Toda če kritika izhaja iz priznanja, da krize zakona in družine ni mogoče ozdraviti drugače, kakor če se vpostavijo brezpogojno veljavne moralne norme življenja, kakor je to storil papež, potem taka kritika ni brezplodna. Zato smatramo, da ne bo brez haska, ako se pečamo z nekim ugovorom, ki se proti papeževi okrožnici najbolj često sliši tudi iz ust jako resnih in od krščanskega etosa brez dvoma prešinjenih ljudi.

Ta ugovor se tiče stališča najvišje učeniške oblasti Cerkve glede odnosa med možem in ženo. Te stvari se je že skoraj eno leto pred objavo okrožnice »Casti connubii« dotaknila tudi slovita nemška katoliška pisateljica, ki je v ugledni katoliški reviji zagovarjala mnenje, da ljubezenska enota obeh zakoncev kot medsebojna telesno-duhovna dopolnitev izključuje podrejenost žene možu: v taki enoti da o odnosu nadrejenosti in podrejenosti načeloma ne more biti govora. Znane besede apostola Pavla, da bodi žena možu pokorna in da je mož ženi glava kakor je Kristus glava Cerkvi, da so le časovne vrednosti: da namreč izvirajo iz naziranja takratnega judovstva o odnosu med spoloma. Mož. izvaja pisateljica dalje, da je svojo nalogo v človeški družbi sploh zgrešil; on danes v vseh ozirih, predvsem v etičnem, ne samo da ni ženski enakovreden, ampak manjvreden. Družba bo ozdravela šele, če vodstvo prevzame ženska, ki je ostala naturnejša, se bitno ni pokvarila in je ohranila v sebi vire zdravega in polnega življenja. Pisateljica opozarja, da je žena vodivno vlogo v zgodovini že igrala: za dobe tako zvanega matrijarhata. Ker okrožnica podreditev žene možu v smislu katoliške tradicije zopet podčrtuje in jo, kolikor se božjega razodetja tiče, osnuje na omenjenih besedah Apostola, se vnovič oglaša kritika, podobna gori omenjeni: da papež uči podložniško stališče žene; da težnjo žene, da bi se iz tega podložništva dvignila do nje dostojne svobode, tako v etičnem kakor v socialnem in gospodarskem oziru, sklicujoč se na pismo do Korinčanov, načeloma zavrača.

Temu je odgovoriti, da se je okrožnica v tem oziru napak razumela. Papež je sam z besedami najglobljе čustvenosti bit zakona označil kot najintimnejšo ljubezensko enoto, kot soglasje duš in medsebojno prešinjevanje dveh po celosti telesnega in duševnega življenja v eno. Spričo takega označenja zakona je a priori nemogoče, da bi okrožnica učila podložništvo žene v takem pomenu, kakor ga bere iz papeževih besed o pravi svobodi žene nekatoliška kritika: da zagovarja vrhovni učitelj cerkve »suženjstvo« žene. Ne suženjstvo, ampak resnično svobodo, kakor odgovarja bitnim zakonom obeh spolov; kakor jo terja raznolikost obeh spolov, ki se dopolnjujeta ravno zato, ker predstavljata oba dva svetova različnih vrednot; kakor izhaja iz nature žene, ki je čisto svojska kakor je svojska moževa!

Zelo jasno pravi okrožnica, da tudi v ljubezenski skupnosti mora vladati red. Red, ki mora vladati v zakonu, pa je p o s e b e n red, red ljubezni. Po božjem moralnem redu je mož glava družini, česar Apostol ne postavlja, ampak samo ugotavlja. Iz tega izvirajoča podrejenost žene možu ne zanikuje in ne prikrajšuje one svobode žene, ki izvira iz njenega človeškega dostojanstva in iz njene vzvišene naloge kot družice moža in kot matere. Zato se od nje nikakor ne zahteva, da naj se pokori zahtevam in željam moža, ki bi bile nespametne ali nemoralne in za njeno žensko in ženino ter materinsko dostojanstvo žaljive. Ona ni ne sužnja ne podložnica, ampak družica, ki se prostovoljno podreja v onih stvareh, ki jih je narava sama možu odkazala kot njemu svojsko funkcijo v življenjski skupnosti zakona. Kar ji ne pristoja, to je ono svobodnjaštvo, po katerem bi si lastila proti svoji naravi, proti svoji ženskosti in proti bitnim zakonom svojega spola take pravice, katere bi blagor in srečo družine uničile, zakonsko soglasje razdrle, družino propale matere in oblikovalke otroške duše, moža pa družice, ki bi njegovo v racionalnost in preračunanost usmerjeno življenje vračala v iracionalne globine čustva, brez katerega vsako življenje postane enostransko in naposled izhira. Zato Cerkev ob tem problemu zakona ne navaja samo gori omenjenih besed Apostola, ki terjajo pokornost žene možu, ampak tudi one, ki pravijo, da ima mož ženo do popolne samopredanosti ljubiti kakor Kristus ljubi Cerkev in da je mož glava ženi tako kakor je Kristus glava Cerkvi: ker je namreč »žena odsvit moža, kakor mora biti mož odpodobek in odsvit Boga«. Iz te religiozno-mistične utemeljitve odnosa med možem in ženo sledi jasno, da tu o suženjstvu niti o kakršnemkoli okrnjevanju svobode in pravic ženstva ne more biti govora, kakor ne more biti govora o suženjskem odnosu božjega odpodobka in odsvita do Boga, očeta vse luči. Govor je le o bogohotenem redu ljubezni tako v srečo zakoncev kakor v blagor družine in človeštva. Da bi prav nobenega dvoma ne bilo, kako Cerkev svojevrstno razmerje med moškim in žensko v zakonu razume, pravi okrožnica: »Kar podrejenost žene možu ženi prepoveduje, je to, da bi se v družinskem telesu srce ločevalo od glave v največjo škodo družine, ki bi s tem bila ogrožena naravnost v svojem obstoju. Zakaj če je mož glava, je žena s r c e družine; in če ima mož predpravico vodstva, ima žena predpravico ljubezni kot neko svoji naravi svojsko vrednoto.«

Kdor torej besede okrožnice prav premisli in se v njenega duha vglobi, bo nujno prišel do zaključka, da glede pravilne relacije med možem in ženo ne uči ničesar drugega nego to, do česar so se pametni borci in borivke za žensko emancipacijo danes sami dokopali, potem ko so spoznali zmotnost prenaglašene in prestopnjevane ženske svobode, ki bi vedla do nenaturnega in protinaturnega pomóženja ženske. Učenje papeža pa sledi tudi iz narave in iz osnovnih zakonov spolov samih.

Oba spola imata po sebi vsak svojo funkcijo, svoj pomen in svojo vrednoto ter v tem oziru ne moreta drug drugega zamenjati in nadomeščati — le dopolnjujeta se. Žena je bližja nagonskim virom narave in življenja, neposrednemu dojemanju, nereflektiranemu spoznanju; ona bolj sluti, uvideva, zré in čuti nedojemljivo pa osnovno važno resnico življenja; bolj je zajeta in prežeta od Božanstvenega in se mu brez zadržkov udaja kakor se udaja vsemu, kar jo prevzame. Ženska se ne sprašuje, kaj, zakaj in čemu, ampak se predaja Misli, trpi in se žrtvuje zanjo ter ji služi. Ona dojema c e l o t o vsakega vprašanja po vpogledu in ne razčlenjuje. Ne proglaša načel, ne organizuje, ne zbira ljudi okoli gesel, se ne bori toliko in ne peha ter zove: ženska j e ; to svojo bit iz sebe vsa izžareva, je mirno zakoreninjena v življenje in se ne da lahko zmotiti; vsem je blaga točka umirjenja in ublaženja. Ne išče, ona ima! Vse drugače moški. On je obenem hladen racionalist in nemiren iskavec; večno sprašuje, utemeljuje, opravičuje. Kljub neutešljivemu teženju terja stvaren red in mero; zajezuje bogat in mogočen tok čustev in računa, preden se čemu ves preda. Od nagonskega življenja teži k njega urazumljenju, obvladanju in umerjanju.

Pravo in polno življenja pa terja medsebojno dopolnitev obeh spolov v uravnovešenost napetosti med čustvom in razumom, prekipevanjem in mero, vladanjem in služenjem. Moški potrebuje ženske, ženska moškega. Sam Apostol, ki se mu očita, da je učil podložnost žene, pravi v istem I. pismu do Korinčanov: »Niti je žena v Gospodu neodvisna od moža niti je mož neodvisen od žene.« Toda zato, da pride vsa moč, vsa blagodejnost in vrednost ženske nature do svoje polne veljave, do polnega udejstvenja in do pravilne funkcije v organizmu družine in človeške družbe, je treba, da se uredi v bogohoteni red prostovoljne, tovariške, ljubezenske, družinske podreditve možu v tem, kar potrebuje njegove urazumevajoče, umerjajoče in vodeče sile. Le v njej ima žena oporo, držaj, uglasitelja in usmerjevalca za bohotne sile svoje čustvenosti, predanosti in negovanja vsega dobrega in lepega, za vzgojo porajajočega se in rastočega življenja, ki nujno potrebuje njenega m a t e r i n s t v a, v čemer se šele njena ženskost izpolnjuje. To svojo osobitost izdejstvuje ženska lahko tudi v samostojnih poklicih, ki so sicer dozdaj bili moškemu pridržani, pa si morajo danes zaradi gospodarske stiske tudi ženske z njimi služiti svoj kruh. Tudi mehanično delo pisarne, delavnice in skladišča more ženska poživiti, počlovečiti in razsvetliti. Svojo pravo soprožjo in materinsko nalogo pa more izpolnjevati le, če svoje bogato čustveno življenje uredi v red, ki ga upravlja mož v skupnosti družine in človeške družbe. Vsak uklon od tega reda narava sama kaznuje s posledicami moralnega in socialnega razkroja.

Prav ima nemška katoliška pisateljica, ko ugotavlja in obžaluje velik moralni padec sodobnega moškega sveta. Toda družba ne bo ozdravela, če bo žena prestopila krog svoje ženskosti in svoje ženske naloge v vsemirju, ampak narobe! Moški bo ozdravel, se prerodil, se izvirom življenja iz današnje racionalizacije in mehanizacije zopet približal, če bo žena bolj vršila svoje ž e n s k o poslanstvo. Moški danes razdirajo moralni red, ženska ga bo vpostavila samo, če bo zvesto služila svoji ženski in materinski nalogi, mirna, nezmotljiva, neomajljiva, ko okoli uje besni vihar moralnega in socialnega kaosa.

Španska vlada strmoglavljena

Volitve se odpovejo — Kralj namerava odstopiti — Odstop vlade je popolen polom dosedanjih metod

Madrid, 14. febr. kk. Grof Romanones, ki je snoči nedvomno na željo kralja obiskal generala Berenguerja, ki leži v postelji že par dni radi rane na nogi, je opolnoči sporočil zastopnikom listov, da sta se on in Alhuzemas, drugi voditelj liberalcev, samo zato hotela udeležiti volitev, da bi takoj v parlamentu zahtevala sklicanje novega ustavodajnega parlamenta, ki bi moral obsegati vse stranke, da se rešijo sporni problemi. **To stališče je nocoj sporočil tudi generalu Berenguerju ter je bilo s tem gotovo, da bi bilo sedanjemu parlamentu usojeno samo kratko življenje in da bi bilo njegovo sklicanje brezpomembno.** Tudi Cambo je danes ponoči sporočil v Barceloni, da se pridružuje stališču grofa Romanonesa. S tem je nadaljevanje Berenguerjeve vlade postalo nemogoče, ki se je na svoj program obvezala nepreklicno. Najbrž bo sedaj grof Romanones predlagal generalnega kapitana mornarice Aznarja kot nepolitičnega ministrskega predsednika.

Kriza se oficielno še ni objavila, **vendar je general Berenguer ob tej uri že odstopil. Radi svojih ostrih diktatorskih ukrepov se je nazadnje sprl skoraj z vsemi. Zdi se, da je kralj pripravljen, podpisati dekret, da se razpis volitev anulira. Davi je obiskal kralj generala Berenguerja v vojnem ministrstvu in povabil v kraljevo palačo na posvetovanje grofa Romanonesa, vojvoda Maura in markija Alhuzemasa. Cambo bo jutri iz Barcelone prišel v Madrid. Kralj bo govoril tudi s Sanchezom Guerro in drugimi osebnostmi, ki so za to, da se zopet skliče ustavodajen parlament. Gotovo je, da se bo sestavil nacionalen koncentracijski kabinet.** Vse ostalo pa je negotovo. Odstop generala Berenguerja seveda ni smatrati za navadno spremembo vlade, temveč kaže popolni polom dosedanjih metod in pot od diktature k normalnemu življenju.

Pariz, 14. febr. kk. Kakor se javlja iz Valencije, je tamkajšnji vojaški guverner na vest o demisiji Berenguerjevega kabineta izpustil iz zaporov vse politične jetnike. Tudi delavske strokovne organizacije, ki so bile po vstaji v Jaci prepovedane, so zopet dovoljene.

Madrid, 14. febr. V političnem položaju je nastal nenadoma popoln preobrat. Liberalna voditelja grof Romanones in Gardeira Prieto sta izjavila, da bosta revidirala svoječasni sklep in se eventualno udeležila parlamentarnih volitev pod pogojem, da bo novoizvoljena zbornica takoj razpuščena in sklicana ustavodajna skupščina, ki bo izdelala novo špansko ustavo. Ko je katalonski voditelj Cambo doznal o tej odločitvi, je izjavil, da je postala udeležba njegove stranke v sedanji volivni borbi v takih razmerah nepotrebna.

Kralj odstopi.

Zaradi splošne politične negotovosti se razširjajo zadnje dni zelo senzacijonalne vesti. Tako so poročali med drugim, da namerava kralj odstopiti v korist svojega svaka Dona Carlosa Burbonskega, ki je trenutno generalni nadzornik španskega konjeništva.

Madrid, 14. febr. AA. Havas poroča: Snoči je bilo v ovjnem ministrstvu več sestankov med predsednikom vlade Berenguerjem in drugimi politiki. Romanones se je posebej sestal z Berenguerjem. Po teh sestankih je Berenguer izjavil novinarjem, da bo o teh sestankih danes izšlo v listih poročilo. Berenguer je danes tudi zahteval avdijenco pri kralju.

Meščanske stranke stoje za Romanonesom, ki je dal izjavo, v kateri je med drugim rekel, da je bil včerajšnji dan jako važen za zgodovino Španije. Sporazum med meščanskimi strankami, o katerem se je govorilo pred nekaj dnevi, se bo ustvaril.

Pariz, 14. febr. AA. Havas poroča iz Madrida: **V teku današnjega dne bo ministrski predsednik Berenguer predal ostavko vsega kabineta. Sestavo nove vlade bi dobila nevtralna oseba. V kabinet bi še stopili Mauro, Romanones, Garcia, Prieto in več drugih pristašev Albe.** Romanones je snoči imel sestanek z več politiki in se je pri tej priliki izrekel za ustavotvorno skupščino.

Demisija vlade

Madrid, 14. febr. AA. Kakor je bilo pričakovati, je ministrski predsednik Berenguer predložil kralju demisijo svojega kabineta. Kralj je demisijo sprejel in se takoj posvetoval z voditelji liberalne stranke. Ponudil je sestavo novega kabineta vrhovnemu poveljniku vojne mornarice admiralu Aznarju, ki bo ponudil liberalcem važna ministrstva. Kakor poročajo, bo novo špansko ministrstvo prehodnega značaja in bo imelo nalogo, da pripravi tla za ustavodajno skupščino.

Madrid, 14. febr. AA. Kraljevi odlok je odgodil volitve v parlament, ki so se imele vršiti dne 1. marca.

Grof Bethlen napada

Neokusen izpad predsednika vlade proti dr. Benešu

Budimpešta, 14. febr. kk. V poslanski zbornici je danes baron Josip Szterenyi napadel češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša radi izjave v »Paris Midi«, da naj bi na Madjarskem prišel na vlado drug, bolj pacifističen režim. Stavil je vprašanje ministrskemu predsedniku, grofu Bethlenu radi take kršitve mednarodnih običajev, da se države ne vtikajo v notranje zadeve tujih držav. Pripomnil je, da bi Madjarska obnovila tudi gospodarska pogajanja s Češkoslovaško, če bi izšla zanje iniciativa iz Prage, kjer so jih prekinili. Grof Bethlen je takoj odgovoril in izjavil v silno ostrem tonu, da je stvar osebnega okusa, priti v salon mednarodne politike z ovratnikom in kravato ali brez nje, vendar pa se ta simptom na gotovi strani ponavlja tako pogosto, da nastaja sum, da se špekulira na to, da Madjarska nima poguma odgovoriti. Trdil je, da se je dr. Beneš že večkrat pregrešil proti nevmešavanju v tuje zadeve. Tako leta 1929, ko je ugotavljal, da se madjarsko kmetsko prebivalstvo zatira, leta 1930, ko je izjavil, da vlada v državah male antante demokratičen, na Madjarskem pa protidemokratičen režim, drugič pa, ko je napovedoval notranje zmešnjave na Madjarskem. Ko so v Budimpešti dognali za zadnje izjave dr. Beneša, je dobil madjarski poslanik v Pragi naročilo, zahtevati pojasnila. Dr. Beneš je potrdil pravilnost izjav, pripomnil pa, da se ne nanašajo na sedanji režim na Madjarskem, temveč na ekstremne in neodgovorne elemente. Ni pa dovolil, da se sme ta izjava objaviti. Grof Bethlen obžaluje tako vmešavanje v tuje stvari, ki bi utegnilo povzročiti nemir, posebno v času, ko zahtevajo interesi obeh držav dober medsebojni sporazum v svrho politične in gospodarske konsolidacije.

Francija hoče nadzirati inozemce

Ostri ukrepi proti italijanski iredenti in španskim emigrantom

Pariz, 14. febr. kk. »Populaire« sporoča, da je francoska vlada pozvala več španskih emigrantov, ki stanujejo v Hendayeu, naj se iz obmejnega pasu preselijo onstran črte reke Loire, in sicer radi intervencije španskega poslanika. Med izgnanci so tudi voditelj socialistov in bivši poslanec Pietro, vseučiliški profesor v Parizu Ayuso in drugi. »Journal« piše, da se hočejo letalec Franco, general Llanos in njihovi tovariši, ki začasno bivajo v Parizu, preseliti v Belgijo, češ, da jim Francija nudi le pogojno in omejeno gostoljubje. Francoska socialistična stranka protestira proti vsem policijskim odredbam »na korist majajočega se španskega prestola«.

Pariz, 14. febr. kk. V zunanjem odboru senata je prišlo včeraj do odločne protestne manifestacije proti italijanski iredenti v Tunisu in na Korziki. Senator Ordinaire je opozarjal na nevarni obseg te propagande. Posebno na Korziki je položaj pesimističen. Italijanski list »Telegrafo« objavlja tam dan na dan nekaznovan najhujša sramotenja vsega, kar je francoskega. Propagando podpira in plačuje poseben odbor, ki ima svoj sedež v Livornu in ki ima izrečen cilj, pripraviti Korziko, da postane zrela za italijansko aneksijo. V vseh krajih podpirajo ta odbor plačani agenti, ki so povzročili številne incidente. Sprava med Francijo in Italijo ne bo lahka, dokler bo Italija trpela to propagando.

Kava in italijanska letala

Milan, 14. febr. AA. Po poročilu brazilskih listov bo dobavila Brazilija za 11 hidroplanov, ki so preleteli Atlantski ocean, 50.000 vreč kave v skupni vrednosti 90.000 funtov šterlingov.

Kralj pokrovitelj tekem v Bohinju

Belgrad, 14. febr. AA. *Nj. Vel. kralj je izvolil podariti svoje najvišje pokroviteljstvo nad zimskosportnimi tekmami, ki bodo 20. do 24. t. m. v Bohinju. Zmagovalec dobi od Nj. Vel. kralja zlato uro s kraljevimi inicijalkami. Za tekme so se prijavili do zdaj Norvežani, Poljaki, Čehoslovaki, Nemci in Avstrijci. Pričakujejo tudi prihod Švicarjev in Romunov. Posetniki tekem imajo polovično vožnjo.*

Osebne vesti

Belgrad, 14. febr. l. **Imenovani so:** Za poveljnika batalj. 48. pp. pehotni major Šarebenk Ivan; za vodjo prvega odseka voj. delegacije pri drž. žel. ravnateljstvu v Zagrebu konjeniški major Radomir Kravs; za namestnika člana voj. kontrole vojnega ministrstva intend. polkovnik Vilko Fuks; za vršilca dolžnosti načelnika intend. poveljstva brigadniške div. oblasti peh. podpolkovnik Karel Ers.

Ženitev je odobrena: Artilerijskemu kapitanu II. razr. Vekoslavu Kolbu z gdč. Živko, hčerko divizijskega generala Obradovića; inž. poročniku Ramšaku Rudolfu z gdč. Cveto, hčerko Mihajlovića Ivana, trgovca iz Šabca; višjemu voj. uradniku III. razr. art. tehn. stroke Josipu Puncerju z gdč. Roziko, hčerko pokojnega Ivana Preloga, bivšega gozdarskega upravitelja iz Novega Kloštra; san. morn. poročniku Otonu Štoru z gdč. Olgo, hčerko Ivana Senice, policijskega pristava v p. v Podbrežju pri Mariboru.

Upokojeni so: Uradnik v 1/III Brezič Bogoljub, Gregor Ivan, poslovodja pri poveljstvu pomorskega arzenala, Anton Uranič.

Imenovani so za disciplinske sodnike v prestolu sedmorice v Zagrebu oddelek B za Slovenijo in Dalmacijo: za predsednika Josip M e t l i č i č; za njegovega namestnika dr. Niko D e p o l o; za disciplinske sodnike dr. Niko D e p o l o, Henrik Lalić, dr. Anton K a n d i j a s, Franc P e r n u š, kasacijski sodniki. **Za njihove namestnike:** dr. Ivar Vuk, Niko Fabris, Anton Nagode, Remigije Vučić.

Napredoval je v 4a/I Miroslav Debeljak, tajnik upravnega sodišča v Sarajevu.

Kjer vlada sovraštvo

Rusko ljudstvo je razburjeno. Kakor vedno v zgodovinskih trenotkih, romajo tudi zdaj križem Rusije številni potujoči oznanjevalci božje besede. Živijo samo od milodarov usmiljenih kmetov, slabo so oblečeni, nosijo verige in težke križe. Imajo pa velik vpliv, in njihovi bolj izobraženi častilci celo razmnožujejo njihove pridige. Ena izmed slednjih je bila celo vtihotapljena iz Sibirije čez ktajsko mejo in natisnjena v Harbinu, največjem ruskem mestu izven sovjetskega ozemlja. Najvažnejši odlomki tega zanimivega lista se glasijo kakor sledi:

Bratje, ljudje! Kristjani, muslimani, Židje in tudi vi, komunisti! Vam vsem so namenjene moje besede o bratski ljubezni. Tudi vi, ki imate oblast in smatrate preganjanje za svojo dolžnost, se morate spomniti na božjo postavo, ki nam nalaga ljubezen tudi do sovražnikov.

Predočite si smisel sedanjih dogodkov! Živimo v rodovitni in bogati deželi, ki jo obdelujemo kakor poprej, a trpimo lakoto. Trpeli smo nekoč radi toče, mraza, potresa, vojne, kobilic... Zdaj že več let ni bilo sličnih nesreč. Zakaj stradamo, kakor da bi bil proklet naš trud in znoj? Imamo na svetu najrazsežnejše gozdove in bogate naravne zaklade. Izkoriščamo vse to kakor poprej. A nimamo niti desk za krste. Kmetje živijo brez petroleja v temnih nezakurjenih izbah. Še železnice in parniki trpijo, ker nimajo premoga, nafte in drv. Poglejte naše delavce! Pridni so in nadarjeni. Kakor poprej napenjajo vse moči pri plavžih in strojih. A železo in jeklo, ki ju izdelujejo, sta krhka kakor steklo in ilovica. Tkanine iz najboljših predilnic se razlezejo, ko prvič pridejo v pranje. Najboljši čevljarji naredijo iz najboljšega usnja čevlje, ki se razpočijo po enotedenski uporabi. Zidarji gradijo nove hiše, ki so leto dni pozneje že razvaline. Učitelji se požrtvovalno ukvarjajo z nadarjeno deco, a slednja zapusti po 7—8 letih šolo, ne da bi znala pisati in računati. Še srednja šola pomeni zdaj manj ko poprej najnižja ljudska. Mi se vsi trudimo, a naše delo obrodi samo zlo.

Bratje-ljudje, pomislite, zakaj je proklet naš trud in je postala naša bogata dežela obupna puščava? Kaj bi vam govoril o Bogu, če je prepovedana sama beseda Bog vsem državnim nastavljencem, in so kaznovani, ki spregovorijo o Bogu! A tudi vsi, ki nočejo biti verni ali ki so primorani tajiti Boga, morajo vpoštevati naravne zakone, brez katerih ni življenja. Ti zakoni veljajo od početka sveta in o njih vam moram spregovoriti.

Materinska ljubezen je prvi zakon. Saj bi bili brez te ljubezni zapisani takoj po rojstvu žalostni smrti vsi verni in neverni. Ali prizna naš zakon to ljubezen? Ne! Oblasti odklanjajo žene, ki vzljubijo svojo deco, in zahtevajo od napredne državljanke, naj bo prosta »predsodkov« pa otroka takoj po rojstvu podtakne v sirotišnico.

Otroška ljubezen do staršev je drugi zakon, ki tvori edino vez med pokolenji. A naša vlada se boji, da bi naučili starši deco sovraštva do sovjetov in goji med mladino sovraštvo do očeta in matere. To je naloga komunističnih društev za naraščajnike.

Zakonska ljubezen je tretja postava, ki vsebuje blagoslov in radost za delovno zvezo med možem pa ženo. A tudi ta ljubezen je označena za buržujsko nazadnjaštvo. Naša vlada uči, da sme vezati ženo z možem samo nizka mesena poželjivost. Naši zakoni zakoncem prepovedujejo celo ono prijateljstvo, ki ga poznajo še psi, ki tulijo na grobu onega, ki so ga imeli radi. Bratska ljubezen je najvažnejši zakon. Brez ljubezni nosi vse življenje pečat prokletstva A pri nas je prepovedana beseda »ljubezen« prav tako kakor beseda »Bog«. Pri nas netijo in gojijo samo medsebojno mržnjo, razredno sovraštvo.

V Caricinu ob Volgi, ki se zdaj imenuje Stalingrad, sem nekoč doživel dneve, ko niso imeli v zaporih nobenega na smrt obsojenega jetnika. Ljudstvo je bilo preplašeno, in ni zakrivilo nobenega prestopka več. Oblasti so se zbale, da se ne bi komunisti odvadili moriti. Prijele so na tihem več desetoric nedolžnih meščanov in jih ponoči ustrelili, »da ne bi prišla mladina iz vaje«. Slični dogodki so se dogajali tudi po drugih mestih, in vi, komunistični mladinci, to dobro veste.

Postavili ste se na stališče sovraštva in razrednega boja in z njim nadomestili zakon ljubezni, zato je pri nas tako, kakor je. Kmet misli le nase in zataji pridelek, da bi stradali meščani in delavci. Tkalci izdelujejo slabo blago in čevljarji ničvredne čevlje, da bi imel kmet čim manj dobička za vse, kar dobi za žito. Zidarji gradijo slabe hiše, da bi notri slabo stanovali »buržuji«. Kmet je tudi buržuj, in zato mu naredijo slabe pluge, da bi se z njimi mučil. Delavec sovraži vlado, ki vodi vse tovarne, pa nalašč kvari stroje Če sloni naše življenje na sovraštvu, moramo odobriti vse propadanje, ki ga gledamo. Zavrgli smo ljubezen in zdaj žanjemo, kar smo sejali.

Bratje-ljudje! Vzeli so vam svete besede, vesup in ljubezen. Samo obup kliče v vaših opustošenih srcih. In kjer vlada obup, umira trud, je brez moči življenje ter ničesar ne obrodi gruda. Prav to vidimo zdaj... V imenu vašega odrešenja bede rotim vas, bratje-ljudje, da se spomnite naravnega zakona ljubezni in mu zopet priznate veljavo. Ko boste to storili, vam bo vse drugo naklonjeno samo po sebi!

Poostreno prisilno delo v Rusiji

Vpoklic prebivalstva na suženjstvo

Varšava, 14. febr. Kakor poročajo tukajšnji listi iz Leningrada, objavlja »Krasnaja Gazeta« nova navodila za prisilno delo, ki sta jih izdala komisarja za prisilno delo in poljedelstvo. Po teh odredbah je odrejeno splošno prisilno delo za naslednje slučaje: **pri žetvi, pri sekanju lesa za eksport, pri splavljanju lesa, pri gradnji cest (kuluk) in pri naravnih katastrofah.** Vpoklic prebivalstva na delo izvrše deželne oblasti. **V prvi vrsti naj se pri teh delih uporabljajo kulaki in oni del meščanskega prebivalstva, ki nima političnih pravic.** Za dezerterje od dela so določene težke kazni.

Komunistična internacionala je določila diktatorja za Kitajsko.

Moskva, 14. febr. **Po vesteh iz Moskve, so komunistične čete na Kitajskem dosegle nove uspehe. Čete rdeče armade so v provincah Honan in Šansi zasedle več mest. Vojaške operacije vodi kitajski komunist Holun, ki so ga Sovjeti imenovali za vrhovnega poveljnika kitajske rdeče armade. Holun je obiskoval v Moskvi vojaško akademijo in ga je komunistična internacionala določila za rdečega diktatorja na Kitajskem.**

Francosko-italijanska pogajanja

Rim, 14. febr. kk. Po nadaljnjih izjavah oficioznega značaja postaja vedno bolj jasno, da so nadaljnja pogajanja med Francijo in Italijo glede paritete brezupna, če bi res odgovarjale resnici izjave, ki so bile oddane ob priliki intervencije Craygieja. Italija ne more pripustiti, da bi Francija do l. 1936 obnovila svoj stari ladijski park, da bi potem imela tedaj plus 150.000 ton popolnoma modernih ladij. Italija bi bila potem na zgubi, kar bi Francija lahko izkoristila za to, da bi osporavala italijanske zahteve po pariteti. Razen tega si pridržuje Francija, da prilagodi svoje nove ladje bodočim nemškim ladjam, s čimer bi si zagotovila nadaljnjih 216.000 ton. Italija ne more dopustiti nobenih sprememb v ravnotežju brodovja, ker bi se sicer sama izročila svojemu tekmecu, zvezana na rokah in nogah. Med tem pa vztraja Italija pri svoji zahtevi, da se popolnoma ustavi gradnja ladij, da bi se mogle potem proste delavske moči porabiti za zboljševalna dela in brezposelnost. Ni pa nobenega dvoma več, da bo Italija, če bi Francija vztrajala na svojem stališču, na to izvajanje reagirala. Tako tekmovanje pri oboroževanju bi seveda ne moglo ugodno vplivati na skorajšnje zbližanje med Rimom in Parizom.

Jugoslovanski kvartet v Sofiji

Sofija, 14. febr. AA. Belgrajski kvartet je priredil snoči v Inženjerskem domu koncert. Koncertu so prisostvovali bolgarski minister za zunanje zadeve Burov in finančni minister Molov z gospema, dalje ga. Ljapčev, ga. Tajnov, jugoslovanski poslanik v Sofiji Vukčević, osobje jugoslovanskega poslaništva, diplomatski zbor in najodličnejši predstavniki sofijske družbe. Koncertu je prisostvovalo tudi veliko število bolgarskih glasbenikov in študentov. Po vsaki točki programa je bil kvartet pozdravljen z velikim navdušenjem. Bolgarski glasbeniki so se izrazili zelo pohvalno o kvaliteti belgrajskega kvarteta. Na programu so bili Mozart, Brahms in Tkalčič. Izvajanje programa je bilo na višini. Na kraju so člani kvarteta želi buren aplavz. Po koncertu je skupina bolgarskih glasbenikov priredila v restavraciji Inženjerskega doma banket na čast kvartetu. Banketu je prisostvoval jugoslovanski poslanik Vukčević.

Potvorjena oporoka Toni Slegla

Belgrad, 14. febr. ž. V časopisju se je v zvezi s tragično smrtjo Tonija Šlegla razvila polemika o pristnosti njegove oporoke. Bivši veliki župan in odvetnik dr. Stopar je v belgrajski politiki v več člankih trdil, da je Šleglieva oporoka potvorjena. Pokojnikovi nasledniki Pečarević, Divjak in Sole, ravnatelji Jugo-Štampe, so tožili dr. Stoparja. Pred belgrajskim sodiščem je bila danes razprava radi klevete. Dr. Stopar je trditev ponovil in vztrajal na tem, da oporoka ni pravilna in po zakonu sestavljena. Po dolgi razpravi je sodišče razsodilo, da je dr. Stopar žalil sodnike. Obsodilo ga je na 15 dni zapora in 4000 Din kazni.

Pogodba med Romunijo in sovjeti

Bukarešt, 14. febr. ž. »Le Journal d' Orient« poroča, da namerava Tevfik Ruždi bej v marcu priti v Romunijo. Javna tajnost je, da je namen njegovega prihoda posredovanje med Rusijo in Romunijo. »Epocha« piše, da je romunska vlada sklenila pogodbo z Rusijo o nenapadanju, toda pod pogojem, da se s tem ne dotika vprašanja Besarabije.

Pogajanja s ČSR

Praga, 14. febr. kk. Češkoslovaški trgovinski minister dr. Matoušek izjavlja v intervjuju v »Prager Tagblattu«: Trgovinska pogajanja z Jugoslavijo napredujejo kljub težkočam, ki izhajajo iz različne strukture obojestranskih interesov, tako da je pričakovati zaključka pogajanj do konca tega meseca, če ne nastopijo nepredvidene težkoče. Takoj potem, najpozneje začetkom marca se bo poslalo oficielno vprašanje v Budimpešto, **kakšne časovne dispozicije je odredila madjarska delegacija za pogajanja in kdaj se morejo obnoviti češkoslovaška-madjarska pogajanja.**

Delavska zmaga v Angliji

London, 14. febr. AA. Velika borba v bombažni industriji v Lancashiru se je končala s popolno zmago delavstva. Delodajalci so ponovno odprli svoje tvornice in sprejeli delavske zahteve. Delo se prične v ponedeljek zjutraj.

Belgrajske vesti

Belgrad, 14. febr. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja sta postavljena: za ravnatelja državne razredne loterije v Belgradu v 4a-I Dragomir Manok, šef upravnega oddelka te loterije.

Belgrad, 14. febr. m. Do konca julija bodo končana dela na prvem tunelu normalnotirne proge med Ripnjem in Lazarevcem. Ta del proge do Kragujevca bo verjetno do konca leta dograjen.

Belgrad, 14. febr. m. V Subotici je bila konferenca vojvodinskih producentov sladkorja, s katere so poslali svoje sklepe merodajnim činiteljem s prošnjo, da jih uvažujejo. Konec februarja bo v Belgradu konferenca sladkornih tovarnarjev iz vse države. Na tej konferenci bodo obravnavali vprašanja kontingenta sladkorne produkcije, vprašanje plasiranja sladkorja in njega cene.

Belgrad, 14. febr. ž. V ministrstvu za gospodarstvo se pripravlja načrt za pogozdovanje Krasa. Kdor dobi zemljišče v najem, se obveže ga v dveh letih obdelati in zasaditi. Če zasaditev dobro izvede, preide zemljišče po 10 letih v njegovo last.

Belgrad, 14. febr. AA. Vpokojen je Vasilije Nestorov, davčni inspektor v II/2 pri davčni upravi v Kočeviu.

Snežni viharji

Novi Sad, 14. febr. ž. Preteklo noč je divjal nad mestom orkan s snegom. V Madjarski ulici je bil snežni zamet tako visok, da promet sploh ni bil mogoč skozi to ulico. Divji snežni vihar je po mestu podiral dimnike, trgal žlebove in razbijal šipe. Na neki novi zgradbi je odtrgal streho. Nočni promet na železnicah je bil izpostavljen velikim oviram, vlaki so prihajali s precejšnjimi zamudami. Tudi telefonski in brzojavni promet je bil moten.

Split, 14. febr. ž. Na Jadranu je nocoj besnel silen vihar, ki je prišel s Tirenskega morja. Ob 1 zjutraj je kazal tlak 788 mm. Veter je imel spočetka hitrost 80 km, in sicer v južni smeri. Pozneje se je smer vetra spremenila v južnozapadno. Hitrost pa se je zvišala na 100 km. Do sedaj ni še nobenih poročil o škodah ali nesrečah na morju. Meteorološka postaja je obvestila pristaniško kapitansko poveljstvo, da se približuje neurje in slabo vreme. Radi tega so mornarji izvršili vsa obrambna dela.

22 milijonov dinarjev za sliko

London, 14. febr. AA Grof Durham ima krasno sliko znamenitega slikarja sira Thomasa Lawrencesa »Rdeči deček«. Ameriški milijonar in ljubitelj umetnin Juless Bache ni hotel plačati za omenjeno sliko 80 000 funtov sterlingov. Kljub temu ni izključeno, da bo ta dragocena umetnina vendarle prodana v Združene države. Maurice Alexandra, ki je vodil pogajanja za nakup omenjene slike med Bachom in grofom Durhanom, je prejel pred svojim potovanjem v Ameriko brzojavko ameriškega zakladnega tajnika Mellona, ki pravi, da poseti spomladi Anglijo in da si bo gledal to sliko. Grof Durham je zahteval za omenjeno umetnino 135.000 funtov sterlingov.

Francosko posojilo Nemčiji

Pariz, 14. febr. kk. Finančni minister Flandin je danes v parlamentu zagovarjal 240 milijonski kredit Nemčiji. V svojem govoru je izjavil, da ne gre za posojilo ampak za gospodarsko sodelovanje, na katero je Francija pristala že v Haagu. Francija se svojim dolžnostim ne bo odrekla.

Ko je prišlo do glasovanja o kreditu, namenjenem za Nemčijo, je državna zbornica sprejela predlog vlade s 555 glasovi proti 11 glasovom komunistov.

Francija zasliši Gualina

Pariz, 14. febr. kk. Parlamentarni preiskovalni odbor za Oustricovo afero bo moral najbrž napraviti še majhno pot v Italijo, da zasliši tam bivšega vsemogočnega gospodarja Snie Viscose Gualina, ker je italijanska vlada izjavila, da ji ni mogoče poslati v Francijo v svrho zaslišanja Gualina, ki je bil za pet let pregnan na otok Lipari. Italijanska vlada je predlagala, da pripelje Gualina s stražo do obmejnega mesta Bardonneccia, kjer ga bo francoska komisija lahko popolnoma svobodno zaslišala. Odbor pa hoče, preden odpotuje, vendar še enkrat poskusiti, da bodo Gualina prepeljali v Pariz.

Potresi

Wellington, 14. febr. AA. V mestih Napier in Hastings je danes spet nastal potres, ki je med prebivalstvom vzbudil veliko zmedo; vendar pa novih žrtev menda ni. Brzojavne zveze so vnovič prekinjene. Novozelandska vlada je odredila, da se pošlje v ozemlje, ki ga je potres zadel, nova pomožna ekspedicija. Ministrski predsednik Forber je to pomožno akcijo začel sam s tem, da je odpotoval v ozemlje, ki ga je doletela katastrofa.

Glavna skupščina Inžinjerske zbornice

Včeraj popoldne se je vršila skupščina ljubljanske Inženerske zbornice. Predsednik ing. Šuklje je pozdravil zastopnika gradbenega ministrstva, načelnika gradbenega oddelka ing. Kranjca. Glede izvrševanja tehničnih del po nepooblaščenih osebah je predsednik poročal o okrožnici g. bana, ki daje navodila glede izvrševanja tehničnih del po pooblaščenih inženerjih. Deputacija uprave Inženerske zbornice je bila 12. t. m. pri g. banu. Banska uprava namerava nakupiti delnice gradbenega podjetja »Slog ad«. To podjetje bi izvrševalo vsa ona dela, za katera ni predpisan javni natečaj in ne presegajo 100.000 Din. Takih del je za milijone. Za velika tehnična dela, ki se morajo po zakonu razpisati, pa bi seveda konkuriralo tudi banovinsko podjetje z ostalimi gradbenimi podjetji na javni licitaciji. Skupščina je sklenila, da naj se uprava zbornice pobriga in prepreči predlagano transakcijo banovine. Pri volitvah je bila izvoljena stara uprava kot tudi predsednik ing. Milan Šuklje.

Če tramvaj iztiri...

Ljubljana, 14. februarja.

Da je otok kalinov pred glavno pošto res nevarna točka, je moral danes zvečer skusiti celo ljubljanski tramvaj. Ko je okrog 6 zvečer pripeljal tramvaj s priklopnim vozom od »Evrope« na ovinek pri pošti, se je po nesrečnem naključju zataknil odbijač priklopnega voza, tako da na ovinku, kjer stojita osi obeh voz v precej ostrem kotu ena proti drugi, odbijač ni mogel slediti ovinku ter se primerno premakniti. Radi tega je sila zaleta, ker ni odbijač niti popustil niti se ni hotel zlominiti, potisnila priklopni voz iz tira, tako da je obstal postrani čez tir, ne da bi se pri tem zgodila kaka nesreča. Osebju cestne železnice seveda ni kazalo drugega, kot pustiti iztirjeni priklopni voz na nesrečnem križišču in obvestiti tehnično osebje cestne železnice naj pride s tehničnim vozom na pomoč, zakaj kljub temu, da izgledajo priklopni vozovi kot male škatlje, je vendar njih teža precejšnja in se z golimi rokami ne da nič opraviti. Ker se je priklopni voz postavil tako nesrečno čez tir, se promet s tramvaji kljub drugemu tiru ni mogel v redu vršiti, ker bi voz, ki bi po drugem tiru hotel voziti mimo iztirjenega voza, zadel vanj. Zato se je vršil promet z že zdavnaj znanim prestopanjem. Nesrečni prometni oviri je napravil konec tehnični voz, ki je prišel s potrebnim orodjem na pomoč. Tehnično osebje je dvignilo s posebnimi dvigalnimi napravami voz, podložilo pod kolesa debele jeklene plošče, po katerih je voz potem skoro avtomatično zdrknil nazaj v tir, nakar je tehnični voz potisnil priklopni voz do izogibališča v Štritarjevi ulici, tako da se je malo čez 7 tramvajski promet vršil zopet v redu.

Drobne vesti

Budimpešta, 14. febr kk. Včeraj je objavil župan mesta Budimpešte v občinskem svetu, da je prebivalstvo Budimpešte po ljudskem štetju dne 31. decembra 1930 prvič prekoračilo milijon in da znaša prebivalstvo 1, 004.681.

London, 14. febr. AA. Zaradi govora finančnega ministra Snowdena je nastal na borzi velik nemir. Senzali so ponujali ogromne množine obligacij, vojne škode in državnih papirjev. Ta ponudba je povzročila znaten padec tečajev.

Dunajska vremenska napoved: Zvečer se bo začelo jasniti. Nato bo nastal hud mraz.

Jugosl.-avstrijska pogajanja

Belgrad, 14. febr. l. O dosedanjem poteku naših trgovinskih pogajanj z Avstrijo poročajo nekateri časopisi tele podrobnosti:

Te dni so se gospodarski izvedenci jugoslovanske vlade pogajali na Dunaju za sklenitev nove trgovinske konvencije med Avstrijo in Jugoslavijo. Trdi se, da se bo med Jugoslavijo in Avstrijo sklenila prav taka pogodba, kakor se pripravlja med Avstrijo in Madjarsko. Ta sporazum bi se pozneje organsko spopolnil s sličnim sporazumom med Avstrijo in Italijo. Na podlagi te konvencije bi Jugoslavija uvažala v Avstrijo kontigentirano količino pšenice, koruze, živine, mesnih izdelkov, suhih sliv in svinj. Avstrija bi kontigentirano količino strojev, kovinastih izdelkov, tekstilnega in konfekcijskega blaga, papirja in usnjatih izdelkov in kemikalij uvažala v Jugoslavijo. Zdi se, da se je v tem pogledu še dosegel sporazum. Misli se, da se bo pozneje sličen sporazum dosegel tudi med Madjarsko in Jugoslavijo, na čemer se tudi že dela.

Pretekli teden

V naši domovini

se nadaljuje delo za sestavo modernega, vsem zahtevam odgovarjajočega **zakona o socialnem zavarovanju.** Ministrstvo za socialno politiko je v očigled velike važnosti tega zakona, ki bo za dolga leta naprej odločil o usodi naših poškodovancev pri delu, naših bolnikov, naših starčkov in invalidov ter naših brezposelnikov, pravilno sodilo, da mora pritegniti k delu najširše kroge našega naroda. Slovensko ljudstvo, ki je ravno v socialni zakonodaji navajeno bolj ugodnih razmer, se potom svojih zastopnikov z veliko vnemo udeležuje posvetovanj, in danes je ni važnejše socialne ali gospodarske institucije, katera bi ne bila poslala dobre, premišljene spomenice in predloge ministru za socialno politiko in narodno zdravje.

V ostalem svetu

se mora beležiti kot najvažnejši dogodek **otvoritev nove radio postaje v Vatikanu.** Otvoritev se je izvršila na tisti dostojno-slovesni način, ki diči vse slavnosti, katerih se udeležuje sv. oče. Prvič v zgodovini katoliške cerkve se je na otvoritveni dan s pomočjo svoje lastne nove postaje sv. oče obrnil na vesoljni svet ter poslal vsem narodom, krščanskim in nekrščanskim svojo spomenico miru in ljubezni kot zastopnik božjega poglavarja vesoljne Cerkve. Verniki in brezverci so z enakim spoštovanjem poslušali in sprejeli besede sv. očeta. Vse svetovno časopisje, katoliško in nekatoliško, versko indiferentno in celo protiversko, je ta dogodek slavilo ter tolmačilo papeževe besede onim bravcem, ki niso imeli prilike, da bi bili slišali sv. očeta. Poslal je svoje želje miru vsem narodom, vsem stanovom, vsem socialnim plastem, bogatim in revnim, zdravim in bolnim ter nazadnje poslal ven v svetovje svoj apostolski blagoslov. Besede sv. očeta so se zelo lepo slišale tudi v naši ožji domovini ter so brez dvoma še bolj okrepile vezi ljubezni, spoštovanja in pokorščine, katere nas kot katoliško ljudstvo vežejo na vrhovnega poglavarja katoliške Cerkve. — Razen tega dogodka bi omenili še velik uspeh, ki ga je žel

katoliški kancler Nemčije

v državnem zboru. Ta vzorni katolik, ki je bil včeraj še neznan in ki danes s tako kremenito roko in tako neustrašeno vodi usodo nemške republike, v kateri katoličani tvorijo samo eno dobro tretjino, je postal danes po mnenju vseh in ne najmanj po mnenju bivših nasprotnikov, prvoboritelj za ureditev Evrope. Z žilavostjo se je vrgel na delo, da vzpostavi red v svoji domovini, da odžene iz javnega udejstvovanja vse, kar moti konsolidacijo države in kar je njenemu vplivu na zunaj kvarljivo. Z isto žilavostjo in krščansko vztrajnostjo hoče spraviti red v državne finance. To sta dva predpogoja za francosko-nemško zbližanje. Francozi ne štedijo s priznanjem napram človeku, ki je dokazal svojo odkritosrčnost in svoje poštenje.

Strogo varčnost

je napovedal tudi **angleški** finančni minister, ko je odkril pred prestrašenim državnim zborom temno sliko angleške brezposelnosti. Leto za letom plačuje angleški davkoplačevalec velikanske vsote za svoje brezposelnike (v letošnjem proračunskem letu je izdal 14 milijard Din, toliko, kolikor znaša naš državni proračun). Tega nobena država ne more izdržati; če so žrtve potrebne, naj jih nosi vsak državljan v sorazmerju s svojim položajem. Anglija bo začela šteditи pri plačah svojih uradnikov in javnih nameščencev; njenemu zgledu bo sledila **Poljska,** ki istotako namerava izvesti varčnostni načrt v najstrožjem pomenu besede. **Tudi druge države** bodo morale slediti temu zgledu, ker ni razumljivo, zakaj bi se morala vsa bremena sodobne gospodarske krize zvaliti na hrbet najrevnejšim in najslabotnejšim Končno moramo še omeniti, da je vzbudila po nemškem časopisju veliko zadovoljnost naredba naše vlade, ki daje veliko kulturno avtonomijo

nemški narodni manjšini

v Jugoslaviji. Nemci bodo dobili 56 novih šol in svoje lastno nemško učiteljišče. Jugoslavija je med prvimi državami, ki je širokogrudno rešila manjšinsko vprašanje. Bog ve, če je upanje onih upravičeno, ki pričakujejo, da bodo tudi države, v katerih prebivajo velike kompaktne slovanske narodne manjšine, razumele svojo moralno dolžnost. Pri tem mislimo na slovensko kri onstran meje na severu in na jugu.

Zverinski roparski umor v župnišču v Mengšu

Župnik g. Franc Kušar umorjen

Ljubljana, 14. februarja.

Davi se je z bliskovito naglico raznesla skoraj po vsej deželi vest, da je bil ponoči na zverinski način umorjen in oropan mengeški župnik, sivolasi g. **Franc Kušar.** V zadnjem času so ljudje navajeni na vse mogoče kriminalne zločine, vendar pa je vest o tem strahovitem in za naše kraje po vsem nenavadnem zločinu presenetila prav vse. To kaže že to, da niso ljudje govorili danes na vlakih, v avtobusih in

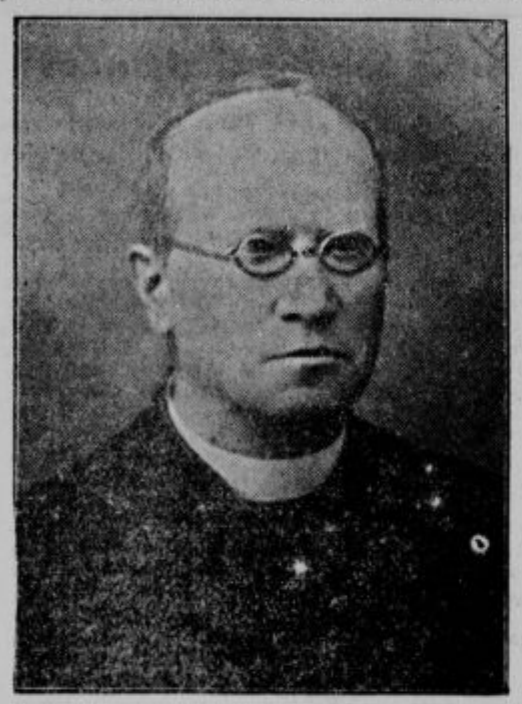

sploh povsod, kjer so se sestali, skoro o ničemer drugem, kakor samo o tem umoru. Čeprav še niso bile znane podrobnosti umora, vendar je vsakdo sklepal, da je pravi vzrok umora le grabežljivost za denarjem. Sedaj pokojnega župnika Franca Kušarja je poznala vsa Gorenjska in je vsakdo vedel, da nima ta blagi stari duhovnik nobenega sovražnika in da z nikomur na svetu ni sprt ter da je povsem izključeno, da bi bil ta umor izvršen iz maščevanja ali pa iz kakšnega drugega motiva, kakor pa izključno le iz roparskega. Sprva so se raznesle vesti, da je bil pokojni g. župnik predsednik ali blagajnik Hranilnice in posojilnice v Mengšu ter da so roparji odnesli tudi denar te hranilnice. Ta vest pa se ni izkazala za resnično, ker g. župnik ni bil vidno odločujoča oseba pri hranilnici ter tudi ni imel z blagajno pri hranilnici nič opraviti. Pač pa je vest v toliko resnična, da je g. župnik upravljal razne blagajne in zaupani mu denar. Tako je upravljal cerkveno blagajno in blagajno krajnega šolskega odbora. Povrh tega je imel tudi nekaj lastnega denarja, vsekakor je hranil pri sebi nekaj denarja, katerega je moral dosedaj še neznani morilec izvohati ali pa je že prej vedel zanj in zaradi tega denarja je moral dati g. župnik svoje življenje na strahovit in nečloveški način.

Tiho življenje in delovanje župnika Kušarja

Župnik Franc Kušar je bil že visoko v letih, star je bil 71 let, doma pa je bil iz Reteč pri Škofji Loki. Mengeško župnijo je prevzel leta 1900 septembra meseca in je bilo lansko jesen ravno 30 let, odkar je neutrudljivo in zvesto deloval na enem in istem službenem mestu. V teku teh dolgih let je umevno, da si je pokojnik pridobil splošno spoštovanje in ljubezen svojih faranov. Župnik je bil mirnega in tihega značaja in je odločneje nastopil samo tam, kadar je šlo za interese v duševno ali materijalno korist njegovih faranov. Sam je bil zelo varčen mož, obenem je pa požrtvovalno skrbel za svoje sorodnike, tako za družino svojega brata in za svoje tri sestre. Te tri, Ivanka, Katra in Franca so živele pri njem v župnišču ter mu oskrbovale gospodinjstvo. Gospodarstvo župnišča je precej veliko, saj so skoraj tri kmetije pri njem. Župnik pa je vse zemljišče, razen nekaj malega oddal kmetom v najem, le v njegovem hlevu so stale tri krave. Hlapca ni imel, samo od časa do časa je prišel neki delavec pomagat pri gospodarstvu. Župnišče je lepa ponosna enonadstropna stavba tik ob cerkvi, v župnišču je stanoval župnik sam in njegove tri sestre, ostale sobe pa so bile pripravljene za slučaj, če pridejo gostje. Kaplan stanuje v kaplaniji.

Mengeški župnik je bil daleč okoli znan kot dober mož blagega srca. V njegovo župnišče so se vsak dan zatekali berači in reveži ter prosili za vbogajme. Dosi je imel župnik sam precejšnje skrbi, vendar je silno nerad odrekel komu, čeprav so se s takimi prošnjami zatekali k njemu tudi razni nevredni ljudje, kakor delomržni potepuhi in sumljivci. Po vseh znakih sodeč, je bil eden izmed teh prosjaških potepuhov najbrže tudi morilec pokojnega župnika.

Včeraj je bil petek, po deželi še vedno dan beračev. Umevno je, da so se v mengeško župnišče zatekali včeraj ves dan sami prosilci za male darove in pokojnine. Neprestano so pritiskali kljuke na vratih župnišča, tako da je župnik ob 7 zvečer, ko je sedel s sestrami pri večerji, vzdihnil: **»Danes je pa toliko teh beračev in brezposelnih, da me je kar strah.** Eden med njimi je celo rekel, da bi tukaj spal. Pa mu nisem dovolil.« Sestra Ivana je pripomnila: »Še tega se manjka!«

Po večerji je župnik odšel v svojo pisarno na desni strani veže. Poleg pisarne je imel župnik tudi spalnico. Obe, tako pisarna kakor tudi spalnica, imata poseben vhod iz veže, iz pisarne v spalnico pa vodijo vrata tudi neposredno. Kakor v vseh večjih farah, je bil tudi mengeški župnik izredno zaposlen z raznim uradnim delom, urejevanjem spisov, knjig in raznih dokumentov. Imel je navado, dnevno delati pozno zvečer, do desetih. Vstajal pa je ob 5 zjutraj ter šel nato maševat. Ko je župnik po večerji odšel v svojo pisarno na svoje redno delo, ga sestre niso videle prej, ko davi, tedaj pa žal že mrtvega.

Zločinec v hiši

Župnikove sestre so nekaj časa še ostale skupaj, nato se je pa sestra Katra dvignila in odšla v svojo sobico v drugo nadstropje. Čez nekaj minut pa je prišla doli in zlovoljno dejala ostalima sestrama: **»Spet sem okradena.** Vedno sem samo jaz okradena.« Sestri sta jo pogledali in Katra jima je dejala, da ji je nekdo izmaknil iz predala nočne omarice tri kovače. Vse tri so takoj osumile enega od neštetih beračev, ki so čez dan trkali na vrata župnišča. Sestre so se zbale, da je tat še v hiši. Prijele so za luč in pričele preiskovati vso hišo ter posvetile v vsak kot. Tatu pa niso mogle najti. Ko so prišle v podstrešje, so se v nekem katu za trenutek ustrašile. V kotu so opazile nekaj temnega. Katra je že vzkliknila: **»Aha, tukaj je!«** Ivana pa je pograbila za tisto temno reč in jo dvignila k luči: bil je še dobro ohranjen moški vrhnji suknjič, ki ga je tat pustil v podstrešju, kamor se je skril.

Ta suknjič je ena najvažnejših sledi za tatom, roparjem in morilcem, če sta tat in morilec ena in ista oseba. Suknjič je pretežno lilaste barve, nekoliko rdečkast in rjavkast, tkan vzkrižema. Navpično ima zelene, ozke proge, povprek pa prav tako ozke, a rjavkaste. Suknjič je iz grobega blaga, pozna pa se mu, da ga je lastnik nosil že nekaj časa ter je na solncu znatno obledela barva. Na traku za obešanje pod vratom ima napis: Svetozar Koser, Ljubljana, Stari trg 8. Pri tem trgovcu je bil najbrže ta suknjič kupljen, morda v jeseni, morda pa še spomladi.

Ko so sestre našle ta suknjič, so ga položile tja, kjer so ga našle, pogledale še po podstrešju, če se v kakšnem kotu še ne skriva tat. Potem so šle navzdol, vendar so železna vrata podstrešja zaklenile, da tat ne bi mogel pobegniti iz podstrešja, tudi če bi se res gori nahajal. Medtem ko so sestre ob prihodu na podstrešje našle podstrešna vrata skoraj napol odprta, so jih sedaj varno zaprle. Nato so pregledale še enkrat vsak kot in vsako sobo v hiši. Tatu niso mogle najti. Zakaj ta se je najbrže že splazil ali v župnikovo spalnico ali v pisarno. Sestre so nato zaklenile zadnja vrata župnišča in vzele ključ iz njih. Zaklenile so tudi prednja vrata, vendar pa pustile ključ v vratih, kakor so to delale vsak večer. Ko so sestre šle po stopnicah, so

v župnikovi pisarni zaropotala drva.

Nobeni od sester ni prišlo na um, da se v župnikovi sobi morda prav tedaj dogaja nekaj strašnega. Sestre so nato legle k počitku, dve v pritličju, ena pa v drugem nadstropju.

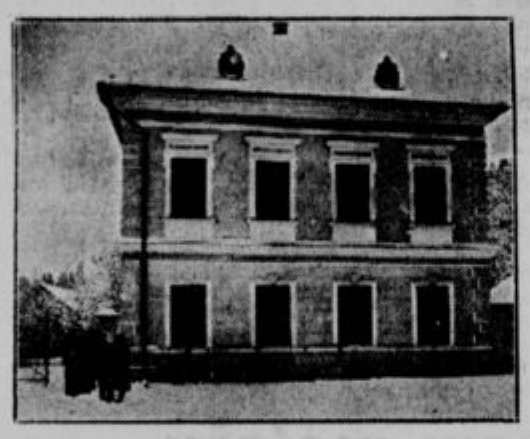

Župnišče. — Prvo okno v pritličju levo je pisarna, kjer je bil umorjen g. župnik.

Zločin odkrit

Zjutraj ob pol 6 se je sestri Ivani zdelo čudno, da brata župnika še ni pokoncu, kar ni bila njegova navada, da bi ležal do pol 6, saj je redno vstajal že ob petih. Stopila je v vežo in se začudila ter dejala Katri: »Ti, arhiv (namreč pisarna) pa ima odprta vrata.« Katra pa je dejala: »Morebiti pa je gospod šel gorit« — »Ne, ni šel,« je odvrnila Ivana, »ni nič lučit« Ivana se je odločila, da gre pogledat, kaj je z župnikom. Stopila je k postelji in vprašala: »Ja, kaj še spiš?« Ali odgovora ni bilo nič. Nato je Ivana napravila luč. Videla je, da je postelja vsa razmetana. Velika Wertheimerjeva blagajna pa odprta. Župnika ni bilo v spalnici. Ivana je stopila iz spalnice v pisarno in tu se je zgrozila nad strašnim prizorom.

Na tleh je ležal župnik, ves okrvavljen, od nosa pa do prsi ga je pokrivala ena sama sraga krvi. Župnik je ležal vznak skoraj tik ob vhodu v pisarno, blizu vrat in peči v kotu. Desno roko je imel skrčeno v boku, levo pa nekoliko stegnjeno nazaj. Bil je še povsem oblečen, tak, kakor bi prišel pravkar iz cerkve, in na nogah je tudi še imel zimske štebale. Od vrat pa do trupla sta bila le dva koraka Pol koraka od vrat pa do trupla so bila tla polna krvavih lis, znamenje, da je morilec vlekel truplo od vrat nekoliko proti sredi sobe Kup drv ob peči je bil podrt, drva pa so bila razmetana — to je bil oni ropot, ki so ga slišale prejšnji večer sestre. Ko je bil župnik napaden in umorjen, se je zgrudil najprej na ta kup drv, morda je bilo to tudi še poprej, ko je bojeval župnik smrtni boj z morilcem. Po tleh so bile velike, temne krvave lise.

Orožniki nastopijo

Ko je sestra Ivana našla brata župnika v tako groznem položaju, je izbruhnila v obupen jok in stekla ven. Prvi človek, ki ga je zunaj srečala, je bil cerkvenik Miha Kušar (ki pa ni z župnikom nič v sorodu). Cerkvenik Kušar je zunaj kidal sneg. Sestra Ivana mu je zaklicala: »Jezus, Marija, mežnar, naš gospod je zaklan!« in mu nato v razburjenih besedah povedala, v kakšnem položaju je našla svojega brata. Cerkvenik je hitro stekel k orožnikom in kmalu nato je bil na kraju zločina že prvi orožnik. Ukazal je, da ne sme nihče nobene stvari premakniti, da bodo oblasti ugotovile vse okolnosti, kako je bil zločin izvršen. Temu prvemu orožniku so že v zgodnjih jutranjih urah sledili drugi. Obenem pa so prihiteli pred župnišče farani, da bi se prepričali o resničnosti strašne vesti, ki je že krožila med njimi. Orožniki so župnišče zastražili.

Kako je bil zločin izvršen

Neznani morilec se je moral prejšnji večer gotovo skriti v župnišču samem. Pozneje, ko so sestre preiskale zaradi tatvine v Katrini sobi vse župnišče in ga zaklenile, se gotovo ni mogel več splaziti v poslopje, ker so bila tudi vsa okna zaprta. Najbrže se je prej skril v podstrešju, kjer je pustil tudi suknjič. Ko so ga sestre iskale v podstrešju, je moral smukniti neopaženo navzdol in se splaziti v župnikovo pisarno. Župnik je bil tedaj morda ravno v spalnici in je nato, ko je slišal neznanca v pisarni, stopil skozi vrata v pisarno ter hotel prižgati luč. Morilec pa ga je tedaj naglo sunil dvakrat z ostrim bodalom, najbrže z dolgim žepnim nožem, v grlo in mu preparal vrat. Župnik je morda še napravil nekaj obupnih kretenj, hoteč se otresti napadalca. Kričati že ni mogel več na pomoč, zakaj obenem se mu je iz prerezane aorte vlila kri. Nato se je župnik zgrudil na tla. Morilec, ki je sprva mislil, da mu bo župnikovo truplo na poti pri izhodu, je truplo zavlekel nekoliko proč od vrat. Zatem, ko je morilec župnika na tako nečloveški način umoril, si je v umivalniku v spalnici opral krvave roke, in si jih obrisal v brisačo. To brisačo je zatem zvil in jo vrgel umorjeni žrtvi v obraz. Nato je prebrskal župnikovo miznico in našel v njej ključ od Wertheimove blagajne v spalnici. Blagajno je odklenil in pričel iskati v njej denar. Odprl je pet kuvert, iz katerih je pobral ves denar, ki ga je župnik že odredil v določene namene. Koliko je bilo vsega denarja v blagajni in koliko ga je župnik sploh imel, ni znano. Govore o 10 do 20 tisoč Din. Raznih vrednostnih papirjev, predvsem hranilnih knjižic, ki jih je tudi župnik imel v blagajni, se morilec ni dotaknil. Pustil je pri miru tudi dva zvitka kovanega drobiža za 200 Din. Ključ od blagajne je morilec vrgel nato v isti umivalnik, kjer si je prej umival roke. Morilec je nato prebrskal še župnikovo listnico, ki jo je vzel od trupla, in pobral iz nje prav ves denar. S plenom je nato odšel in je pozabil še zapahniti za seboj tako vrata pisarne kakor tudi vežna vrata.

Nihče mu ni oviral izhoda. Obrniti mu je bilo treba le ključ v glavnih vežnih vratih in pot je imel prosto na vrt pred župniščem. V temi ga ni nihče opazil. Šel je čez vrt, skočil čez ograjo in jo mimo župnijskega hleva zavil nekaj časa na desno, nato pa hitro obrnil navdol do vode Pšate. Šel je nekaj časa ob Pšati. Ta potok ni imel vode, ker so jo zaradi nekih popravil zaprli. Potok je prebredel in nekaj časa skoraj brez smisla taval ob vodi navzdol in navzgor, jo vnovič prebredel, nato pa izginil na cesti. Pot, po kateri je morilec taval, je bila kljub svežemu snegu še precej vidna. Zakaj sledovi, so bili še povsem jasni. Vlomilec je poznal razmere, vendar pa ni bil domačin iz Mengša, ker bi drugače ubral bolj ravno smer. Morda pa je morilec nalašč hodil tako zbegano ob vodi, da bi se na ta način izognil proti eventuelnemu zasledovanju s policijskim psom. V temi ni morilca nihče opazil, kako je begal po mengeškem polju.

Sledovi za zločincem

Poleg opisanega suknjiča, o katerem pa še ni točno znano, ali je bil res last morilca, in gazi v snegu je še nekaj drugih važnih sledi za morilcem. Predvsem so se na raznih predmetih v sobi še celo s prostim očesom videli mnogi prstni odtisi. V suknjiču je imel morilec še robček brez monograma, eno škatljico vžigalic in pa star papir. Ta papir je odtrgan ogel prve strani »Trgovskega lista« z dne 12. febr. V neki mengeški trgovini je v petek popoldne kupoval štrukelj sumljiv neznanec. Neka ženska pa mu je rekla: »Vi izgledate pa prav tako, kakor da bi ušli iz aresta!« Neznanec se je nasmehnil, spravil štrukelj v kos papirja in odšel. Morda je bil to prav oni papir, ki so ga našli v žepu najdenega suknjiča. Priče opisujejo, da je bil ta neznanec še precej visok in suh. Najdeni suknjič bi res pristojal odraslemu večjemu možu, vendar pa le širokoplečemu. Suknjič je bil tudi dobro batiran in črno podložen.

Na zasledovanju

Orožništvo je preiskalo že vso okolico. Iz Ljubljane je prihitel orožniški kapetan Mešterović, na pomoč pa so prišli tudi orožniki iz Domžal pod vodstvom orožniškega stražmojstra Skoka in orožniki iz Kamnika, pozneje pa tudi iz Vodic. Orožniki skrbno patruljirajo po vsej okolici, ustavljajo sumljive neznance in izprašujejo ljudi, kdo bi kaj mogel povedati o kakem sumljivcu, ki bi se klatil tam okoli. Nekaj sumljivcev so orožniki tudi aretirali, vendar je še veliko vprašanje, če je med njimi tudi res zločinec.

Zločin je vzbudil po vsej deželi, posebno pa v okolici Mengša in v Mengšu samem, veliko razburjenje. Tujcem, ki so iz tega ali onega vzroka prihiteli danes na kraj zločina, so domačini pokazali tudi na okno kaplanije. Tam ima pisarno namreč Hranilnica in posojilnica v Mengšu. Tja je bilo pred štirimi leti vlomljeno in so vlomilci razbili velik del zidu pod oknom. Iz Hnanilnice in posojilnice so odnesli 13 tisočakov. Lisa še danes kaže, kje so vlomilci vdrli v kaplanijo. Ljudstvo je prepričano, da je župnikov morilec kdo iz prav te tolpe, ki je vlomila pred štirimi leti.

Komisijonalni ogled

Ob 2 popoldne se je zbrala na licu mesta urad. komisija pod vodstvom sodnika Gruma iz Kamnika. Ogledu trupla so prisostvovali še kamniška zdravnika dr. Polc in dr. Matjašič. Deželno sodišče v Ljubljani je zastopal sodnik dr. Bizjak. Uradnemu ogledu so prisostvovali še mengeški župan Peter Lipar, ki je s svojimi nasveti in nekaterimi važnimi podatki mnogo pripomogel k pospešitvi preiskave, dalje vodje orožnikov in pa sodni avskultant dr. Bajič, ki je tudi fotografiral vse predmete v obeh sobah. Te fotografije bodo potem služile za eventuelno sodno obravnavo.

Kljub vsestranskemu trudu in kljub temu, da so obveščene o zločinu vse važnejše orožniške postaje ter policije v deželi, pa se do sedaj oblastem še ni posrečilo, da bi prijele pravega zločinca. Pri zasledovanju morilca pa sodeluje velik aparat in se oblasti trudijo kar najvestneje, da bi morilca prijele.

Naša slika pokojnika je najbrže ena izmed tistih redkih fotografij, ko se je pokojni dal naslikati. Znano je, da pokojni župnik g. Fr. Kušar ni bil prijatelj zunanjosti in se je slikal le tedaj, kadar je bil na večjih zborovanjih duhovščine, ali pa, kadar je slike potreboval za razne osebne dokumente. Sliko smo si preskrbeli prav z veliko težavo.

*

Pokojni g. župnik Franc Kušar se je rodil dne 20. oktobra 1860 v Retečah pri Škofji Loki. V mašnika je bil posvečen dne 19. julija 1884. Štiri leta je služil kot kaplan in pozneje kot administrator na Trati, nato je bil dve leti kaplan v Moravčah, deset let pa je upravljal ekspozituro v Begunjah nad Cerknico. Župnik v Mengšu je bil od l. 1900 dalje.

*

Pogreb pokojnega župnika g. Franca Kušarja bo v ponedeljek ob pol 10. Blagemu človeku, vrlemu duhovniku in žrtvi gnusnega zločina naj sveti večna luč!

Sovjeti motili papeževo poslanico v radiu?

Pariz, 13. februarja.

Papežev nagovor so prinesle francoske radiopostaje nekoliko skaljen po parasitskih šumih. S tem so se bavili nekateri listi in menda tudi oblasti.

Dejansko so ugotovili, da je začelo šumeti, brž ko je sv. oče povzel besedo in je nemudoma ve-

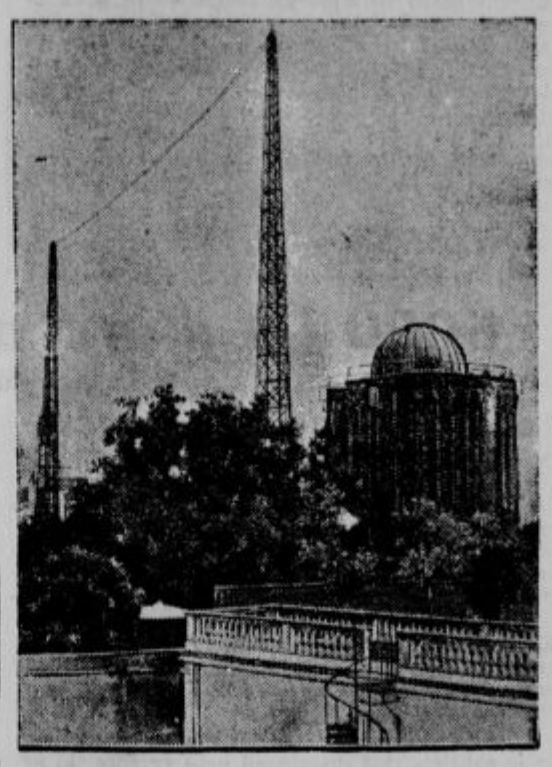

Vatikanska radiopostaja, ki je ponesla v svet papežev nagovor.

nehalo, ko je končal. Dejansko se je prevod v tuje jezike izvrstno slišal in tako tudi Marconijeve besede pred papeževim nagovorom in po njem.

Radiotelefonični tehniki ugotavljajo, da je med oddajo papeževega nagovora motila neka neznana postaja z valovi enake dolžine kakor so bili vatikanski. Radi bi dognali to postajo in poizvedbe po vsej priliki ne bodo težke, ker so se bile vse brezžične postaje na svetu, tudi nekatoliške, obvezale, da bodo na izključno razpolago vatikanski oddajni postaji ter so svojo obvezo tudi držale. L'Echo de Paris namiguje, da se je utegnila nahajati motilka v vzhodni Evropi

S čarodejno šibico iščejo zlato v Pompejih

Rim, 13. februarja.

Voditelj izkopavanja v Pompejih, prof. Majuri, se je poslužil znane Mataloni, da bi s svojo bajanico — čarodejno šibico odkrila mesta, kjer se nahajajo kake posebne starine. Mataloni je v bližini Fora, kjer se je začela šibica močno tresti, ugotovila, da se nahaja na tem mestu zlato. Začeli so kopati in izkopali različne žeblje, bronasto žaro in več srebrnih predmetov. Vse to v globini treh metrov. Mataloni izjavlja, da se nahaja zlato v globini sedmih metrov; izkopavanja nadaljujejo.

Dva tatova prijeta

Pojasnjena tatvina v kranjski tovarni.

Kranj, 14. februarja.

Že par dni sem so se po Kranju širile vesti o neki tatvini v Sirčevi tovarni na Gašteju. Zadevo je imelo v rokah orožništvo, ki je poizvedovalo za storilcem. Takoj prvi hip ni bilo mogoče ugotoviti vseh podrobnosti, še manj pa tatu. Danes je v Kranj prispela vest od ljubljanske policije, da sta tatova prijeta in blago najdeno. V podrobnostih je bila stvar ta-le:

V noči na 10. februarja sta obiskala Sirčevo tovarno na Gašteju, ki se nahaja ob cesti v Stražišče ravno nasproti tovarne »Tekstil-Indus«, dva neznanca, od katerih je eden iz Vodic, drugi pa neznano odkod. V tovarni sta ukradla 8 bal ali 1400 m blaga v vrednosti 7000 Din. Kako, da ju ni nihče zasačil pri tatvini, je čudno.

Nadaljnje njuno potovanje je zanimivo. Blago sta naložila na sani in odpeljala proti Ljubljani. Vozila sta najbrž ponoči, podnevi pa sta se skrivala ali pa morda kje prodajala. V Ljubljano sta hodila od torka do petka zvečer. V petek ju je zasačila ljubljanska policija pri transportu omenjenega blaga, blago zasegla, tička pa vtaknila v luknjo, da bosta odrajtala davek javni pravičnosti. Povdariti je, da nista tatova delavca v okradeni tovarni.

Grip...
TOGAL tablete
Najzanesljivejše in najhitrejše sredstvo.
Dobiva se v vseh lekarnah.

Žalosten pogled po tovarnah

Številke, ki povedo, kako brezposelnost narašča

Ljubljana, 14. febr.

Ker je brezposelnost svetoven pojav, pod katerim trpijo nekatere države bolj, druge zopet manj, je važno, da smo si na jasnem v tem vprašanju tudi pri nas. Brezposelnost se ne sme študirati na podlagi podatkov, ki jih imamo na razpolago za ožji krog, ali pa na podlagi podatkov, ki bi jih dobili le pri javni borzi dela. To bi bilo kvarno v vsakem oziru, zlasti pa bi trpelo delavstvo, katero deloma še ni zavarovano za slučaj brezposelnosti, pa tudi tisto, ki je zavarovano, zahteva preosnovo zavarovanja in sicer v takem smislu, da bo odgovarjalo duhu in potrebam časa.

Če hočemo dobiti saj približno objektivno sliko o stanju brezposelnosti, moramo vzeti za podlago širši krog, n. pr. banovino. Najbolj zanesljive podatke moremo dobiti pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev, kot največji zavarovalni instituciji v banovini. Po tozadevni statistiki je bilo v januarju leta 1930 zavarovanih pri OUZd 90.181 oseb; v februarju 90.736 oseb; v marcu 92 489 oseb; v aprilu 96.854 oseb; v maju 101.744 oseb; v juniju 103 214 oseb; v juliju 102.275 oseb; v avgustu 102.269 oseb; v septembru 101.663 oseb; v oktobru 99.516 oseb; v novembru 97.991 oseb; v decembru 93 326 oseb; v januarju 1931 — 87.635 oseb. Prirastek članstva je znašal v januarju 1930 z ozirom na stalež članstva v letu 1929 — 5511 oseb; v februarju 7216 oseb; v marcu 7869 oseb; v aprilu 7715 oseb; v maju 5954 oseb; v juniju 3307 oseb; v juliju 741 oseb; v avgustu je bil že minus in sicer 330 oseb; v septembru minus 337 oseb; v oktobru minus 1604 oseb; v novembru 782 oseb; v decembru minus 2152 oseb; v januarju 1931 minus 2546 oseb; v februarju 1931 minus najmanj 3000 oseb.

Iz tega sledi, da je v letu 1930 rastlo pri nas gospodarstvo nekako do polovice leta. Nato je pa pričel prirastek padati, dokler ni narastlo padanje v visoke številke. Vzrok temu je splošna svetovna kriza.

Še boljšo sliko dobimo, ako zasledujemo razne nepovoljne pojave v večjih obratih naše banovine.

Tovarna za dušik v Ruši je odpustila nad 160 delavcev. Poleg tega obratuje samo 4 dni v tednu, delovni čas znaša 6 ur na dan.

Tovarna za lepenko Sladka gora ima zaposlenih ca 300 delavcev. Zaenkrat še ni izvedla redukcije staleža, pač pa redukcijo produkcije na ta način, da praznuje delavstvo 1 teden v mesecu.

Tovarna za cement v Mojstrani je ustavila svoj obrat že v decembru 1930. Pri tem je bilo prizadetih ca 150 ljudi.

Abelnove steklarne so izvršile redukcijo plač od 10–20%.

V tekstilni industriji se tudi opaža stagnacija. Predilnica v Litiji je že pred par meseci odpustila 120 oseb, predilnica Glanzmann v Tržiču je uvedla redukcijo dela, zaenkrat še ni bilo redukcije staleža.

Strojne tovarne in livarne v Ljubljani delajo že od 1. XI. 1930 samo 4 dni na teden, okrog 50 delavcev je bilo že odpuščenih.

Jugometalija v Ljubljani je odpustila 20 delavcev, svoj obrat je zelo skrčila in ima zaposlenih še 7 delavcev.

Tvrdka **»Jugoslavera«** je skoraj ustavila svoj obrat. Že 15. novembra 1930 je odpustila 17 delavcev, obdržala je samo štiri.

Podjetje **»Mlinostava«** je radi ustavitve obrata moralo odpustiti 45 delavcev.

V tovarni **Westen** v Celju se je skrčil stalež delavstva od 1600 na 1200. Poleg tega obratuje samo 4 dni v tednu.

V cinkarni v Celju obratujeta od 9 peči samo dve peči. Že v novembru 1930 je bilo reduciranih nad 100 delavcev. Nevarnost je, da bo obrat popolnoma ustavljen. Pripomnimo še, da so delavci te tovarne včlanjeni pri bratovski skladnici. Torej niso zavarovani za slučaj brezposelnosti. Nevarnost pa je, da bo obrat popolnoma ustavljen.

Železarna v Štorah je istotako skrčila svoje obratovanje. Martinova peč ne obratuje že od oktobra 1930. Zato je moralo 48 delavcev na cesto.

Valjarna obratuje le 14 dni, nakar počiva en mesec. Prizadetih je 56 delavcev.

Tudi **livarna** obratuje skrčeno. Prizadetih je 46 oseb. — Delavstvo te tovarne je istotako včlanjeno pri bratovski skladnici, radi česar ni zavarovano proti brezposelnosti.

Železarna v Žrečah je zaposlovala 115 delavcev. Sedaj le 57.

Železarna na Muti je reducirala dosedaj 11 delavcev.

Tovarna verig v Lescah je poslala na več mesečen dopust 43 delavcev, istotako je naznanila delavstvu, da bo znižala akordne postavke.

Tovarna »Saturnus« v Mostah je znižala število delavstva od 500 na 400. Bati pa se je, da še ni konec redukcij.

Tovarna usnja Woschnagg v Šoštanju je zaposlovala okrog 500 delavcev. Stalež je znižala za dobro tretino, poleg tega obratuje le 4 dni v tednu pri 6 urnem delovnem času.

Tovarna Pollak na Vrhniki je izvršila večjo redukcijo delavstva, poleg tega je tudi znižala plače od 10–15%. Plače je znižala tudi nekaterim oddelkom v Ljubljani Isto je v tovarni v Kranju.

Manjše redukcije se vrše pa skoraj v vseh obratih. Zlasti pa streme podjetja za tem, da znižajo plače delavstvu.

V revirjih TPD delo ponekod počiva. V Zagorju so v začetku februarja ustavili delo za en teden ali pa delajo le po tri dni v tednu, n. pr. v Trbovljah.

Že ta pregled dokazuje, da postaja tudi za nas brezposelnost važen problem, katerega bodo morali odgovorni faktorji rešiti na ta ali oni način, pred vsem pa izvesti moderno zavarovanje za brezposelnost.

Odpoved službe

V preteklem mesecu smo prinesli nekoliko sli strokovnjaka Dr. Dobrojeda, ki ga je nastavila tovarna testenin »Pekatere«, da bi ji bil desna roka pri njenem požrtvovalnem delu, da bi na eni strani nasitil lačne in na drugi ugodil z izbrano hrano tudi razvajenim gurmanom. Dr. Dobrojed naj bi takorekoč postal prijatelj, učitelj in svetovalec vsem našim gospodinjam, mladim in starim, bogatim in ubogim, velikim in malim. Žal pa se mož ni obnesel; ni namreč doprinašal tega, kar je obljubil in kar je tovarna pričakovala od njega. No, in konec tega nesoglasja je bil, da je tovarna lepega dne odpovedala Dr. Dobrojedu svoje prijateljstvo. Dr. Dobrojed je spravil svoje stvari v kovčeg, rekel z Bogom in vzela ga je noč. Da pa ne ostane tovarna brez strokovnjaka, je takoj razpisala izpraznjeno mesto Kakor hitro nastavi novega, bo priobčila njegovo sliko in mu dala besedo, da sam pove, kaj ve in zna in kako hoče on delovati v prid tovarni, še bolj pa v prid cenj občinstvu, ki uživa izborne »Pekatere«.

Naši sezonski delavci v tujini

Murska Sobota, 13. februarja.

Vodstvo tukajšnje Borze dela nam je dalo na razpolago statistiko o našem delavstvu v preteklem letu Številke, ki jih statistika navaja, bodo gotovo zanimale vso javnost.

Tekom preteklega leta je iskalo zaslužka izven mej Slovenske krajine 8779 naših ljudi in sicer 5590 moških in 3289 žensk. Zaposleni so bili: v Jugoslaviji 4894 (3438 moških, 1456 žensk) ljudi, v Franciji 2024 (1603 moških in 421 žensk) ter v Nemčiji 1861 (549 moških, 1312 žensk). Vsa posredovanja je izvršila tukajšnja Borza dela, pri kateri so se oglašali ljudje skozi celo leto. Od časa do časa je bil naval tako velik, da je vodstvo delalo noč in dan. Največji je bil naval meseca aprila. Tekom tega meseca je borza razposlala 4080 delavcev in sicer: 2544 v razne kraje Jugoslavije, 401 v Francijo in 1085 v Nemčijo. Najmanjše je bilo povpraševanje meseca decembra. Takrat je odpotovalo le 28 delavcev in sicer vsi v Francijo.

Zaslužek delavstva je bil zelo različen. Najmanj se je zaslužilo v domačih krajih, največ pa v Franciji. Povprečni zaslužek v eni sezoni znaša: v Jugoslaviji 1500 Din v Franciji 5500 Din in v Nemčiji 4500 Din Vsi delavci so prinesli domov okrog 25 milijonov dinarjev zaslužka. To je vsota, ki igra v današnjih kritičnih časih veliko vlogo.

Kar se tiče razpoloženja delavstva, so tudi razlike. Zelo zadovoljni so bili delavci v Franciji. V Nemčiji so bili manj zadovoljni kakor pred lanskim in sicer radi tega, ker je bila plača nižja, razen tega pa so morali plačati visoke vsote za davke in zavarovalnino. V tem oziru bi bilo potrebno, da merodajne oblasti storijo potrebne korake.

Tako je bilo lani. Letos pa pričakujejo na Borzi še večjega navala. Več delavstva bo šlo i v Francijo i v Nemčijo.

— Za osveženje krvi pijte skozi nekaj dni vsak dan zjutraj čašo naravne »Franz-Josef«-grenčice! Po mnogih zdravnikih predpisana »Franz-Josef«-voda urejuje delovanje črev, krepi želodec, zboljšuje kri, pomirja živce in povzroči tako splošno dober počutek in jasno glavo. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in v specerijskih trgovinah.

Kaj pravite?

Morda še nikdar ni tako malo veljala ljudem Gospodova zapoved: Posvečuj praznike — kakor dandanes. Petek in svetek — to je ljudem menda postalo vseeno. Kdo bi se brigal za take reči! Mi delamo, pa je! Tako mislijo mali, tako store veliki. Delavec misli, da si bo z nedeljskim delom opomogel, tovarnarjem pa je tudi všeč, da ljudje delajo celo o praznikih, ker je treba najemati manj delovnih sil. Gospod Westen na Jezenicah je n. pr. odpravil že skoro vse praznike.

Človek bi sodil, da je toliko nujnega dela, toliko zaslužka in denarja, da bi bili lahko kar v zemeljskem raju! Toda medalja tega zemeljskega »raja« ima tudi drugo stran. Ta stran pa nam kaže čisto drugo figuro.

Na tisoče ljudi išče dela, na tisoče družin strada; ker ni dela, ni jela. Na tisoče delavcev dela le po nekaj dni na teden, ker v tovarnah ni dela. Na tisoče delavcev čaka, kedaj bodo vrženi na cesto, ker grozi, da zmanjka tovarni dela. — In se človek čudi in sprašuje in tuhta. Na tisoče ljudi dela ob nedeljah in praznikih in obenem na tisoče ljudi brez dela strada ob delavnikih in praznikih. Kako gre to dvoje skupaj?

Morda se nam bo kdo posmehoval; toda brez strahu zapišemo ugotovitev, ki jo je v svojem pastirskem listu pribil tudi ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman: Nedeljsko delo ni blagoslovljeno! Skrunilcem nedelje Bog dela ne blagoslavlja! — To naj si zapomni tisti mali človek, ki od nedeljskega dela ne zavisi njegov obstanek. Še bolj pa naj si zapomnijo to tisti veliki, ki male silijo na delo ob nedeljah in praznikih.

Te dni sem čital nekje zanimivo razpravo o delu ob nedeljah in praznikih. Izračunal je pisec: Ko bi delavci po tovarnah delali le 300 dni na leto, to se pravi, ko bi tovarnarji spoštovali Gospodove dneve, bi na tisoče ljudi, ki so danes brez dela, lahko dobilo zaslužek. V tovarni s 1000 delavci, ki morajo delati v petek in svetek, se na leto napravi okrog 360.000 »šihtov«. Ko bi delali le po 300 dni na leto — to je: praznovali ob Gospodovih dneh — bi bilo kruha še za kakih 200 delavcev zraven. To se pravi: 200 družinskih očetov bi imelo zaslužek, ki ga danes nimajo! Izračunajte sami, koliko tisočev dela po tovarnah in koliko bi jih še lahko!

Posvečevanje nedelj in praznikov ni le verska zapoved, ampak tudi gospodarsko-socialna potreba.

Vsaka kršena zapoved pa se maščuje nad kršilci! Današnja strašna gospodarska in socialna kriza je brez dvoma odgovor na prekršene naravne in Božje zapovedi.

Nepošteni občinski uradniki

Subotica, 13. februarja.

Preiskava proti občinskemu tajniku Nebojši Čosiču prinaša na dan vedno več zanimivosti. Včeraj je preiskovalni sodnik Čosiča povabil s seboj v zapečateno občinsko pisarno, da tam preiščeta akte. Ker je Čosič sodnikovo povabilo odklonil in mu ni hotel slediti, je vzel sodnik s seboj dve priči in v navzočnosti občinskega načelnika Blagojevića vse dopoldne preiskoval tajnikovo pisarno Našli so mnogo spisov, ki obremenjujejo tajnika. V predalu so med drugim našli vlogo komisarja glavne kontrole, ki zahteva, naj se proti Čosiču uvede preiskava. Ta spis je svoječasno na skrivnosten način izginil. Sedaj je ugotovljeno, da je Čosič spis ukradel, da bi čim bolj otežil preiskavo. Radi tega se bo zagovarjal sedaj tudi radi tatvine.

Pred Čosiča, ki še vedno taji vsako krivdo, je bil pozvan drugi obdolženec Szirtes, ki mu je v obraz povedal, da je bil Čosičevo orodje. Imel je nalogo, premožne meščane vabiti v Čosičevo pisarno, da jih je ta potem mogel izsiljevati. Na drugi strani pa Čosič obtožuje občinskega davčnega uradnika Popoviča, češ da je ta od občanov sprejemal davčni denar in izdajal napačna potrdila. Včeraj je prispel v Topolo zastopnik banske uprave, okrožni inspektor dr. Dušan Petrović, ki bo v svojem delokrogu vršil preiskavo o pritožbah, ki so dospele na notranje in pravosodno ministrstvo proti Čosiču, predno je bil prijet. V kratkem prispe tudi zastopnik glavne kontrole, da bo preiskal vse račune.

Dva otročička v živinskih jaslih

Pretresljiva zgodba o dveh deklicah, ki iu je oče zaprl v hlev

Litija, 14. februarja.

V prijazni hribovski vasi Gaberje, občina Trebeljevo je vrsto let žival v sreči in zadovoljstvu mali posestnik Jakob **Bratun**, ki se je pečal tudi s kovačijo, ker mu njegov grunt sam ni mogel nuditi dovelj kruha za sebe in svojo družinico, ženo Marijo in 4 otroke. Ko mu je pa pred dobrim letom obolela žena tako, da je bila priklenjena na bolnisko posteljo, jo je pričel kovač prezirati in na tihem ugibal, na kak način bi se je popolnoma iznebil. Po daljšem premišljevanju in najbrže po nasvetu neke sorodnice je iztuhtal zelo grd način. Iskal in našel je kupca za svoj mali gruntek, katerega je pod ceno prodal s pogojem, da prevzame novi posestnik tudi njegovo bolno ženo na prevžitek. Na ta način se je bolne žene na najlepši način iznebil, dva najstarejša otroka je oddal svojim sorodnikom za svoje, medtem ko je najmlajši dve punčki, 3 letno Francko in 6 letno Anico vzel k sebi.

V neki grapi, čisto v samoti v Besnici, si je postavil majhno bajto, kjer je naprej vršil svojo kovaško obrt. Za gospodinjo pa je vzel k sebi daljno sorodnico neko Frančiško, s katero je imel kmalu otroka, ki pa je umrl. Ta ženska pa je grdo postopala s poverjenimi dekletci. Ne samo, da ju je vedno pretepavala in stradala, sovražila ju je tako, da je očetu Jakobu prigovarjala, naj dekletci da v hlev spat. No končno je oče Jakob pristal na nečloveški predlog svoje priležnice Frančiške, da je v hlevu napravil pol metra dolge in pol metra široke jasli, kjer sta morali nesrečni žrtvi spati in sploh nista smeli več na dan.

Ko je prišel enkrat neki kmet h kovaču Jakobu, katerega pa ni našel doma, je začul iz hleva pritajeno stokanje. Skozi majhno odprtino je pogledal v hlev in nudil se mu je strašen prizor: v jaslih, polnih nesnage, je videl na pol nagi izstradani telesci dveh ubogih dekletc. Tako je prišla cela zadeva na uho orožnikom na Štangi, ki so takoj odšli h kovaču Bratunu. Na vprašanje, ali ima kaj otrok pri hiši, je kovač sprva tajil in rekel, da ima vse otroke pri sorodnikih, ko so pa orožniki le še bolj pritiskali na kovača, se je končno le udal in pokazal v hlevu na jasli, kjer sta ležali obe siroti. 3 letna Francka niti hoditi ni več znala, ampak se je samo plazila po tleh, 6 letna Anica pa je popolnoma oglušela. Poleg tega sta bili dekletci popolnoma nagi in sestradani, tako da bi jih poleg gladu, mokrote, v kateri sta nesrečnici ležali, uničil še to zimo mraz po okrutnosti ženske, ki ju je namenoma spravila v hlev, vedoč, da morata tam prej ali slej umreti.

Orožniki so zadevo takoj sporočili trebeljevskemu županu g. Jožetu Galetu, ki je takoj odredil, da se nesrečni žrtvi oddasta do konca preiskave dobrim ljudem v oskrbo.

S to strašno zadevo se bavi sedaj litijsko okrajno sodišče, kjer so bili danes že zaslišani oče Jakob, njegova priležnica Frančiška in pohabljeni otroci.

V interesu morale na deželi je, da se ta slučaj krutega trpinčenja nedolžnih otrok eksemplarično kaznuje.

Požar v snežnem metežu

Dve železniški nezgodi radi snega

Borovnica, 14. februarja.

Današnja noč nam ni nanesla v vihri samo debelo plast novega snega, zapadlo ga je namreč novih 37 cm, prebudil je našo vas sredi noči dolgozategnjen, požar znaneč, pisk ene borovniških parnih žag. Okoli pol dveh ponoči je začela goreti vodna žaga s stolarno borovniškega posestnika Antona Cerka. V motni kopreni gosto padajočega snega se je pokazal ognjeni svit iz bližine vasice Dražice. Vodno žago Antona Cerka je od onega dela, kjer je delavnica stolarne, začel objemati plamen. Mala kopica ljudi in gasilcev, ki so prihiteli na kraj požara z motorno brizgalno, so začeli gasiti, a v še večjo nesrečo je motorni brizgalni odpovedal motor. Gašenje je bilo s tem zelo otežkočeno. Po daljšem delu so požar omejili in končno pogasili, vsaj v toliko, da je pogorela le stolarna. Škoda je precejšnja.

Kaj je vzrok požaru, ne vemo. Samo ugibamo. Da bi bil to plod zločinske roke v večini ne verujejo, pač pa mislijo, da je vse pripisovati nezgodi in naključju.

Kot posledica snežnih zametov, ki so vzrok daljšim zamudam vseh vlakov na progi Rakek —Ljubljana, se je pripetila v zgodnjih jutranjih urah na borovniški postaji tudi še železniška nezgoda, ki pa ni bila večjega obsega, niti ni imela hujših posledic. Tovorni vlak, namenjen v Rakek, se je umaknil brzovlaku, prihajajočemu iz Ljubljane, na most. Po odhodu brzovlaka se je tovorni vlak zopet pomaknil na svoj tir, a še preden je prevozil kretnico, se mu je v bok zaril stroj, prihajajoč od nasprotne smeri, in občutno poškodoval dva voza. Vzrok je menda ta, da strojevodja samega stroja radi snežnega meteža ni mogel razločiti, da vlak kretnice še ni pasiral.

Verd, 14. februarja.

Danes ponoči je potniški vlak št. 630, ki odhaja ob 23.5 iz Ljubljane, zadel na verdski postaji v tovarni vlak.

6000 let stare pesmi izkopane

Najstarejša abeceda

Pariz, 13. februarja.

Nedavno so izkopali v Ras Šamri v Siriji ploščice s klinopisom, o katerih sodijo znanstveniki, da je to najstarejši vir človeške pismenosti. Tu imajo svoj praizvor tudi črke, katerih se danes poslužujeta Evropa in Amerika. Človeška pismena umetnost bi bila potemtakem stara že najmanj 6000 let.

Znamenita moabitska skala iz 9. stoletja pred Kristusom ne more več veljati za najstarejši dokument v zgodovini abecede, kajti vsi strokovnjaki soglašajo v sodbi, da so imeli Feničani že najmanj 4000 let preje svoj alfabet.

Prva ploščica, ki so jo našli v Ras Šamri, se je nahajala pod ruševinami neke zgradbe, ki jo je bil uničil požar. Ogenj je bil ploščico razžaril in je zato silno krhka. Ko so na istem mestu iskali dalje, so našli še več ploščic.

Te ploščice so proučevali razni jezikoslovci, a največje uspehe je dosegel prof. Viroleaud s sorbonskega vseučilišča. Vsebina teh klinopisov je tako znamenita in obsežna, da so znanstveniki mnenja, da so to dokumenti kake šole za jezike. Med drugim razpravljajo klinopisi o babilonskem in asirskem jeziku.

Vsega skupaj je prof. Viroleaud doslej razbral nad tisoč vrstic. Abeceda je sestavljena iz 28 črk, prav kakor arabska, dočim pozna kanaanski alfabet samo 22 pismenk.

Klinopis vsebuje epično pesnitev, ki ima približno 800 vrstic. Med glavnimi božanstvi navaja Anata in Aleina (Alein je Baalov sin). Razen tega je v epu še do 20 imen manjših božanstev.

Ploščice so iz dobe velikega feniškega pesnika Sanchoniathona, ki je bil izredno plodovit, a se je ohranilo iz njegovih del le malo vrstic (v grškem prevodu, po vsej priliki iz prvih let krščanske dobe). Izkopavanja bodo nadaljevali in upajo odkriti še celotno knjižnico v Ras Šamri in druge starodavne dokumente. Znanstveniki so mnenja, da so šamriški klinopisi najvažnejši dokumenti, ki so jih našli doslej na popršču semitske filologije.

Roparski umor v Bečkereku

Bečkerek, 12. februarja.

V Bečkereku so davi odkrili grozen roparski zločin: Gostilničarja »Pri treh zajcih« Pavla Gajdeka in njegovo gospodinjo Marijo so našli z velikimi ranami in brez življenja, hišo pa oropano. Ko so davi ob pol 7 z vlakom prispeli prvi gostje in potrkali na vrata, se ni nihče oglasil. Sosed, pekovski mojster Abraham Kaufmann je pripeljal, kakor navadno, med tem kruh in po navadni poti stopil v krčmo, kjer je bilo vse tiho. Pred spalnico, ki je imela steklena okna v vratih, je zapazil, da so šipe razbite in vrata nezaklenjena. Ko jih je odprl, je videl, da sta gostilničar in gostilničarka vsa v krvi s strašnimi ranami brez življenja na tleh.

Komisija, ki je kmalu prišla, je ugotovila, da Gajdek še živi, in so ga prenesli v bolnišnico, ima pa tako strašne rane po glavi in po ostalem životu, zadane s sekiro, da ni nobenega upanja, da bi ozdravel. Gostilničarka Marija je imela na glavi pet do šest ran s sekiro, ki so bile vse smrtne. Žrtvi sta se pred roparji morali hudo braniti, ker je vse pohištvo prevrnjeno. Bežati pa nista mogla, ker je edino okno na dvorišče bilo zamreženo. Iz predalov je bilo vse zmetano, znamenje, da so roparji iskali denar. Ni pa znano, če in koliko so ga dobili. V gostilni sta uslužbena dva hlapca, ki pa so se ju roparji iznebili na ta način, da so vrata njune spalnice na dvorišču zraven hleva trdno zapahnili od zunaj, tako da sta bila oba zaprta, da ne bi mogla na pomoč. Sodijo, da so zločin izvršili dva ali trije zločinci, ki so zginili brez sledu.

Nevarno mlinsko kolo

Murska Sobota, 13. februarja.

V tukajšnjo bolnišnico so pripeljali z Gornje Bistrice fanta Hozjana Antona, ki je postal žrtev precej hude nesreče.

Fantek je bil v murskem mlinu. Zanimalo ga je vse. Ogledal si je veliko pogonsko kolo, vse stroje. Občudoval je odprtine, iz katerih je moka tekla. Z gledanjem pa se ni zadovoljil. Vsega se je tudi z roko dotaknil. Tako je zopet prišel do velikega kolesa. Ustavil se je pred njim. Najprej ga je ogledoval iz precejšnje daljave. Polagoma pa se mu je vedno bolj bližal. Nazadnje se je znašel tik ob njem. Kake misli so se mu takrat porajale, se ne ve. Dejstvo je, da je hipoma stegnil roko proti kolesu. V naslednjem trenutku je že zakričal. Komaj se je dotaknil kolesa, mu je to s silo zagrabilo roko. Ko mu jo je izpustilo, je roka obvisela. Bila je zlomljena.

Navzoči so fantku takoj priskočili na pomoč. Ko so videli, da je roka strta, so ga spravili k zdravniku in od tam v bolnišnico.

Beli zobje: Chlorodont

prijetno osvežujoča zobna pasta s poprovo meto
tuba Din 8.— in Din 13.—

Obisk pri kraljih in diktatorjih

Berlin, feruarja.

»Darovi življenja«, tako je naslovil Emil Ludwig svojo novo knjigo, v kateri podaja galerijo na ta ali drug način znamenitih mož sedanjosti. Zanimivi so opisi njegovih sestankov z nekaterimi sodobnimi kralji in diktatorji.

Egiptovski kralj Fuad je čisto odkrito povedal svoje mnenje, kako je treba izbirati ministre. Dejal je: »Imamo dokaj dobrih glav, samo znati jih je treba poiskati. Jaz sem v teku let imenoval 50 ljudi za ministre, ki preje še nobenkrat niso bili ministri.« — »Koliko odstotkov je bilo sposobnih?« — je prašal Ludwig. Kralj se je nasmejal: »To število sem pozabil. Na vsak način za ministra ni človek, ki je neoporečne nravnosti. Tak človek takoj povzroči krizo, pusti vse skupaj in izjavi, da ne more več sedeti v vladi.«

Vse drugače zapetega se je pokazal italijanski kralj Viktor Emanuel. V pogovoru z Ludwigom se je na vse mogoče načine trudil, da bi se izognil vsaki besedi o Mussoliniju. Samo enkrat se je nekoliko zagovoril, ko je bil Ludwig pripomnil, da je imel nemški cesar pri izbiri Bismarcka za ministra zelo srečno roko; kralj je naglo vprašal: »Ali ga je res sam izbral?«

Venizelosu je Ludwig dejal: »Grki so bili toliko let pod turško oblastjo, da sedaj z lahkoto prenašajo diktaturo.« Diktatorskega naslova se je branil že Napoleon in se ga brani tudi Venizelos. Zavrnil je Ludwiga: »Torej tudi vi mislite, da sem diktator! Poglejte, pri nas izhaja list, ki že štiri tedne zapored piše, da je treba mene ubiti in ubijalca v naprej proglaša za narodnega junaka. Izvolila me je večina naroda. Če bo začel pihati veter od nasprotne strani, bom mirno vzel svoj klobuk in odpotoval. Ali je to morda diktatura?«

S Trockijem se je pogovarjal Ludwig v majhni sobici lesene turške vile na obali Marmornega morja. Trocki pa ni rekel nič takega, kar že davno ne bi bilo znano.

Na Marmorni obali je sprejel Ludwiga — v istotaki mali turški vili — tudi turški diktator Kemal paša. Kemalu so večkrat ponujali sultanat in celo kalifat, a je vsak tak predlog dosledno odklonil. Ludwig je začel s tem, da je slišal nekoč sultana Mehmeda V. reči, da je »usoda« v državnem življenju odločilen činitelj. »Usoda?« je dejal Kemal. »Predvsem je treba razmišljati o smotrnem delu, prvo je torej razmišljanje in še-le potem pride delo. Vodja mora položaj odločno izkoristiti, a vedno hladnokrvno. Potek dogodkov ni vselej vnaprej določen...« Kemal je realist od pet do glave. Obrnil je pogovor na evropsko glasbo in Ludwig je izrazil obžalovanje, da se turška vlada premalo briga za ohranitev turške narodne glasbe. Kemal je prašal: »Koliko časa je potrebovala evropska glasba, da se je dvignila na današnjo stopnjo?« — »Približno štiristo let!« — je dejal Ludwig. »Tako dolgo ne moremo čakati,« je menil gazi Kemal.

Gazi in duce. Človek brez domišljije in človek z domišljijo — to je razlika med Kemalom in Mussolinijem.

Beseda je nanesla na vojno nevarnost fašizma. »Za vojno se brigajo ljudje še-le takrat« — je dejal Mussolini — »ko že kri teče v potokih. Ali nimamo sedaj carinske vojne? Ves svet kupuje Fordove avtomobile, ker so cenejši nego vsi drugi, a pri tem psuje proti Ameriki... Mislim, da je bilo narodno čustvo pri nas preslabo in zato ga podžigam.«

Na vprašanje, zakaj je danes tako malo sposobnih državnikov, je Mussolini odgovoril: »Zato, ker je postala politika mnogo bolj zapletena, nego je bila preje, in zato, ker je kapitalizem prepletel vse politične interese: ves svet se sedaj zanima samo za svoja in tuja finančna vprašanja. Kje so časi, ko se je vsa Evropa navduševala ob besedah Peela ali Disraelija ali Jauresa ali Clemenceaua? Danes morete vsakogar slišati v radiu, toda kdo proučuje te besede? In zato je treba danes vladati ali osebno ali pa po ministrskem svetu. Ljudje sedaj v resnici žele, da jim nekdo vlada in imajo sami mir.«

Vendar bi bil po Mussolinijevem mnenju ta sistem komaj da primeren za Anglijo. Morda ne bi odgovarjal niti v Nemčiji. Topot je Mussolini prvikrat izrekel svojo znano misel, da »fašizem ni primeren za izvoz«.

»A kaj bo po diktaturi?«

»Po diktaturi nastopi doba umorov, propadanja!«

»Kako dolgo bo trajala ta doba?«

»Leto, deset let, to je odvisno od trajnosti in moči predhodne (diktatorske) vlade.«

»Morda boste imeli srečo, da boste vladali trideset let kakor Bismark...«

»V to sem trdno odločen.«

»Ali je pa tudi Italija sklenila tako?«

»Brezpogojno!«

To je Mussolini.

† Leopold Werzak

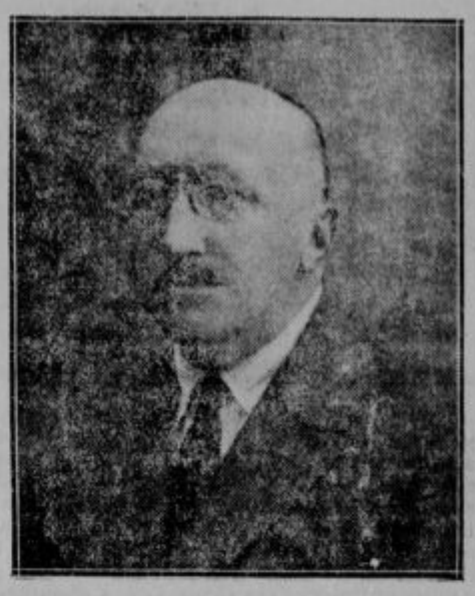

Ljubljana, 14. februarja.

Prav danes štirinajst dni so se ob 12 opoldne ustavili v 3. nadstropju Jugoslovanske tiskarne stavni stroji za par minut. Strojni stavci so se poslavljali od svojega dolgoletnega tovariša Leopolda Werzaka, ki je zapuščal Jugoslovansko tiskarno in svoje tovariše in nastopal zasluženi pokoj. Organizacija grafičarjev mu je še isti večer priredila častni Werzakov večer v zahvalo, ker je vodil njihovo organizacijo polnih 25 let in storil v njej premnogo za koristi članov. Njegova zasluga je, da je organizacija tudi v najhujših trenutkih mogla nuditi svojim članom človeka vredno življenje. Tudi je njegova zasluga, da morejo danes grafičarji zidati svojo palačo na Miklošičevi cesti. Palača še ni dograjena, pa že žalostno vihra z nje črna zastava. Tovariš Werzak ni dočakal nje slavnostne otvoritve... Komaj štirinajst dni je preživel v pokoju ko mu je nenadna smrt dala zadnji pokoj. Ni mu bilo usojeno, da bi večer svojega življenja preživel v miru. Višji ga je rajši poklical k Sebi, da gr poplača za srag in trpljenja polno življenje.

Njegovi tovariši kakor tudi organizacija grafičnega delavstva ga bo danes ob štirih popoldne spremila izpred hiše žalosti: Dalmatinova ulica (palača »Kmetske posojilnice«) na pokopališče Sv. Križu, kjer se bo poslovila od njegovega trupla — spomin nanj pa bo živel...

Naj počiva v miru!

60 letnica vnetega duhovnika

Št. Ilj, februarja.

Ne sme neopaženo mimo nas 60-letnica, ki jo je čisto na tihem obhajal v prijaznem Št. Ilju v Šaleški dolini g. svètnik župnik Fran Schreiner. Ima sicer tuje doneče ime, a za vse dobro čuteče srce. Da ljubi naš narod, spoznamo

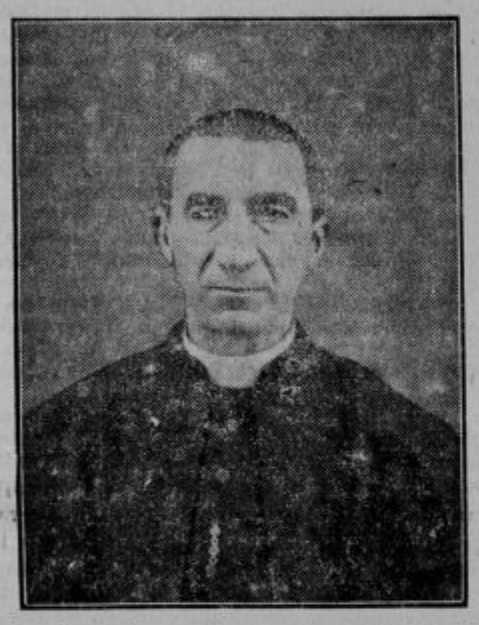

iz dogodka za časa svetovne vojne v Žalcu. Orožnik je prišel preiskovat njegovo stanovanje, kjer je imel sliko sedanjega kralja Nj. V. Aleksandra I. Pa je orožnika vgnal v kozji rog. Če g. svètnika pogledaš, bi mu njegovih let ne prisodil. Če pa presodiš njegovo delovanje, bi rekel, da je štiridesetletnik, tako živahno in vsestransko se udejstvuje! Še danes ni pozabljen v Dobrni in Žalcu vneti dušni pastir, požrtvovalni delavec ter neustrašeni narodni borec. O njegovi dejanski ljubezni do župljanov priča dovolj glasno novi društveni dom v Št. Ilju ter delo na zadružnem in gospodarskem polju.

Vsakdo, ki pozna g. svètnika, se čudi, kako zmore vse to pri svojem šibkem zdravju. Saj je že v bogoslovju moral študije prekiniti za eno leto ter v Iki iskati zdravja.

Mnogi prijatelji iz duhovskih in laiških vrst mu kličemo: Še dolgo ohrani Vsemogočni vsaj pri takem zdravju gostoljubnega sobrata, vnetega dušnega pastirja in vzornega domoljuba!

Zaprtje — lenivost črev

je vzrok mnogim boleznim. 2—3 Artin-dražeje, zavžite zvečer, omogočijo zjutraj lahko normalno izpraznjenje. — Dobivajo se v vseh lekarnah. - Vsebina škatlje 8 Din, zadošča za 4—6 krat.

Ljubljana

„Kupčija pred mrličem“

Prejeli smo naslednji uradni popravek: Mestni pogrebni zavod, kateremu se podtika zamuda in nepietetno postopanje pri pogrebu gospe Širokove, s tem pogrebom ni imel nobenega opravka. Izvršitev tega pogreba in s tem zvezanih poslov je bila po stranki izročena pogrebnemu podjetju Gajška Ivana iz Most, dasi ta nima pravice izvrševati pogrebnih poslov na teritoriju ljubljanske občine.

Radi tega je Mestni pogrebni zavod zvedel za ta pogreb šele ob pol 4 popoldne, ko mu je bil dostavljen avizo od železniške uprave s pozivom, da prevzame vagon s pokojnico. Ker je bilo očividno, da je bil avizo napačno adresiran, je Mestni pogrebni zavod avizo sicer zavrnil, vendar pa po svojem uradniku, ki ga je takoj poslal na kolodvor — vpoštevajoč ravno pietetne razloge — pomagal urediti zadevo z železniško upravo na ta način, da je rešil tozadevni vozni list in mrtvaške listine ter jih izročil soprogu pokojnice, ki se je za to prijazno in hitro intervencijo iskreno zahvalil.

Iz tega je razvidno, da za zakasnjenje ne zadene nobena krivda Mestnega pogrebnega zavoda, ki je postopal povsem v redu in lojalno.

Ni resnica, da se je vršila že dopoldne kaka pravda, komu gre pogreb; ni resnica, da se je vršilo kako barantanje za mrliča na kolodvoru, marveč je resnica, da se ni nikdo od Mestnega pogrebnega zavoda z nikomur ne od Gajškovega podjetja niti s kako drugo osebo, niti dopoldne niti popoldne sploh razgovarjal radi tega pogreba.

Iz navedenega je razvidno, da je Mestni pogrebni zavod v tem slučaju napravil samo uslugo, dasi v to ni bil obvezan.

V Ljubljani, dne 14. februarja 1931.

Župan in mestni načelnik:
Dr. Dinko Puc.

Prošnja javnosti

Akademska zveza v sodelovanju z Vincencijevo konferenco za akademike v Ljubljani bi rada obdarila siromašno mladino v raznih barakah s knjigami. Bati se je namreč, da bo mladina, prišedša iz najbolj žalostnih pojavov sedanjosti, iz nesrečnih barak, odtrgana od kulturnega zdravega toka sedanjega časa. Šola namreč ne more vsega, starši se pa v pehanju za vsakdanji kruh nehote odtujujejo dolžnostim, ki jih vzgoja narekuje. Tej mladini ni v tem času potrebno samo vsakdanjega kruha, treba ji je tudi nekaj duševne hrane, neke notranje utehe, da se že v svojih deviških letih ne nasrka anarhističnega, vsemu duhovnemu odvratnega naziranja in gledanja. Akademska zveza je po svojih članih ogledala nekaj stanovanjskih kolonij v tukajšnjih barakah in pri tem ugotovila tudi to potrebo, da je barakarski mladini treba v roke knjigo, knjigo in zopet knjigo. *Vljudno prosimo vse prijatelje mladine, naj odstopijo kakršnekoli mladinske knjige in naj jih pošljejo Akademski zvezi v Ljubljano, Miklošičevo cesto 5, nakar jih bo razdelila med barakarsko mladino.* Sprejemamo vse vrste mladinskih knjig, Mohorjeve knjige, mladinske liste itd. Kdor bi pa poslal tudi knjige za odrasle, jih seveda radevolje sprejmemo in jih bomo darovali odraslim barakarjem.

Velika porcija snega

Ljubljana, 14. februarja.

V zadovoljstvo nekaterih so nam nebeške zatvornice spustile svojo bogato zalogo snega. In kot ni nikdar prav, kar ukrene nebo, tako je tudi ta sneg vzbudil mešana čuvstva. Velika množica ljubljanskih smučarjev je danes popoldne brez dvoma oblegala kapelico sv. Antona pri frančiškanih in nosila v zahvalo svečke, da se jih je usmilil, čeprav tako kasno. Ljubljanski brezposelni so ga sprejeli z navdušenjem, kot da bi bila vsaka snežinka »kovač«. Da ga je prav tako sprejela vsa ljubljanska mladež, je jasno. Manj vesele pa so bile snega gospodinje, ki so morale po komaj shojenih stezah hoditi na trg, da nakupijo za nedeljo. Sicer točna in velika organizacija mlekaric, ki pripeljejo na svojih vožičkih toliko mleka, je zaradi belega zlomka imela danes zamudo. Občinski očetje so pa gotovo zmajevali z glavami, ko so v mislih preštevali, koliko bo ta sneg zopet stal mestno občino. Kako so ga pa sprejele vse tiste družine, ki so se že veselile, da ga ne bo več in da ne bo treba zopet obnavljati že skoraj praznih drvarnic z novimi zalogami drv in premoga, si pa lahko mislimo. Naj pripomnimo še to, da je kljub vsemu temu imel stari Ribničan prav, ki nam je v »Slovencu« za predpust prerokoval še cel meter snega, čeprav smo vsi zmajevali nad ribniško modrostjo in si mislili: »E, saj vas poznamo Ribničani, ampak mi smo še bolj brihtni in zato ne bomo verjeli.« No, sedaj pa imamo!

⊙ **Dostojna proslava 50 letnice Fjodora Dostojevskega** se je izvršila na XVI. prosvetnem večeru v Unionu. Dvorano je napolnilo odlično občinstvo, zlasti naši znanstveniki Rusi. Vseuč. prof. dr. F. Grivec je mojstrsko orisal Dostojevskega kot literata in dokazal iz njegovih spisov njegovo literarno, filozofsko in teološko naziranje. Drugi del predavanja nas je presadil s pomočjo skioptičnih slik na ruska tla, kjer so udeleženci obiskali vse one kraje, kjer je Dostojevskij živel. Občinstvo je bilo s predavanjem zelo zadovoljno in je nagradilo g. predavatelja z obilno zahvalo. Naslednji prosvetni večer, ki bo v petek 20. februarja, bo veljal novemu angleškemu imperiju: Vzhodni Indiji.

⊙ **Priglase za Mohorjevo družbo** sprejema Ljudska knjižnica Prosvetne zveze, Miklošičeva cesta 5. Kdor se želi prijaviti, naj to stori čimprej, da ne bo prepozno.

⊙ **Svečano komemoracijo za pok. inž. Joletom Karadžole** priredi na sedmi dan njegove smrti, to je v ponedeljek, dne 16. t. m. ob 8 zvečer Akademski agrarni klub »Njiva« v dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Kaj bo danes

Drama: Ob 3 pop.: »Gospa ministrica«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 8 zvečer: »Divji lovec«. Izven.

Opera: Ob 3 pop.: »Mignon«. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 8 zvečer: »Dijak prosjak«. Premijera. Izven.

Stolnica: Ob 10 dop.: Slovesna pontifikalna sv. maša ob obletnici kronanja sv. očeta Pija XI. Daruje knezoškof dr. Gregorij Rožman.

Rokodelski dom: Spevoigra »Kovačev študent«, »Vesela povest o žalostni princezinji«. Ob 7 zvečer.

Ljudski kino Glince: Ob 4, 6 in 8 »Dobri vojak Švejk«.

Salezijanski mladinski dom: Ob 4 igra »Pot k Bogu«.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bohinec, ded., Rimska cesta 24 in dr. Stanko Kmet, Dunajska cesta 41.

KAJ BO JUTRI?

Drama: »Kralj na Betajnovi.« Igrajo gojenci državnega učiteljišča v Ljubljani. Izven.

Opera: Veseli večer ruske diseuse Dele Lipinskuje. Izven.

Šišenska Prosveta: Filmsko predavanje o Švici, predava g. prof. Mlakar; ob 8.

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Piccoli, Dunajska cesta 6 in mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9.

⊙ **Rokodelski dom.** Nocoj ob 7 bo običajni predpustni večer v Rokodelskem domu, Komenskega ulica 12. Na sporedu je Vodopivčeva opereta »Kovačev študent«, potem burka »Vesela povest o žalostni princezi« in kupleti, ki jih poje g. Rudolf Vrančič. Priporočamo, da si vstopnice dobite že v predprodaji, ki je danes dopoldne v društveni sobi Rokodelskega doma.

⊙ **Uredniško mesto »Lovca«.** Na razna vprašanja, če je akademska naobrazba absoluten predpogoj za urednika »Lovca« izjavljamo, da pač želimo urednika s tako naobrazbo; s tem pa še ni rečeno, da bi ne upoštevali tudi drugih prosilcev s primerno kvalifikacijo. — SLD.

Spomini na rajnega prelata dr. Lesarja kot vodjo Alojzijevišča

Rajni prelat je bil sedem let gojenec Alojzijevišča. Prišel je v zavod kot drugošolec jeseni l. 1870. Od sošolcev in soalojznikov žive danes še štirje: msgr. Mih. Arko, vladni svetnik A. Črnivec, š. svetnik prof. Al. Tavčar ter ravnatelj in slovenski pisatelj Fr. Zbašnik. L. 1893. je postal dr. Lesar, tedaj že več let bogoslovni profesor, vodja Alojzijevišča. Opravljal je to častno službo 10 let. O petdesetletnici zavoda je spisal zanimive Doneske za zgodovino Alojzijevišča (73 str.). Kot vodja je imel več prefektov pod seboj, dijakov pa vsako leto povprečno 60.

Morda se oglasi kak bivši gojenec in popiše spomine na svojega vodjo; te vrstice prihajajo od bivšega prefekta, ki je imel srečo, da je štiri leta skupno deloval v tem zavodu.

Težko si je misliti večje nasprotje kakor: na eni strani živa, dovtipna, od veselja prekipevajoča mladina, na drugi strani pa mirni, vedno dostojanstveni, vedno resni vodja Lesar. Med obojima tečajema pa so kolebali prefekti. Vodja Lesar je po trdnih načelih vzgajal izročeno mu mladino, med katero je bilo toliko nadarjenosti in pridnosti. Če pisec teh vrstic premišlja vodjeva vzgojna načela, se mu zdi, da je bilo prvo in najvažnejše to: nič storiti, kar bi gojence priklenilo na osebo vodjevo, vse pa storiti, da se v resnici pripravljajo za službo Gospodovo, kar je bil namen nekdanjega Alojzijevišča.

In res lahko rečem: tista štiri leta, ko sem bil prefekt pod njim, nisem zlepa zapazil, da bi bil vodja kaj storil samo zato, da bi ga gojenci hvalili ali radi imeli. Nasprotno! Ko je n. pr. prefekt (ki to piše), misleč, da mora — nekako po načelih salezijancev — kar organizirati veselo zabavo, vodji predlagal, naj dovoli dijakom v odmorih razne igre: pozimi drsanje in kepanje na vrtu itd., je vodja menil: »Kaj ni mladina že sama po sebi dovolj vesela, kaj? Mar jo je treba šele k veselju spodbujati, kaj?« — Prejšnji vodja, prelat T. Zupan, je skrbel, da so gojenci vsako leto vsaj enkrat uprizorili kako dramatično predstavo; vodja Lesar tej stvari ni bil naklonjen. Zdelo se mu je, da bi učenci s pripravo preveč časa izgubili. Samo kak čisto majhen prizorček, ki ni zahteval ne priprave ne več ko par oseb, je dotični prefekt o pustu, t. j. ob sklepu prvega polletja, z vodjevim dovoljenjem spravil na domači oder. Pač pa je vodja zelo podpiral tradicijo »Domačih vaj«. — Drugo njegovo vzgojno načelo je bilo: »Imej ga trdo, pel bo lepo!« Alojzniki naj bi se že zgodaj navadili na trdo življenje, na samozatajo. V tem oziru sta prišla z dotičnim prefektom sicer zelo navzkriž, ali sine ira et studio. Prefekt je namreč videl, da se mnogi dijaki zjutraj kruha, ki so ga dobivali kot zajtrk, sploh ne pritaknejo, ampak gredo kar tešč v šolo; zdelo se mu je, da je to škodljivo, ko mora dečko kar štiri ure napeto delati z glavo, pa tešč. Sprožil je torej vodji predlog, naj bi dijaki dobili kaj toplega zjutraj, vsaj prežganko, zlasti pozimi. Ali vodja zopet: ne! »Kot kaplani,« je dejal, »a bodo morali večkrat tešč biti vse dopoldne; kdaj naj se temu privadijo, če ne zdaj, kaj? Mladine ne smemo pomehkužiti, kaj; preveč sladkorja v mladosti, škrbasti zobje v starosti.« In pri tem je ostalo.

Res torej: vodja ni z ničemer iskal ljubezni gojencev, in vendar — je je bil deležen v veliki meri. To je pa skrivnost mladega srca: videli so v vodji velik, čist značaj, moža absolutne nepristranosti in pravičnosti, obenem pa v njegovem obrazu prijaznost, mirnost, nikdar nobene jeze, nobene mrkosti. Mladina, ki ima tako bistre oči, je videla, da je njih vodja res pravi možak, ki (kakor poje Gregorčič)

vedno ostane enak
in vedno ohrani
si pokoj sladak.

Morda ta stoicizem pri vzgoji ni vzor, ampak dosti dobrega ima pa le zase.

Prisotnosti duha ni rajni vodja nikoli zgubil. Spominjam se nekega dogodka posebne vrste (za predpust). Bilo je opoldne. Dijaki so bili pri kosilu. Žlice so pridno zvenčale po cinastih krožnikih. Tudi vodstvo je seveda bilo pri svoji mizi. Kar se odpro vrata in v obednico stopi duhovnik visoke, impozantne postave, črnih las, izredno duhovitega obraza. V hipu je bil v sredi med obema dolgima mizama, ter pričel, ne meneč se za vodstvo, dijakom govoriti po grško. Obenem je na vse strani krilil z rokami. Ves govor — dokler ga ni s prijaznostjo prekinil vodja — se je sukal okoli grškega glagola »pérdo« oziroma pérdomai«. Dijaki, osupli, niso vedeli, ali bi se resno držali ali bi se smejali. To zlasti, ko jim je gospod po domače dejal: »Take vam bom po grško povedal, da boste od smeha kar p...li.« Vodja je medtem prišleca ljubeznivo prijel za podpazduho, predstavil ga dijakom, češ: »Gospod je bil pred več leti sam dijak Alojzijevišča, potem prefekt, je najgenialnejši mož, poliglot, in je župnik v Lučinah na Gorenjskem. Danes je ves srečen ob spominu na alojzijeviška leta. Odtod njegovo navdušenje.« Z največjo ljubeznivostjo je peljal starega g. župnika Dolinarja k vodstveni mizi ter ga posadil na prvo mesto. Tu je gospod nekaj časa še zelo krilil z nožem in vilicami, sčasoma se je pa umiril. Dijaki pa, kakor sem se prepričal, še do danes niso pozabili razburljivega prizora.

V dobi po velikonočnem potresu (l. 1895.) je vodja skazoval gostoljubnost najodličnejšim ljubljanskim duhovnikom. Dijaki so takrat bili kar doma, obednica v Alojzijevišču je torej samevala. Tedaj je vsak Ljubljančan, če je le mogel, spal ali pod milim nebom ali pa vsaj v pritličju. In tako so hodili čez dan na alojzijeviški vrt stari, častitljivi gospodje: stolni kanonik dr. Pauker, L. Jeran ter dr. Kulavic. Zvečer smo vsi spali v obednici, pod mizami, vrata na vrt so bila pa odprta... zaradi varnosti. Bilo je res, kakor pravi Prešeren: Na tleh ležé Slovenstva stebri stari... In ob tisti priliki sem spoznal neko popolnoma novo stran v značaju svojega vodje: brez zavisti — te menda sploh ni poznal — je pripoznal vrlino, kjer jo je videl, pa naj je bila še tako majčkena. Prav tiste dni namreč, ko so se potresni sunki neprestano ponavljali in so stari zidovi večkrat zaškrtali, sem moral za prilogo »Duh. Pastirja« sestaviti precejšnje število »zgledov« za črki B in C. Delo je bilo nujno. Sedel sem torej v svoji sobi v prvem nadstropju in pisal. Kadar se je potreslo, sem seveda skočil ven, a se takoj vrnil, videč, da se nič ne podira. Gospod vodja je hodil z gg. kanoniki po vrtu. Ni se jim hotelo v hišo. In tedaj je »vztrajnost« in »neustrašenost« prefektova (bila je prisiljena, ker je delo bilo nujno!) tako ugajala vodji, da se je je leta in leta prijazno spominjal vselej, kadar mu je dotični prefekt, pozneje gimn. učitelj, prišel za god voščit. Take majhne zasluge vidi in prizna le — dober človek.

I. D.

Vselej, kadar treba okreepiti telo,

pri slabostih rekonvalescence, napornem delu, utrujenosti, starosti, skodelica koncentrirane naravne krepilne hrane

OVOMALTINE

dovede telesu v mnogem obsegu veliko redilno vrednost pri vsem tem pa ne obtežuje želodca.

Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših specerijskih trgovinah: mala škatlja Din 16·—, srednja škatlja Din 32·—, velika škatlja Din 56·—, ekonomični zavoj Din 100·—.

⊙ **Preprečen požar.** Časnikarska radovednost me je gnala včeraj že ob pol treh na gasilski urad, da bi zvedel, če je kaj novega. Komaj sem vstopil, je že zapel telefon in telefonist je sprejel vest, da da so se v poslopju Osrednjih mlekarn na Majstrovi ulici 10 vnele saje v dimniku in da se iz strehe močno kadi. Dve minuti zatem je že odtrobil trenski voz z gasilci na pomoč. Ko so gasilci prišli tja, so hitro ugotovili, da ne gore saje v dimniku, pač pa da se je pri stranki M. V. vnela stena od peči (»gašperčkac). Hitro so udušili požar, ki bi lahko pri neprevidnosti vpepelil vse poslopje.

⊙ **Nesreča pri delu.** Danes dopoldne je delavka Poljšak snažila v tovarni Krisper v Spodnji Šiški posodo, v kateri je bila gumijeva raztopina. Posodo je očistila s papirjem, nakar je hotela vreči papir v peč. To se ji je tudi posrečilo, vendar se je papir tako hitro vnel, da je skoraj v trenutku zagorela gumijeva masa, ki je zgorela s silnim plamenom. Plamen je seveda švignil iz peči, obžgal delavko po roki in ji hkrati zažgal obleko. Skoraj naenkrat je bila vsa delavka v plamenu. Tovariši in tovarišice so hitro priskočili na pomoč, vendar je že bilo prepozno. Reva je dobila po vsem telesu težke opekline, tako da so jo morali reševalci odpeljati z rešilnim avtomobilom v bolnišnico, kjer so ugotovili, da je dobila težke poškodbe in da je njeno stanje nevarno.

⊙ **Nesreče.** Danes dopoldne je zapadli sneg zahteval že prvo žrtev. Veber Neži, stanujoči v Ciglarjevi ulici v Mostar 37, je spodrsnilo in je padla tako nesrečno, da si je zvila nogo. Rešilni avtomobil je prišel hitro na pomoč in jo odpeljal v bolnišnico, kjer so ji nudili prvo pomoč. — V petek popoldne je 38 letnemu rudarju Vovku Francu padel pri delu v rovu na nogo težak tram in mu zlomil nogo. Prepeljali so ga v bolnišnico.

⊙ **Podporno društvo za služkinje** ima svoj redni občni zbor danes popoldne ob 3 v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje.

⊙ **Mestna plinarna** priredi danes ob 4 popoldne v predavalnici v šoli pri Sv. Jakobu predavanje o plinski kuhi, na katero se vabijo kuharice in kuharske pripravnice. Vstop prost. Vhod iz Florijanske ulice.

⊙ **Javno predavanje.** V sredo, dne 11. t. m. je predaval v Združenju jugoslovanskih narodnih železničarjev in brodarjev Ljubljana pomočnik ravnatelja g. inž. Klodič o Kvarnerskih lukah in novi železniški zvezi Slovenije z morjem. Za to predavanje je vladalo med železničarji, kakor tudi ostalim občinstvom veliko zanimanje in je bil tudi obisk temu odgovarjajoč. Dvorana glasbenega društva »Sloge« v Ljubljanskem dvoru je bila polno zasedena in poslušalci so pazno sledili izvajanjem gospoda predavatelja. G. predavatelj je obdelal prvi del nazorno zasnovanega predavanja, t. j. kvarnerske luke. **V petek, dne 20. t. m.** se to zanimivo predavanje nadaljuje. V sredo, dne 4. marca pa predava ob 20 istotam načelnik strojnega oddelka ravnateljstva drž. železnic g. inž. Dolinšek »O racionalizaciji v splošnem gospodarstvu in v strojni službi železnic posebej«. UJNŽB je začelo hvaležno nalogo s prirejanjem teh predavanj, na katerih hoče seznanjati tako železničarje kakor tudi širše občinstvo s pridobitvami v železniških in sorodnih strokah. Ta predavanja so javna in vsakomur dostopna.

⊙ **Vsi člani Podpornega društva železniških uslužbencev in vpokojencev** naj se zanesljivo v svojo lastno korist udeleže občnega zbora Podpornega društva železniških uslužbencev in vpokojencev v Ljubljani, ki se vrši **v nedeljo dne 22. februarja zjutraj ob 8. uri v kolodvorski restavraciji (Glavni kolodvor), stekleni salon.** Sestanek je za vsakega člana zelo važen, ker gre za glasovanje za povišanje odpravnine.

⊙ **Mestno načelstvo ljubljansko** je o priliki požarno policijskih ogledov podstrešij v mnogih primerih po svojih organih ugotovilo, da shranjujejo mnogi posestniki v podstrešjih seno in druge lahko vnetljive snovi. Radi požarne varnosti prepoveduje mestno načelstvo nadaljnje shranjevanje teh predmetov v podstrešjih. Za njih odstranitev iz podstrešij daje se vsakomur rok do konca tega leta. Po preteku tega roka pa se bodo proti onim, ki bi se temu ne bili pokorili, uporabile najstrožje kazenske mere.

⊙ **Loutkářský odbor Československé Obce v Lublani** hraje dnes o 16. hod. v Národním domě veselohru »Kašpárek vždy vítězí«.

⊙ **Lovci, pozor!** Pripravljalni odbor za osnovanje novega lovskega društva sklicuje sestanek radi sprejema pravil v četrtek, 19. t. m., ob 8. uri v salonu gostilne Košak, Krekov trg.

⊙ **Ribe žive, sladkovodne s Štajerskega,** ter **namočeno polenovko** najboljše vrste vedno svežo, nadalje vse najbolj izbrano delikatesno in specerijsko blago nudi **F. R. Kovačič, Ljubljana,** Miklošičeva cesta 32.

⊙ **Norveški lodni in originalni angleški burberrys** ravnokar dospeli. Cene znatno znižane. Dobite najceneje pri tvrdki Novak, Kongresni trg štev. 15. Neobvezen ogled.

⊙ **Ovratnike higienično pere, svetlo lika, kemično čisti obleke:** Šimenc, Kolodvorska 8.

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

Jesenice

Himen. Gospod Franc Torkar ml. se poroči danes z gdč. Minko Bulovčevo, je znana osebnost v športnih krogih, posebno med turisti. Nevesta je poslovodkinja pletiljske zadruge na Breznici.

Ne pozabite, da bo danes, na pustno nedeljo, prijezdila v Krekov Prosvetni dom »Teta na konju«.

Športni odsek K. P. D. »Borec« razdeli danes darila, priborjena nedeljo ob priliki sankaške tekne.

Snega imamo dosti, smuka naravnost idealna. Skakalnica pod Možakljo vzorna. Ker je vreme za zimski šport kar najugodnejše, bo danes brez dvoma na vseh pobočjih južne in severne strani savske doline zelo živahno.

Dnevna kronika

Koledar

Nedelja, 15. februarja (tretja predpepelnična nedelja): Faustin, mučenec; Jordan, spoznavalec.

Ponedeljek, 16. februarja: Julijana, devica-mučenica.

Novi grobovi

† Rogatec. Dne 13. februarja je umrl najstarejši mož tukajšnje nadžupnije g. Kolterer Janez, posestnik v Rogatcu št. 75., ki se je porodil dne 22. decembra 1838 l. v Rogatcu št. 91. Star je bil 92 let.

Njegov oče je bil Kolterer Fr., dobaviteli brusnih kamenov v Rogatcu. Pokojni je bil mož vere, dela in reda. Blag mu spomin!

† Umrla je v Koroški Beli po težki bolezni v 61. letu starosti ga. Neža Kapus. Bila je marljiva kolporterka našega lista. Naj v miru počiva. Prizadetim pa naše iskreno sožalje.

Osebne vesti

= **Zbolel je na hripi** g. dekan Saleške doline in župnik škalski monsignor Ivan Rotner. Tudi njegov kaplan g. Klemenc Jožef je na bolniškem dopustu: operiran je bil na slepiču in leži v Celju.

= **Gosp. finančni direktor dr. Povalej Josip** odpotuje službeno v Belgrad. Zato ne bo sprejemal strank od 16. do 23. t. m.

= **Za vršilca dolžnosti izpraznjenega notarskega mesta v Kamniku** je postavljen dr. Beno Pehani, notarski pripravnik v Kamniku.

= **Poroke.** Včeraj se je v Begunjah na Gorenjskem poročil veletrgovec in posestnik gosp. Franc Gorjanc iz Kranja, z gdč. Marijo Stroj, hčerko lesnega trgovca, gostilničarja in posestnika iz Zapuž. — Danes se poročita gosp. Adolf Prah, tovarnar v Kranju in gdč. Milena Crobathova, hčerka veletrgovca gosp. Franca Crobatha v Kranju. — V Laškem sta se poročila gosp. Teršek Anton, posestnik in gostilničar v Harju in gdč. Marija Knez, hčerka posestnika in trgovca iz Marije Gradca. — V Tržiču sta se včeraj poročila gosp. Josip Korošec in Marija Jermanova. Vsem novoporočencem naše iskrene čestitke!

= **Poročila sta** se v Cirkovcih Davorin Modic, poslovodja iz Ljubljane, in gdč. Anica Zepanova, hčerka vpokojenega železniškega uradnika in posestnika v Mihovcih. Novoporočencema želimo obilo sreče!

= **Iz železniške službe. Upokojena sta** uradnik III-2 Prinčič Rajko, komerc. uradnik, Ljubljana gor. kol., III-3 Maver Franc, prometni uradnik, Rajhenburg. — **Premeščeni so:** uradnik III-2 Herman Alojzij, admin. uradnik, Zalog v Ljubljano glav. kol; III-4 Majdič Ivan, admin. uradnik, Subotica v Kranj; zvaničnik I-4 Vogel Andrej, komerc. zvaničnik, Rajhenburg v Ljubljano glav. kol; zvaničnik II-2 Grobovšek Leopold, pisar, zvaničnik, Maribor glav. kol v Maribor kor. kol.; služitelj 2. skupine Rojka Friderik, svetilničar, Maribor kor. kol. v Maribor glav. kol. — **Napredovali so:** v zvaničnika I-2 Pirc Alojzij, vlakovodja, Ljubljana gor. kol., dosedaj zvaničnik II-1; v zvaničnika II-1 Oblak Franc, svetilničar, Rakek in Selan Janez, vratar Ljubljana glav. kol., dosedaj oba služitelja. — **Prometni izpit** so položili dnevničarji: Pleša Jožef, Črnomelj; Prosen Boris, Rajhenburg; Zwölf Jožef, Grosuplje; Arhar Franc, Zagorje. — **Komercijalni izpit:** uradnik II-5 Sepič Anton, Murska Sobota; Derganc Jožef, Trbovlje; zvaničnik II-3 Karner Jakob, Kamnik; dnevničar Naveržnik Karol, Grobelno. — **Služba je prestala** uradniku III-3 Logar Josipu, komerc. uradniku, Rakek. — **Stalnost je priznana** zvaničnikom: I-4: Polc Frančišek, kuriln. Ljubljana glav. kol.; Dovč Frančišek, kuriln. Ljubljana glavn. kol.; Kovič Avguštin, kurilnica Zidani most; Kokol Rihard, kuriln. Ljubljana glavn. kol.; zvaničnikom II-3: Peroci Rudolf, kuriln. Ljubljana gor. kol.; Sakelšak Ivan, kuriln. Ljubljana, gor. kol.; Molk Avguštin, progov. sekcija, Ljubljana glav. proga; Pavlovčič Janez, kuriln. Ljubljana gor. kol.; Krošelj Anton, Ljubljana glavn. kol.; Kunc Janez, kuril. Ljubljana gor. kol.; Kolenc Jožef, kuriln. Ljubljana gor. kol.; Velikovrh Janez, kuriln. Ljubljana gor. kol.; Stojc Jakob, kuriln. Ljubljana gor. kol.

Ostale vesti

— **Proslava 80 letnice P. Hugolina Sattnerja.** Gospod P. Hugolin Sattner, odlični slovenski skladatelj, bo dopolnil letošnje leto svoje 80. leto. Glasbena Matica v Ljubljani priredi v proslavo svojega častnega člana koncem meseca marca slavnostni koncert, na katerem bo izvajala njegovo kantato za solo, zbor in veliki in orkester: »Oljki«. Na koncert, ki ga bo vodil ravnatelj Mirko Polič, že danes opozarjamo vse častilce odličnega našega skladatelja. Podrobnosti v kratkem.

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

— **Vsem podeželskim odrom! Ljudski oder** v Ljubljani je zvedel, da so se raznesle vesti, da je Ljudski oder v Ljubljani nehal obstojati in zato tudi prenehal z izposojevanjem knjig in garderobe. Radi tega daje Ljudski oder vsem tole pojasnilo: Vsled prezidave stavbe Ljudskega doma je bil oder demontiran. Zato je Ljudski oder primoran začasno opustiti uprizarjanje predstav na lastnem odru in se mora omejiti za sedaj na igranje v ljubljanskem radiu in na gostovanja po deželi. **Popolnoma v dosedanjem obsegu in na dosedanji način pa se** vrši izposojevanje iger in garderobe, na kar na tem mestu še posebej opozarjamo vsa podeželska dramatična društva.

— **Potovanje po Sredozemskem morju** v pomladnem času v aprilu in maju brez dvoma kar najbolje vpliva na zdravje človeka. Vseh udobnosti, ki jih nudi to potovanje, bodo deležni oni, ki letos potujejo v Palestino in Egipet. Potovanje se začne v Genovi 19. aprila in se konča v Benetkah 11. maja. Med potoma obiščejo Neapelj, Pompeje, Vezuv, v Siriji Balbek, v Palestini pa poleg Jeruzalema, Betlehema in Nazareta goro Tabor, Mrtvo morje, Jordan, Jeriho itd. V Egiptu pa poleg Port Saida, Kairo in piramide. Vsi stroški, hrana, vožnja na ladji in po suhem znašajo okrog 10.000 Din. Priglasiti se je treba do 19. februarja Prosvetni zvezi, Miklošičeva cesta 5, Ljubljana. Predložiti je treba potni list za potovanje v Italijo, Sirijo, Palestino in Egipet.

— **Društva,** ki si žele nabaviti po nizki ceni žarnic skioptikom bodisi na elektriko ali na karbid, naj se zglase pri Prosvetni zvezi v Ljubljani, ki ima **točasno na razpolago dva aparata.**

— **Pevski praznik.** Hubadova župa JPS, čigar pokrovitelj je Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I., ima svojo redno skupščino v nedeljo, dne 8. marca, dopoldne v pevski dvorani Glasbene matice. Popoldne pa se vrši v veliki dvorani Uniona monstre pevski koncert, na katerem sodeluje 12 dosedaj prijavljenih pevskih društev, skoro gotovo pa še več. Spored koncerta bo zelo zanimiv; nekatere skladbe bodo izvajali prvič. Ministrstvo za promet je dovolilo udeležencem tega pevskega praznika polovično vožnjo po železnici. Delegati pevskih društev, včlanjenih v Hubadovi župi JPS, so vabljeni na skupščino, na koncert pa poleg sodelujočih vsi pevci in pevke. Natančna pojasnila daje uprava Hubadove župe JPS v Ljubljani, Glasbena matica.

— **»Prerod« in »Mladi junak«.** Naša najzaslužnejša protialkoholna organizacija »Sveta vojska« je zašla zadnjih par let na nekaka stranska pota, zaradi česar se je pojavil v njenem delu precejšen zastoj. Na zunaj se je to videlo že po obeh njenih glasilih: »Prerod«, glasilo »Svete vojske« za odrasle, zadnji dve leti sploh ni več izhajal, »Mladi junak«, namenjen protialkoholni propagandi med mladino, je pa izšel lani samo trikrat, namesto desetkrat. O vzrokih tu ne bomo razpravljali, poudarimo pa lahko, da nikakor niso bili finančnega značaja, saj je imel n. pr. »Mladi junak« nad 12.000 navdušenih naročnikov. K sreči so pa menda sedaj vse ovire odstranjene in oba lista sta dobila nova urednika, ki jamčita za pestro vsebino in redno izhajanje. »Prerod« je vzel v roke pionir našega organiziranega protialkoholnega gibanja, gosp. duh. svetnik J. Kalan, »Mladega junaka« pa znani mladinoljub, gosp. okr. šol. nadzornik Janko Grad. Pred kratkim sta oba lista zopet izšla, »Prerod« je začel kot nov, deveti letnik, »Mladi junak« pa nadaljuje kot 4. številka lani začeti letnik. Že ti dve prvi številki obeh obnovljenih listov, dokazujeta, da sta v pravih rokah in da pozivata upravičeno v krog svojih naročnikov vse svoje nekdanje prijatelje. Od vsega srca jima želimo še mnogo, mnogo novih, saj sta nam oba lista od leta do leta bolj potrebna.

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

— **Kdo ima prav?** Davčna uprava v Krškem je v okrožnici glede oprostitve davkov družin z 9 in več otroci sporočila, da se morajo rodbinske pole pravilno kolkovati, škofijski ordinariat pa sporoča, da so rodbinske pole v tej zadevi kolka proste.

— **Mariborsko gledališče** gostuje jutri v Ptuju z »Odgodeno nočjo«. Mislimo, da ni niti najmanj potrebno, da širi smisel za »umetnost« in kulturo s takšnimi stvarmi.

— **Ekskurzija akademikov v Romunijo.** Ob priliki kongresa študentov Male antante priredi Zveza jugosl. akad. »Pobratimstvo« 14 dnevno ekskurzijo po Romuniji (od 1. do 15. marca). Bivanje v Bukarešti 7 dni radi kongresa, v Kmpini 1 dan, kjer si ogledamo petrolejske vrelce in solne rudnike, v Sinaji 2 dni, 1 dan v Braševu, v Sibinju, Aradu in 2 dni v Temišvaru, kjer bo slovesna komemoracija tamkaj padlim vojakom-jugoslovanskim internirancem. Stroški bodo znašali: Vožnja po naši državi 175 Din, po Romuniji 300 Din; hrana 9 dni 360 Din, vizum in ostali stroški 100 Din, maksimum 950 Din. Verjetno je, da se bodo stroški znižali, če dobimo brezplačno vožnjo. Za slušatelje naše univerze je rezerviranih 50 mest; prijave sprejema in daje natančnejša pojasnila (do 19. februarja t. l.) vsak dan od 12 do pol 1 v sobi ZSAU Srečko Baraga.

— **Rok za vplačanje članarine Kmetijske družbe določen do 1. marca t. l.** V smislu družbenih pravil se je letos določil rok za vplačanje članarine Kmetijske družbe v Ljubljani za leto 1931 **do 1. marca t. l.** Zaradi tega se pozivljejo vsi kmetovalci, da do tega roka zadostijo svoji dolžnosti in vplačajo pri pristojni podružnici družbeno članarino od 30 Din in od podružnice določeni prispevek do največ 5 Din. — Načelstva podružnic se pa vabijo, da poberejo od svojih članov-zamudnikov in od drugih kmetovalcev članarino najkasneje do tega roka in jo z imeniki vred dopošljejo družbi do 1. marca t. l. — Kmetijska družba v Ljubljani.

— **Vago si drži jo** v življenje prihajajoči in v večnost odhajajoči župljani v škalski župniji: vsakih je deset. Sosednja šmartinska župnija pa ima ravno nasproten položaj: se ne rode (komaj dva rojena letos) in ne umirajo (ena oseba vsled kapi), pač pa se pridno vpregojo v zakonski jarem. In sicer jih je letos to storilo osem parov.

— **Zlata ura smuknila v malho uzmoviču.** Na Glavnem trgu v Kranju se nahaja trgovina in delavnica dežnikov, ki jo vodita gospa Pečnik in njena hčerka. Ti dve sta navadno obe zaposleni v trgovini in pustita svoje stanovanje v I. nadstropju preveč brez nadzorstva. To priložnost je dognal in izrabil razmere gotovo dobro poznavajoči rokomavh. Smuknil je v četrtek popoldne v vežo in po stopnicah, ter se utihotapil v sobe, ki so bile odprte. Tu je našel na mizi vabljiv »rumeno lesketajoč« se plen v obliki zlate ure, ki je vredna 2000 Din. Stisnil je uro v žep in jo odkuril brez sledu.

— **Podporno društvo finančnih in drugih uslužbencev državne uprave za dravsko banovino v Ljubljani,** ima svoj redni občni zbor v petek 20. t. m. ob 20 v dvorani hotela Miklič. Opozarjamo članstvo da se ga polnoštevilno in točno udeleži. — Odbor.

— **Tudi znamenje časa!** Minuli ponedeljek se je vršila v Velenju licitacijska oddaja gramoza za banovinske ceste šoštanjskega sodnega okraja. Udeležba je bila zelo velika. Ponudniki so šli večinoma tako nizko, da bodo zelo malo ali celo nič zaslužili z vožnjo. Vzrok je kriza. Vožnje lesa ni. Konji morajo pa tudi v hlevu jesti...

— **Družbeni oklic.** Od dne 17. februarja do dne 17. marca 1931 se nadaljuje prodaja pod roko v uradu Szapary v Murski Soboti. Prodaja se vrši vsak dan. Informacije daje okrajno sodišče v Murski Soboti.

— **F. S. Finžgarjevi zbrani spisi** so najbolj priljubljene knjige naše novejše književnosti. Pisatelju izkazuje ob njegovi 60 letnici vsa kulturna javnost najlepše priznanje, toda največje priznanje bo, ako gredo Finžgarjevi spisi še bolj med narod. Zato bi ne smelo biti ne knjižnice ne izobraženega človeka brez teh spisov. Dozdaj je izšlo sedem zvezkov (prva dva — Pod svobodnim soncem — bosta v kratkem ponatisnjena; kmalu pa sledi VII. zvezek z izrazitimi kmečkimi povestmi. Naročajo se ti spisi pri Novi založbi v Ljubljani, ki jih je prevzela v založbo.

— **»Ilustracija«,** 2. številka III. letnika je izšla s sledečo vsebino: Mali pierrot. — Usoda maske: iz demonskih svetišč v pustolovsko zaplotje (Boris Orel). — Z veselih predoustnih prireditev. — Lovski ples na Taboru. — Razvoj družabnega plesa (F. B.). — Smuk na Pohorju (A. B.). — Drsalke (M. C.). — Če frak dobro pristoja (N. O.). — Iz gledališč: Figurine. Gostovanje Baklanova. Werther. Nina nana, punčka moja. — T. G. Masaryk častni doktor univerze v Ljubljani. — Ruski pesnik Igor Severjanin v Ljubljani. — F. S. Finžgar — šestdesetletnik. — Nove knjige. — O zimskem spanju živali (Dr. St. Bevk). — Ženitev Yussfa Khana.

Za čas

GRIPE

Vas varujejo

ANACOT-PASTILE

Dobivajo se v vseh lekarnah.
Cena malega zavitka 8 Din, velikega 15 Din
Varujte se ponaredb!

Roman. (F. Heller). — Film: Novi filmi. — Tehnično delo za zvočni film. — Film v službi higijenske propagande (Mladen Širola). — Lilian Harvey in Willy Fritsch v Ljubljani. — Perganski oltar v Berlinu. R. Ložar. — Naš vsakdanji kruh. — Rože iz papirja in blaga. — Prekmurske narodne noše. Manj, baba, manj! — Kaj bi bilo če bi ne bilo Zalivskega toka. — Narava oblikuje. — Na potovanju v Avstralijo. — Ledarji (Dr. V. Bohinec). — Naslovna slika na ovitku: M. Bambič: Kurent (akvarel).

Ilustracija se dobi v vseh trafikah in knjigarnah po 10 Din. — Naročnina celoletno 100 Din — polletno 50 Din. — Plačuje se lahko v mesečnih obrokih. Zahtevajte »Ilustracijo« brezplačno na ogled. Uprava »Ilustracije« Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6.

— **Nove knjige: Sv. Avguštin.** Osnovne filozofske misli sv. Avguština. Poizkus kulturno-zgodovinske apologije novega življenjskega idealizma in svetovnega optimizma. Spisal dr. Fr. Veber. Ljubljana, 1931. 176 strani. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena eleg. vezani 80 dinarjev. — **Deklica z odprtimi očmi,** povest. Francoski spisal Pierre L'Ermite (Ljudska knjižnica 36. zvezek) 30 Din, vezano 42 Din. — **Logaritmično računalo,** spisal inž. St. Dimnik 12 Din. — **Naša hrana,** problemi pravilne in cenene prehrane, spisal Fr. Škof, 10 Din. — **Postanek in razvoj drame.** I. del. Tragedija, spisal dr. Fr. Bradač, 60 Din. — **Od Anapa do Soče** — potopisne črtice, spisal R. Bednarik, 12 Din. — **Prvič v Kocbekovem kraljestvu,** spisal Skobe, 12 Din. — **Breve Pavla V. Tomažu Hrenu** dne 27. novembra 1609. ob 300 letnici Tomaža Hrena spisal dr. J. Turk, 25 Din. Vse te knjige se dobe v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— **Za prijavo rentnine,** katero je treba vložiti pri pristojnem davčnem uradu do 20. februarja, dobite potrebne tiskovine v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Pola stane 1 Din. Imenovana knjigarna ima v zalogi tudi druge davčne tiskovine in sicer za pridobnino, pavšalni davek, uslužbenski davek, zgradarino in prometni davek.

— **Sadjarji!** Sedaj je čas, da si nabavite »ARBORIN«, najboljše sredstvo za zimsko zatiranje sadnih škodljivcev. Arborin je preizkušen od odličnih strokovnjakov, ki so ga ocenili kot najboljši drevesni karbolinej naše kraljevine. Proizvajalec: »Chemotechna«, družba z o. z., Ljubljana, Mestni trg št. 10.

— **Winnetou I. zvezek včeraj razposlan — dosedanjim naročnikom.** Oni, ki so prejeli poizkusni snopič, pa še niso naročili, bodo ta teden dobili I. zvezek na vpogled. Vsi ostali izrezite inserat na zadnji strani!

— **Otrok.** Tako željno pričakovani II. zvezek vzgojne knjižice »Otrok« izpod peresa kanonika Josipa Volca, priznanega vzgojitelja in mladinoslovca, izide te dni. O vrlinah te knjižice priča v polni meri že njen prvi zvezek, ki je vzbudil toliko zanimanja ne le med vzgojitelji ampak tudi v ostalem svetu. Ne glede na njegovo bogato vsebino sta že poljudnost in lepi Volčev slog odliki, ki knjigo najširšim plastem že sami priporočata. Drugi zvezek, ki v pogledu omenjenih odlik ne bo kar nič zaostajal za prvim, bo v glavnem obsegal dva dela. Prvi bo obravnaval napake pri vzgoji z vzgojiteljske strani. Zlasti očetje in matere, očmi in mačehe, pa tudi drugi vzgojitelji bi morali ta poglavja kar najnatančneje prestudirati, če hočejo imeti pri svojem vzgojnem poslu kaj vidnega uspeha! — Drugi del pa prikazuje otroka, in to zlasti z njegove senčne strani. Podrobno obravnava strasti, ki se pojavljajo pri vsakem otroku prej ali slej, vsako posebej, obenem pa daje mnogo smernic in navodil, kakor jih je mogoče že v kali zatreti. Zelo posrečena in povsem točna pa je v tem delu tudi diferenciacija otroka z ozirom na spol, starost in njegov temperament. — Knjiga, ki v tako posrečeni obliki obravnava najbolj pereče vprašanje današnjega časa, vzgojo mladine, in daje vzgojiteljem mladine toliko bogatih naukov za njihov vzvišeni vzgojni poklic, v resnici zasluži, da postane ne le koristno čtivo, temveč prava učna knjiga, ki naj bi jo vzgojitelji — poglavje za poglavjem — obravnavali pri roditeljskih večerih, ki naj bi jo duhovščina uporabljala pri pouku za matere in naj bi si jo sleherni vzgojitelj v polni meri osvojil. — Knjigo bo dobiti tudi v lični vezavi — oba zvezka skupaj vezana — v prodajalni KTD (H. Ničman) v Ljubljani.

— **Opozarjamo na oglas Svetlobkalnice Šimenc,** ki se je na novo moderno opremila. Na poseben način lika ovratnike, da se kravata lahko uloži in se ne poškoduje. Obrabljene ovratnike obrača kar podaljšuje njihovo življenjsko dobo. Cene so zaradi mehaniziranja obrata globoko znižane.

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

— **Podporno društvo železniških uslužbencev in upokojencev v Ljubljani** ima svoj letošnji občni zbor dne 22. februarja v steklenem salonu restavracije na glavnem kolodvoru v Ljubljani. Pričetek ob 8 zjutraj. K obilni udeležbi vabi odbor.

★ **Sanatorij v Mariboru, Gosposka ulica 49, telefon 2358.** Lastnik in vodja primarij dr. Černič, specialist za kirurgijo. Sanatorij je najmodernejše urejen za operacije in opremljen z zdravilnimi aparati: višinskim solncem za obsevanje ran, kostnih in sklepnih vnetij; tonizatorjem za elektriziranje po poškodbah in ohlapelosti črevesa; diatermijo za električno pregrevanje in elektr. izžiganje; žarnico »hala« za revmatična in druga bolečа vnetja; »enterocleanerjem« za notranje črevesne kopeli pri zapeki, napihovanju in za splošni telesni podvig. Cene zmerne.

Središče ob Dravi

Letos pa so se naši farani prav lepo postavili. Ženili so se v takem številu, da je bilo veselega dirindaja res mnogo. Pretekla nedelja pa je dosegla rekord. Popoldne se je pripeljalo k poroki sedem parov s svojimi svati. V cerkvi pa je imel g. župnik dokaj posla, da je vse te pare »povezal«. Vsega skupaj je bilo ta predpust poročenih 15 parov. Lepo število. — Da so pri nas veseli ljudje, pričajo poleg gostij številne prireditve s plesom. V tem kratkem času jih je beležiti kar pet. Vse so bile prav dobro obiskane. Vidi se, da v tej hudi krizi še ne primanjkuje denarja. — Na gospodarskem tečaju predava danes dopoldne od 9—11 v osnovni šoli o domoznanstvu g. šol. nadzornik Gorup iz Ptuja.

Jöran Furssland:

Možje in motor

»Nikdar,« pravi pesnik, »ne bom in tudi ne morem biti prijatelj avtomobilov, motorjev in kar je še drugih takih vražjih stvari. Neha se moje dobro razpoloženje in dobra volja, izginejo mi vsi domisleki, brzko mi udari na ušesa ropot motorja. Samo primer, ki sem ga zadnjič doživel, gospoda: Krasen poletni dan, ko bi človek najrajši ležal, užival blagodejni vpliv hladne sence ter se razgledoval po naravi, da bi prodrl v tajne njenega bistva in prisluškoval njenim čudovitim vabam. Torej dan, kot si ga pesnik želi. Skozi grmičevje in skalnate dupline sem dospel na vrh — zasledil sem najlepše mesto v gozdu — da bi bil samo trenutek popolnoma sam. Užival sem v najlepšem razpoloženju z vso dušo, kar začujem rjovenje, kot če pobijaš govedo ali prašiča, dalje ropot, kot da bi zagnal v tek številne stružne stroje. Ti strašni glasovi so trajali nekaj časa, nakar prilomasti nasproti iz goščave kakor nekaka stara omara ter se ustavi tik mene. Izstopi veččlanska družba z raznimi zavoji in košarami — nehote sem občudoval vzmeti te ropotulje. Odkuril sem jo urnih krač kljub povabilu družbe naj se udeležim mastne južine.«

Slikar nato: »In jaz se gotovo ne domislim nič slabšega od avtomobilov in motorjev. Najdete kaj bolj neestetskega kot je motorno kolo? In tu naj govorimo o dekorativni zasnovi slike s ceste, katere predmet bi bilo motorno kolo? Ne, ne, po mojem bi te stvari spadale k večjemu kot igrača za rokodelce.«

Obema ugovarja avtomobilist: »Vi govorite o stvareh, ki jih ne razumete. Motor je največji triumf našega časa, z njim smo si izvojevali zemljo, morje in zrak, premagali oddaljenost ter tako podaljšali čas, ki nam je na razpolago. Kaj bi bili brez motorja? Da nam zvesto ne služi, bi človeštvo ostalo brez moči. On je naše zlato, on je naš zaklad.«

Slikar in pesnik pokličeta gostilničarja, zahtevata račun ter se poslovita od avtomobilista. Zunaj si vzameta avtoizvoščka ter sta bila vesela, da sta nekaj minut nato dospela domov.

Avtomobilist pa je zaman skušal zagnati avto. Potil, vrtil in trudil se je na zaganjaču, a minulo je tri ure, predno je spravil vžigalno napravo zopet v red — med tem pa je preklel stokrat in tisočkrat vse, kar se je imenovalo motor.

Trboulje

Nelojalno postopanje Zveze rudarjev Jugoslavije. Danes se vrše volitve v II. rudarsko skupino. V »Slovencu« smo že poročali, da so se vse strokovne organizacije v našem rudniku združile za skupen nastop pri teh volitvah. Na tozadevnemm sestanku so se predstavniki ZRJ in NSZ na predlog zastopnika Jugoslovanske strokovne skupine rudarjev Filipa Križnika zedinili na skupno kandidatno listo pod imenom »Združena kandidatna lista strokovnih organizacij in druge rudarske skupine«. Drug drugemu so si dali tudi častno besedo, da ne bo nihče kršil tega sporazuma. Kljub temu pa je Zveza rudarjev Jugoslavije sporazum prekršila in postavila svojo kandidatno listo. Vse ostale strokovne organizacije skupno z II. rudarsko skupino pa so ostale enotne in s tem pokazale, da jim ne gre za lastno korist, temveč za koristi rudarjev. Zveza rudarjev Jugoslavije je ponovno dokazala, da ji ne gre za rudarske interese, temveč išče pri tem svoj političen interes. Vsi rudarji, ki so za mir in slogo med rudarji, bodo storili svojo dolžnost in volili kandidatno listo, ki je bila postavljena na zgoraj omenjenem sestanku po Jugoslovanski strokovni skupini, Narodni strokovni zvezi in II. rudarski skupini. Zveza rudarjev Jugoslavije ni storila prav, da je v tako težkih časih kršila enotnost in postavila kljub že doseženemu sporazumu svojo listo. Vsi pošteni rudarji bodo danes glasovali za enotno listo rudarjev in s tem pokazali svojo zrelost. Vsi na volišče za skupno in enotno listo!

Za zadnje 14 dni predpusta smo dobili sneg. Takoj so oživeli vsi klanci in bregovi. Staro in mlado se smuka in navdušeni smučarji, novinci in stari gadje, so razorali vsa uporabna pobočja. Za novo cesto si jih je že precej razbilo nosove in odneslo plave buške. Povsod si v nevarnosti, da treščijo vate kake sanke ali da jih dobiš z deskami po glavi. Kum je ves živ. Sveta Planina ravno tako in če prebrodiš zamete od Javorja preko Lizetja v silne strmine nad Čečami, povsod je pustilo sledove smučarsko navdušenje. Tudi tujci prihajajo, zlasti Zagrebčani. Trboveljska okolica je polna naravnih krasot in ima čisto planinski značaj. Kakor v pravljici so lepe tihe samotne poti tam gori pri svetem Marku in sveti Katarini, skozi temne gozdove proti vrhovom Mrzlice, kjer se ti odpira pogled v Savinjsko dolino, na bele planine in globoko razjedene hribe proti Laškem. V solncu se iskrijo snežni kristali, ivje te boža s svojo čisto belino in le smučke režejo sled čez zasnežene jase, nad katerimi se boči prečudno lepo sinje nebo. Tu gori pozabiš na krizo, na slab plačilni dan, na vso zavist in kruhoborstvo in malenkostno sebičnost doline. Tu se spet zaveš, da si človek, ustvarjen po božji podobi in v svobodni lepoti narave zasluti duh svobode tudi tvoje v delu in sužnosti zakovano srce. Ni slučaj, da ravno mi v Trbovljah tako ljubimo sport v naravi. Iščemo pač to, česar nam dolina ne da: zdravje, ceno osebnosti in svoboden razmah duha.

Darilo. Na Pleskem so veseli svatje na gostiji g. Janka Jermana nabrali za revne rudarske otroke 120 Din. — Bog plačaj!

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

Celje

Spored jutrišnjega večera. Jutri, v ponedeljek 16. februarja ob 8 zvečer bo v okviru prosvetnega večera in pod naslovom »Nekaj za pust« izvajan v Ljudskem domu sledeči spored: 1. Donizetti: Don Pasquale. Salonski orkester. 2. J. Sturm: Hajduki, koračnica. J. Rosen: Pošta na saneh, šaljiva polka. J. Rosen: Vrabci, šaljiva polka. Izvaja Celjski citrački krožek. 3. F. Lehar: Friderika, salonski orkester. 4. Železnik: Koline. Vodopivec: Dobra žena. Ocvirk: Igra kolo. Mešani zbori, ki jih izvajajo celotni mešani zbor KPD pod vodstvom g. G. Zafošnika. 5. N. Dostal: Čujte! Moderni šlagerji. Orkester. 6. »Gospodarska kriza.« Pustno premišljevanje. Govori g. Marjan Marolt. 7. F. Lehar: Zemlja solnca. Potpuri iz tonfilmske operete. Orkester. 8. »Če sta dva.« Komedija v 1 dejanju. Izvaja gledališka družina KPD v režiji g. Iva Peršuha. 9. M. Schönherr: Bratci, veseli, koračnica, orkester. — Predprodaja vstopnic jutri ves dan v Prosvetnem tajništvu na Cankarjevi cesti 4, zvečer pa od 7 dalje pri dnevni blagajni.

Zanimiva razprava pri celjskem okrožnem sodišču. Včeraj se je vršila ves dan pred malim senatom celjskega okrožnega sodišča razprava proti znanemu posestniku U. iz Št. Jurija ob j. ž., obtoženemu krivega pričevanja in odiranja z visokimi obrestmi posojil, za katera so se kmetje zatekali k njemu.

V celjski bolnišnici je umrla včeraj 42 letna Katarina Sedmak, žena delavca iz Gaberja.

Celjski mestni avtobus je radi novih snežnih zametov za nekaj dni ustavil vožnjo na vseh progah razen na dobrnski, kjer obratuje v navadnem redu. Na vseh progah bo promet takoj zopet otvorjen, čim bodo to vremenske prilike dopustile.

Dekliška Marijina kongregacija praznuje danes 10 letnico svojega obstoja z akademijo, ki se bo vršila danes ob pol 4 popoldne v Slomškovem domu čč. šolskih sester.

Koliko pokadimo? V Celju in okolici je bilo v letu 1930 prodanih cigaret, cigar in tobaka za celih 12.555.576.50 Din. Vžigalic smo požgali za nič manj kot za 1.052.500 Din, cigaretnega papirja pa spustili v zrak za 183.600 Din. Lepi računi!

Nočno lekarniško službo ima do sobote dne 21. februarja lekarna »Pri križu« v palači Ljudske posojilnice (mag. ph. Fedor Gradišnik).

Trbovlje

Nelojalno postopanje Zveze rudarjev Jugoslavije. Danes se vrše volitve v II. rudarsko skupino. V »Slovencu« smo že poročali, da so se vse strokovne organizacije v našem rudniku združile za skupen nastop pri teh volitvah. Na tozadevnemm sestanku so se predstavniki ZRJ in NSZ na predlog zastopnika Jugoslovanske strokovne skupine rudarjev Filipa Križnika zedinili na skupno kandidatno listo pod imenom »Združena kandidatna lista strokovnih organizacij in druge rudarske skupine«. Drug drugemu so si dali tudi častno besedo, da ne bo nihče kršil tega sporazuma. Kljub temu pa je Zveza rudarjev Jugoslavije sporazum prekršila in postavila svojo kandidatno listo. Vse ostale strokovne organizacije skupno z II. rudarsko skupino pa so ostale enotne in s tem pokazale, da jim ne gre za lastno korist, temveč za koristi rudarjev. Zveza rudarjev Jugoslavije je ponovno dokazala, da ji ne gre za rudarske interese, temveč išče pri tem svoj političen interes. Vsi rudarji, ki so za mir in slogo med rudarji, bodo storili svojo dolžnost in volili kandidatno listo, ki je bila postavljena na zgoraj omenjenem sestanku po Jugoslovanski strokovni skupini, Narodni strokovni zvezi in II. rudarski skupini. Zveza rudarjev Jugoslavije ni storila prav, da je v tako težkih časih kršila enotnost in postavila kljub že doseženemu sporazumu svojo listo. Vsi pošteni rudarji bodo danes glasovali za enotno listo rudarjev in s tem pokazali svojo zrelost. Vsi na volišče za skupno in enotno listo!

Za zadnje 14 dni predpusta smo dobili sneg. Takoj so oživeli vsi klanci in bregovi. Staro in mlado se smuka in navdušeni smučarji, novinci in stari gadje, so razorali vsa uporabna pobočja. Za novo cesto si jih je že precej razbilo nosove in odneslo plave buške. Povsod si v nevarnosti, da treščijo vate kake sanke ali da jih dobiš z deskami po glavi. Kum je ves živ. Sveta Planina ravno tako in če prebrodiš zamete od Javorja preko Lizetja v silne strmine nad Čečami, povsod je pustilo sledove smučarsko navdušenje. Tudi tujci prihajajo, zlasti Zagrebčani. Trboveljska okolica je polna naravnih krasot in ima čisto planinski značaj. Kakor v pravljici so lepe tihe samotne poti tam gori pri svetem Marku in sveti Katarini, skozi temne gozdove proti vrhovom Mrzlice, kjer se ti odpira pogled v Savinjsko dolino, na bele planine in globoko razjedene hribe proti Laškem. V solncu se iskrijo snežni kristali, ivje te boža s svojo čisto belino in le smučke režejo sled čez zasnežene jase, nad katerimi se boči prečudno lepo sinje nebo. Tu gori pozabiš na krizo, na slab plačilni dan, na vso zavist in kruhoborstvo in malenkostno sebičnost doline. Tu se spet zaveš, da si človek, ustvarjen po božji podobi in v svobodni lepoti narave zasluti duh svobode tudi tvoje v delu in sužnosti zakovano srce. Ni slučaj, da ravno mi v Trbovljah tako ljubimo sport v naravi. Iščemo pač to, česar nam dolina ne da: zdravje, ceno osebnosti in svoboden razmah duha.

Darilo. Na Pleskem so veseli svatje na gostiji g. Janka Jermana nabrali za revne rudarske otroke 120 Din. — Bog plačaj!

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

Murska Sobota

Nesreča pri delu. Šestnajstletni Drvarič Ludovik je dr. V.-u cepil drva. Enkrat je nekako nerodno zamahnil s sekiro. Ta se mu je zasekala v levo roko in mu zadala hudo rano.

Družino šolskega upravitelja Preiningerja v Dobrovniku je zadela huda nesreča. Na hripi sta oboleli soproga in tašča. Obe sta dobili pljučno vnetje in so ju v kritičnem stanju pripeljali v tukajšnjo bolnišnico.

V Črncih pri Murski Soboti je umrla mlada Tudjanova žena. Zapustila je tri male otročičke.

Ptuj

Danes popoldne ob treh vsi v mestno gledališče, kjer gostujejo mariborski študentje z dvema izvirnima igrama. Zabavna »Parada o hudičevem mostu« bo s svojim dobrosrčnim humorjem razveselila vsakogar. Druga »Igra o pohlepnem mesarju« pa bo v šaljivi obliki pokazala marsikaj novega. Pustna nedelja je, in mariborski študentje nam bodo nudili vsaj nekaj uric čiste zabave.

Odgodena noč je burka, ki jo bodo v ponedeljek zvečer igrali mariborski igralci v ptujskem gledališču. Traja dve uri.

Higienska razstava, ki jo priredi mariborski Zdravstveni dom, se odpre danes dopoldne ob pol enajstih. Ves teden bo potem odprta dnevno, zjutraj in popoldne.

Domač praznik je bil kriv. V Šikolah pri Cirkovcah so klali prašiča. 22 letni Brglez Franc je pomagal vleči prašiča iz svinjaka. Pri tem se je zadel v rjast žebelj in si zastrupil kri. Prepeljati so ga morali v ptujsko bolnišnico.

Ekspozitura cestnega odbora v Ormožu. Na seji okrajnega cestnega odbora v Ptuju so sklenili, da zaprosijo kr. bansko upravo za vpostavitev ekspoziture v Ormožu. Med razlogi navajamo: Občina Ormož da brezplačno za to na razpolago potrebne uradne prostore. Poslovanje bi se tako vršilo mnogo hitreje. Ljudje pa bi prihranili na denarju in času. Saj je Ormož oddaljen od Ptuja 25 kilometrov, od skrajne meje ormoškega okraja pa je Ptuj 60 km daleč. Ekspozituro bi vodila sedanji podnačelnik srezkega odbora g. Kuharič s pomočjo tajnika Mlinarja. Oba ta dva stanujeta v Ormožu. Uradovalo naj bi se tedensko v ponedeljek in torek ter vsako prvo sredo v mesecu, ko je v Ormožu uradni dan politične uprave.

Rajhenburg

Ali že veste, da ima »Slov. kat. izobr. društvo« v »Slomškovem domu« veliko knjižnico s ca 400 knjigami? Takoj se vpišite kot član, ne bo Vam žal. Knjižnica posluje ob nedeljah v »Slomškovem domu« od pol 9 do pol 11 in od pol 12 do 12. Zapomnite si: »Dobra knjiga je najboljši prijatelj!«

Maribor

Veliki snežni zameti

Maribor, 14. februarja.

V noči na soboto je zapadlo toliko snega kakor ga častitljivi mestjani že dolgo ne pomnijo. Drugi zopet, ki so prišli v Maribor iz Primorja, pa menda tolikega zimskega belega blagra še sploh niso videli. V notranjosti mesta ga je zapadlo za preko pol metra, tako da ga je na nekaterih mestih v notranjosti preko 1 meter. Gori na pohorskih in kozjaških predelih pa ga je zapadlo toliko, da je hiše čisto zadelal. V mesto so prišli nekateri kmetje samo iz perifernejših delov mesta in se je le malokateremu iz bližnje okolice posrečilo, da se je priboril v mesto. Zanimiv je bil pogled na današnji trg, ki nudi sicer sliko pravcatega razkošja in blagostanja. Na novem delu Glavnega trga je vsevprek ležal sneg in ni bilo videti žive duše. Na starem delu trga pa nekaj mizic, kolikor je bilo pač posameznim prodajalcem mogoče, da odstranijo snežene plasti. Nekatere prodajalke mleka in mlečnih izdelkov pa so se razvrstile kar vzdolž pločnikov na Glavnem trgu in tako z blagom na pločnikih prodajale. Promet je v mestu tekom dopoldneva malodane čisto zastal, dasiravno so bili veliki motorni plug in pa vsi leseni plugi že v rani uri na delu. Peki so imeli zamudo za celo uro in še več, mlekaric iz oddaljenejših krajev pa sploh ni bilo na spregled. V zgodnjih dopoldanskih urah je celo v notranjosti mesta avtobusni promet malo odpovedal in ga je bilo šele pozneje mogoče vzpostaviti na posameznih progah v normalni meri. Ni čuda, saj se je nadelalo pred posameznimi trgovinami toliko snega, da ni bilo posameznih trgovin niti mogoče odpreti, ampak je bilo treba poklicati na pomoč mestne delavce. Mestna občina je poleg že zaposlenih delavcev za odstranjevanje snega morala najeti še nove moči. Na zunanjih progah pa avtobusni promet sploh ni funkcijoniral. To velja za mestni kakor tudi za druga avtobusna podjetja. Mogoče bo tekom jutrišnjega dne na bližnjih progah vzpostavljen promet. Saj je n. pr. v Hočah kakor poročajo zapadlo snega za preko tričetrt metra. Tudi vlaki so iz vseh smeri prihajali z zamudami. Ravnotako so se radi previsokega snega morale odpovedati za jutri napovedane skupinske tekme za SPD na Pohorju.

KOLIKO PLAČA NA DAVKIH MARIBORSKI DAVČNI OKRAJ.

Številke pravijo: v mariborskem davčnem okraju se je plačalo v preteklem letu na zemljarini, zgradarini, pridobnini, rentnini, družbenem davku in davku na poslovni promet skupno 27.158.311.29 dinarjev. Nadalje se je plačalo na vojnici 26.921.75 dinarjev, na rentnini 933.602.12 dinarjev, uslužbenskem davku 3,478.942.50 Din, na davku potujočih obratov 545.500 Din. Vsega skupaj drž. davkov torej **32,145.277.64 Din.** Glede doklad se glasijo številke: za okrajne cestne v mariborskem in št. lenartskem okraju 3,695.808.25 Din; občinske 5,040.225.29 Din, banovinske 3,106.791.82 Din, za trgovsko obrtno zbornico 739.648.40 Din, zdravstvene občine 92.718 Din, skupno torej na dokladah **12,665.191.76 dinarjev.** Razen tega še pride na taksah in drugih pristojbinah vplačanih **8,748.532.90 dinarjev.** Mariborski davčni okraj je plačal torej vsega skupaj na navedenih davščinah v preteklem letu **53.359.002.30 dinarjev.**

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

☐ **V cvetu mladosti** je umrla na posledicah neozdravljive bolezni učiteljica Ljudmila Köstl iz ugledne Köstlove rodbine, stara 21 let. Pogreb bo danes ob 16 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču v Pobrežju. Blagi pokojnici časten spomin, težko prizadeti rodbini naše najglobljе sožalje.

☐ **Iz delovanja mariborske Krščanske ženske zveze.** Iz posameznih poročil na zadnjem občnem zboru povzamemo: Število članstva je v preteklem poslovnem letu narastlo. 41 članic je preminulo. Veliko skrb je posvečala zveza zlasti revežem. Denarnih podpor je bilo deležnih 335 članic, med katere je bilo razdeljenih nad 25.000 dinarjev. Posebno veliko nalogo pa si je postavila zveza s tem, da zgradi onemoglim in ubogim članicam »Dom revežev«. Pri volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: profesor P. Živortnik, voditelj; svetovalec in blagajnik pogrebnega sklada V. Filipčič; drugi svetovalec M. Falatov; Katarina Baumanova, predsednica; Fonova, podpredsednica; A. Drobnjakova, tajnica; Hedvika Baumanova, taj. namestnica; J. Fekonja, blagajničarka; K. Urankarjeva, blag. namestnica; A. Čehova, M. Mohrova, I. Grajšekova, A. Čepova in T. Markova, odbornice. Pregledovalki računov I. Falatova in K. Čehova.

☐ **K akciji za znižanje tržnih cen.** Od načelstva mestnega tržnega odseka smo prejeli sledeče: Odsek je tekom decembra in januarja imel več sej, na katerih se je temeljito posvetoval radi znižanja tržnih cen. V posebni vlogi na kraljevo bansko upravo je stavil tudi tozadevno predlogo in prosil bansko upravo za odobritev. Vloga je bila odposlana dne 14. januarja v Ljubljano. Navzlic urgenci od strani mestnega načelstva z dne 4. februarja t. l., pa še ni prispela rešitev iz Ljubljane. Toliko v informacijo prebivalstvu.

☐ **Scherbaumov dvorec v novih rokah.** Znani Scherbaumov dvorec je prešel v last mariborskega Kreditnega zavoda.

☐ **Ustanovitev nove zadružne pekarne.** Nabavljalna zadruga državnih nameščencev bo otvorila svojo pekarno za zadrugine člane. Pravijo, da bodo cene precej nižje in da konkurenca ni huda stvar. Kruh bodo na željo dostavljali tudi na dom.

☐ **Skupinske tekme SPD — prestavljene v mesto.** Skupinske tekme za Streharjev pokal, ki bi se imele vršiti danes na Pohorju, so se radi previsoko zapadlega snega prestavile v bližino Treh ribnikov. Start ob 14 pri Loskem domu. Cilj istotam.

☐ **V dvorani Prosvetne zveze** igra danes Ljudski oder »Poslednjega moža«. Pričetek ob pol 17.

☐ **Poceni meso.** V torek se bo na stojnici za oporečno meso pri mestni klavnici prodalo 140 kg govejega mesa po 9 Din kg. Prodaja se bo vršila na osebo največ 2 kg.

☐ **Mariborska Glasbena Matica pojde na turnejo v Srbijo.** Kakor smo že poročali, pripravlja pevski zbor mariborske Glasbene matice že delj časa koncertno turnejo, ki jo priredi meseca aprila z obiskom v Belgradu, Nišu, Skoplju in drugih večjih mestih. Nastopal bo s čisto narodnim programom, spopolnjenim z nekaj umetniškimi kompozicijami.

☐ **Nezgode.** 18 letni dijak Hinko Pogačnik iz Ruš je padel na stopnišču tukajšnje realne gimnazije in si pri padcu zlomil levo nogo v podkolenu. — Z voza je padel pri Kamnici 59 letni gostilničar Jernej Očko in zadobil pri padcu poškodbe na glavi in obeh sencih.

☐ **Nočno lekarniško službo** ima tekoči teden lekarna F. Albaneže pri Sv. Antonu v Frankopanovi ulici.

☐ **Stjepan Ivelja odhaja.** Dve sezoni je deloval na mariborskem odru in žel krasne uspehe. Sedaj pa odhaja, ker mu zdravstveno stanje ne dopušča, da bi bil kos prezaposlenosti in naporu, s čimer mora spričo pičlega ansambla računati vsakdo, ki stopi na mariborski oder. Še posebej velja to za letošnjo sezono, dasiravno je gledališko vodstvo storilo vse, da ohrani gledališču popularnega in izbornega igralca. V kratkem bo Stjepan Ivelja imel svoj poslovilni večer, na kojem se bodo gotovo številno zbrali vsi njegovi prijatelji in znanci. Stjepan Ivelja odhaja v Zagreb, kjer je že sklenil angažma z vodstvom tamošnje opere.

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

☐ **Posestne spremembe.** Kupili so: Franc in Julijana Schoper od Frančiška Komaca parcelo pri Magdaleni za 18.120 dinarjev. — Drago Travirka od mestne občine parcelo istotam za 4644 dinarjev.

☐ **Rujejo...** proti mariborskemu finančnemu inšpektoratu. Pa ne samo, da je Mariboru iz kompenzacijskih in drugih finančnoupravnih razlogov finančni inšpektorat nujno potreben, ampak je celo najtopleje pozdraviti iniciativo mariborskih gospodarskih krogov, da se kompetenca omenjenega inšpektorata celo razširi.

☐ **Pri pobreškem občinskem uradu** so uradne ure: ob ponedeljkih in četrtkih od 9 do 12, ob sobotah pa od 14 do 18.

☐ **SSV Maraton.** Kdor izmed članov želi več fotografij naj se javi ob uradnih urah pri klubovem tajniku v pisarni na Aleksandrovi cesti, kjer si lahko istočasno lahko ogledajo slike.

☐ **Dokaz...** Na dvoje kratkih anons. izišlih v številki od pretekle nedelje v našem listu, je tekom tedna prispelo 147 prijav reflektantov na naslov naše tukajšnje uprave.

— **Skavti pozimi — čitajo Winnetou.**

Slovenske gorice

Št. Ilj. Poročila sta se Ivan Uhl in gdč. Lizika Žebederjeva iz ugledne jareninske rodbine. Pri svatbi se je nabralo 300 dinarjev za novo bogoslovje v Mariboru. Novoporočencema obilo sreče!

Sv. Lovrenc. Prostovoljno gasilno društvo priredi danes po večernicah v novi šoli burko »Davek na samce«. Prijatelji smeha in prijetne zabave od blizu in daleč!

Kvišku zdaj dežela vsa!

Vendar ena odrešilna beseda! O **Katoliški akciji** se toliko govori, toda akcije ni opaziti veliko. Še vedno iščemo definicije Katoliške akcije in se vprašujemo, kaj je prav za prav Katoliška akcija in kaj hoče. Zdaj pa je prišla na dan knjiga z zgornjim naslovom, ki nam kratko in jasno brez vsakega umetnega definiranja pove, kaj je Katoliška akcija: Katoliška akcija ni nič drugega kakor **delo**, delo na vseh poljih krščanskega življenja. Nič manj kakor 33 raznih polj ali panog verskega življenja nam pokaže, na katerih se lahko udejstvuje Katoliška akcija. Vsaka teh panog je nakratko obdelana, osvetljena, in so podani praktični predlogi, kako naj se na dotičnem polju dela. »Ljudje božji« — pravi knjižica — »ki si želite Katoliške akcije, evo vam dela, da vam ga ne zmanjka nikdar. Delokrog KA je brez mej.« Po pravici imenuje knjižica sama sebe nekak **katekizem Katoliške akcije.** In vsi, ki hočejo v KA sodelovati, brez tega »katekizma« ne bodo mogli izhajati. Posebno dragocen in dobrodošel je ta »katekizem«, ker nam na podlagi državnih zakonov, katere doslovno navaja, jasno pokaže, vkoliko država ščiti vero in moralo, ter nam odkrija skrivnost, da bi se dalo na podlagi teh zakonov v zaščito javnega reda in morale mnogo več storiti, kakor se je doslej storilo. Iz knjige se da razbrati, da se je pisatelj sam na najmerodajnejših mestih informiral, kako se dado ti zakoni tolmačiti.

Knjižico krasi lepa naslovna stran, ki nam predstavlja pristno ljubko slovensko pokrajino, tako naravno, da bi skoraj mislili, da je fotografija, in vendar je umetno delo. Pisatelj noče biti imenovan, vendar ga iz njegovega sloga in pripovedovanja kmalu spoznamo. Namesto podpisa stoji geslo — menda njegovo in Katoliške akcije sploh: »Caritas Christi urget nos — Ljubezen Kristusova nas priganja.« Knjiga je pisana z zanosom in ognjem — kakor naznanja že naslov »Kvišku zdaj, dežela vsa!« Prav primerno je pisatelj posvetil in poklonil svoje delo presvetlemu nadpastirju **dr. Gregoriju Rožmanu,** ki mu je Katoliška akcija zelo pri srcu. Povedati smemo še to, da bo »Kvišku« prevedena v hrvaščino in nemščino — založnik za nemško je že dobljen — ker **Nemci baje nimajo tako praktičnega navodila za Katoliško akcijo kakor je to.** Ker so nazori in okusi različni, se morda vsak čitatelj ne bo strinjal z vsako mislijo, ki je tu zapisana. Ni namreč lahko v toliko vprašanjih, o katerih se razpravlja, zapisati vsakemu vsega po volji. Hvaležni pa moramo biti pisatelju, da nam je podal toliko dragocenega materijala za Katoliško akcijo. In pričakovati se smo, da se bo na podlagi tega »katekizma« KA res povsod v polnem obsegu pričela. Cena knjigi 20 Din, vezani v platno 30 Din. Vredna jih je!

Konjice

Neznosnim razmeram v Konjicah mora biti enkrat konec. Tako se je med drugim reklo preteklo nedeljo na občnem zboru Rdečega križa. Toda ravno pri tej priliki je lahko vsakdo, pa če bi bil še tako slep, spregledal in spoznal, kdo pravzaprav povzroča te neznosne razmere. Vsi pošteni Konjičani so na lastne oči videli, da je to le peščica ljudi, ki nima absolutno nobene zaslombe pri našem poštenem kmetskem ljudstvu. In ta peščica se še vedno ne more uživeti v to, da so časi, ko je par ljudi teroriziralo vse ostale, že davno za nami in se tudi v Konjice ne bodo nikoli več povrnili. Da Konjičani vsak teror odločno odklanjajo, to so na zadnjem občnem zboru dovolj jasno povedali. V tem oziru ne poznajo nobenega kompromisa. To se nam je še zdelo važno konstatirati, da bo slika neznosnih konjiških razmer vsakemu popolnoma jasna.

V Zrečah pri Konjicah je zopet vse v redu. Poročali smo namreč nedavno, da so hoteli nekateri g. župniku nagajati. Pa so jih ostali Zrečani le ukrotili in jim dopovedali, da je sramota zanje, če morajo hoditi v Konjice po »pametne« nasvete. Čast Zrečanom!

Grobovi se še naprej vrstijo. V Perovcih je umrl odličen posestnik Janez Bezget, star 69 let. Bil je vzoren gospodar in dober krščanski mož. Naj v miru počiva!

— **Winnetou izšel. Inserat na zadnji strani.**

Ruše

Zakon o samcih je prinesel v mnoge hiše veliko veselje, oprošča družine, ki so imele istočasno prej ali imajo zdaj 9 ali več živih zakonskih otrok, davkov. Če se ne motimo, bo v Rušah in okoliških občinah 7 družin deležnih dobrot tega zakona. Seveda se jih še veliko poteguje za pravico davčne oprostitve, pa upanje je prazno, ker zakon zahteva, da je bilo istočasno 9 živih otrok. Ni torej zadosti, da je družina imela sploh 9 živo rojenih otrok.

Prosvetno društvo priredi prihodnjo nedeljo, dne 22. t. m., takoj po večernicah t. j. ob pol 4 popoldne zanimivo poučno predavanje s skioptičnimi slikami o razmerah v sedanji Rusiji; predaval bo gosp. profesor Šedivy iz Maribora.

Po zasluženju je prejel...

Št. Jernej, dne 13. februarja.

Vse vrste ljudje se priklatijo v naš kraj. Po navadi se izgovarjajo, da so brezposelni, da nikjer ne morejo dobiti dela, v resnici pa jim delo smrdi in bi radi na lažji način prišli do denarja. Eni s prošnjo in beračenjem, drugi pa z lažjo in tatvino.

Tako je zopet s tem namenom Bog ve od kod primahal pretekli teden okrog 25 let star fant. Sodeč po govorici, bo doma iz sosednje Hrvatske. Pojavil se je po Vrhpolju, češ, da je pogorelec. Po navadi so sicer pogorelci z vsem zadovoljni, tudi z žitom, ta pa žita ni maral — bi pretežko nosil — pač pa denar. In ni prosil, pač pa kar zahteval. Kar diktiral je, koliko mu mora vsak dati. Najmanj po 2 Din.

Iz Vrhpolja se je napotil pod Oorjance v Cerovilog. Pri Vodeničarju ni bilo ravno nikogar v hiši, ko je vstopil. Seveda je to priliko takoj porabil. Zagleda več dežnikov in takoj si enega prisvoji. Takrat pa vstopi nečakinja gospodarja. Njen vstop pa ni »ubogega pogorelca« prav nič spravil v zadrego. Tudi njo poprosil za darilo, dobi dinar, se poslovi in odrine naprej za »zaslužkom«. Šele po njegovem odhodu so zapazili, da je ukradel najboljši dežnik. Gospodar se je takoj odločil, da gre za njim. Res ga je iztaknil še v vasi, ravno ko se je spravljal spat. Pa mesto k počitku, je moral rad ali nerad oditi v spremstvu Vodeničarja in še enega soseda k županu. Težka je bila ta pot. Čeprav je bilo mrzlo, mu je postajalo vedno bolj in bolj vroče. In v tej zadregi se spomni zvijače. Ponudi spremljevalcema dozo tobaka s prošnjo, naj sebi in njemu zvijeta cigareto. To priliko pa je porabil in jadrno ubere čez drn in strn. Že se je veselil prostosti, pa se spotakne in pade. Trdo ga prime Vodeničar, pa zopet se mu posreči pobegniti in najbrž bi bil tudi ušel, ko bi ne bilo v bližini fantov, ki so uganili, za kaj gre in ga prijeli. Kakšno plačilo je od njih prejel, si pa lahko vsak sa mmisli. Sestnajst i devet...

Moste pri Ljubljani

Naše prosvetno društvo bo imelo danes ob pol 4 popoldne v Ljudskem domu v Mostah letni občni zbor. Prosvetno društvo je bilo v letošnji zimski sezoni zelo živahno. Poleg rednih društvenih sestankov in družabnega večera, je gojilo tudi dramo. Doslej so vprizorili na društvenem odru šest iger. Igrali so: Prababico dvakrat, Miklovo Zalo dvakrat, Zlatarjevo zlato in Revčka Andrejčka. Obisk je bil prav dober in zato tudi gmotni uspeh povoljen. Prireditev se udeležujejo Mostčanci in prebivalci s Sela.

Naše pevsko društvo Zvezda, ki ima svoje ognjišče v Domu, bo praznovalo te dni desetletnico obstoja. V nedeljo dne 22. t. m. bodo društveniki vprizorili Divjega lovca, a v nedeljo dne 1. marca bodo imeli v Domu pevski koncert. Tedaj: na svidenje!

Salezijanski mladinski dom. Danes ob 4 bo gostoval na našem odru dramatični odsek Salezijanskega zavoda na Rakovniku z rimsko igro »Pot k Bogu«. Vstopnina 10, 8, 6 in 4 Din. Otroci 2 Din.

Kamnik

Iz občinskega urada se poslavlja gospod Jožko Stele, dolgoletni občinski tajnik. Vsled bolehnosti in priletnosti gre v dobro zasluženi pokoj. Služba obč. tajnika ni tako enostavna; zahteva mnogo dela, požrtvovalnosti, razuma in vsestranskega znanja.

Gospod Stele je upravljal to težko službo z vso zvestobo in tako vestno, da smo ga kar občudovali. Prijazen, postrežljiv in dobrosrčen nam je ustregel, kakor je le mogel in speljal marsikateri težak slučaj mirnim potom do zaželjenega uspeha. Zato pa mu prav iz srca želimo, naj uživa krvavo zasluženi pokoj v zdravju in zadovoljstvu mnoga leta.

Kranj

Nov običaj. Na kmetih so od nekdaj vozili in še danes vozijo balo na lepo okrašenih vozeh. V mestu se je uvedel sedaj nov podoben običaj. Spediter g. Stanko Likozar je vozil v petek iz Št. Vida balo za g. Gorjanca v lepo okrašenem tovornem avtomobilu.

Otvoritev nove skakalnice. Najbližji smučarski teren za Kranjčane je v Stražišču v okolici Šmarjetne gore in Sv. Jošta. Zadnja leta je ta kraj od smučarjev zelo obiskan. Danes ob 3 popoldne bo JZZS otvoril novo skakalnico, na kateri bo smučarski rod poskušal svoje sposobnosti in moči.

Kino »Ljudski dom« bo predvajal danes ob 2 popoldne za mladino vseh šol, ob 4 in jutri, v ponedeljek ob 4 popoldne pa za odrasle versko-kulturni film »Evharistični kongres v Kartagini leta 1930«.

Križe na Gorenjskem

Na tukajšnji šoli se je otvoril gospodinjski tečaj, katerega vodi g. učiteljica Zupančič in poleg še poučuje g. učiteljica Tavčarjeva. Tečaj obiskuje nad 20 deklet in bo trajal 6 mesecev. Kakor smo prepričani, bo stroške tečaja krila banska uprava, zato udeleženke ne plačujejo nikake šolnine, katero bi spričo sedanje gospodarske krize težko da zmogle.

Breznica

Pokopali smo pretekli teden Franca Jalna, po domače Primažkovega iz Smokuča. Zapustil je ženo in več nepreskrbljenih otrok. — V Mostah je umrl I. Bizjak iz znane Birtičeve družine. Svoj čas je bival v Ameriki. Blag spomin obema, domačim sožalje.

Poročil se je g. Matija Dolžan, vnet član Izobraževalnega društva, z g. Fr. Vovk iz Hruš. Želimo jima obilo sreče.

Št. Jernej na Dolenjskem

Smrtna kosa. Na Gor. Gradišču je umrl 75letni užitkar Krhin Janez. Več let je bil ključar pri podružni cerkvi na Gradišču. Kot poštenega, krščanskega moža in skrbnega gospodarja je vsak spoštoval. V bolezni je bil večkrat previden in komaj par ur po tem, ko je prejel sveto popotnico, ga je Bog poklical k sebi po plačilo.

Vol si zlomil nogo. Prav tako kot za ljudi, je tudi za živino nevarna ledena pot. Cvelbar iz Volčkove vasi je vozil prst na njivo, pa je volu spodrsnilo in si je zlomil nogo. Moral ga je zaklati.

Litija

90letnico je praznovala te dni g. Josipina Kobler iz znane in ugledne rodbine litijske, mati g. inšpektorja v p. Pavla Koblerja. Jubilantka je živa kronika dogodkov iz stare Litije in menda se najboljše spominja važnih dogodkov minulih 50 let. Jubilej je praznovala v bolniški postelji, na katero je že delj časa prikovana. G. Koblerjevi želimo okrevanja, da bi potem v njenem zdravem domačem humorju dočakala še 100 leto v zdravju.

Litijska predilnica je še vedno v krizi, trenotno sicer ne reducira delavstva, pač pa se bavi ravnateljstvo, da vpelje tedensko samo 4 šihte za nekatere obrate kjer ni zadosti zaposlitve vsled malenkostnih naročil. Izgotovljenega blaga imajo polna skladišča, naročil pa zelo malo. Za litijsko okolico bi bila velika pridobitev, če bi predilnica pričela graditi svoje dni projektirano tkalnico z barvilnico, mesto da odpošilja napol izgotovljeno prejo v druge kraje v tkalnice in v barvanje.

Znak hude gospodarske krize, v katero je zašlo naše gospodarstvo, poznajo v prvi vrsti tudi naše gostilne, kjer se sedaj zelo malo iztoči. V znamenju te krize so Litijani tudi praznovali »debeli« četrtek, to se pravi prav žalostno so sedeli v svojih gostilnah, kjer so pili svoje kvartine, pa brez običajne špehove potice in drugih dobrot iz »rilčevega« kraljestva. Tudi »malih« maškar to pot ni bilo na ulice. Hvalevredno moramo omeniti, da vsled krize opuste predilničarji svoj običajni predilniški ples. Le na pustni torek hočejo prirediti litijski obrtniki svoj običajni pustni korzo, ki pa bo menda tudi bolj klaverno izgledal, ker letos ni pravega razpoloženja.

Št. Vid pri Stični

Vkljub denarni stiski se zelo ženijo. Pri nas je bilo že 19 oklicev. Poročenih bo tu 14 parov. Prilike za nepotrebne voglarije je torej dosti. Dostikrat zahtevajo visoke vsote. Pred neko poroko so napravili »šrango« in zahtevali 2500 dinarjev odkupnine za nevesto. Seveda so se dali precej »zglihati«.

Število naročnikov na krščanske liste je nekoliko padlo, vendar ne preveč, kakor se je bilo bati. Slovencev prihaja dnevno 22, Domoljubov imamo 383, Bogoljubov 307, Katoliških misijonov 32, Cvetja 65, Glasnikov 160. Članov Kmetijske družbe je pa letos samo 33. Sadjarska in vrtnarska podružnica se bo pa morala kar opustiti, ker niti 15 članov ne šteje.

Nepokojno materino srce

Berlin, februarja.

Nedavno so objavili estonski listi naslednjo dogodbico: Na starem gradu Marby ob severni estonski obali ne gospodujejo več gospodje pl. Bellen. Tiho in nemo leži kamenita zgradba, ki je izgubila svoj blesk. Na dvorišču raste trava, in kjer so se prej glasile gosli in piščali, kjer so veseli lovci pili punč in kvartali, prebiva danes dvajset starih možičkov, ki ne morejo več delati in jih preskrbuje država. Zadovoljno sede v svojih sobah in le redkokdaj popade najmlajšega med njimi — sedemdeset križev nosi na grbi — mladostna objest, da tvega izprehod po dvorišču. Toda ob zadnjem božiču in novem letu je v ubožnici nastala revolucija. Razburjeno so šušljali starčki. Mladostni sedemdesetletnik je odločno zgrabil svojo kajbico s kalinom in pogumno izjavil: »Jaz grem do predsednika samega.« Kar je preveč je preveč in česa takega mora biti enkrat konec. Četvorica starcev, ki spe v veliki vogelni sobi, katero gospa prednica vedno nazivlje »einsiedelsko sobo«, bi bila kmalu umrla. Strašilo je! Nekdo hodi »nazaj« pa je. Saj so že večkrat kaj opazili, a tako jasno še nikoli kakor v tej mesečni noči. Brez miru je hodilo po sobi gori in doli, gori in doli in šumelo je, kakor da bi se svilena vlečka vlekla po tleh, a v peči je stokalo in ječalo, da se Bog usmili. Prednica je dala poklicati pečarja, ki je peč do temelja razdrl in jo zopet postavil, preiskal tla in slednjič izjavil, da je vse v redu.

Tej dogodbici dodaja nekdo v »Berliner Tageblattu« iz svojih spominov: Ko sem bil še otrok, sem slišal o Bellenovih čudno povest. Belleni so bili rod samomorilcev. Tudi zadnji posestniki gradu Marby — štirje bratje, drug lepši od drugega, pa tudi drug lahkomiselnejši od drugega, so se po vrsti ustrelili. Dva zaradi lepih žensk, eden zaradi zaigrane vsote, ki je ni mogel plačati, in najmlajši, Pontas, najzalši od vseh, si je v omenjeni vogelni sobi pognal kroglo v srce, menda samo zato, ker se mu je zdelo zamalo, da bi se vsak dan znova bril. Grad je pripadel sestram samomorilcev — Adini, Kamili in Nikolini, starim devicam. Tiho so životarile same zase, žalovale za brati, zalivale cvetice in negovale živali. Živele so zelo samotno.

Tedaj je neke temne in viharne novembrske noči leta 1837 priropotala na dvorišče velika stara kočija in se ustavila pred stopnicami. Voz je bil prastara, okorna kočija, ki se ji je poznalo, da je veliko potovala po slabih in daljnih potih. Tudi kočijaž in sluga sta bila silno stara in sta nosila zanemarjene plašče in livreje, kakršne so nosili morda pred četrtstoletjem. Kasni gost tega večera je bila globoko zastrta dama. Dragocene, toda obnošene in razirgane čipke so se ovijale okolu trhle, komaj še telesne postave... Biti je morala nekoč lepa, a sedaj jo je obdajala koprena skrivnostnosti, celo groz'jivosti. Predstavila se je kot grofica Einsiedl in prosila, da bi si smela v gradu za par ur odpočiti, v tem ko bodo v kovačnici popravili njen voz. Grofica je našla prijazen sprejem. Ko je z domačimi damami sedla h kaminu, ji je padel pogled na Pontusov portret, ki je kazal mladega moža v gardni uniformi. Grofica je glasno zaihtela. »Kdo je ta mladi mož?« je zaklicala in prestrašene sestre so ji povedale njegovo žalostno zgodbo. »Pokažite mi njegovo sobo!« je nujno prosila grofica, »podoben je mojemu sinu, in morda ga je poznal...« Ko je dospela grofica v Pontusovo vogalno sobo, v kateri po njegovi smrti ni nihče stanoval, je na njeno obličje legel pokoj in prosila je sestre, da bi smela tam ostati. »Tukaj bi mogla najti pokoj,« je dejala, »slednjič pokoj.« —

Grofica se je bila poročila s 16 leti, z osemnajstimi je postala vdova. Njen edini sin, ki ga je neizrekljivo ljubila, se je kot čisto mlad človek, napol še deček, udeležil Napoleonovih vojn. Dolge dneve in noči ni ničesar slišala o njem. Potem, po pogubi velike armade v ruski zimi 1812, je prejela obvestilo: »Pogrešan.« Ko se je iz temne noči svoje bolečine zopet prebudila, ji je ostalo le še eno: srce brez miru, ki jo je gnalo ven na evropska bojišča iskat sina. Morala ga je najti. Tako je potovala 25 let s svojo staro kočijo, v spremstvu svojih dveh starih služabnikov, križema po vseh deželah, kjer se je bojeval Napoleon. Sedaj je bila globoko v Rusiji, cele dneve je preiskovala borodinsko okolico, cele tedne je blodila po berezinskih grobovih, je poizvedovala po mestih in vaseh in se slednjič odpeljala v Petrograd, da bi tudi tam ničesar ne zanemarila. In vedno je bil ves trud zaman. Tako je pripovedovala ob plapolajoči luči sveč v žalno obleko oblečena grofica. Grajske dame je njena povest globoko ganila in prosile so grofico, naj vendar ostane, dokler hoče.

Grofica je ostala. Iz dni so nastali tedni in meseci in slednjič leta. Mnogokrat, posebno v jasnih mesečnih nočeh, je prevzel grofico stari strah in nepokoj. Potem je nemirno tekala po svoji vogelni sobi. Poslala je pač tudi povelje svojemu kočijažu in slugi, naj takoj naprežeta, da potujejo dalje. A odšla ni. Taka povelja je dajala tudi še potem, ko je zvesta spremljevalca njene dolge odiseje že davno krila zelena ruša, ko sta plesen in rja zglodali njen popotni voz. Toda nikdar več ni prestopila grajskih meja. Trideset let je tako živela v Pontovi sobi in šele v 91. letu njene starosti je našlo njeno ubogo srce mir, ki ga je bila pet in dvajset let zaman iskala. Ali pa ga vendarle tudi sedaj še ni našla?...

Ljutomer

Mnogo sreče! Še dva delavna člana naše prosvetne družine sta si v tem predpustu poiskala svoje družice. Bratušov Južek iz Ljutomera, delaven član bivše [illegible] iz Radomerja. — Fajhov Franček iz Pristave, dober igralec [illegible] iz [illegible] vasi. Mnogo sreče!

Električno podjetje si bo nabavilo novo lestvico za instalacijska dela na električnem omrežju. V preteklem letu je imelo podjetje 4602 Din čistega dobička. Vse premalo za odplačevanje dolgov. Cena električnemu toku pa se je letos kljub temu znižala od 6 Din na 5 Din za kilovatno uro. Stari dolgovi za razsvetljavo in instalacijo se bodo sodnijsko iztirjali.

Za novo bogoslovje v Mariboru se je na gostiji Husjak-Filipič nabralo 150 Din. Bog plačaj vsem darovalcem!

V cerkvi tridnevno češčenje Najsvetejšega, — zunaj predpust. Eni tukaj, drugi tam.

Brežiško pismo

Brežice, februarja.

Gotovo bo marsikoga zanimalo, kako kaj živimo pri nas, posebno sedaj, ko je predpust. Pa najprej o vremenu. Dolgo časa nas je pustila zima na miru in mnogi so že mislili, da letos ne bo ne zime ne snega, zato pa tem več blata, posebno če greš takole iz mesta na postajo. Bog varuj, če te sreča kak avto! No, pa smo končno dobili tudi sneg pretekli teden, in še precej. Pa če hočemo biti odkriti, moramo reči, da pri nas tudi pozimi sneg kaj malo pogrešamo. Namreč Breščanov je jako malo navdušenih za zimski sport, ali pa celo nič, in je potem razumljivo, da tudi snega ni treba. Če pa že koga vidiš pri nas s smučkami ali kaj podobnega, pa čisto gotovo ni Breščan. Toliko o vremenu in zimskem sportu v Brežicah.

V začetku predpusta nam je Prosvetno društvo uprizorilo veselo igro »Utopljenca«, katero nameravajo na pustno nedeljo ponoviti v Cerkljah ob Krki.

Na poroke tudi ne smemo pozabiti. V celem predpustu smo imeli samo štiri poroke. Pravijo, da je bil letos predpust prekratek. Morda je tudi nekaj na tem. No, je pa bilo pri teh štirih več firbca zraven. Namreč tudi v Brežicah imamo firbec, ne samo drugod, pa še kakšnega! Pri eni poroki je bilo vse črno.

Iz društvenega življenja

»Ljubljana«. V ponedeljek ob 8 zvečer skupna pevska vaja. Ponovno opozarjamo na društveni občni zbor, ki se vrši v četrtek dne 19. t. m..

Salezijanski mladinski dom Kodeljevo. Danes ob 4 popoldne gostuje dramatični odsek Salezijanskega zavoda na Rakovniku z rimsko igro »Pot k Bogu«.

Prosvetno društvo Krakovo-Trnovo v Ljubljani priredi drevi ob 8 v društvenem domu Karunova ulica 14 svojo vsakoletno pustno zabavo z zelo bogatim sporedom.

Katol. prosvetno društvo v Zagorju ob Savi vprizori na pustno nedeljo popoldan ob pol 4 komedijo s petjem »Čevljar — baron«.

Rajhenburg. V nedeljo 22. februarja vsi v Rajhenburg, kjer vprizori Podmladek Rdečega križa tamošnje osnovne šole v Sokolskem domu ob 15 mladinsko igro »V kraljestvu palčkov«. Pridite vsi, ker je čisti dobiček namenjen v prid revnim otrokom tukajšnje osnovne šole.

Naše dijaštvo

»Rast«, 5. in 6. številka (februar—marec) je v tisku in izide še ta teden. Ker je postala v prilogi tudi nekako glasilo Sekretarijata slovan. kat. akad. študentstva, bo odslej izhajala na 28 straneh in prinašala zadevna poročila in obvestila. Ta zvezek prinese n. pr. Resolucije II. kongresa vseslovan. kat. študentstva v Ljubljani. — Prihodnja številka »Rasti« bo izšla pred Veliko nočjo in je zanjo pošiljati prispevke do (najkasneje) 10. marca. — Uprava »Rasti« (Miklošičeva cesta 5) ima v zalogi še okrog 100 izvodov I. in II. letnika »Rasti«. Pravkar smo dali tiskati za ta prva dva letnika tudi kazalo. Po informaciji v knjigoveznici nas bi stal v zeleno platno skupno vezan izvod obeh letnikov 20 Din. Kdor ta dva letnika že ima, naj ju morda pošlje Upravi in koj poravna gornji znesek. Ostali pa, ki prvih dveh letnikov še nimajo, pa hočejo poznati zgodovino pokreta, kakor se v njih javlja, dobe vezana letnika za 35 Din pri Upravi. — Poravnajte naročnino, da ne bomo ovirani pri našem delu!

Uprava »Rasti«.

Akad. pevski zbor bo imel v ponedeljek nujno sejo ob 7 zvečer. Prosimo vse tovariše, sigurno in točno! Več na oglasni deski. — Odbor.

Socialno zavarovanje

Gotovo je, da je za milijone ljudi v naši državi eden najvažnejših zakonov, zakon o socialnem zavarovanju. In zato ni čuda, da načrt novega zakona o socialnem zavarovanju vzbuja toliko debate kakor le malokateri drugi zakon. Socialno zavarovanje ne interesira samo 700.000 zavarovancev in najmanj dveh milijonov njih svojcev, ampak tudi desettisoče in stotisoče delodajalcev ter vso javnost.

Dosedanji zakon o delavskem zavarovanju, ki je v veljavi od leta 1922, je vzbudil mnogo kritike in zlasti so se delodajalske zbornice zavzemale za njegovo revizijo, češ da visoke socialne dajatve preveč obremenjujejo gospodarstvo. Zahtevale so tudi — vsaj nekatere izmed njih — spremembo v upravi zavarovanja in se zavzemale za decentralizacijo. Delavstvo pa je zahtevalo, da se čimprej izvede tudi starostno zavarovanje, kar je tudi obljubila kraljevska vlada v manifestu o svojem delovnem programu iz leta 1929.

Sedaj smo dobili načrt in že so se oglasili poklicani zastopniki delodajalcev kakor tudi delojemalcev, to je njihove zbornice ter povedale svoje mnenje o načrtu novega zakona. Zdi se nam potrebno, da povdarimo dejstvo, da ste obe skupini izrekata zlasti za decentralizacijo zavarovanja in poenostavljenje njegove uprave. Predvsem je prevelika kompetenca Osrednjega urada za zavarovanje delavcev omejevala razmah okrožnih uradov. Zato je bilo enotno mnenje, ma se naj da okrožnim uradom več avtonomije. Nadalje imamo ugotoviti, da se dajatve delavstvu v novem načrtu znižujejo. To je pa stvar, proti kateri se delavstvo odkrito obrača, pa tudi upravičeno, kajti ni socialno niti pravično, da se jemljejo dosedanje dajatve. Mnenja smo, naj ostanejo dajatve pri starem, kajti gotovo je, da se tudi prispevki ne bodo znižali in je mogoče celo, da se bodo zvišali. — Splošno mnenje pa je tudi, da bi bilo bolj umestno zvišati dajatve zavarovanja, ker bi se pri reorganizaciji uprave lahko prihranili znatnejši zneski, ki naj bi prišli v dobro delavstvu.

Delavstvo pozdravlja uvedbo zavarovanja za starost, onemoglost in smrt in je pripravljeno zato plačevati prispevke po svojem računu 75 od 100 milj. Din letno. Nasprotno pa pravijo delodajalske zbornice, da sedaj ni čas za uvedbo te panoge zavarovanja, ker je naše gospodarstvo v krizi in ne bi preneslo še novih bremen in to v dobi, ko sama kraljevska vlada znižuje davčna bremena. Ta argument ima nekaj zase, toda slej ko prej bomo morali priti do starostnega zavarovanja. Kakor za vsako novo stvar, bo treba tudi za to žrtev, in čimbolj zavlačujemo uvedbo tega zavarovanja, tem težje bo postala uvedba. Delodajalci ne upoštevajo tudi, kako minimalne so dajatve po novem zakonu. Zlasti seveda nameščenci ne bodo zadovoljni z dajatvami, ki bi jih dobili po novem zakonu, ker vidijo, da pri sedanjem pokojninskem zavarovanju, ki veljajo v Sloveniji in Dalmaciji, dobe vendarle več, čeprav seveda njihove želje tudi še niso izpolnjene v polni meri.

Žal projekt zakona ne prinaša tudi motivacijskega poročila in tudi ne statističnih podatkov, ki bi marsikaj lahko postavili v drugačno luč, kakor je sedaj. Osrednji urad, kakor tudi večina okrožnih uradov, imajo na razpolago mnogo materijala, ki bi lahko marsikatero stvar v zakonskem predlogu bistveno pojasnil. Zato so tudi nekatere določbe težko razumljive, ker nimamo zadostne računske podlage.

Z delavstvom so prizadeti tudi nameščenci, kar se tiče dajatev. Nameščenci, ki so večinoma organizirani v takozvanih društvenih blagajnah, pa imajo tudi svoje interese in želje glede zavarovanja. Predvsem jim gre za ohranitev dosedanjih bolniških blagajn, ki so bile pravzaprav v svojem času pijonirji sedanjega zavarovanja. Zaradi svoje boljše finančne podlage lahko društvene blagajne veliko več store za svoje člane, kakor ostalo delavsko zavarovanje in nikakor ne gre, da bi se njihovo delovanje omejevalo, pač pa jim je dovoliti veliko več avtonomije, katere so potrebni tudi drugi krajevni organi Osrednjega urada, kajti le tako bodo društvene blagajne in okrožni uradi lažje skrbeli za članstvo svojega okoliša.

Kakor vidimo, je novi projekt naletel na ostra nasprotstva interesentov, predvsem delodajalcev, ker jim odvzema mnogo dosedanjih pravic in to upravičeno. Bistvo zavarovanja je že itak v tem, da zasigura delavstvu čimvečjo pomoč v slučaju bolezni, nesreče in starosti. Vsepovsod vidimo tendenco, da se dajatve še celo zvišujejo, kajti zniževanje dajatev pomeni razgibanje temeljev obstoječega zavarovanja in pomeni hud moralni udarec za delavstvo, ki pričakuje vedno izboljšanje v svojem težkem položaju. Mislimo, da še nismo doslej preveč storili za delavstvo in da nas narobe čaka še mnogo dela v korist delavskega stanu, ki je tako potreben zaščite.

General Weygand

Novi vrhovni poveljnik francoske armade

Imenovanje dosedanjega šefa gener. štaba, generala Weyganda za povelnika francoskih vojnih sil ni vzbudila v vojaških krogih nikakega začudenja. Svoje izredne vojaške sposobnosti je dokazal Weygand med svetovno vojno, ko je kot poveljnik druge armade držal Verdun. Bil je šef generalnega štaba zveznih armad in desna roka Focha. Od vojaških izvedencev se je vedno povdarjalo, da je velik del Fochovih uspehov treba pripisati ženijalni strategiji šefa gener. štaba. Kakor znano je bil Weygand tisti, ki je leta 1922 na vzhodu obrnil vojno srečo boljševikov, ko je nekaj sto francoskih oficirjev pohitel na Poljsko, prevzel vodstvo vseh vojnih operacij in pripravil tik ob Varšavi strahovit poraz Rusov. Ostal je še nekaj mesecev na Poljskem in reorganiziral poljsko armado. Leta 1923 je bil imenovan za vrhovnega komisarja v Siriji. Od januarja leta 1930 je bil Weygand šef generalnega štaba franc. armade. Sedaj pa je sledil svojemu dosedanjemu šefu maršalu Pétainu, ki je prevzel generalno nadzorstvo nad francoskimi zračnimi silami. Na sedanje mesto je imenoval Weyganda vojni minister Maginot. Sprememba v vrhovnem vodstvu francoske armade ima deloma tudi namen pomladiti nekoliko generalni štab. Pétain je star že 76 let, Weygand pa 64. Novi šef generalnega štaba general Gamelin, pa stoji v 40. letu.

Imenovanje Weygandovo na vrhovno vodstvo francoske armade, je vzbudilo ostro kritiko levičarjev in framasonstva. To pa ne radi stvarnih razlogov, ker mu velikih vojaških sposobnosti nihče odrekati ne more, ampak ker je general Weygand praktičen in odkrit katoličan. Hervé je v listu »Victoire« z ozirom na kampanjo svobodomiselnega tiska napisal sledeče besede:

»Framasoni so povzročili padec Milleranda, katerega edini zločin je bil, da je bil mnenja, da mora biti republika predvsem nacionalna in je radi tega postopal s katoličani na isti način kakor s svobodomislеci in framasoni. Framasonerija je vrgla Andreja Tardieua, ker je bil istega prepričanja in je v vlado sprejel tudi prepričane katoličane. Kampanja po njihovem časopisju pa razodeva, da bi radi istega vzroka hoteli vreči sedaj Weyganda. Framasoneriji ni zadosti, da je skozi 50 let sistematično rušila javno in družinsko moralo naše domovine. Hotela bi znova poskusiti z nasilnimi metodami in terorizmom iz dobe Jules Ferryja, ali Combesa. Skrajni čas je, da narod zve za temne mahinacije teh patriotov, ki se sicer nikdar ne nehajo ponosno trkati na svoja patriotična prsa.«

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA.
Začetek ob 20.

Nedelja, 15. februarja ob 15: GOSPA MINISTRICA. Ljud. predstava po znižanih cenah. Izven. — Ob 20: DIVJI LOVEC. Izven

Ponedeljek, 16. februarja: KRALJ NA BETAJNOVI. Igrajo gojenci Državnega učiteljišča v Ljubljani. Izven.

Torek, 17. februarja ob 21: TRIJE VAŠKI SVETNIKI. Ljudska predstava po znižanih cenah. Izven.

OPERA.
Začetek ob 20.

Nedelja, 15. februarja ob 15: MIGNON. Ljudska predstava po zniž. cenah. Izven. — Ob 20: DIJAK PROSJAK. Premijera. Izven

Ponedeljek, 16. februarja: Veseli večer ruske diseuse Dele Lipinskaje. Izven.

Torek, 17. februarja ob 17: LA MASCOTTE. Ljudska predstava po izredno znižanih cenah. Izven.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Nedelja, 15. februarja ob 15: CIGANSKA LJUBEZEN. Kuponi.

Ponedeljek, 16. februarja: Zaprto.

Torek, 17. februarja: Zaprto.

Čitateljem „Slovenca“ za nedeljo

Peter Maw:

Ali je zblaznel Mr. Baton?

Mister Mac Paddy, lastnik in urednik čikaškega magazina (številka samo 15 centov!), ki ga je pred malo meseci podaril človeštvu, je sedel v svojem kabinetu pri pisalni mizi, zatopljen v sestavljanje nove številke. Včasih je dvignil glavo, puhnil tobak dima iz velikanske cigare in minuto ali dve ostal zamišljen. Mučila ga je nagajiva misel, da bi za uspeh svojega novorojenega lista nujno moral izmisliti karkoli popolnoma novega, izrednega, senzacijskega, kar bi takoj hudo zanimalo javnost. A kaj, kaj naj bi to bilo?

Dim je postajal vedno bolj gost, in mr. Mac Paddy je vzdihoval vedno bolj težko, čimbolj se je bližal koncu pripravljene številke. Naposled je bil gotov, a v trenutku, ko je že hotel poslati v tiskarno pripravljene rokopise, so mu nenadno javili, da je nekdo prišel.

Trenutek pozneje se je že v sobi prikazal kakih 30 let stari gospod, se prijazno nasmehnil in pozdravil urednika.

»Želite?« je mrzlo vprašal Mac Paddy.

»Prinesel sem vam rokopis.«

»To sem že naprej vedel.«

A obiskovalec si ni dal pokvariti dobre volje. Z istim smehljajem se je spustil v naslanjač in, ne da bi odložil klobuk, je uredniku pomolil dve ali tri pole papirja.

»Objaviti morate to v prihodnji številki,« je rekel.

»Moram? Pa že v prihodnji številki? Zakaj pa to?«

»To boste že videli, mr. Paddy. Potrebno bo čimprej odgovoriti na vprašanje: Ali je zblaznel mr. Baton ali ne?«

»Ali je zblaznel mr. Baton? Ali sem vas pravilno razumel? Koga pa bi naj to zanimalo?«

»Morebiti ne bo to nikogar zanimalo, morebiti pa bo vse človeštvo čakalo na ta odgovor. Prepustite ga kratkomalo vašim čitateljem.«

»Ah tako! Ali je zblaznel mr. Baton? Kdo pa pa je ta mr. Baton?«

»Seveda je to neki vam neznan mož, mr. Paddy. A to je postranska stvar. Tu imate rokopis. Prečitajte ga takoj, pa mi pošljite 1000 dolarjev na moj naslov.«

Obiskovalec je vrgel na mizo svojo posetnico, pokimal z glavo in odšel.

Mac Paddy je molče pogledal za njim, stegnil noge na poleg stoječ naslanjač, pa se lotil čitanja rokopisa, ki je res nosil naslov: »Ali je zblaznel mr. Baton?«

Mac Paddy je preletel kakih dvajset vrst in se zamislil. Trenutek pozneje je pričel čitati bolj pazljivo. Naposled se je zasmejal, pograbil na mizi za novo številko pripravljeno gradivo, črtal dve strani, pa ju nadomestil z novim rokopisom. Zdaj se je že porajala v njegovi glavi nova, sijajna misel, ki jo je cenil najmanj na 2000 dolarjev. Napol slišno je zamrmral kratke besede, ki bi nedvomno jako razveselile nepoznanega obiskovalca, če bi jih le slišal:

»Ta pa je zmožen fant! Res ima dober nos, kakor ga potrebuje časnikar...«

Njegovi čitatelji so torej morali odgovoriti na vprašanje o nekem sicer neznanem mr. Batonu in odločiti, ali je res zblaznel? To je bila zgodba z nekim časnikarjem ali prav za prav zgodba, ki jo lahko doživi vsak človek. Njeno posebnost je tvorila samo neka neumljiva podrobnost, ki jo je bilo potrebno ali sprejeti ali odkloniti. Ljudje imajo pač različne nazore. Eni bodo verjeli dogodek, drugi pa zopet ne... A vsi so morali na temelju v rokopisu navedenih podatkov odgovoriti, ali je res zblaznel ta revež Baton in ali ga je bilo potrebno prepeljati v norišnico? Za sedaj ni mogel tega povedati niti Mac Paddy sam, ker se je končal rokopis prav v trenutku, ko je pričakoval čitatelj pojasnil o skrivnostni zadevi. Če bi bila zgodba povedana do konca, seveda ne bi prav nič zanimala gospoda urednika. A v tej obliki je stvar drugače izgledala. Skrivnostno vprašanje je ostalo odprto in nerešeno. Torej so morali čitatelji prispevati odgovor, in Mac Paddy jih je moral podžigati z dolarji... Ni bilo nobenega dvoma, da je imel dolžnost razpisati veliko število denarnih nagrad.

Mr. Batonov življenjepis, kakor so ga na kratko povedale prve vrstice rokopisa, ni vseboval ničesar posebnega. Pred leti se je preselil iz Evrope v Zedinjene države in pričel v novem svetu služiti denar kot fotograf v znanem newyorškem Luna-parku na Coney Islandu. Kmalu se je prelevil v potnika neke zavarovalnice in sploh v pričakovanju boljše bodočnosti ponovno menjal poklic. Naposled je postal časnikar. Služil je že dve leti pri uredništvu dnevnika v Potsvilu, manjšem mestu na progi Pittsburg—Newyork. Ni se mogel sicer pobahati s posebno sijajnimi dohodki, a vendar je bil še dokaj zadovoljen. Našel je namreč v Potsvilu prijatelja, ki sta mu vedno rada priskočila na pomoč v težavnih trenutkih. Prvi je bil Dauthendey, podjeten in srečen trgovec. Baton mu je postal najboljši tovariš in bi ga nedvomno takoj nastavil pri svoji tvrdki, če bi le urednik to hotel. Drugi Batonov prijatelj je bil gostilničar Johnson. Dobri znanci so lahko dobivali v njegovi restavraciji tudi one dobrote, ki so uradno prepovedane v Zedinjenih državah: različne alkoholne pijače poljubne jakosti in v poljubni sestavi. Baton se je res navadil na svojo družbo in težko mu je postalo pri srcu, ko je bil naposled zopet primoran odriniti v Newyork. Prepričal se je namreč končnoveljavno, da mu ne more nuditi mali dnevnik v Potsvilu prav nobene bodočnosti. Dobričina Dauthendey mu je sam ponudil 500 dolarjev za na pot, češ, da si bo z denarjem od kraja lažje prebil pot. — »Nikar si ne beli glave zavolj plačila,« je za slovo velikodušno pripomnil. »Saj imam zadosti denarja. Plačal boš, kadar boš mogel. No, in če bi jaz prej umrl, seveda ti ne bo treba misliti na moje sorodnike pa dediče. V tem slučaju boš lahko kar zbrisal ta dolg.« — Baton je hvaležno sprejel denar in ponovno obljubil, da ga bo pri prvi priložnosti vrnil, ko mu je za slovo Dauthendey vendarle zašepetal: »Seveda, stari prijatelj, če boš imel slučajno ta znesek zame na razpolago, ne bom ga odklonil.« Njegova velikodušnost v resnici ni bila tako brezmejna...

Baton je vse obljubil, pa se odpeljal. Za tri ali štiri leta se je zopet zasidral v Newyorku. Živel je svoje naglo razburljivo novinarsko življenje, ki zahteva vedno napeta ušesa in za pisanje stalno pripravljeno pero. Kmalu potem se je dogodil v Potsvilu dokaj skrivnosten zločin. Zelo je zanimal tisk, ker policija nikakor ni mogla odkriti zločinca, in so ostali nepojasnjeni tudi vzroki njegovega prestopka. Batonu je naklonila ta zadeva prvič v življenju vsaj malo uspeha. Dobro je poznal malo mesto, kjer je poprej bival, in porabil je svoje osebne spomine za dokaj podroben članek o krajevnih prilikah. Senzacijski listič, kjer se je on udejstvoval kot sotrudnik, je priobčil njegov prispevek na prvi strani z razvrtim tiskom in ste-

vilnimi kričečimi naslovi in podnaslovi. Številka je bila kmalu razprodana. Uspeha vesel založnik je Batonu ponudil, naj potuje na njegove stroške v Potsvile in od tam pošlje več poročil o poteku preiskave. Uro pozneje je že drvel Baton na svoj cilj z letalom. V zračnih višavah med oblaki je napisal drugi članek »o sredstvih in možnostih, ki prihajajo v poštev za ugotovitev in aretiranje zločinca«. Čim je dospel v Potsvile, je takoj pohitel k telefonu in narekoval strojepiski v newyorškem uredništvu svoje prve vtise. Oglasil se je potem na policiji, zaslišal detektive, obiskal kraj zločina in nemudoma poslal še drugi prispevek. Po dolgem času je bil zdaj Baton popolnoma srečen in zadovoljen... Ko je vse opravil in šel nazaj v svoj hotel, je na ulici srečal enega izmed starih potsvilskih znancev. Ta ga je takoj spoznal in mu veselo zaklical: »Halo, mister Baton!« — »Halo, mr. Pryce!« — »Ali ste vi zopet v starem Potsvilu?« — »Sem. Že dolgo se nisva videla!« — »No, kaj boste rekli k smrti najinega starega prijatelja?« — »Najinega... koga? Nimam nobenega pojma o tem, kaj mislite, mr. Pryce.« — »In jaz sem mislil, da ste vi prišli nalašč k njegovemu pogrebu.« — »To pot sem prišel po službenih opravkih, mr. Pryce.« Sklenila sta, da bosta skupaj zajtrkovala in se ob tej priliki razgovorila. Kmalu sta sedela v najbližji restavraciji.

»Da, če se zdaj spomnim lepih starih časov, dragi mr. Baton, mi vedno postane hudo pri srcu. Tudi vam, kaj ne? Imeli smo vedno svojo družbo. Vsak večer smo prišli skupaj: Johnson, Dauthendey, Smith, Grimsby, jaz, vi. Skupaj smo igrali poker in na tihem srkali whisky naravnost iz steklenice, pa nam je minul čas, kakor bi trenil. Zdaj pa smo tako nepričakovano izgubili steber našega omizja. Ubogi stari Dauthendey... Res je bil vedno pripravljen vse žrtvovati za svoje prijatelje. Skočil bi za nas v ogenj in vodo... Žalostno je, da je moral tako nepričakovano umreti. A kaj se hoče. Smrt nobenemu ne prizanese...«

Baton je moral nekoliko napeti spomin, da bi oživil preteklost. V zadnjem času se je nakopičilo v njegovih možganih toliko različnih dogodkov, imen pa oseb, da je skoro pozabil na tiha potsvilska leta.

»Dauthendey je bil res dober človek,« je pripomnil. — »No menda! Saj pravim, da je vsakemu od nas bil pripravljen pomagati. Ali se še spomnite, kako je vam posodil denar?« — Baton je prikimal z glavo: »No, seveda. Saj mi je takrat ponudil 500 dolarjev, ne da bi ga jaz bil prosil za posojilo.« — »Ali je od vas potem zahteval denar nazaj?« — »Nikoli.«

Zdaj, ko se je spomnil mr. Baton na prijateljevo velikodušno uslužnost, ga je nekoliko pričela peči vest. Res je bilo grdo, da je popolnoma pozabil na dobrega človeka. O, moj Bog, saj mu je celo rekel, da sploh ne bo treba povrniti ta denar, če bi umrl on, Dauthendey, poprej nego Baton, sam! Morebiti je imel revež že takrat neko slutnjo?

Mr. Baton je sklenil, da se bo še en dan zadržal v Potsvilu. Hotel se je na vsak način udeležiti prijateljevega pogreba v zavesti, da je res zlorabil njegovo prizanesljivost.

Tako se je tudi zgodilo. A pri pogrebu se je odigral neumljiv dogodek. Baton je stal z drugimi meščani vred na grobu in poslušal pridigo, ko so se nenadoma odprla pokopališka vrata in je vstopil — Dauthendey. Isti mrtvi Dauthendey!

Baton ga je takoj spoznal, čeprav je bil Dauthendey neznansko bled in imel popolnoma udrte oči. Nosil je jako oguljeno obleko in ovratnik je bil umazan, naravnost črn... Kratkomalo, iz nekdanjega dobro rejenega in spodobno oblečenega gentlemana je postal ubog raztrgan berač, ki je nedvomno moral več časa naravnost stradati.

Baton si je drgnil čelo in občutil, da se mu meša. Dauthendey se je hripavo zasmejal: »Oha, mr. Baton? Kaj ne, da ste to vi? Nemara ste malo začudeni? Kaj pa! Saj je to popolnoma umljivo... Stvar je ta, da sem vam vendar hotel osebno stisniti roko. Tako je... Kakor vidite, mora dandanes človek poprej umreti, da bi potem srečal stare prijatelje. Kaj? No, kaj pravite? Čakajte no, ali nimate slučajno pri sebi denarja? Samo 500 dolarjev, brez vsakih obresti. Mar vam nisem posodil ta znesek? Nikar ne tajite! Ali pa ste še vedno vi brez denarja kakor poprej?«

Stegnil je Batonu roko, drobno in suho, kakor led mrzlo roko.

»Ne!« si je rekel Baton, »menda sem res zblaznel... Mar ni to, kar zdaj doživljam, samo pošastni privid umobolnega... Saj sem vendar pri Dauthendeyevem pogrebu, in vendar stoji istočasno pred menoj, se strupeno smehlja in obrača svoj izmozgan obraz zdaj meni, zdaj zopet lastnemu grobu...

Kaj se je zgodilo potem, se Baton ni več mogel spomniti. Mr. Pryce trdi, da je pošastno zakričal in planil skozi množico k izhodu. Navzoči so ga komaj prijeli in zvezali, ker se je besno branil in drhtel od nepopisne groze.

Uro pozneje je že bil v zavodu za umobolne. Zdravnik, ki je sedel v pisarni pri mizi, je izpolnil novemu bolniku namenjeno prijavnico.

»Za Boga milega, dragi gospod doktor,« je kričal mr. Baton, »le zamislite se v moj položaj! Prišel sem k pogrebu svojega prijatelja, ki mu poleg vsega drugega dolgujem še hvaležnost za to, da me je rešila njegova smrt obveznosti v znesku 500 dolarjev. In nenadno sem zagledal pokojnika živega. Staj je pred menoj in zahteval denar, ki sem mu ga res dolgoval, a vendar ne dolgujem več, ker je umrl.«

»Pomirite se, sir. Mr. Dauthendey je res umrl.«

»Ne, ne, on je živ!«

»All right, v tem primeru bom moral jaz odrediti, mr. Baton, da boste vi ostali pri nas. Ali domnevate, kam so vas pripeljali?«

»Seveda to razumem in vem. A jaz nisem blazen, kaj bi počel pri vas? Jaz imam svoje opravke v Newyorku.«

Močna strežaja sta pograbila mr. Batona in ga zaklenila v mali, snažno opremljeni celici. — Zdravnik, ki je moral spisati bolnikovo zgodbo, ni vedel kaj bi storil. Rešiti je moral odgovorno vprašanje: ali je mr. Baton zblaznel ali ne?

Občinstvo je tedaj moralo rešiti vprašanje,

ali je zblaznel mr. Baton? Mac Paddy je takoj razumel, da bo zraven dobro zaslužil in ni se zmotil. Vprašanje, ki ga je stavil javnosti, je takoj odmevalo povsod. V Newyorku in San Franciscu, v Floridi in Alaski je bila številka takoj razprodana. Ljudje, ki so jo navdušeno kupovali, so drug drugega ustavljali na ulici in vprašali: »Halo, kaj mislite? Ali je zblaznel mr. Baton?«

A kdo bi mogel odgovoriti na to vprašanje. Mac Paddy je natisnil številko v 100.000 izvodih, in so bili vsi razprodani, preden se je dan nagnil k večeru. Vrgel je potem na trg drugo dvojno izdajo. Tri dni pozneje je že prekoračilo število prodanih izvodov prvi milijon. To vprašanje je zanimalo ljudi neprimerno več nego prohibicija — alkoholna prepoved, zdelo se jim je pomembnejše nego vsi čikaški napadi in umori ter zgodbe iz življenja miljarderjev. Mešetarji so sklepali kakor pri dirkah stave za in proti. Mr. Baton je s svojo neumljivo blaznostjo namah postal najbolj znana in priljubljena osebnost v Zedinjenih državah.

Mac Paddy je mr. Batonu poslal na njegov newyorški naslov tri velikanske zaboje z odgovori in ga rotil, naj pošlje čimprej konec svoje zgodbe. Vsa ameriška javnost je nestrpno pričakovala njegovo izjavo. Če je stavil vprašanje, ga je moral tudi rešiti.

Mr. Baton je prijazno odgovoril s prvo pošto:

»Dragi mr. Mac Paddy!

Sprejmite iskreno zahvalo za vašo ljubeznivo pošiljatev s priloženimi tisoč dolarji. Obveščam vas, da bom kmalu zapustil bolnišnico kot popolnoma zdrav človek. Zdaj ni nobenega dvoma, da nisem zblaznel, temveč postal zgolj žrtev pomote, ki je močno pretresla moje živce. Vsa Batonova zgodba temelji na slučajnem in prav za prav malenkostnem naključju. Zamenjal sem v naglici in po večletni odsotnosti oba svoja prijatelja: mr. Dauthendeya in mr. Johnsona. Slednji, ki je bil poprej premožen gostilničar, je postal žrtev prohibicijskih oblasti. Zasačile so ga pri prodaji prepovedanega alkohola, zaprle njegovo restavracijo in mu naložile velikansko globo, ki je uničila njegovo blagostanje. Revež se pri pogrebu ni upal pomešati med svoje nekdanje znance. Slučajno sem ga zagledal, ga v svoji zmedenosti po naporni vožnji smatral za Dauthendeya in res dobil hud živčni napad. Ubogi mr. Johnson je tudi umrl pred 10 dnevi. Moj zdravnik se je poslužil te prilike, da bi mi pomagal do ozdravljenja. Pripeljal me je v Johnsonovo hišo in mi ga pokazal na mrtvaškem odru. Zdaj sem takoj razumel svojo usodno pomoto.

Dolgujem vam, dragi mr. Mac Paddy, neizrečeno hvaležnost, ker sem z vašo ljubeznivo pomočjo postal najznamenitejši poročevalec v Ameriki. Sedaj boste lahko svojim čitateljem objavili odgovor na zastavljeno vprašanje:

Mr. Baton ni zblaznel!

S prisrčnimi pozdravi in globokim spoštovanjem Vaš Baton.«

Ko je Mac Paddy prečital pismo, je planil s stola in udaril s pestjo po mizi. Mož je res imel glavo na pravem koncu! Kako bi naj objavil list ta odgovor? Mar ni pričakovala javnost vse bolj skrivnostne rešitve uganke? Nemara bi še zasula uredništvo s kamenjem, gnilimi jajci, pomarančami in sličnimi dobrotami? A odgovor je bil vendarle potreben. Kdo bi razen Batona samega utegnil pomiriti duhove? In Mac Paddy je avtorju nemudoma poslal sledečo brzojavko:

»Nudim vam 1000 dolarjev mesečno kot glavnemu uredniku. — Mac Paddy.«

Mr. Baton je nemudoma brzojavil v odgovor:

»Hvala, ne, nastavljen pri Newyorški Gazeti s 40.000 dolarjev letne plače. — Baton.«

Frtaučku Gustl ma beseda

Marskej b puvedu člouk učaseh, če b se na bavu zamere, al pa de b kašn frdrus vn na pršou. Sej veste kakšn sa dondons lde. Iz usake mešice t nardeja elefonta. Če kašna mal narodna za tega al unga puveš, p s prec u lebet. Ta nar bl pametn je še, če s člouk jezek preh iz paprika puštupa, napredn kašna zine, peru pa preh trikat u tinta pumoč, predn kašna zapiše. Sevede, moučat je pa spet hedu. Če moučiš t prauja pa de s mulc.

Jest sm že ene parkat mislu, de b tala kšeft, ldi skuz zube ulačt, kar Nešk prepustu. Ona ma flink jezek, pa za ušesm jh ma tud več, ket za putreba. Že tekat, ke se je Neška uglasila in tud beseda pugervala, m je ratal uroče in sm s prec mislu, da iz ta babnca na u kazal češne zobat. Ona je hedu giftna pa freh. Kar teb nč men nč pa tud pred Neška nečm kapitulirat, da na u kdu reku, da sm šlapa in de sm en babnc pud kumanda. Nak, tu pa ne...

Zadnč me je kar na cest ustavu en železnšk penzjunist. Sevede kronsk. Prosm, kronsk penzjunist! Enmu al drugmu se u murde čudn zdel, kuku je tu, de se dubeja še kronsk penzjunisti, ke kron že zdauni u Jugoslavi več nimama. Prouzaprou sam mislma, da jh nimama, u resnic jh mama na še. U Jugoslavi mama dve valute: kronska pa dinarska in z dvema valutama se mi lohka puštrekama, kokr nker drgod. Pousod maja ena valuta in še tista ni dost prida, pr nas mama pa kar dve.

Lejte, babnce, ke na plac jajca predajajo, maja kronska valuta. Če prašaš kera, pu čim sa jajca, t u puvedala, da sa pu pet, šest al pa še več kron. Kokr sa holt kukuš pr vol za nest. Mlekarce tud pu kronsk valut mlek predajaja. Ta nar bl se pa še kronske valute držeja železnšk penzjunisti. Te sa pa tku trmast in nazadnašk, de b še za amerikansk dolar na dau ene krone. Sej jm ni za zamert: stara navada železna srajca. Zdej, ke uja mogl za kuluk z dinarska valuta plačvat, se jm pa nhna trma prou pušten utepa.

Astn, zadnč me je ustavu na cest en kronsk penzjunist in me tkula uguvuru: »Ti, Gustl,« je reku, »ti s en brihtn člouk, na use šraufe se zastopš in mende tud ni žaube na svet, de b ti na biu iz no namazan. Ti m uš gvišn znou kej pametnga nasvetvat, kua je men za strit, de na u kašne pulumije. Lej, šesdeset let sm star, u svetem Mihel jh um že enanšedeset. Za kuluk ceste razkupavat me na maraja več, prauja, de sm že preveč u leteh — kokr de b biu jest uržah, de sm že tku douh na svet. Ampak gnar čja mt ud mene, al me u ja pa zašil, prauja. Dvejset dinarju na dan skuz šest dni, tu je studvejset dinarju pu moj rajtng. Zdej m pa puvej, Gustl, kuku čm jest dinarje udrint, ke dubim za penzjon krone. Viš, tega jest na morm pugruntat, pa če s še tku glava belm.«

»Luba duša, tku brihtn pa tud jest nism. Ti se morš ubrnt na birte, ke znaja iz vode vin delat, al pa na mlekarce, ke znaja iz vode mlek nardet. Ta nar bl pametn pa še nardiš, če se ubrneš naraunast na tista gospoda, ke t krone za penzjon plačujeja. Te t uja lohka puvedal za kua mama dve valute u Jugoslavi, ke b bli iz ena cufridn.«

F. G.

Jurij Popov:

V kitajskem gledališču

(Iz »Krasne Novji«, Moskva.)

Še v Moskvi so mi govorili: »Čim boste dospeli v Vladivostok, pojdite takoj v kitajsko gledališče. Saj je to najzanimivejše, kar boste videli.« Tudi na železnici smo srečali igralce, ki so večkrat obiskovali kitajsko gledališče, in so bila njih poročila navdušena. Niso mogli zatajiti zavisti, če so se spominjali na kitajske predstave: »Pri nas nismo niti sanjali na slično visoko umetnost. Če bi le mogli mi tako obvladati svoje kretnje, tako občutiti ritem in tako doživljati dejanje na odru!«

A če smo bili še tako radovedni na kitajsko gledališče, ga vendar nismo utegnili obiskati takoj po prihodu. Deset dni in noči v železniškem vozu, deset tisoč premaganih kilometrov nam je ostalo v kosteh. Dežela, preko katere je prihrumel z nami sibirski ekspres, je pač pošastno velika! A zato smo sklenili že prihodnji večer brez nadaljnjega odlaganja poiskati gledališče. Nismo seveda našli nobenih gledaliških oglasov v mestnih dnevnikih in tudi lepaki po ulicah se tu ne smatrajo za potrebne. Vprašali smo torej prvega hotelskega boya (kakor tu rečejo po angleško kitajski služinčadi), kam naj gremo in kdaj se prične predstava. Boy je takoj rešil vse naše dvome. Kakor vsi Kitajci, je bil sam navdušen obiskovalec gledališča. Njegov žefranov obraz se je razlezel v širok smehljaj in ozka očesca so pomežiknila:

»Kapitana hoditi kitajska teater? (Beli ljudje so vsi »kapitani«. Tako zahteva kitajska vljudnost.) »Sjedem ura. Semjenovska ulica.«

Ob 7 zvečer smo torej poiskali Semjenovsko ulico. Morje se je lesketalo v somraku. Večerni valovi so enakomerno butali v obalo. V tem tihem votlem ropotu smo odkorakali mimo bazara proti kitajski četrti. Neznosno je smrdelo po morskih ribah, hribi olupkov od solnčnic so nam šusteli pod nogami. Zavili smo v Semjonovsko in nenadno občutili, da smo v pravem Kitaju. Papirnate svetilke nad vrati so kazale vhod v enonadstropno leseno hišo, in smo se začudeni ustavili pred napisom v dveh jezikih: Kopališče. Zraven so sicer bili razobešeni pestri lepaki, ki so nedvomno naznanjali gledališče. A kaj hoče zraven kopališče? Navezali smo kratek razgovor s Kitajcem pred vrati in smo zvedeli, da je tu obiskovalcem na razpolago prav vse: kopališče, gledališče in restavracija! Vstopili smo in zagledali po obeh straneh širokega tlakovanega hodnika neštevilne bražjevce. Prodajajo pred vsem jestvine. Poleg velikih rožnatih morskih rib so stale košare z drobnimi raki, štrlele grozovite škarje velikih jastogov in ležali stotisoči ali morebiti celo milijoni drobnih pogačic z nadevom iz sesekljane svinjine, ki so bile takoj gotove za večerjo, čim jih je prodajalec odštel kupcu, pa spustil v slani krop. Zraven se je videl pestro poslikan lect, v pisane papirčke zavite slaščice, pečeni prašički in perotnina. Vse je bilo prav snažno in zapeljivo lepo razvrščeno po snežnobelem platnu pod steklenimi pokrovi. Okoli raznolikih svetilk oviti in po vetru plapolajoči papirnati trakovi so metali na vse to bogastvo zanimive barvne sence. Pred nami je res oživel slikoviti Kitaj, kakor smo si ga predstavljali v otroških letih, ko smo gledali poslikane in lakirane čajne škatlje. Nepričakovano smo prišli preko všega dvorišča k dolgi nizki stavbi. Ob vhodu je žarela obločnica. Rahel vetrič je dvigal lepak, ki je hotel vsak trenutek zleteti z zida proč. To je bilo gledališče samo... Vstopili smo in takoj postali razočarani. V ozadju nepopisno umazanega foyera je bilo prav navadno okence. Debeli Kitajec je le prodajal vstopnice. Zaspani miličnik je slonel ob vhodu v gledališko dvorano. Po umazanih stopnicah so nas odpeljali v gorenje lože, pa smo bili v gledališču. Zopet smo se zavzeli. Notranjost je bila prav evropska, s to razliko, da so stale spodaj v parketu namesto stolov in naslanjačev pogrnjene mizice.

Vzvišen oder tvori neločljiv del gledališke dvorane in je vklinjen med sprednje parketne sedeže. Zastora sploh ni. V levem kotu bobni orkester, desno pa sedijo na odru samem, kakor v Moliérovih časih, odlični gledalci, ki smejo hoditi tudi za kulise. Dekoracij v našem pomenu besede ni bilo videti. V globini odra sta se videla samo dva vhoda, ki ju zahteva tisočletno odersko izročilo. Levo prihajajo igralci na oder, desno pa odhajajo. Ozadje odra je tvorilo pestro poslikano platno. Pav je na njem odpiral svoj košati rep, okoli njega pa so bili posejani naslikani petelini. To ozadje je stalno in služi za vse prizore enako.

Občinstvo pri mizicah je glasno luskalo solnčnice. Natakarji z visoko nad glavo dvignjenimi velikanskimi čajniki so vsak trenotek letali sempatja. Nosili so tudi pladnje s slaščicami in cigaretami. Vse vprek je kadilo, žvečilo, pilo. Dvorana je odmevala splošnega šepetanja. Iz vseh spodnjih lož so visele utirače. V dvorani je bilo vroče in gledalci so si v presledkih brisali pot. Tudi japonsko nacionalno gledališče ima priimek »hiša leteče brisače«, ker tam mečejo gledalci med predstavo drug drugemu iz kota v kot in od spodaj navzgor kadeče se, v krop pomočene utirače, kakor jih rabimo pri nas k večjemu za obkladke.

Občinstvo je prihajalo in odhajalo, ne da bi se pobrigalo za dejanje na odru. Postranski opazovalec bi lahko mislil, da se zde Kitajcem igralci premalo zanimivi, pa bi se zelo zmotil. Ljubezen do gledališča je tu prirojena lastnost in je zato dvorana vedno polna. Poglejte: na odru se zdaj vrši po kitajskih pojmih posebno pomemben prizor, in luskanje je obmolknilo, razgovori so utihnili, natakarji s pladnji nad glavo so obstali kakor leseni. Trenotni tišini sledi glasen skupni vzdih, kot da bi se dvignila ena sama prsa, in potem doni glušilno »ho!«, izraz splošnega navdušenja. Zdaj zopet pove igralec nekaj posebno komičnega in ob vseh mizicah zadoni tako vesel smeh, kakor ga poznaio samo iskreni, za dejanje otroško vneti gledalci. Smeh se zdi otročji, pa saj je v tem gledališču vse naivno, ker pomeni kitajsko gledališče golo prostosrčnost. Naivnost in pogojnost sta sestri, a pogojnost je bistvo kitajskega gledališča. Igralec v vlogi junaka gre na primer v boj. Pripeljejo mu bojnega konja. Z nepopisno elegantno kretnjo vrže nogo čez sedlo in že dirja z vihrajočimi peresi na čeladi na sovražnika. A nikar ne mislite, da so mu pripeljali magari nagačenega ali lesenega konja. To idealno gledališče izhaja brez surovega naturalizma (živega konja) ali smešne ponaredbe (butaforskega konja). Sluga na odru samo dvigne roko s stisnjeno pestjo in vi jasno razumete, da drži za uzdo iskrega konja: kaj bi drugače hotel pokazati! Junak samo dvigne desno nogo, a ni dvoma, da je zajahal konja: res se zdi, da ponosno sedi v sedlu. Junaki sploh redkokdaj korakajo peš. Čemu bi se ponižali do peshoje kakor navadni smrtniki. Junaki jašejo po odru po večini v skoku. Kako to znajo predočiti! Vi gledate številne vojsko, konjeniške oddelke, ki vprizarjajo dvoboje in bitke, seveda ne da bi zapustili svoja namišljena sedla. Kako se vojskujejo! Nikoli nisem videl lepših prizorov, v kolikor govorimo o izbranosti in prožnosti kretenj. Ne pozabimo, da je kitajski igralec tudi akrobat, plesalec in slepilni glumač. Če vrže sulico, jo zopet ujame kakor cirkuški umetnik. Če naredi skok, se tako krasno obrne v zraku, da ga lahko zavida najboljša ruska balerina. Če se zgrudi ranjen, se večkrat slikovito obrne na tleh. Petorica, desetorica ali še več vojščakov pri sponadu v točno določenem trenotku na mah prekriža meče in spremeni bojni ritem v strasten napet ples. Vse to se vrši v okviru glasbene slike. Godba, ki od kraja ogluši in preseneti nevajenega obiskovalca, ga kmalu prepriča o svojem globokem smislu, kajti ta godba je edinstvena po svoji ritmični ubranosti. Niena s tenkimi valovitimi potezami začrtana slikovitost je nepretrgana, ne obmolkne niti za trenutek, ne pozna zatišja, a spreminja zgolj svoio ritmično barvo.

Kakor vsako na stara izročila vezano gledališče, se poslužuje tudi kitajsko vedno istih okorelih mask. Junak in zlikovec, ljubimec in sluga, vojščak in bedak — takoj jih spoznate po noši in obrazu. Z belo barvo podčrtane poteze kažejo nepridiprava, sleparja ali razbojnika. Pošteni ljudje izhajajo brez te barve, nameniena je samo pokvarjencem. Obrazi so vedno jako živo poslikani s suho barvo: v prašek stolčeno barvilo se gnete z bobovim oljem. Ta barbarska umetnost je ostala neizpremenjena. Poleg mask zaslužijo vso pažnjo tudi obleke. Kitajci ne poznajo ponarejene »gledališke« ropotije. Vsi igralci imajo vedno pristne noše iz prave svile. Njih vrednost znaša težke tisočake. Slenijo s svojimi barvami, vzorci in krasnim mojstrskim vezeniem.

Ni znano, kdaj se je rodilo kitajsko gledališče, a vsekakor je obstojalo v sedanji obliki že 2000 let pred Kristusovim roistvom. Sedanji odri od Pekinga in do malih naselbin kakor v Vladivostoku še vedno predvajajo klasične drame. Njih vsebino tvorijo prastare junaške in pravljične povesti. Spisane so v starinskem književnem jeziku, ki ga sodobni Kitajec že več ne razume. Sploh se poslužuje gledališče za označbo velikih osebnosti in davnih zgodovinskih dogodkov visokega, zdaj v vsakdanjem življenju pozabljenega sloga.

Kitajsko gledališče ne pozna nobene psihologije in doživljania na odru. Namenieno je izključno brezprimesni zunanji umetnosti. Igralec je univerzalen: glumi in poje, pleše in izvaja cirkuške številke. Po zadnji revoluciji se je povrnila na kitajski oder odtam pred mnogimi stoletii izgnan ženska. V sivi davnini so poznali v Kitaju ženske umetnice, a so stali igralci — kakor je bilo tudi še v evropskem XVIII. stoletju — na najnižji prečki družabne lestvice: uživali so menda le malo boljši glas nego žeparji in potepuhi. Zgodilo pa se je, da se je zaljubil kljub vsem predsodkom neki cesar v igralko in jo vzel za ženo. Pomagal je njenemu javnemu ugledu na ta način, da je ženskam s posebnim ukazom za vselej prepovedal oder. Ta zgodba je vsekakor ganljiva, a vendar mora biti kitajsko gledališče revoluciji hvaležno, ker je razveljavila staro prepoved. Zdaj nastopajo ženske celo v moških ulogah. Videli smo izredno nadarjeno igralko v buffo-ulogah. Njene komične maske so bile tako izrazite, da so vnele tudi gledalce, ki niso poznali kitajščine.

Godba je neumorno bobnela do ene ure ponoči, in gledalci so vztrajali na svojih prostorih, ne da bi odmaknili oči od odra. Mi smo prvič odšli, ne da bi počakali do konca. Pestri vtisi so nam bili preostri in preveč nepričakovani. A povrnili smo se potem večkrat, da bi poslušali z ritmičnim bogastvom prepojeno godbo in gledali prizore, ki so polni tekom tisočletij zgoščene »idealne navideznosti«.

Boj s tihotapskim letalom

V okolici Los Angelesa je nedavno pristalo letalo, iz katerega je izstopilo troje oseb s prtljago. Na mestu se je nahajal avto — po vsej priliki je bil naročen — ki je sprejel osebe in prtljago in se hitro odpeljal. Letalo se je pa tudi takoj dvignilo in odletelo. Poklicani organi so o dogodku takoj poročali na letališče v Los Angeles, odkoder je nemudoma odletel policijski dvokrovnik in začel skrivnostno letalo zasledovati. Komaj se mu je približal, se je na letalu oglasila strojna puška. Z dvokrovnika so odgovorili z enakim orožjem. Letalu se je posrečilo uiti za težke oblake in policija je morala nadaljno zasledovanje opustiti. Domnevajo, da je letalo v tihotapski službi in da prenaša v Združene države alkohol in omamila.

Angleška detektivska umetnost peša?

Angleško časopisje je začelo v zadnjem času hudo napadali staroslavno londonsko detektivsko centralo Scotland Yard. Listi naglašajo, da je ostalo iz l. 1929 do danes devet umorov nepojasnjenih — vse sami izredni slučaji, ki zanimajo najširšo javnost. L. 1930 se je pridružilo šest nadaljnih umorov, pri katerih se policiji ni posrečilo, da bi izsledila krivce. Občinstvo postaja vedno bolj vznevoljeno. Scotland Yardu očitajo, da dela preveč po znanstvenih načelih, prezira se pa zdrav detektivski razum, ki je preje odlikoval uradnike Scotland Yarda. Detektivska centrala ume pač natančno rekonstruirati potek dogodkov ob umoru, ne zna pa več glavnega: zgrabiti zločinca za vrat in ga spraviti na varno.

VODILNE ZNAMKE UMETNE SVILE

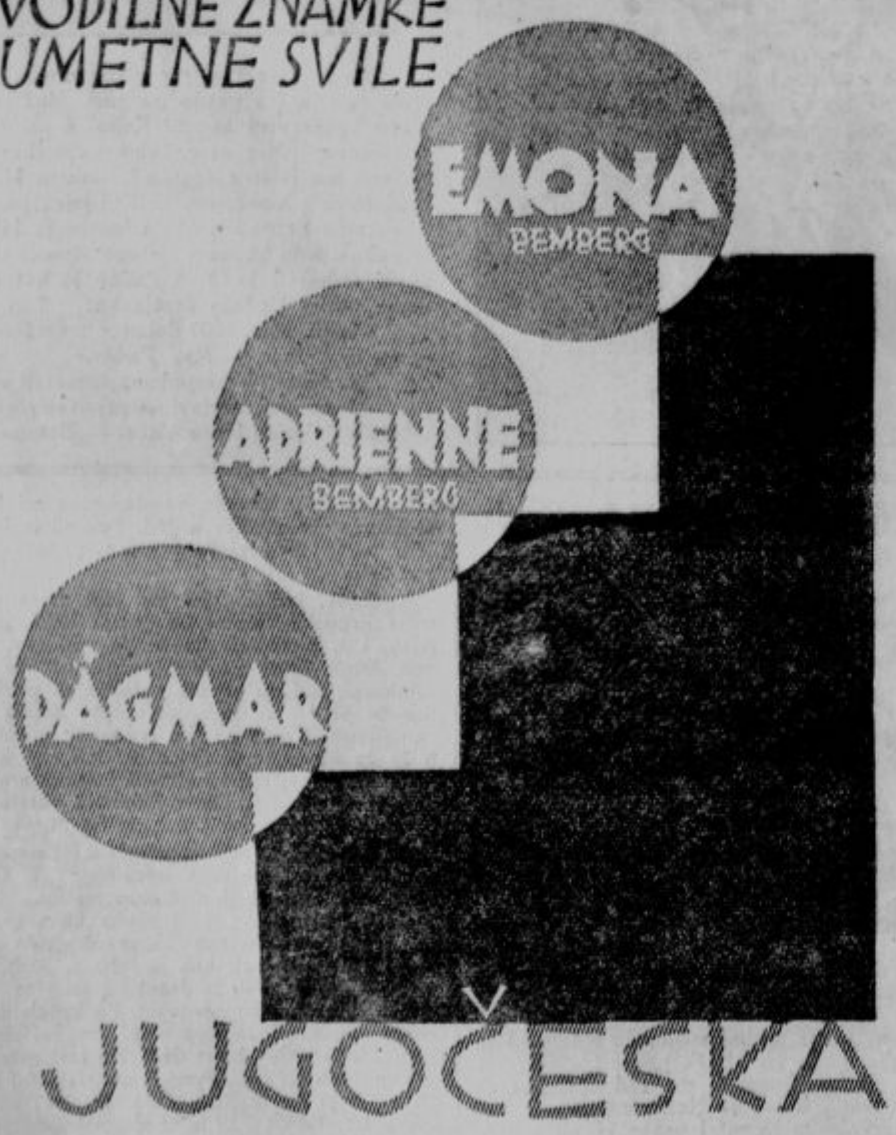

V JUGOČESKA

... se odlikujejo po stalnosti svojih barv

Zahtevajte v vsaki trgovini te svile in pazite, ako imajo označbo na robu!

Domače ognjišče

Zdravniška posvetovalnica

(v zadevah splošne in socialne medicine ter higiene)

A. O. v B. **Zaper seča** z menjajočo se oparo (mučno tiščanje na vodo) ima Vaš 79 letni oče. Spravite moža v kako večjo bolnišnico, kjer imajo poseben oddelek za take bolezni (urologija). Morda ga bodo zdravili operativno, vsekakor ga pa tudi nauče, kako naj živi in kaj naj vživa (poleg zdravil tudi domače čaje), da mu bo nadloga, ki je v jvezi z njegovo dobo znosna.

A. B. v B. **O sklerozi hrbtnega mozga** je bil odgovor v naši posvetovalnici že 1. februarja. Poslužite se tudi Vi tam omenjenih nasvetov, morda se Vam posreči kaj. Vaša bolezen je zares huda, časih tudi muhasta, ker nepričakovano popusti. Poročajte kaj čez 6 mesecev, sklicujoč se na ta odgovor!

K. G. v K. **Rdečica** Vas obliva o vsaki priliki in nepriliki. Obširen odgovor je bil že priobčen o tej žilno-živčni razdražljivosti. Alabastrovo barvo v obrazu imajo — kipi.

Isti. Glede kašljanja in izmečkov je potrebna zdravniška preiskava.

Z .V. v Lj. **Vaš pljunek** v vodi plava, torej menite, da niste jetični. Ta Kneippova trditev ni vselej točna, mnogo izmečkov jetičnih ljudi plava v vodi. Zato je potrebna zdravniška preiskava Vaših dihal in morda tudi še posebej izmečkov. Zakaj se ne zdravite, ako že Vaš poklic zahteva krepko zdravje?

Isti. **Nystagmus in shabismus convergens** spadata v kompetenco okulista; kar Vam svetuje storite, kar Vam ne svetuje, opustite! V ugibanja se ne spuščam.

I. H. v G. Vaš štiriletni sin, ki je prebolel **rahito** (angleško bolezen), težko govori in je nekoliko zastal tudi duševno. Rahita ni samo kostna bolezen, mnogokrat se kaže tudi v drugih motenjih in tudi možganskem razvoju. S potrpljenjem vadite otroka v pravilnem izgovarjanju besed in ne ugodite nobeni njegovi želji, ki je ni svojemu razvoju primerno izrazil. Ne obupajte, zakaj iz takih počasno se razvijajočih otrok postajajo prav pametni in prevdarni ljudje brez vihravosti, ki vstrajno in uspešno kljubjejo vsem neprilikam življenja. Taki možje in žene so ogrodje — družin, narodov in držav.

F. K. v P. **Sredstev zoper srbečico** poznam več ko sedem, a zoper Vašo nobenega, ker je ne morem spoznati po Vašem popisu. Dajte se preiskati po zdravniku, ki jih imate v bližini mnogo na razpolago!

J. M. v P. Vaša trimpolletna hčerka ima vsak mesec napade **pljučnega katarja**, ki jo drži po dva dni in več. Menim, da je brškone dušica vzrok otrokovemu bolehanju. V zadnjih številkah lanskega »Domoljuba« je bila priobčena daljša razprava teh boleznih, ki jo preberite in uvažujte navodila. Ne zalivajte otroka s čaji, ki ga delajo morda preveč občutljivega. Med mu menda ne škodi. Cucelj je gotovo odveč!

K. Č. v M. **Kostno vnetje**, ki se Vam je pričelo s 7 letom, ste po 15 letnem bolehanju serčno prestali. Vmes so Vas doletevale družinske nezgode, smrt staršev in brata, izučiti se niste mogli v zaželjenem poklicu, po mnogem kolebanju in bolehanju imate vendar poklic, ki Vas živi in sicer tako, da mislite na ženitev. Ta misel Vam vzbuja pa pomislike in skrbi radi Vas samega in potomstva. Kaj naj Vam svetujem? Radi tistega nahoda in kašljanja se dajte preiskati in zdraviti po zdravniku, ki Vam je na razpolago. Pijte v hladnih letnih mesecih (oktober—april) ribje olje in živite po pameti. Ne mislite na preteklost, ki nima pomena za Vašo bodočnost, če si je ne pokvarite s — sedanjostjo. Odložite ženitev in misel nanjo za dve — tri leta. Utrjujte si zdravje in pripravljajte možnosti za družinsko življenje, ki zahteva več žrtev kakor daje udobnosti. Ne bojte se, da kaj zamudite! Vaše obširno pismo si shranim kot dokazilo, da srčnega človeka nestro niti dvajsetletne neprilike in bolezni, zato kar čvrsto nasproti — življenju!

M. P. v Lj. Morda Ti kdaj šepnem odgovor — na cesti.

J. R. v B. **Po petih sinovih** si želite hčerke. Zanesljivega pomočka ne pozna zdravniška veda, dasi se bavi s tem vprašanjem že od starogrških zdravnikov naprej do najnovejših časov. V zdravniškem slovstvu je ohranjenih nad 300 (!) mnenj, kako naj se določi spol potomstvu vnaprej. Moj prijatelj, ki je živel dolgo vrsto let v prelepi Koroški deželi in si priredil že dolgo vrsto samih deklet, si je zaželel vsaj katerega fantička. Po starodavnem običaju Koroščev je zasukal zakonsko postelj za pol kroga (ne vem pa ali s severa na jug ali z zahoda na vzhod, kar treba poskusiti). Njemu je pomagalo, naj tudi Vam!

A. B. v C. **Meča sta okorno zavaljeni** kakor pri slonu, tudi **sedalo** se zdi **preobilno**, kar Vas, 18 letno dekle, spravlja v zadrego, kadar morate med ljudi, na ples pa se sploh ne upate, ker se bojite zgledovanja in posmehovanja. Kaj naj svetujem? Menda imate na nosu modne naočnike, ki Vam ne predočajo Vaših telesnih obrisov v dovolj vitkih črtah. Sicer pa, če me znaki ne varajo, kmalu odtegne vsemožna gospa moda ženska bedra in njih nastavke ljudski zvedavosti, ko podaljša krila ženskam do pet, in bojim se, celo do tal in jih napravi ohlapna po srednjeveških vzorcih. Če pa ne morete počakati zaščite po gospej modi ali če so obrisi Vaše telesnosti zares preveč izbočeni na vidnih in nevidnih mestih, potem treba, da se bolj pičlo hranite in več gibljete. Vitki liniji škodi mast sama in vse, kar dela v telesu mast, močnata hrana in sladkor. Jejte torej malo zabeljene jedi, največ zelenjave in preprosto sadje. Ud, ki giblje in dela, ne bo nikdar z mastjo zalit, saj mast se vlega na mirna mesta. Hodite torej, zlasti v grič, tekajte, kolesarite, smučajte, drsajte se, telovadite, plavajte, kakor so pač Vaše razmere, sposobnosti in nagnenja. Zaupam Vam pa tajno, da pristojajo mlademu ženskemu telesu bolj zaokrožene kakor ravne in voglate oblike in da moškemu okusu bolj prijajo ženske valovitih oblik po vzorcu one okrogle Ločanke, ki je sama o sebi sodila: Tako sem fletna, da mi je kar sitno! Brškone je Vaša sitnost tudi te vrste?

J. K. v Lj. **Vetrovi** mučijo Vas in okolico. Vas, ker rogovilijo po trebuhu, okolico pa radi zvočnih vonjavnih okolnosti, menda ne baš všečnih svojstev. Priznam da je taka vetrovnost, ki se kaže nadležno kar v treh smereh, bolj redka in zares — sitna. Kako si jo preženete aliv saj omilite? Bliža se čas, ko vtegnete zadeti dve muhi na en mah! Gotovo spadate med tiste, ki jedo preslabo in — premalo, brškone baš obratno. V postnem času jejte manj in bolj preprosto, manj mesa in manj maščobe, in če treba, rabite čistila. Najbolj moderno čistilo je dandanes — kislo zelje, stara kranjska posebnost, in sicer na tešče v presni obliki. Ako se odločite za postenje in tak zajtrk, sredi posta, bo Vaše nadloge — konec! Ako pa niste še dovolj dovzeten za take navidezno zastarele načine zdravljenja, potem poskusite in izvedite ta-le nasvet: Pojdite vsaj enkrat na teden peš na — Orle. Golovec je lep in čudovit, pa tudi tako prostoren in »širokogrudene, da sprejme vse Vaše vetrove brez odpora. Ako bi Vam bili ti sprehodi predolgočasni, povabite vsaj dva ali tri sotrpine, ki jih spoznate že po obilni trebušni obsežnosti, na skupne izlete, ki bodo radi druščine in skupnih zvočnih vaj vedrilni in zdravilni, pravo orglanje je pač po vseh pravilih večglasno. Z združenimi močmi napravite iz sitne nadloge prijetno zabavo sebi in tovarišem. Bojim se pa, da Vam skupne orgle opešajo vsakikrat, predno dospete na Orle in da bo vračanje — čezdalje manj muzikalično, a zato bolj strumno in samozavestno!

Pravni nasveti

Davčna oprostitev oseb z devetimi ali več otroki. S. F. D. Od desetih otrok so Vam trije umrli. Kako je z oprostitvijo davkov? — Le, če je istočasno živelo devet ali več zakonskih otrok imate pravico do oprostitve plačevanja neposrednega davka in vseh doklad, ki se odmerjajo na te davke. Če ni nikdar vseh devet istočasno živelo torej te pravice nimate. Prošnjo za oprostitev je vložiti pri pristojni davčni upravi in je priložiti potrdilo župnega urada (županstva) o istočasnem življenju vsaj devetih otrok.

Kazen za vojaškega ubežnika. J. M. Vojak, ki pobegne iz stalnega kadra se kaznuje s kaznijo, določeno v vojaško-kazenskem zakoniku; poleg tega pa mora doslužiti v kadru toliko časa, kolikor ga je prebil na begu. Vojak, ki v rednem stanju (v mirnem času) samovoljno odide od svoje trupe ali službe ali se ne vrne s poteklega dopusta preko sednih dni, se kaznuje zaradi prvega pobega z zaporom do dveh let. Če drugič pobegne, se kaznuje z zaporom najmanj dveh let, zaradi tretjega pobega pa z robijo (težko ječo) najmanj petih let. Če se begunec prijavi oblastvu v mirnem času v treh mesecih, se kaznuje s polovico one kazni, ki bi jo zaslužil, ko bi bil prijet.

Upropraščanje državne imovine. J. M. Če vojak zastavi, proda ali vobče odsvoji, ali naklepoma uniči ali pokvari stvar, ki jo je prejel v službeno rabo, se kaznuje z zaporom do treh let.

Pogoji za zvaničniško (poduradniško) službo. N. I. Izstopili ste iz vojaške službe, kjer ste dovršili dveletno podčastniško šolo in bi radi vstopili v državno službo kot poduradnik. — Zakon o državnih uslužbencih predpisuje za zvaničniško službo najmanj dva razreda srednje ali njej sorodne šole. V podčastniški šoli ste se vzgajali predosem za podčastnika, kakor že ime pove in ne za uradnika oz. poduradnika. Zato vam samo spričevalo podčastniške šole še ne daje po zakonu predpisane kvalifikacije za poduradnika. Le podčastniki, ki dovrše 10 let neprekinjene dobre podčastniške službe v stalnem kadru, pa žele izstopiti iz njega, dobe ustrezno civilno državno službo. Taki podčastniki pa vstopajo najprej kot začasni uslužbenci civilne državne službe ter morajo dovršiti v enem letu pripravo in izpolniti tudi ostale pogoje za prestop v stalno službo dotične stroke in kategorije civilne držav. službe.

J. K. Š. Če ste imeli na razpolago uradnega zdravnika »bolniške blagajne«, gospodar ni dolžan Vam povrniti stroškov za privatnega zdravnika, razen če ste ga naročili po njegovem nalogu ali če res tedaj, ko ste ga rabili po gospodarjevi krivdi niste bili prijavljeni pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev. — Ako ste bili brez tehtnega razloga odpuščeni, ne da bi se vam bila služba pravilno odpovedala, imate pravico do plačila za tisti čas dokler bi trajal zakoniti odpovedni rok. Koliko znaša v vašem slučaju odpovedni rok ali 7 dni ali 14 dni ali 4 tedne vam ne moremo povedati, ker ne vemo na koliko časa ste prejemali plačo in koliko je službeno razmerje trajalo. Od tega je namreč odvisna doba odpovednega roka, ki more pri službah, kakor je bila vaša trajati ali 14 dni, ali 4 tedne ali pa se more služba odpovedati tudi prvi delavnik za konec koledarskega tedna. — Glede podpore se obrnite na svojo domovinsko občino.

Menična sposobnost mladoletnika M. M. L. Trije bratje in mati ste se pred štirimi leti menično zavezali za plačilo očetovega dolga. Vi ste bil pri podpisu menice še mladoleten, pa vas ni nihče na to pozoril. Kako je z vašo obveznostjo iz te menice? — Vaša menična zaveza, ki ste jo podali kot mladoletnik, je veljavna, če ste se zavezali in menico podpisali s privoljenjem zakonitega zastopnika t. j. očeta. Podpis mladoletnika zadostuje in niti ni treba, da je zakoniti zastopnik, ki je dal privoljenje, sopotpisan.

F. Š. P. Sosedu morete s tožbo zabraniti po vašem svetu grabiti listje, ako tega ne dela že 30 let.

Kedaj hčerka ne more zahtevati dote? M. G. S. Da so starši dolžni hčerki, kadar se moži dati svojemu stanu in imovini primerno doto in da more hčerka ta zahtevek tudi pri sodišču uveljaviti, smo že povedali v naši rubriki »Slovenca« z 1. febr. t. l. Hčerka pa ne more zahtevati dote, ako se je omožila brez vednosti ali proti volji svojih staršev in sodišče spozna, da starši iz utemeljenih razlogov niso odobrili sklenitve zakona. Tud ine more hčerka zahtevati dote, ako ima ob možitvi zadostno lastno imovino ali če starši nimajo zadostne imovine al idohodkov.

Zgradba na tujem svetu. I. L. v K. Preed več kot 30 leti je vaš oče dovolil sosedu-klobučarju zidati na njegovem svetu shrambo in stranišče. Skozi 20 do 30 let je sosed očetu dajal vsako leto po en klobuk za to. Po očetovi smrti pa si sosed povsem lasti ta svet, prenehal je dajati odškodnino, dasi plačujejo očetovi nasledniki še vedno davek od tega sveta. Čegav je zazidan svet? — Ker je pok. oče dovolil sosedu zidati na njegovem svetu, ne morete zahtevati odstranitev pozidanih zgradb, pač pa imate le pravico od soseda zahtevati občno vrednost za svet v denarju. Če pa je preteklo nad 30 let, odkar je sosed dal zadnji klobuk za uporabo sveta, je vaša pravica zastarana in je sosed priposestvoval zazidani svet.

Ureditev meje. K. K. v S. Kupili ste parcelo, od katere vživa mali del sosed že nad 30 let in je ta del njegova last. Sami pa nočete plačati davka od cele parcele. Kako se to uredi? — Če glede sedanje meje po vživanju sveta med vami in sosedom ni spora, prijavite to mejo katasterski upravi. Potem bo uradni zemljemerec ob priliki uradnega poslovanja v vaši občini v vaši in sosedovi prisotnosti odmeril sedanjo mejo in se bo ta popravek meje tudi v mapi uradoma izvršil brez stroškov. Če pa je sedanja meja sporna, morate na sodišču staviti predlog na sodno določitev meje. Ko bo to izvršeno — stroške trpi vsaka stranka do polovice — boste novo določeno mejo prijavili kot zgoraj katasterski upravi, ki bo vse ostalo uradoma izvršila.

Predvojni dolgovi niso valorizirani. F. S. v V. p. V. n. Leta 1909 je izročil oče svoje posestvo enemu izmed sinov, sebi si je zgovoril dosmrtni prevžitek, ostalim otrokom pa po 500 kron, ki jih ima prevzemnik izplačati ob očetovi smrti. Oče še živi, posestvo pa je danes toliko vredno, da je dediščina po 125 Din prav malenkostna. Ali gre otrokom dediščina po sedanji vrednosti posestva? — Ne. Pri nas ni zakona o valorizaciji predvojnih dolgov. Otroci se bodo morali zadovoljiti s plačili po 125 Din. Le če smatrate, da znesek 500 K v takratni vrednosti leta 1909 ni odgovarjal vašemu dolžnemu delžu, ki bi ga dobili po takratni cenitvi posestva, potem smete tekom 3 let po očetovi smrti tožiti na dopolnitev nujnega deleža.

Služnosti se ne smejo razširjati. Isti. Na posestvu, ki ste ga kupili, si je prodajalec zgovoril pešpoti do mlake in je ta služnost tudi vknjižena. Ne da bi vas vprašal, pa je ta sosed začel napuščati vodo s ceste na vaš svet in tudi izkopal jarek po vaši trati. — Če si je bivši lastnik zgovoril le pravico pešpoti do mlake, glede mlake pa sploh ni bilo nikakega dogovora, sme le uporabljati vodo iz mlake, nima pa pravice napuščati vodo v mlako in za to vodo kopati jarkov po vašem svetu.

Terjatve poslov in dninarjev zastarajo v 3 letih. B. J. v H. Od 14 do 30 leta ste delali na posestvu svojega sorodnika. Dobivali ste zato poleg hrane in stanovanja potrebno obleko in čevlje. Sedaj ste se sprli, podi vas od hiše, plačila pa ne da, češ da se niste udinjali. — Če se niste dogovorili z vašim sorodnikom, da mu boste delali brezplačno, vam gre za vaše delo primerno plačilo. Primernost, t. j. višino plačila bo določilo sodišče po zaslišanju zvedencev. Vtoževati morete le plačilo za zadnje 3 leta, dočim je vaš zahtevek za ostalih 13 let zastaran.

Jedilni list za mesec februar

(Dr. Krekova mešč. gospodinjska šola v Zg. Šiški.)

Ponedeljek, 16. febr.

Kosilo: Obarna juha iz telečjih kosti z evrtam grahom. Pariški zreski, kromp. košarice z praženim grahom in zdrobovi vložki. Pustni krapi. Sadje.

Večerja: Pečene riževe klobase in zelena solata s krompirjem.

Torek, (pust) 17. februarja.

Kosilo: Goveja juha s parmezanovim rižem. Narezana svinjska gnjat z aspikom in s hrenom. Sočna pečenka z omako, krom. ražički, posiljeno zelje. Pomarančna krema. Pustni krapi. Kava.

Večerja: Pikantni narezek. Telečja obara, testen grah. Pustni krapi in punč.

Sreda, (pepelnica) 18. februarja.

Kosilo: Ovseni kosmiči na mleku ali prežgana juha z opeč. kruhom. Rizi — bizi, pečen krompir in vinska omaka. Solata ali sadje.

Večerja: Zdrobovi vložki s parmezanom in solata. — Ali: Mlečen riž.

Četrtek, 19. februarja.

Kosilo: Bombaževa juha. Kuhano suho meso in kisko zelje, pražen krompir. Nadevane pomaranče.

Večerja: Telečja pljuča s krompirjem.

Petek, 20. februarja.

Kosilo: Grahova juha z rižem. Kuhana riba in krompirjeva solata, Palačinke. — Ali: Pretlačena krompirjeva juha. Kašnata kisla repa. Jabolčna čežana.

Večerja: Ajdovi žganci z mlekom. — Ali: Ajdovi žganci z paradižno omako.

Sobota, 21. februarja.

Kosilo: Kisla svinjska juha z opečenimi žemljami. Ričet. Sirovi cmoki s solato.

Večerja: Zelsne klobasice s krompirjevo solato.

Modne novosti

1. **Jutranja obleka** z novo »žensko črto«. Tričetrtinsko dolga jopa zelo elegantne obleke je iz bele svile s kraljevomodrimi našivi na rokavih in ob robu. Pyjama je iz mehko tekoče kraljevomodre svile z belimi našivi ob pasu in na koncu zelo širokih, krilu podobnih hlačnic.

2. **Domača obleka**, topla in obenem mična, iz oranžnobarvnega pralnega žameta s črnimi našivi. Zraven spadajo domači čevlji iz klobučevine skladne barve.

3. Elegantna večerna jopa, ki se prilega tako svetlim kakor temnim paradnim oblekam. Dolžina je tričetrtinska, materiral črn velour s sivim krznom. Podložena je s chiffonom, ki soglaša z obleko v barvi in materialu.

4. Črna večerna obleka je slej ko prej v veljavi. Osvežimo jo z ovratnim nakitom, cvetom in rokavicami svetle barve.

Bolni na nogah!

Nocoj kopelj za noge z nekaj dekagrami SOLI SV. ROKA!

Boleče noge — pekoče noge — težke in trudne noge — otiščanci — ozebline — bule vsled ozebline — neznosen srbež — kurja očesa — žulji — trda koža — krvavitve

uredi najbolj zanemarjene noge v najpopolnejši meri 1 velik zavoj soli sv. Roka za noge po Din 16·—. Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah. — Zaloga za Slovenijo drogerija GREGORIČ, Ljubljana, Glavna zaloga „Nada" drogerija V. Gabrič, Subotica.

NAŠIM MALIM

Dva pijančka

Didl, didl, didl di —
dedec v krogu se vrti,
dedec pleše kakor norec
in blebeče kakor škorec.

Kdo pa pleše? — Stari Tinček.
Zmešal glavo mu je vinček.
Kdo pa gode — didl do?
Grogec na harmoniko.

Eden gode, eden pleše —
smrt obema krsto teše...
Didl, didl, didl di,
to so žalostne reči.

Razumno dekle

(Slovaška pravljica.)

Pri nekem kmetu je služilo dekle. Bila je ubogljiva. Gospodinja jo je hvalila, da je pridna in čedna. Ko je minilo leto dni in je dekle hotelo domov, je rekel kmet:

»Ostani še pri nas. Za službo ti bomo dali telička!«

Tako je dekle služilo že tri leta in iz telička je zrasla lepa krava. Kmetu je bilo težko dati kravo, ker bi bilo to vse tako preveč. Dekle je šlo k sodniku s tožbo. Sodnik je poklical kmeta in dekle. Oba sta trdila svoje, da je krava njiju dveh. Sodnik ni vedel, čigava je. Zato je rekel:

»Krava bo tistega, ki ugane, kaj je najbogatejše, kaj je najslajše in kaj najhitrejše.«

Kmet je ugibal:

»Najbogatejši je gospod grof, najslajši je med in najhitrejši je veter.«

Dekle je pa odgovorilo:

»Najbogatejša je zemlja, ker živi vse ljudi. Najslajša je prijazna beseda, ker se najbolje sprejema. Najhitrejša je pa misel.«

Na ta odgovor je prisodil sodnik kravo dekletu.

Vinko Bitenc:

Pesem sankačev

Padaj, padaj, snežec beli
na gozdove, na polje,
da navdajo zimski dnevi
spet nam z radostjo srce!

S hriba gre kot blisk v dolino
s sankami in na smučeh,
kaj zato, če kdo se zvrne —
potolaži naš ga smeh!

Rdeča lica, prožni udi,
v srcu zdravja blagoslov —
takšni, hej, smo mi sankači,
ko se vračamo domov.

Padaj, padaj, snežec beli
na bregove, na ravan!
Z vedrim duhom proslavimo
vigred, ko prispe čez plan!

Zlogovnica

Nežika — Evica — Emica — Ivica — Stanko — Oton — Žane — Živko — Marianček — Niko.

Postavite imena teh pobičev in punčk v drugačnem vrstnem redu eno pod drugo tako, da boste iz njih začetnih črk odzgoraj navzdol čitali naziv prečudnega moža, ki n'ma ne duše ne srca, pa ga vendarle vsak otrok pozna.

Ena od pravilnih rešitev bo izžrebana za nagrado. Rešitve pošljite najkasneje do četrtka 19. t. m. na naslov: Kotičkov striček, uredništvo »Slovenca« v Ljubljani.

Smešnice

Zabirčni Tonček.

Tonček: »Mama, jaz ne maram takega kruha, ki ima polno lukenj.«

Mama: »Nič ne maraj! Saj lukenj ni treba jesti, kar na mizi jih pusti!«

Mala zamenjava.

Katehet: »Kako je ime tistim ljudem, ki Jezusa niso mogli videti?«

Anica: »To so bili frizerji!« (Reči je mislila »farizeji«, pa je bila besedo pozabila!)

Ne ve, zakaj.

Oče: »Ne vem, kaj je z mojo britvijo? Danes sem jo nabrusil, a sedaj noče prav nič rezati.«

Ivanček: »To je pa res čudno! Prej sem z njo ostril svinčnik, pa je čisto lepo rezala.«

Mirko Kunčič:

Zgodba o revčku Andrejčku, ki je srečo iskal

Zgodba o revčku Andrejčku je žalostna in — kakor se sliši neverjetno — tudi resnična. Vsaj tako je sveto zatrjeval ded, ki mi je to zgodbo ob mrtvaškem odru moje matere pred mnogimi, mnogimi leti pripovedoval. Komaj sedem let mi je bilo tedaj, a nikoli pozneje se mi ni nobena zgodba tako grenko, tako neizbrisno vtisnila v spomin kakor ta. Takrat sem prvič spoznal: materino srce je kakor dragocena zlata ura. Noč in dan skrbno bedi nad nami, tiktaka mehko in pokojno, šteje z drobnim, uspavajočim glasom sekunde in minute, dneve in leta naše mladosti in nam je vse do najtišje ljubezni vdano... Kadar se ta dragocena ura, to zlato materino srce ustavi — je ni sile na svetu, ki bi nam priklicala izgubljeno srečo in ljubezen nazaj...

* * *

Takole se je začelo gorje Andrejčkovega življenja:

Ko je ležala njegova mama v poslednjih vzdihljajih na smrtni postelji, je on nemo slonel poleg nje in mu je bilo silno dolgčas. Premlad je bil še, da bi bil mogel razumeti vso grenkobo tistih svetih minut, zato so bile njegove misli samo čudno izgubljene in njegove oči samo plaho zavzete — brez bridkosti in brez solzá. Zunaj je bila pomlad, je bil svetel dan — tja je iz mračne izbe hrepenelo Andrejčkovo srce...

Lučka materinega življenja je ugašala trudno in nepokojno, kakor pojema v svetiljki izsušen stenj. Tik — tak — tik — tak, je pela stenska ura v žalostno samoto, tik — tak — tik — tak, je pela in sekunde štela...

Preden pa je lučka ugasnila in ura odbila, je mati z drhtečo roko Andrejčka po razmršenih laseh pogladila in mu s komaj slišnim glasom dejala:

»Andrejček, nič ne bodi žalosten, ko mene več ne bo. Ostani priden in pošten — in boš kmalu našel svojo srečo...«

Še nikoli prej ni bil Andrejček slišal koga o sreči govoriti. Bil je zato prepričan, da hodi sreča v človeški podobi po svetu in da je ni težko najti...

Tik — tak — tik —

Stenska ura je doštela in se ustavila.

Materina usta so izšepetala svojo poslednjo besedo, lučka njenega življenja je ugasnila za vekomaj.

Andrejček je nekaj časa zmeden in vznemirjen strmel v voščeno bledi obraz mrtve mame, nato pa je brez posebne žalosti pomislil: »Na — zdaj sem pa čisto sam. Kar koj pojdem tisto srečo iskat! Še danes, še danes jo moram najti...«

Ni povedal nikomur kako in kaj, ni se poslovil od žive duše. Pustil je mrtvo mamo tebi nič meni nič na postelji in se je neopaženo zmuznil iz hiše.

*

Pred prelepo oblečeno gospo na beli cesarski cesti je obstal in se zazrl vanjo s svetlo zavzetimi očmi.

»Tale bo, ko je tako gosposka in lepa,« si je na tihem dejal in je bilo njegovo srce v hipu do vrha polno veselega upanja in pričakovanja.

Vljudno je snel klobuček, se zaupno približal neznani gospe in jo nagovoril:

»Vi, gospa!«

Imenitnost gosposka se je obrnila in nejevoljno namršila obrvi. Trd in brezčuten kakor kamen je bil njen glas:

»Kaj hočeš, fant?«

Andrejček je bil razočaran. Tako neprijaznega odziva ni pričakoval. Plaho je povesil glavo in zbegano zajecljal:

»Bi rad vedel... če... če ste vi ona, ki jo iščem.«

»Kaaaj...?« je grozeče zategnila z glasom in ga srepo pogledala.

»Če... če ste vi moja sreča...« Dalje ni mogel. Beseda mu je zastala v grlu, solza zablestela v očeh.

»Potepuh predrzni, ti bom dala srečo...! Da te sram ni. Tako mlad — pa že beračiš. Fejtebodi!« V svetem srdu je pljunila predenj in mogočno odbrzela dalje — gospa, imenitno oblečena gospa...

»Čudno,« je žalostno pomislil revček Andrejček, »zares čudno! Tako lepa, tako imenitna gospa — a ni sreča. Kaj pa je, kje pa je, kdo pa je moja sreča potem?« — In se je z bridkostjo domislil še nečesa: »In da beračim, je dejala. Saj ne!«

Neznan popotnik mu je prihajal naproti. Prečudne besede je brundal predse in zdaj zdaj prešerno zavriskal v božji dan. Zdaj na to zdaj na ono stran so ga zanašale pijane noge.

»Tale bo morda, ko je tako vesel!« je iznova zagorel v svetlem upanju revček Andrejček.

»Vi, mož!«

Nobenega odgovora.

»Haj, hej, mož, slišite — ste vi moja sreča?« je zaklical glasneje.

Neznanec se je s kalnimi, neprijetno mežikujočimi očmi zazrl vanj. Njegov pravkar še v objestnem smehu raztegnjeni obraz je postal v hipu ves oduren in zloben. Grdo se je pridušil in hripavo zakričal:

»Falot, se boš ti iz mene norčeval! Glavo ti odrežem — čak, čak..!«

Presenečeni pobič se je komaj utegnil izogniti silovitemu zamahu palice, ki je ljuto zažvižgala po zraku. Presunljivo je kriknil od strahu in se spustil v tek.

*

»Ni tako lahko najti srečo, kot sem si bil mislil,« je bridko vzdihnil, ko je ves zasopel in upehan pritekel do bližnjega gozda in malodušno sedel na smrekov štor. Zadnji solnčni žarki umirajočega dneva so se izza daljne gore kradoma vsipali v njegov bledi, zaskrbljeni obraz.

Tedaj je prikrevsala mimo stara, bedno oblečena ženica. Globoko sključeno je bilo njeno telo, do smrti žalostne so bile njene oči. Težko butaro je nosila na hrbtu in se s koščeno roko trudno opirala na grčavo palico.

»Tale pa že ne bo!« je Andrejček brž ugotovil, ko je strokovnjaško premotril ženico od nog do glave. »Preveč je grda in stara... A kakor je grda in stara,« je koj na to bistroumno dognal, »je vendarle videti dobra in prijazna žena. Če drugega ne, vsaj kakšen moder nasvet mi lahko dá.« Vstal je s štora in zaklical:

»Haj, hej — vi, žena!«

Ženica je molče krevsala dalje in se ni orzla niti za hip.

Andrejček je skočil pred njo in ponovil:

»Hej, hej — vi, žena, ali slišite?!«

Ženica ga je osuplo pogledala in je obstala. Položila je butaro počasi na tla, prislonila dlani k ušesom, nagnila glavo k pobiču in se vprašujoče zazrla vanj.

»Veste, mamka,« ji je Andrejček zaupno pojasnil, »veste, srečo iščem. A kaj, ko ne vem, kam naj se obrnem, da jo najdem. Dajte, dajte, povejte mi vi, če veste!«

Ženica se je, kakor da je vse dobro razumela, trudno nasmehnila, prijazno je pokimala s šilasto brado in vdano dejala:

»Ja, ja, težka pa je butara, težka. No ja, pa jo bom že prinesla do doma, že. Le nič ne skrbi, pobič. Saj nimam več daleč!«

Andrejček je ostrmel in široko zazijal. Prvi hip je kar podvomil, če je bil slišal prav. Potem je nestrpno zamahnil z roko in zaklical na ves glas skozi prislonjene dlani:

»Oh no, mamka, le kod imate ušesa? Saj me niste razumeli! Nisem vas pobaral za butaro — za srečo sem vas pobaral, za srečo!«

»Kaj, kaj bi rad?« se je na moč začudila ženica. »Ali lečo?« Žalostno je odkimala z glavo: »Nak, pobič, leče pa ne bom kuhala nocoj za večerjo, leče. Je nimam nič več. Lonček prežganke ti pa lahko dam, o tisto pa, tisto, če si lačen. Kar pojdi z menoj, revček!«

Andrejček ni vedel, ali naj bi se jezil ali smejal.

»Mamka, vi ste gluhi kot noč!« ji je zatrobil v uho in ji nevljudno in brez pozdrava pokazal hrbet. Dasi je bil v resnici lačen in bi mu lonček prežganke na moč teknil, se mu je zdelo vabilo uboge starke neznansko smešno. — Le kdo, vprašam vas, le kdo bi mislil na prežganko, če mu je sreča blizu in z njo vse dobrote in sladkosti tega sveta?! Preneumno, hoho!

Jadrnih korakov jo je ubral nazaj na cesto in se ni zmenil za karajoče poglede in klice užaljene starke:

»Lej ga no prevzetneža, lej! Čakaj, čakaj, pobič, še prežganke ne boš imel, če boš tako izbirčen! Te bo že Bog kaznoval!«

*

Že je solnce božje povsem zatonilo za daljno goro. Prve večerne sence so se jele prihuljeno plaziti izaz temnih, skrivnostno molčečih debel dreves.

Andrejčku ni bilo nič kaj prijetno pri srcu, ko je tako samoten koracal po beli cesarski cesti neznano kam. »Pozno je že,« ga je kar na lepem zaskrbelo in je neodločno obstal sredi pota, »pozno je že. Zdajle se bo pa res treba vrniti domov. Pa se ob zori iznova napotim za srečo, ki sem jo danes zastonj iskal.« In se je s strahom in upom domislil še nečesa: »Morda pa mama le še ni čisto mrtva? Pojdem in pogledam in jo pobaram. Mi mora vse bolj natanko razložiti, kako je s to čudno rečjo — srečo...«

Okrenil se je in pospešil korake.

*

Vas ni bila več daleč, ko je revček Andrejček prikoracal do obcestnega kamna, na katerem je sedela temna moška postava. Neznana bojazen mu je legla na srce. Domislil se je razbojnikov in rokovnjačev, ki so, kakor mu je večkrat pripovedovala mama, pred davnimi leti strašili tod okoli. Že je jel resno ugibati, če bi ne bilo najboljše, da se izogne neznancu tako, da krene s ceste in jo ubere kar čez polje po ovinku domov.

Ko je tako plaho in klavrno nekaj časa sredi ceste stal in neodločno meril z očmi zdaj neznanega moža zdaj prostrano polje na levici, se je neznanec nenadoma zgenil in zaklical z zateglim, hripavim glasom:

»Hoh, hoj, pobič, ne stoj tam, kakor da so ti noge prirastle k tlom! Hodi dalje, hodi — nikar se me ne boj!«

Andrejček se je oddahnil. »Nak, razbojnik to že ni,« si je hrabril zbegane misli. Previdno se je približal neznancu in se še vedno nekoliko nezaupljivo ustavil par korakov pred njim.

»Kdo pa ste vi?« je polglasno pobaral.

»Jaz?« se je dobrodušno nasmehnil neznanec. »Razbojnik nisem, volk tudi ne, da bi te požrl!«

Andrejček se je povsem pomirjen pomaknil še bliže in si pozorno ogledal neznanca od nog do glave. In videl je: mož na kamnu je bil sivolas berač brez desne noge.

»Dober večer!« ga je pozdravil in se ga ni več bal.

»Bog ga daj!« je prijazno odzdravil berač in še prijateljsko dostavil: »Odkod pa, fantek, v tej pozni uri? Si se potepal, kaj?«

»Andrejček je moško in skoraj užaljeno odkimal z glavo:

»Nak, potepal se pa že nisem. Srečo sem iskal, srečo.«

»Kako...?« se je berač zavzet nagnil z ušesom naprej, kakor da ni bil dobro slišal. »Ali sem razumel prav? Srečo si iskal?«

»Srečo, da, srečo!« je potrdil Andrejček in poparjeno dodal: »Pa je nisem našel. Morda veste vi, mož, kod bi jo iztaknil?«

Berač na kantonu je nakremžil obraz v čudovite gube in se je zagrohotal, zagrohotal tako strahotno in bolestno, da je spreletelo Andrejčka po vsem telesu v prečudni grozi...

V žgočo bridkost je izzvenel beračev grohot:

»Haha, jaz, berač Jakob Nesreča, ki sem vse življenje stradal in trpel, haha, jaz, berač Jakob Nesreča, ki sem vse življenje na bergljah nosil svoje pohabljene ude od hiše do hiše za košček suhega kruha razkazovat — jaz naj ti povem, kod je sreča doma?! O ti moj Bog! — — — Vrni se, fantek, vrni domov! Če ti je srce žalostno in kakršnekoli tolažbe potrebno — v naročje svoje mame se stisni, na njenih prsih se zjoči! Tam, fantek, tam je tvoja sreča doma!«

Berač Jakob Nesreča je vstal, stisnil berglje pod pazduho in s težkimi, počasnimi koraki odkrevljal dalje po svoji samotni, neveseli poti — — —

*

Samo eno edino je razumel revček Andrejček od vsega beračevega govorjenja, samo eno edino: zaman je blodil ves božji dan tod okoli, zaman je iskal srečo vsepovsod — — — sreča ga čaka doma...

Ob tem spoznanju mu je postalo pri srcu tako tesno in hudo, da bi se zgrudil h kamnu, na katerem je še pravkar sedel berač Jakob Nesreča, zgrudil bi se k njemu, naslonil bi trudno glavo nanj in bi zaplakal na glas...

Kakor v hudih sanjah je taval dalje. Že je bilo nebo čez in čez posuto s svetlimi večernimi zvezdami, ko je dospel do praga domače hiše.

Tiho in narahlo je hotel odpreti duri sobice, v kateri je stanoval s svojo mamo, tiho in narahlo je hotel stopiti čez prag in pogledati na posteljo, če so res za vekomaj zaprte materine sladke oči...

Pa je v tem hipu stopila iz sobe stara ženica iz sosedne hiše.

»Vidiš ga!« se je zavzela in ga je napol sočutno, napol karajoče pogledala »Kod pa si hodil tako dolgo?«

»Srečo sem iskal,« je odgovoril revček Andrejček s tihim, pridušenim glasom in skesano povesil glavo. Kakor da mu leži velik črn madež na duši, mu je bilo...

Starka je molče odprla duri, iztegnila koščeno roko in pokazala s prstom mrtvaški oder sredi plapolajočih sveč. V čudnem ganotju in v topli mehkobi ji je zadrhtel glas:

»Glej, tam — tam je tvoja sreča zdaj! Na parah leži — — —«

V Andrejčkovih široko odprtih očeh se je zgrnilo nekaj čudno grenkega. Dva potočka, dva svetla potočka sta privrela iz njih in si kradoma utrla pot po bledem licu...

Ves skrušen in ubog se je revček Andrejček po kolenih splazil k materini krsti, ves skrušen in ubog je zagrebel obraz v dlani in zajokal tako obupno in pretresljivo, da bi kamen oživel iz svoje otopelosti — — materina usta pa so ostala nema, nema, nema...

Srednjeevropski les

Nagli razvoj lesnega gospodarstva združenih severno-ameriških držav (Washington), koncentracija lesne industrije nordijskih držav, zopetni vstop Rusije v krog lesnih dobaviteljev je našel srednjeevropske producente brez orijentacije in vsakršne organizacije. Velike potrebe, ki jih je povzročilo opustošenje svetovne vojne, so nehale in z njimi istotako ugodna konjunktura, v dobi katere se pomanjkanje in hibe neorganiziranega lesnega gospodarstva niso občutile.

Sedanje težko stanje je naravno povzročilo tako v strokovnem, kakor tudi dnevnem časopisju pravi alarm, vse razne predloge in nasvete pa je konkretiziral šele dunajski strokovni časopis. »Der Holzmarkt« z geslom: Za centralno-evropski les. V svoji božični številki je ta časopis objavil vprašalno polo, ki jo je bil razposlal že prej vsem, kakor pravi najprominentnejšim osebam evropskega lesnega gospodarstva.

Kriza, ki jo preživljamo, ima lahko več razlogov. Tiči lahko v ceni, v nadprodukciji, ali v obubožanju konsumentov. Glasovi iz Jugoslavije objavljeni v »Der Holzmarkt« vidijo rešitev za enkrat le v omejitvi produkcije, čeprav je v našem gospodarstvu obilo uglednih osebnosti, ki so baš nasprotnega mnenja. V ostalem se izrekajo vsi, producenti in konsumenti, za koncentracijo srednjeevropskega lesnega gospodarstva. Za to govori predvsem sledeče dejstvo: razpad bivše avstro-ogerske monarhije je imel za posledico tvorbo štirih samostojnih držav z lastnim carinskim obzidjem. Pripadnost k raznim državam pa je imela za posledico tudi razbitje enotnosti lesnega gospodarstva. Ako k navedenim štirim državam prištejemo še Rumunijo in Poljsko, ki po legi spadati tudi k centralno-evropskemu lesu, potem se nam pokaže, da producirajo te države letno približno 53 milijonov kubičnih metrov lesa (Jugoslavija približno 13 milijonov kubičnih metrov).

Res je, da zaostaja centralna Evropa v odstotkih bodisi pogozdenega sveta, bodisi na glavo odpadajočega dela gozda za ameriškimi državami, severno Evropo in Rusijo, vendar to ne more biti vzrok krize. Omenim naj zanimivo okolnost, da prodaja od posameznega producenta na posameznega konsumenta pada. Nazorno nam je v Evropi to dokazala najprej Anglija, kjer so se združili največji posredovalci v skupno nakupno organizacijo, v najnovejšem času pa Švedska in Norveška, kjer ne samo, da se je združilo dvanajst največjih producentov k enotni prodaji, ampak so producenti vobče določili prodajne cene tako za mala, kot za velika podjetja. Ako hoče kdo prodajati izpod določene cene, si mora zato zagotoviti dovoljenje svoje oganizacije, sicer lahko izgubi b a n č n i k r e d i t. To znači, da so pristopile k ozdravljenju lesnih razmer tudi banke, ki le često (tudi pri nas!) iz prestižnih razlogov dajejo kredite slabo fundiranim podjetjem.

Organizacija lesnega gospodarstva v Ameriki se od one pravkar navedene nordijskih držav bistveno razlikuje. V Ameriki se navadno tvorijo veliki trusti, ki so v stanu opremiti podjetja z najmodernejšimi tehničnimi napravami in ki imajo na razpolago za eksploatacijo ogromne pragozdove. Država pa tudi pospešuje izvoz z vsemi mogočimi olajšavami. Končno pa je pričela trebiti svoje gozdove tudi Rusija. Posledica je padec lesnega eskporta iz Finske, ki je v dobi izostanka ruskega lesa na evropskem trgu narasel od predvojnih približno 3 milijonov kubičnih metrov na okroglo 4 in pol miljonov kubičnih metrov v l.1929.

Vse centralno-evropske produkcijske države se pritožujejo čez državo. Dokazuje se, da so takse v srednji Evropi, podvozi na železnicah, davki, prispevki za socijalna zavarovanja in slično višji kot v kateremkoli navedenih treh svetovnih koncernih. »Der Holzmarkt« označa razmerje med lesnim gospodarstvom in državo na kratko sledeče:

1. Severna Amerika: gospodarstvo brez države.
2. Severna Evropa: država za gospodarstvo.
3. Rusija: država: gospodarstvo.
4. Srednja Evropa: država proti gospodarstvu.

Srednje-evropski lesni problem bodo skušali rešiti že letos na mednarodnem lesnem kongresu, ki se bo vršil od 1. do 4. julija v Parizu. Obravnavalo se bo podrobno vse v poštev prihajajoče momente. Odločitve tega kogresa bodo tudi za nas velike važnosti. Ves problem pa bo zelo trd oreh. Vpoštevati moramo namreč, da v srednje-evropskem lesnem gospodarstvu ni investiranega skoro nič domačega kapitala. Producenti so obenem nekako konsumenti, vsled česar lažje prenesejo krizo.

Ne vem, kdo bo zastopal v Parizu Jugoslavijo. Za nas najbolj pereče je vprašanje mehkega lesa, pri katerem je tudi Slovenija prizadeta, najbolj pa seveda Bosna. V Bosni se tudi najbolj čuti kriza ter je nekaj velikih podjetij popolnoma obrat vstavilo, druga so ga pa močno omejila. Koncentracija srednje-evropskega lesa pa bo mogoča najbrže šele na podlagi koncentracije lesne industrije in trgovine v posameznih srednje-evropskih državah in bati se je, da bomo v tej točki mi zelo slabo odrezali. Interesi naše lesne produkcije so spričo vdeležbe tujega kapitala heterogeni, popolnoma domač kapital pa je raztresen po malih producentih, katere je težko organizirati, bodisi vsled pritiska s strani veleprodukcije, bodisi vsled nepoučenosti producentov samih. Akademično je prišteti še naše individualistično naziranje.

Nepotrebno je seveda še naglašati potrebo sodelovanja srednje-evropskih držav. Ce premotrimo pogodbo med Angleži in Sovjeti, med nekaterimi rensko — westfalskimi prodajalci in Sovjeti, med Belgijsko, Holandsko in Francosko ter severno-evropskimi državami, se nam pokaže pri vseh teh pogodbah, da si kupci osigurajo svoj delokrog s pogodbenimi določbami, po katerih se dobavitelji odrekajo konkurenci bodisi za gotovo dobo, bodisi za gotovo ozemlje. Na ta način se poveča kupčeva sigurnost, kar ima za posledico, da se ne kupuje le za silo, ampak za daljšo dobo, torej velike količine. Zaključke za dobave od petsto tisoč kubičnih metrov naprej pa izvede v srednji Evropi lahko le koncentriran kapital.

In do tega bo moralo priti prej ali slej, če nočemo da nas napredno organizirane države potisnejo ob stran. Br.

Sadj. podružnica v Ptuju

Ptuj, 11 febr.

Sadjarska in vrtnarska podružnica v Ptuju vrši, kot smo videli na občnem zboru 8. febr., svoje delo smotreno in intenzivno. Zato so veliki tudi njeni uspehi, odboru je treba le častitati.

V Ptuju samem sta bili v preteklem letu dve veliki predavanji o sadnem izboru in o pomenu sadja za zdravje. V prostem času pa je tajnik g. Sagadin Ljudevit rad obiskal okolico, kjer je imel mnogo strokovnih predavanj o sadjarstvu. Njegov trud je bil bogato poplačan. Kar tri podružnice so se ustanovile v enem letu: pri Sv. Andražu v Leskovcu, pri Sv. Andražu in Sv. Bolfenku v Slov. goricah. Ne samo da so jih ptujski sadjarji poklicali v življenje, tudi podprli so jih: do večjega uspeha jim je ptujska podružnica pomagala s knjigami in denarjem. Nazorni pouk pri predavanjih je sedaj olajšan z nabavo slovenskega Stenskega sadnega izbora in 14 slik o gojenju drevja in o spoznavanju sadnih škodljivcev. Pa tudi ostali inventar, v skupni vrednosti skoro šest tisoč dinarjev, mnogo pomaga k dviganju sadjarske panoge. Poleg podružničnega dela je treba javno pohvaliti predvsem osnovno šolo pri Sv. Marku, Sv. Vidu, Majšpergu, v Cirkovcah, Hajdini, Sv. Andražu v Leskovcu, Sv. Andražu in Sv. Bolfenku v Slov. goricah ter pri Sv. Marjeti. S svojim delom mnogo prispevajo k izboljšanju sadjereje.

Za bodoče leto je podružnica napravila načrt in ga predložila kr. banski upravi. Na občnem zboru so govorili o združitvi gospodarskih glasil v »Kmetovalca«. Ker je organizacija sadjarstva v polnem razmahu, je samostojno glasilo udruženju za obstanek potrebno in v sedanjem obsegu še premajhno; treba ga bo celo povečati. — V teku so že priprave za sadno razstavo s sadnim sejmom, kar se bo v tem letu vršilo v Ptuju. Gmotno pomoč so že obljubile razne ustanove. G. ban je prevzel pokroviteljstvo nad prireditvijo. Razume se, da bo pri tem s pomočjo udeležena tudi mestna občina.

Ker prekupci prezgodaj kupujejo sadje, s tem pa sadni kupčiji škodujejo, bo podružnica zaprosila bansko upravo, da proti temu izda podobne ukrepe, kot veljajo glede trgatve pri vinogradnikih.

Občnemu zboru sta bili dodani dve predavanji. Delegat gl. društva g. Levstik Miloš je predaval o sadnem izboru, o hibah in zahtevah posameznih sort. Delegat Štajerske sadj. zadruge g. Kramberger je govoril o sadni trgovini, katere postavka je na dobrem mestu pri našem izvozu.

Odbor, čigar predsednik je g. Brenčič Miha in tajnik g. Sagadin Ljudevit, bo imel mnogo dela v tekočem letu.

•

Vpisi v zadružni register: Zadruga za rejo živali plemenite kožuhovine v Škofljici pri Ljubljani, r. z. z o. z. (načelnik ing. Pečlin Rudolf); Živinorejska zadruga v Mavčičah, r. z. z o. z.; Nabavna in prodajna zadruga na Selu pri Bledu, r. z. z o. z. (načelnik Soklič Janez).

Borza

Dne 14. februarja 1931.

Denar

Devizni promet je bil la teden prav znaten, znašal je 2[illegible].32 milij. Din v primeri s 10.83, 19.2, 18.1 in 18.25 milij. Din v prejšnjih tednih. Posebno znaten je bil promet v devizah Newyork, London, Curih in Praga. Tečaji so bili čvrsti, ker so v Curihu devizni tečaji nazadovali. Posebno je narastel London, ki je notiral v začetku tedna 275.50 bl., včeraj pa 276.07 bl.

Domači državni papirji niso zabeležili nikakega znatnejšega prometa z izjemo agrarov in begl. obveznic, ki so se učvrstile v zvezi z višjimi tečaji dolarskih papirjev. Zaradi bose v Newyorku so tudi pri nas dolarski papirji v sredo in četrtek zelo narasli, včeraj pa so zopet popustili. V splošnem je na inozemskih efektnih borzah čvrsta tendenca kakor je tudi pri nas za bančne papirje, dočim so industrijski papirje slejkoprej brez interesa in v petek sploh ni v njih prišlo do zaključkov.

Curih. Belgrad 9.1275, Pariz 20.325, London 25.185, Newyork 518.50, Bruselj 72.225, Milan 27.14, Madrid 50.25, Amsterdam 208.05, Berlin 123.20, Dunaj 72.83, Stockholm 138.80, Oslo 138.70, Kopenhagen 138.70, Sofija 3.75, Praga 15.34, Varšava 58, Budimpešta 90.425, Atene 6.70, Carigrad 2.455, Bukarešt 3.0825, Helsingfors 13.05.

Dinar notira na Dunaju: deviza 12.53, valuta 12.4775.

Vrednostni papirji

Notacije državnih papirjev v inozemstvu. London: 7% Bler. pos. 82—83, Newyork: 8% Bler. posojilo 91.75—92.75, 7% Bler. pos. 82—83, 7% pos. Drž. hip. banke 80—81.

Dunaj. Podon.-savska-jadran. 92.25, Wiener Bankverein 16.50, Creditanstalt 47, Escompteges. 159.25, Alpine 19.90, Trboveljska 43.35, Leykam 3.75, Rima Murany 66.40.

Žitni trg

Položaj na našem žitnem trgu je postal nekoliko mirnejši. Kupčije je bilo dopoldne bolj malo. Cene so ostale popolnoma neizpremenjene.

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Promet: 11 vagonov pšenice, 8 vagonov ječmena, 19 vagonov koruze, 7 vagonov moke. Tendenca neizpremenjena.

Budimpešta. Tendenca neenotna. Promet miren. Pšenica marec 14.88—14.90, zaklj. 14.88—14.89, maj 14.93—14.98, zaklj. 14.97—14.98, rž marec 11.18—11.32, zaklj. 11.18—11.20, maj 11.15—11.24, zaklj. 11.16—11.17, koruza maj 12.25—12.42, zaklj. 12.25—12.26, tranz. maj 9.76.

Dobave

Dobave. Strojni oddelek ljublj. žel. ravn. sprejema do 19. t. m. ponudbe za dobavo 600 kg bakra in 4700 kg železa. — Ravn. drž. rudnika Kakanj sprejema do 18. t. m. ponudbo glede dobave železa, knjig, raznega elekričnega materijala. — Ravn. drž. rudnika Kreka sprejema do 26. t. m. ponudbe glede dobave 1600 kg vijakov z maticami.

Oddaja adaptacijskih del v Centralni ambulanti. Gradbeni oddelek ravn. drž. žel. v Ljubljani sprejema do 26. t. m. ponudbe za oddajo adaptacijskih del v Centralni ambulanti.

Dobave. Prom. komerc. odd. ljub. žel. ravn. sprejema do 16. febr. ponudbe glede dobave tiskovin ter glede dobave žimnic in podglavnikov z žimo. — Gradbeni oddelek sprejema do 17. febr. ponudbe glede dobave mehkega rezanega lesa, 10.000 kg negašenega apna, 200 m² heraklit plošč, 40 komadov dimniških vratic, 8 garnitur štedilniškega okovja, 4 komade angleških klosetov in 20.000 komadov zidne opeke; do 20. febr. t. l. glede dobave 250 komadov sirkovih metel, 250 komadov slamnatih podnožnic, 250 komadov navadnih krtač in 20 komadov žimnatih omel; do 27. febr. pa glede dobave 17 telefonskih aparatov. — Ravn. rudnika Velenje sprejema do 18. febr. ponudbe glede dobave 221 m balat jermen, 500 komadov »Jakson« vijakov, ključavnic za omare, podložnih plošč, Wertheim ključavnic, obojev za okna in vrata, škarjastih rešetk, raznega usnja, jermen, masti za usnje, kompletnih klosetov znamke »Panama« ter glede dobave zobatih koles. — Vršile se bodo naslednje ofert. licitacije: Dne 24. t. m. pri ravn drž. obrtne šole tekstilnega pletenja v Sarajevu glede dobave pletilnih strojev. — Dne 25. t. m. se bo vršila pri Upravi smodnišnice v Kamniku ofert. licitacija glede dobave 40.000 kg preje; dne 9. marca pa glede dobave 200.000 kg amonijevega solitra in 100.000 kg kalijevega solitra. — Dne 27. t. m. bo pri ravn. drž. žel. v Sarajevu ofert. licitacija glede dobave raznega železnega materijala; dne 28. t. m. pa glede dobave 8000 m² gramoza. — Dne 24. t. m. bo pri Gl. san. skladišču v Zemunu ofert. licitacija glede dobave 10.000 kg čistega špirita; dne 26. t. m. pa glede dobave raznih desinfekcijskih sredstev. — Dne 24. t. m. bo pri prom.-komerc. oddelku ravn. drž. žel. v Sarajevu ofert. licitacija glede dobave 200 komadov kožuhov. — Dne 28. t. m. bo pri Kmd. sav. div. obl. v Zagrebu ustmena licitacija glede dobave 4084 ton premoga. — Dne 28. t. m. bo pri gradb. oddelku ljublj. žel. ravn. ofert. licitacija glede dobave železnega materijala, vijakov, žebljev, tirefonov in obročkov za gornji ustroj.

Prodaja drv bo potom licitacije dne 25. t. m. pri ravn. šum v Ljubljani. Ponudbe je vložiti do 25. t. m.

Kulturni obzornik

Knjižne zbirke Jugoslovanske knjigarne

France Veber: Sv. Avguštin

Zbirka »Kosmos«

Zbirka poljudnih znanstvenih in drugih spisov — »Kosmos« — se ni mogla pričeti lepše nego z izdajo pričujoče V e b r o v e studije o sv. Avguštinu. S tem smo tudi Slovenci vredno proslavili tega izrednega in edinstvenega duha, velikega človeka, misleca in svetnika, »ki se ga mora ob 1500 letnici njegove smrti enako hvaležno ter dostojno spominjati opojna, svetska in cerkvena Evropa«, kakor pravi pisatelj v uvodu. Tam tudi izvemo za smernice, ki so pisatelju oblikovale pričujoči spis. Avtor predvsem ni skušal podati toliko sliko Avguštinove osebnosti, kolikor podobo njegovega idejnega sveta. Za nas je najvažnejše še to, da je pričujoča zgodovinska razprava podana ne kot samo sebi namenjeni znanstveni traktat, marveč s perspektive aviorjeve lestne usmerjenosti in tako z vidikov sodobnosti. To je bilo mogoče pač le zato, ker je notranja problematika Avguštinovega časa tako sorodna s težnjami donašnjih dni, ko se človeštvo zopet enkrat tragično razdvojeno vrača k središču vesoljstva, po poti osebnosti k Bogu, in prav zaradi tega skuša najti pot, ki bi nas vodila iz pesimizma v optimizem, iz agnosticizma k svobodnemu spoznanju in priznanju resnice. Tako je zaradi osnovne perspektive Vebrov spis sploh edinole mogel postati »poizkus kulturno-zgodovinske apologije življenjskega idealizma in svetozornega optimizma. Delo je zadobilo na ta način mimo zgodovinske oznake močan sodobni kulturno-aktivni življenjski poudarek, kar je povsem v redu: saj je tudi znanost zaradi življenja in človeka, ne pa zaradi sebe.

Vendar pa je pisatelj skušal podati le osnovni prerez Avguštinovega f i l o z o f s k e g a sveta in njegove spoznavne problematike, ni pa se oziral toliko na teološko smer tega velikana Cerkve. Toda ker je Avguštin-teolog samo organska konsekvenca Avguština-misleca in zlasti še, ker je njegova filozofija sama že nekako »teološkega« značaja v tem zmislu, da njena osrednja vprašanja zadevajo na najcentralnejše probleme naše duhovnosti, nas to nič ne ovira, da ne bi zaslutili vse njegove gigantske veličine.

»Boga in dušo hočem spoznati. Res nič več? Prav nič več!« je izpovedal Avguštin že v svojih »Samogovorih«. To osnovno izhodišče njegovega iskanja pa je bilo takšno, da ga je moralo voditi do absolutne božje resnice, v svitu njene zadnje luči pa so se v njem združile skrajnosti nad brezdni človeškega. In pot, po kateri je hodil Avguštin? Takole jo je označil: »Ne hodi ven, temveč vase se povrni. V notranjem človeku je resnica.« Tako je veliki mislec trčil na o s e b n o s t, odtod pa so se mu zaradi heroične odkritosrčnosti in doslednosti odprla vrata do spoznanja — Boga. Tako je v času kaosa in propada vsega duhovnega ta genijalni človek rešil osnove harmonične človečnosti in dal za vedno smernice evropskemu človeku, ki je odslej rastel in propadal, v kolikor se je približal ali oddaljeval od avguštinskega ideala. Tudi filozofska misel (Kartezij, Kant) je gradila iz njegovih osnov. Notranje ravnovesje pa je dosegel Avguštin tako, da je skrajnemu subjektivnemu empirizmu (materializem, naturalizem) in prav tako skrajnemu racionalističnemu idealizmu (platonizem) izpodbil tla z epohalnim odk itjem, ki ga je Veber takole formuliral: »... načela so svet zase, ki tvori ostro, zakonito mejo, med svetom vsega izkustveno danega stvarstva in pa med svetom božjega bistva; oba ta in samo oba ta svetova sta hkratu svetova prave dejansko-bitne i s t i n i t o s t i, dočim je vmesni svet brezčasnih načel samo svet načelne v e l j a v n o s t i.« In v primeri z dotedanjo stopnjo človeške filozofske misli (Platon!) ugotavlja pisatelj: »Tako pa Avguštinov in šele Avguštinov Bog ni več nikaka gola ideja, pač pa dejansko-bitni izvor vseh idej in preko njih tudi izkustveno danega stvarstva.« Bog — absolutna osebnost, onostranska r e s n i č n o s t!

In tako je tudi človeku-osebnosti odkazano njegovo mesto — sredi med Bogom in stvarmi. Nad stvari, nad njihov zgolj prirodni in mehanski red pa more človeka dvigniti v svobodni duhovni red le — izvor vsega, torej tudi človeka. »Bog edini je oni edinstveni, ki nas vede k spoznanju, ko in kolikor z njim soglašamo, in z ozirom na katerega se končno motimo, ko in kolikor svobodno od njega odpadamo. In zato je tudi le »Bog hkratu tisti činitelj, kateri edini more svobodo naše zgolj umske in tudi praktično-dejanske hotnosti (volje) t a k o n a g n i t i, d a p o s t a n e r e s s v o b o d n a h o t n o s t s p o z n a n j a i n z a s l u g e i n d a n e o s t a n e s v o b o d n a h o t n o s t z m o t e i n g r e h a. T o i n t a k o d e l o B o g a p a j e d e l o n j e g o v e m i l o s t i.« S tako rešitvijo problema svobodne volje je torej v zvezi tudi doživetje absolutne svobode v Bogu. Le kdor se odloči za Boga, more postati tudi duhovno-odrešitveno (religiozno), ne le volitativno (etično) svoboden. Kdor tedaj resnico spozna in prizna, ni manj svoboden nego oni, ki resnico le išče (agnosticizem) ali celo od nje odpada (ateizem), marveč prav nasprotno: zadnja svoboda nam je dana šele s spoznanjem in priznanjem resnice. Resnica pa je Bog in samo Bog. Zato je zadnja svoboda možna samo v centralni sferi religiozne resničnosti, v človekovi združitvi z Bogom.

Omenjeno je že bilo, da je problematika Avguština in njegovega časa tudi bolečina naša in našega časa. Zato nam Avguštin more v teh stiskepolnih dneh biti naravnost duhovni kažipot. Tudi Veber opozarja na podobne probleme svoje »Filozofije«, ki je nastala iz sodobnosti, za katero pa nahaja v Avguštinu najmočnejše zgodovinsko potrdilo.

Dodati je treba le še, da je knjiga po zunanji obliki razkošna in da zato dela čast založnici.

France Vodnik.

Založba »Sejalec« ima le še prav malo zalogo prve serije umetniških razglednic (Grohar in Jamaj. Oni, ki se zanimajo zanje, naj se požurijo z naročilom. Serija velja le 8 Din. Naroča se v založbi »Sejalec«, Ljubljana, poštni predal 357.

Pismo iz Zagreba

Toplo in iskreno mi je pripovedoval **urednik dr. Jos. Andrić** o svojih ciljih v **»Hrv. Hijeronimskem društvu«**, ko sem ga obiskal: Do dvajsetega leta je Jeronimska družba letno izdajala le koledar in 4—5 knjig za kmečke hiše in nič več. V početku 21. leta je prevzel uredništvo on in dodal prejšnjemu izdajanju **»Knjižnico dobrih romana«** iz domače in tuje književnosti, pred vsem knjige s slovanskih poljan (nad polovicoi); med temi so tudi Pregljevi »Božji medjaši«. Letno jih izide 10.

Še bolj je poglobil smoter Jeronimske družbe z osnovanjem listov, ki so se v dveh letih razleteli v vsa skrita sela. To je zlasti »Obitelj«, tedenski družinski list, ki kajpada ne odgovarja slov. »Mladiki«, odgovarja pa duši hrv. seljaka. Izdaja še: dijaško **»Mladost«**, leposlovno **»Hrv. Prosvjeto«**, versko **»Našo ljubo Gospo«** in knjiž. almanah **»Selo i grad«**.

List »Obitelj« mnogokrat prinese prevode Finžgarja in Meška; a v mislih čakajo prevajanja »Dekle Ančke«, »Pod svob. solncem«, Na Poljani«.

Most med Hrvati in Slovenci bi se postavljal od Jeronimske do Mohorjeve družbe takole: Pomembnejše knjige hrvatske (kakor n. pr. dela don Bulića) bi Jeronimska družba izdala v večji nakladi; te bi Mohorjeva vključila v svoje redne publikacije in jih raztrosila po slov. hišah; obratno bi pa Jer. družba izdajala v prevodu večja slovenska dela za svojce. To misel nosi Jeron. družba že nekaj časa sem.

Živi pa še neka druga zasnova: **Ustanovitev zveze vseh slovanskih kat. družb** — kakor sta Mohorjeva in Jeronimska med Slovenci in Hrvati, društvo sv. Vojteha med Slovaki, sv. Vojteha med Poljaki in Deditetvi sv. Jana med Čehi. Prvi dogovor se je plel že lani na evhar. kongresu v Zagrebu med vsemi zastopniki (razen Slovencev; Finžgarja takrat ni bilo, a mu je pozneje dr. Andrić referiral.) In v Hrvatih leži zdaj mandat, da sezovejo kongres, kjer bi se detajlno porazgovorili o bodočih potih. V grobem bi te točke stopile v program bodoče zveze: **vzajemnost v vsem:** na mednarodnih razstavah skupen nastop; vzajemno izmenjavanje izdaj; posredovanje pri avtorjih za avtorsko pravo; vzajemna uporaba slik in klišejev in: vsaka posamezna družba bi bila generalni poverjenik za knjige drugih družb. Tako bi Jeronimska družba delala pot Mohorjevim knjigam med Hrvati in obratno.

V gradnji domače hiše pa imajo Hrvatje okrog Jerom. družbe še te misli: Po vzoru slov. »Prosvetne zveze« bi postavili svojo s knjižnico, predavanji, kinematografi... Spojili bi obe kat. knjigarni v eno veliko (kakor »Jugoslovanska« v Ljubljani) — in prišlo bi do izmenjave slovenskih in hrvatskih knjig in do medsebojne razprodaje...

Široki in plemeniti so cilji dr. Andrića; le da bi dobili kri in dušo...

Še me je zanimala **»Matica Hrvatska«**, v kakem odnosu do slovenske knjige živi. **Dr. Jelašić** mi je povedal: že nekaj let se plete načrt tesnih stikov med njimi in **»Slov. Matico«** in s **slovaškim »Sv. Martinom Turcijanskim,** in to na ta način: 1. O priliki občnih zborov naj ostanejo pozdravi doma, pridejo pa naj **deputacije** teh kulturnih institucij: tu bi se rodila osebna spoznanja, misli bi se izmenjavale, položila bi se baza za skupno delo. 2. Izmenoma bi izdajale te tri Matice prevode bratskih narodov (Matica Hrvatska, slovenske in slovačke etc. — in obratno; in to ona dela, katera domača Matica sama predloži: ona namreč najbolj pozna najlepše in najdražje svojega naroda.)

To drugo je prav začela M. H., ko je l. 1926. izdala prevod **Elere Marothi Šoltesove: »Moja djeca«**, 1. zv., kar je M. Slovaška sama ponudila, a drugi zvezek še danes spi. Program je nenadno prekinila tisočletnica hrv. kraljestva. Namesto J. Akademije je Matica vzela v roke skrb, da vse pisane in nepisane dokumente, ki so v zvezi s Tomislavovim kraljestvom, zbere in jih pokaže javnosti. Poleg Zbornikov, ki sta ju izdali Akademija in Zajednica, je tudi Matica svojemu dala luč, ki je par stotisočev tehtal. Delo iz tega področja gre h koncu, l. 1932. bo završeno. Matica se bo vrnila k prejšnjemu programu vzajemnosti. Tega leta praznuje Matica obenem devetdesetletnico svojega življenja in povabila bo svoje sestre iz Slovenije, iz Slovaške in od drugod na godovanje in na dogovor za skupno misel in delo.

M. H. je že pred vojno nekajkrati izdala po katero slovensko knjigo; po vojni pa je politični val zaplal nad slov. in hrv. pokrajinami in ljudem zakril oči. Nič niso videli lepote več. Val je vetei odnesel. Vnovič se nam oči odpirajo. O da bi poslej resnico in ljubezen gledali...

Ljudska igra **»Joco Udmanić«** (napisal Ka Mesarić), ki jo je zagreb. oder kot premijero prinesel, je slišala mnogo trdih besed po vseh hrv. listih kot nevredna zagrebškega odra, čeprav je bila vzorno režirana (dr. Batušić).

»Daničarji« v Zagrebu so v nedelijo igrali **»Lumpacija Vagabunda«** v Jeronimski dvorani z močnim moralnim uspehom. Med odmori je pel pevski zbor »Danice« »Vasovalca, »Na trgu«, »Planinsko rožo«... Primorski Slovenec **Jarc** je zapel nekaj solo-pesmi s toplim žvrgolečim glasom — in vsa slovenska družina se je vsaj za en večer spet našla in začutila v pesmi nežno vez, ki jo tako tesno veže...

V »Savremeniku«, št. 6. je A. Ocvirk napisal članek: **Šezdesetgodišnjica F. S. Finžgara**, kjer objasni Hrvatom pot, delo in vrednost pisatelja — šestdesetletnika Finžgarja.

Loize Golobič.

Cerkveni vestnik

Naznanilo nočnim častivcem sv. R. T. V noči od ponedeljka na torek (16.-17. febr.) bomo v stolnici molili najsvetejši Zakrament. Molile se bodo spravne molitev. Mladeniči in možje, žrtvujte vsaj eno uro v počeščenje božjega Zveličarja!

Marijanska kongregacija za gospodične pri sv. Jožefu v Ljubljani: V ponedeljek dne 16. febr. n i shoda.

Meščanska Marijina kongregacija za može pri sv. Jožefu ima danes dne 15. februarja t. l. ob pol 11 dopoldne odborovo sejo, ob 11 pa običajni shod.

Kako so v starih časih novačili

Spomini na vojaško posadko v Novem mestu

Št. Lovrenc na Dolenjskem.

G. svetnik I. Šašelj je pri zbiranju podatkov o žrtvah strupene megle pred sto leti dobil od novomeškega g. prošta tudi zelo zanimive podatke o umiranju vojakov tedanje novomeške posadke. K temu pristavlja g. svetnik še svoje spomine:

Preč g. prošt mi je poslal ne samo suhe številke ampak tudi poseben izpisek vojakov, ki so umrli v l. 1831 in 1932 v novomeški vojašnici. In ravno ta izpisek je prav zanimiv in sicer zaradi dostavljene starosti, v kateri so mrli vojaki in sicer skoraj vsi za boleznijo »Nervenfieber«. Mrli so v starosti 28, 29, 31, 32, 37 (2), 30 (2) let. Ta visoka starost pri vojakih se bo gotovo marsikomu zdela čudna, ko vemo, kako kratek čas služijo dandanes vojaki, komaj po nekaj let, ali še ne. Ne bo se nam pa nič čudno zdelo, če vemo, koliko let so nekdaj služili vojaki.

Naj navedem tu spomin iz svojih dijaških let. Ko sem študiral v Novem mestu na gimnaziji v letih 1871—79, sem bil na stanovanju pri slugi okr. glavarstva, bivšem vojaku. Ta je večkrat pravil, da je služil vojake nič manj kakor 20 let nepretrgoma, in kar je še bolj zanimivo, da je dobil prvi dopust, da je smel iti domov za par dni, šele potem, ko je bil služil že 12 let. Zato pa tudi ni bilo čudno, če so se v tistih časih tako bali vojaščine in da je marsikdo poskušal, kako bi se odtegnil vojaški suknji. Naj navedem tu zopet dva zgleda iz svoje skušnje. Ko sem bil v l. 1883—1885 kaplan v Šempetru pri Novem mestu, bil je v vasi prileten mož, kateremu je manjkal prst kazalec na desni roki. To se mi je čudno zdelo, da mu manjka ravno kazalec in sem vprašal ljudi. Pa so mi povedali, da si ga je sam odsekal in sicer v letih, ko bi moral iti na vojaški nabor, da ne bi bil potrjen. In res ni bil. Drugi slučaj pa mi je znan iz Bele krajine. Pred približno 40 leti je umrl v gradu Pobrežje pri Adlešičih grajski logar Andrej Kemprl, star čez 80 let. Bil je doma iz Županjih njiv pri Kamniku. Ko je bil prišel v leta, da bi moral iti na vojaški nabor, je pobegnil z doma, da ni nikdo vedel kam. Izginil je. Prišel je na Dolenjsko, prekoračil Gorjance in prišel v Belo krajino do gradu Krupa, kjer se je ponudil v službo pri baronu Apflatrernu. Ta ga je sprejel in poslal v svoj grad Pobrežje, kjer je služil potem celih 51 let. Tu je bil varen, ker ga ni nikdo zasledoval in iskal. In čez mnogo let, ko so ga bili doma že pozabili in mislili, da je mrtev, si je vendar zopet enkrat šel ogledat svoj rojstni kraj. Mož je znal iz svojih dolgih let kot grajski logar marsikaj povedati, posebno kako je zasledoval v nekdanjem, razsežnem baronovem »Bukovlju«, ki se je raztezalo več ur hoda, divjačino in zveri, posebno volkove, ki so bili takrat v Beli krajini še pogosti in katerih je ustrelil 45.

Še preje pa, ko so bili upeljali v nekdanji Avstriji vojaške nabore, so pa mlade moške lovili v vojake. In katere so ujeli, ti so morali potem mnogo let služiti vojake. In spomin na ta vojaški lov se je bil ohranil med ljudstvom še mnogo let.

V mojem času, ko sem bil na novomeški gimnaziji t. j. pred 60 leti, sta bili v Novem mestu dve vrsti vojakov, lovci in domobranci. Lovci so stanovali v vojašnici nad Krko, ki je imela prostora za 650 mož. Domobranci, katerih je bilo pa le malo, pa v pritlični hiši nasproti pokopališču na desni ob cesti proti Kapiteljskemu marofu. Takrat je bilo v Novem mestu življenje in vrvenje, ko je bilo v njem toliko sto vojakov, kakor nikdar več kasneje. Okoli l. 1873 pa so odšli lovci iz Novega mesta v Celje. Prestavili so jih bili, kakor je bilo slišati, zato, ker je mesto predaleč od železnice. V tistem času smo videli včasih visoke vojaške dostojanstvenike, ki so hodili nadzorovat vojake.

Pri zimskem sportu in ostrih dneh

NIVEA-CREME

in sicer preje nadrgniti, predno greste na oster zrak. Nivea Creme se uleže v kožo ne da bi zapustila kak blesk in jo naredi odporno vetru in slabemu vremenu. Nivea Creme zabrani da koža ne razpoka in da ni hrapava. Nadrgnite si vsak večer predno greste spat obraz in roke temeljito z Nivea Cremo. Z veseljem boste mogli potem ugotoviti, kako mehka in prožna se občuti Vaša koža, ter kako zdravi in mladostni izgledate. Nadomestiti Nivea Creme ne morete, kajti druge kožne kreme ki bi vsebovala Eucerit, sploh ni.

Doze po 5, 10 in 22 Din; tube po 9 in 14 Din.

Dobaviteli v Jugoslaviji: **Jugoslov. P. Beiersdorf & Co., d. s. o. j., Maribor, Gregorčičeva ulica 24.**

Več spòrta v šole!

Na svoje šolstvo smo Slovenci lahko ponosni. Imamo vzorne napredne pedagoge, ki ustvarjajo nove metode in so v stalnih stikih s pedagoškim razvojem v inozemstvu. Le eno ostane človeku nerazumljivo: v vseh vprašanjih vzgoje in učenja smo moderni, telesna vzgoja pa je ostala na isti stopnji kakor pred 10 ali 20 leti. Samo dve uri telovadbe na teden imamo v učnih načrtih in način te telovadbe je pogosto takšen, da je ne moremo imenovati »telesna vzgoja«. Odločilna važnost gibanja (dela, telovadbe, sporta) za razvoj in za rast mladega telesa je vsakomur znana; šolska telovadba pa mora biti istočasno protiutež slabim posledicam večurnega sedenja.

Naravnost presenetljive so statistike, ki kažejo, kakšen vpliv ima neprestano mirovanje in sedenje na rast učencev. Schmidt-Monard je leta 1895. preiskal 6—7 letne otroke, ki obiskujejo šolo in one, ki je ne obiskujejo. Pri tem je dognal, da so bili šoloobiskujoči dečki za 0.7 kg lažji — torej slabši od onih, ki so ostali doma. Veliko hujša je ta raziika pri deklicah, kjer znaša 1.3 kg. — Še druga statistika: l. 1914. je preiskal Quirsfeld 1000 šolskih otrok in je dognal, da je od teh shujšalo v prvem šolskem letu 16% dečkov in 29% deklic. Pravega pomena te statistike se zavemo le tedaj, če pomislimo, da govori o oni dobi človeka, ki je določena za rast in razvoj. In kar zamudimo v otroških letih, tega pozneje ne moremo nadomestiti.

Proti telesni degeneraciji sta telovadba in sport dobra protiutež. To je dokazal monakovski profesor dr. E. Matthias, ki je ugotovil, da so dijaki sportniki za 4.7 kg težji in da merijo čez prsa 7.8 cm več od nesportnikov. Pri teh številkah postane vsak zagovor sporta odvišen, treba je dejanj: več sporta v šole! Nemci imajo doslej tedensko po dve uri telovadbe in po dve uri sporta v šolah; poleg tega imajo vsak mesec po en prost dan za izlet in razvedrilo v naravi. Torej štiri ure tedensko! In vendar so nemški pedagogi in zdravniki edini v tem, da je to premalo in so edini v borbi za dnevno telovadno uro v ljudskih in srednjih šolah. Prvotno so se nekateri bali, da bo primanjkovalo časa za druge predmete. Poizkusi na raznih šolah, zlasti pa raziskavanja psihologa dr. H. Sippla (glej »Leibesübung und geistige Leistung« Weidmannsche Buchhandlung, Berlin) pa so pokazala kar najpovoljnejše uspehe. Načelno je vprašanje dnevne telovadne ure za Nemce rešeno, treba bo le še povečati igrišča in zvišati število telovadnih učiteljev. Enako važnost pripisujejo šolske oblasti sportni vzgoji v Franciji, Madjarski, Belgiji itd. V reformiranih šolah Avstrije imajo n. pr. pet ur telesne vzgoje tedensko. Na grških in nemških univerzah ni pripuščen k izpitom, kdor se ne izkaže, da je posečal sportne vaje; ameriške univerze si sploh ne moremo predstavljati brez bogatih bazenov za plavanje in igrišč za lahko atletiko, nogomet, baseball itd.

Tudi v naših latinskih vadnicah stoji zapisano »mens sana in corpore sano«. In vendar imamo za telovadbo le dve, eno ali nič ur tedensko. Amerikanci so bolj praktični; menda bolj malo prevajajo klasike in raje nekaj storijo za to, da bo zdrav duh v zdravem telesu.

Kdor gleda blede obraze in slabotne postave naših šolskih otrok, ta bo razumel, da tem otrokom manjka gibanja, igre in razvedrila na svežem zraku. Zlasti bo to očitno, če vidi one redke otroke ali dijake, ki so deležni sportne vzgoje v sportnih društvih. Kakor bolni in zdravi se ločijo! Ako hoče biti šolska telesna vzgoja uspešna, če hoče nadomestiti vse ono, kar otrok na rasti in na zdravju izgubi, tedaj se mora število telovadnih ur povečati. Ako sledimo inozemskim metodam v drugih šolskih vprašanjih, zakaj ne bi sledili tudi v vprašanju telesne vzgoje?

Poglavje zase je, kakšna naj bo šolska telovadna ura? Če hočemo, da se otroci pošteno razgibljejo, tedaj ne storimo najbolje, če jih učimo redovnih in prostih vaj. Telovadba sploh ni učna snov, to je ura, pri kateri morejo otroci sprostiti svoje sile in svoj nagon po gibanju. To se lahko zgodi v igri, v lahki atletiki, v plavanju itd. Zelo pametno ravnajo nekateri učitelji na Gorenjskem, ki uporabijo telovadno uro za smučanje, rokotvorni pouk pa za izdelavo dilc.

Ko zapusti otrok šolo, tedaj mora pokazati pri raznih izpitih usposobljenost. Le-to bi moral dokazati tudi v sportu, da zna n. pr. vsaj plavati in reševati potapljajoče. Le nekaj ur bi bilo treba žrtvovati šoli za plavanje in mnogo redkejši bi bili slučaji, da bi se kdo utopil. Grkom je bil analfabet enako nezrel kakor neplavač; Platon sam pravi da so za njegove dobe pravili: »ta ne pozna niti črk niti ne zna plavati«, če so hoteli označiti koga kot nezmožnega človeka. — Vsaj malo grškega duha bi bilo potrebno tudi našim sicer dobrim šolam.

Drago Ulaga.

Sigmund Guttormsen, eden najboljših skakalcev Norveške. Je med najboljšimi tekmovalci v kombiniranem teku. Dosedaj v inozemstvu še ni startal, ker po Norveških pravilih juniorji startajo samo na domačih tekmah. Start v Bohinju bo njegov prvi nastop v inozemstvu. Te dni pa vodi treninge naših skakalcev na Hansenovi skakalnici v Bohinju.

Prejeli smo z Bleda

Dopis sportnega poročevalca »Jutra« g. L. Strune zadevno medklubske skakalne tekme dne 8 t. m. na blejski skakalnici bazira na samih netočnih informacijah. G. Struna je navedel kot kraj dopisa Bled, kjer se ta dan sploh ni nahajal. Medklubsko skakalno tekmo je prijavil SK Bled radi nesigurnosti snežnih razmer takoj ko so se iste zboljšale, po vzorcu ostalih izvedenih smuških prireditev, ki so se izvedle vse izven začetkom določenega programa. SK Bled je JZSS zaprosil obenem za odgoditev bohinjskih skakalnih tekem, ker mu je bilo na tem, da izkoristi edini prosti termin za propagando smuškega sporta, ki je sijajno uspela. Ugotavljamo, da se je delitev konkurentov izvršila komaj teden dni prej v Kranjski gori oziroma Dovje-Mojstrani, ne da bi se bilo takrat zdelo potrebno g. poročevalcu to omeniti. Ni res, da bi bil rezultat delitve na obeh straneh negativen: na blejski skakalnici je bil dosežen rekord skakalnice in državni rekord. Protestiramo proti delitvi skakalcev v enega tekmovalca in »ostanek«, ki je dosegel baš navedeni rekord. Ni res, da ni bilo prisotnih zastopnikov JZSS. Prisotni so bili: zvezni odbornik, zvezni sodnik za skoke in tek, prvi zvezni smuški učitelj ing. Janko Janša; nadalje izprašani zvezni sodniki za teke gg. Vrhunc, Ulčar, Krainer in Robič. Konstatiramo, da je vladal tekom prireditve vzoren red in disciplina, o čemer bi se bil g. poročevalec L. Struna lahko prepričal, če bi bil prisoten. Ni res, da red in disciplino more ustvarjati le JZSS v zimskosportnih centrih, res pa je, da so baš klubi, ki delujejo lokalno, zato poklicani. Prosimo, da se v bodoče bolj »splošno« podpira razvoj smuškega sporta zlasti s strani sportnih poročevalcev, katerih poklic naj bi zahteval točno in strokovnjaško znanje. — Načelnik zimsko-sportne sekcije SK Bled Jože Vrhunc l. r.

Sneg pada, pada . . . . .

Pri etno nam je v zakurjeni sobi, zlasti še, če imamo na razpolago dober radioaparat — — — —

Najboljši aparati so aparati

S štirielektronskim univerzalnim aparatom »Radione« za popolen priključek na izmen. tok dobite vse oddajne postaje sveta: Evropo — Azijo, Afriko — Ameriko in Avstralijo — — — — —

Zahtevajte takoj ponudbe za ta nedosegljivi aparat!

RADIONE

Cel svet igra in poje za Vas!

Kratki valovi 26-80 m. Normalni valovi 200 600 m. Dolgi valovi 695-3000 m

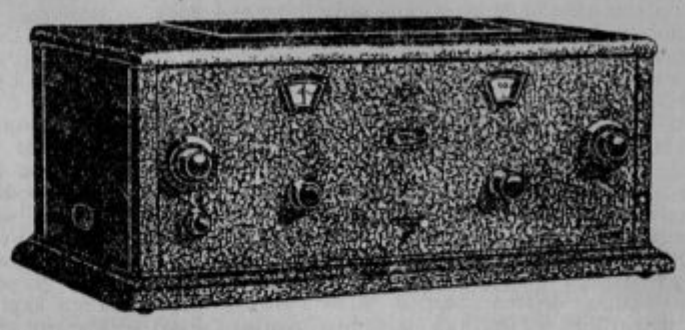

Radio Ljubljana, Miklošičeva c. 5

Radio

Nova ruska postaja

Pojavila se je baje nova ruska postaja Moskva-Radio centrala na valu 1063 m, jakosti 165 Kw. Napoveduje v francoščini: »Ici, Radio-Central, Palais du Travail, Polinsko.« TRL

Išče se napovedovalec . . .

Radio Toulose išče napovedovalca, pa ne francoskega, ampak — angleškega. Angleškega pa zato, da bo bral angleške reklamne tekste. Angleško trgovstvo, ki ne more uporabljati domačega radia v propagandne namene, se poslužuje v ta namen francoskih postaj, zlasti pa močnega radio-Toulouse, ki ga v Angliji zelo dobro slišijo. Seveda tega francoski poslušalci niso nič kaj veseli. TRL

Število poslušalstva v Angliji. 30. septembra je doseglo število izdanih dovoljenj za radio-aparate 3,205.633. — Lepa številka! TRL

Najsevernejša postaja. Na krovu ledolomca »Sedov« je znani Nobilov rešitelj, ruski profesor Samojlovič, odvedel v domovino moštvo najsevernejše radio postaje, ki se nahaja na Franc Jožefa zemlji, kjer so prebili eno leto. Med novim moštvom, ki bo prebilo spet eno leto v ledeni samoti, se nahaja tudi ženska, biologinja.

Orjak. Postaja WGY v Shenectadyju (Združene države) oddaja na 379 m z jakostjo 500 Kw. Postaja v Oaklandu bo v kratkem oddajala z isto jakostjo. Poleg tega imajo v Ameriki osem postaj, ki oddajajo več nego 500 Kw in kmalu jih bo 20. Ni več daleč čas, se zdi, ko bomo slišali Ameriko v Evropi brez vseh težav...

Frankfurt. Ta postaja se zdaj naziva vedno le »Südwestfurt.« Toliko v vednost amaterjem, ki tega že sami niso opazili.

Obsodba. Essensko sodišče je obsodilo nekega zdravnika, da mora dati napraviti na svojih radioterapijskih aparatih napravo, ki bo onemogočala motnje v soseščini.

Program: Radio-Ljubljana:

Nedelja, 15. februarja: 9.00 J. Okorn: O čebelarstvu. — 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10.00 P. dr. R. Tominec: Versko predavanje. — 10.20 F. Jelenc: Nauk o serviranju. — 11.00 Radio orkester. — 12.00 Časovna napoved in poročila. — 15.00 Gdč. A. Lebar: Zvestoba v malem in velikem. — 15.30 Koncert dijaškega orkestra in pevskega zbora škofijske gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano. Godbene točke vodi prof. V. Hybašek, pevske prof. M. Tome. — 17.00 »Kovačev študent«, opereta. — 20.00 Koncert moškega pevskega zbora »Zarja« (Šmartno pod Šmarno goro). — 21.30 Harmonika, solo — g. Rakuša. — 22.00 Časovna napoved in poročila. 22.15 Hawai-jazz.

Ponedeljek, 16. febr.: 12.30 Plošče (mešan program) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Radio orkester — 18.30 Dr. A. Bajec: Italijanščina — 19.00 Prof. Tine Debeljak: Poljščina — 19.30 Ing. Abačič: Specialno mleko — 20.00 Koce: Trgovina in trgovska politika — 20.30 »Trije vaški svetniki« — kmetska šaloigra (člani nar. gled.) — 22.00 Časovna napoved in poročila.

Torek, 17. febr.: 12.15 Plošče (valčki in polke — mod. plesni šlagerji) — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Radio orkester — 18.30 Prof. Fr. Pengov: Gibanje zemlje okoli solnca in letni časi — 19.00 Dr. Reya: Vremenoslovje — 19.30 Dr. Grafenauer: Nemščina — 20.00 Klarinet-solo, igra g. Beranek — 21.00 Humoristično čtivo, pisatelj Milčinski — 21.30 Šlagerje poje g. Premelč — 22.00 Plesna glasba, domača in moderna, harmonika solo, igra Lojze Kokalj — Hawai jazz (izmenoma) — 22.15 Časovna napoved in poročila — 23.00 Zaključek sporeda.

Drugi programi:

Ponedeljek, 16. februarja.

Belgrad: 12.45 Radio orkester — 16.00 Plošče (simfonija) — 17.30 Narodne pesmi — 18.00 Prenos glasbe iz hotela »Moskva« — 20.00 Narodne pesmi — 20.30 Mozartova ura — 21.30 Ruska ura 22.20 Balalajke, koncert. — **Zagreb:** 17.00 Prenos zvočnega filma — 19.30 Budapest: Simfon. koncert filharmonije: Mozart, Lieszt — 21.40 Lahka glasba — **Budapest:** 12.05 Radio-kvartet — 17.30 Koncert cigan. glasbe — 19.30 Koncert budimp. Filharmonije; nato koncert vojaške godbe — 23.30 Ciganska glasba. — **Dunaj:** 19.30 Citraški koncert — 20.30 Koncert dunaj. simf. orkestra — 22.30 Večerna glasba. — **Milan:** 16.35 Otroški kotiček — 19.30 Pestra glasba — 21.00 Koncert — 22.00 Komedija. — **Praga:** 20.30 Glasba — 21.00 Simf. koncert radio orkestra — 22.20 Moravska Ostrava. — **Langenberg:** 19.45 — Koncert 22.30 Nočna glasba — 23.30 Plošče. — **Rim:** 17.30 Koncert: Violinist B. Schwarz — 20.40 Lahka glasba. — **Berlin:** 19.35 Koncert — 21.10 Pustni pondeljek — 22.15 Plesna glasba — **Katovice:** 17.45 Koncert 20.30 Varšava — 23.00 Plesna glasba. — **Mühlacker:** 19.15 Koncert — 20.15 Pustni koncert. — **London:** 14.00 Radio orkester — 17.15 Plesni orkester — 18.40 Oktet — 20.35 Orkestralni koncert — 22.30 Plesna glasba. — **Mor. Ostrava:** 19.30 Bratislava — 20.30 Praga — 22.20 Poljudna glasba: radio ork. — **Leipzig:** 20.00 Pustni ponedeljek — 21.10 »Ariadne«, glasbena pesnitev — 22.30 Zabavni koncert

Torek, 17. februarja.

Belgrad: 12.45 Radio orkester — 16.00 Plošče (jazz-glasba) — 17.30 Citre (Iv. Skalar) — 18.00 Narodne pesmi — 20.00 Večerni koncert radio orkestra — 20.30 Zagreb — 22.30 Plošče. — **Zagreb:** 12.30 Plošče — 17.00 Prenos iz kavarne »Corso« 20.30 Kabaretni večer — **Budapest:** 12.05 Koncert: violine, piano — 17.45 Koncert opernega orkestra — 19.25 Koncert orkestra — 19.25 Koncert orkestra — 20.25 Prenos iz studija; nato pustni večer — **Dunaj:** 12.00 Opoldanski koncert — 18.00 Plošče (ples tujih narodov) — 19.00 Jazz-kvartet — 19.30 Pust in ples in duanjski kongres — 20.30 »Fjakerski ples«, (pred 40. leti) — 23.00 Večerna glasba. — **Milan:** 12.15 Vesela glasba — 16.35 Otroški kotiček — 19.30 Pestra glasba — **Praga:** 19.20 Vokalni koncert zbora »Smetana« — 20.20 Prenos koncerta iz Brna — 21.30 Piano. — **Langenberg:** 17.00 Popold. koncert (plošče) — 19.25 Ob 75-letnici smrti H. Heina — 19.45 Pustni večer. — **Rim:** 17.00 Vokalni in instrumentalni koncert — 20.45 Prenos opere. — **Berlin:** 18.30 Koncert 19.20 Pustna glasba. — **Katovice:** 17.45 Simfonični konce — 20.15 Violina — 21.15 Varšava. — **Mühlacker:** 12.20 Promenadni koncert 19.45 Veseloigra s petjem — 20.15 Štiri groteske 20.45 Lep in vesel pustni večer — **London:** 18.40 Orkestralni koncert — 21.50 »Srečen mož«, komedija — 22.35 Plesna glasba — **Mor. Ostrava:** 16.30 Instrument. koncert v Brnu 19.15 Praga — 20.20 Prenos koncerta iz Brna — 22.20 Jazz-orkester. — **Leipzig:** 19.30 Pustni večer: koncert — 21.10 Veseloigra — 22.30 Zabavni koncert — 23.30 Plesna glasba.

Sportne drobtinice.

Zasluge za letalstvo. Ponosni so Francozi, Angleži, Američani itd., v kolikor se jim je posrečilo doseči čimveč letalskih rekordov. Pilot in tip letala sta še danes upoštevani kriterij, ki odloča, komu in kateri narodnosti pripadajo posamezni uspehi v letalstvu. Vendar pa ta kriterij ni povsem pravičen. Kaj bi mogel doseči izvrsten pilot z najmodernejšim letalom, ako bi pa motor ne odgovarjal zahtevam. Vidimo, da je tudi od motorja zavisen uspeh in to v veliki meri. Brezhiben motor daje pilotu dovolj močno garancijo, da bo polet brez nezgod. Zato ima motorna industrija gotovo važne zasluge v letalskem sportu. Zanimivo sliko dobimo, ako pogledamo izvore motorjev, ki so bili rabljeni v letalstvu tedaj, kadar so bili doseženi kaki aviatični viški. V celem je bilo rabljenih 48 nemškega izvora, 32 italijanskega, 30 francoskega, 29 ameriškega in 22 angleškega. Vidimo, da stoji na prvem mestu nemška motorna industrija (36%); sledi Italija (20%), Francija (19%), Amerika (18.5%) in Anglija (16.5%).

S tem bi bilo pač dokazano, da so Nemci v motorni tehniki najboljši, kajti največ je bilo pri postavljanju letalskih rekordov rabljenih njihovih motorjev.

Berlin ima danes 309 modernih sportnih igrišč z 810 ha površine. Od teh prostorov poseduje država in mesto 149, dočim pripadajo ostala igrišča posameznim klubom. V Berlinu je nadalje tudi 20 plavalnih bazenov in 500 telovadnic.

Šah

Indijska partija.

(Igrana na šah. turnirju za parisko prvenstvo 1930)

Beli: dr. Tartakower	Črni: Roni
1. d2 — d4	Sg8 — f6
2. Sg1 — f3	e7 — e6
3. c2 — c4	Lf8 — b4 +
4. Lc1 — d2	Dd8 — e7

To, po Nimszovitschu vpeljano nadaljevanje je tukaj najboljše.

5. g2 — g3	b7 — b6
6. Lf1 — g2	Lc8 — b7
7. 0 — 0	Lb4 × d2
8. Dd1 × d2	0 — 0
9. Sb1 — c3	Sf6 — e4
10. Dd2 — c2	Se4 × c3
11. b2 × c3	f7 — f5
12. Sf3 — e1	Lb7 × g2
13. Se1 × g2	Sb8 — c6
14. e2 — e4	Sc6 — a5
15. e4 × f5	Tf8 × f5
16. Dc2 — d3	Ta8 — f8
17. f2 — f4!	De7 — a3
18. Tf1 — f2	....

Beli grozi z močnimi napadi na kraljevsko krilo.

18.	Tf5 — f6
19. Ta1 — f1	g7 — g5

Ta poteza katastrofalno utruja. **Beli energično izkoristi situacijo.**

20. Sg2 — e3	Kg8 — g7
21. d4 — d5!	....

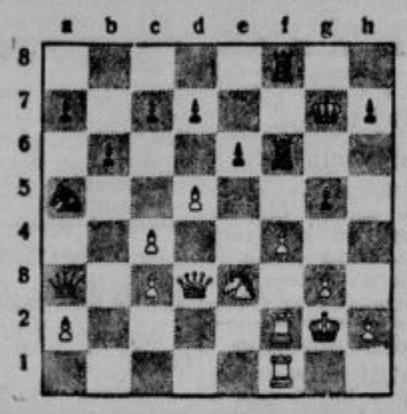

21.	g5 × f4
22. Se3 — g4	Tf6 — f5
23. Dd3 — d4 +	e6 — e5

Razmeroma še najboljša poteza. Položaj pa je zelo resen.

24. Sg4 × e5	Tf8 — f6
25. Se5 × d7	c7 — c5
26. Dd4 — e4!	Tf6 — f7
27. f3 — g4	Tf5 — g5
28. Tf2 × f4	Tf7 × d7
29. De4 - e6	Da3 × c3

Pri Tg6 bi sledilo Tf7+, T×f7, T×f7+, Kh6, De3+ Tg5 Dh3+, Kg6, D×h7 mat.

30. Tf4 — f7 +	Td7 × f7
31. Tf1 × f7 +	

Črni se je udal, ker na Kh8 sledi Tf8×Kg7, Tg8 mat.

Francoska obramba.

(Igrano dne 23. jan. 1931 na Semmeringu.)

Beli: dr. Tartakower.	Črni: Sultan Khan.
1. e2 — e4	e7 — e6
2. d2 — d4	d7 — d5
3. Sb1 — c3	Sg8 — f6
4. e4 × d5	Sf6 × d5
5. Sg1 — f3	Lf8 — b4

Ta, kakor prihodnja poteza ni najboljša. Pravilno bi bilo c7—c5. Črni pride kmalu v škripce.

6. Lc1 — d2	c7 — c6
7. Lf1 — d3	Sd5 × c3
8. b2 × c3	Lb4 — e7
9. Dd1 — e2	Sb8 — d7
10. 0 — 0	b7 — b6
11. De2 — e4	Lc8 — b7
12. De4 — g4	Ke8 — f8
13. Sf3 — g5	Sd7 — f6

Na 13. ... h6 je zamislil dr. Tartakover naslednjo lepo kombinacijo: 14. S×f7! K×f7, 15. Lg6+!, Kf6 (prisiljeno), 16. Ta—e1 Sf8, 17. T×e6+!, S×e6, 18. Df5+ mat.

14. Dg4 — h3	c6 — c5
15. d4 × c5	Le7 × c5
16. Tf1 — e1	h7 — h6
17. Ta1 — d1	Dd8 — c8
18. Ld2 — f4	Kf8 — g8
19. Sg5 — f3	Lc5 — e7
20. Sf3 — e5	Le7 — c5
21. Te1 — e2	Dc8 — f8
22. Td1 — e1	Ta8 — e8
23. Ld3 — b5	Te8 — d8
24. Lf4 — e3	Lc5 × e3
25. Te2 × e3	Th8 — h6
26. Dh4 — h4	h6 — h5
27. Te3 — g3	Kg8 — h8
28. Lb5 — d3	Td8 — d5
29. Dh4 — f4	Td5 — d8
30. h2 — h4	Df8 — e7
31. Tg3 × g7!	....

Elegantna odločilna poteza! Močno bi bilo tudi 31. ... Te3.

31.	Kh8 × g7
32. Df4 — g5 +	Th6 — g6
33. Ld3 × g6	Sf6 — d5

Ali 33. ... f×g, S×g6 in Sg6—e5+ oziroma Sg6—f4+ in beli bi zmagal z lahkoto.

34. Lg6 × f7 + ?	....

Tukaj je napravil dr. Tartakover težko pogreško. S 34. D×e7 in 35. L×f7 ali 35. L×h5 oziroma tudi 34. L×h5+ bi bila zmaga sigurna.

34.	De7 × g5
35. h4 × g5	Sd5 — f4!

To močno potezo je beli prezrl.

36. g2 — g3	Sf4 — h3 +
37. Kg1 — h2	....

Na 37. Kf1 črni s Td2, 38. Te2 Td1+, 39. Te1 Td2 itd. izsili remis.

37.	Sh3 × f2

Ker grozi 38. ... Td2; prihodnja poteza je bila potrebna.

38. Lf7 × h5	Td3 — h8
39. g3 — g4	Sf2 × g4 +
40. Se5 × g4	Th8 × h5 +
41. Kh2 — g3	Th5 × g5
42. g3 — h4	....

Ne 42. T×e6? radi T×g4+, 43. K×g4 Le8, 44. Kf5 Kf7 in črni bi zmagal.

42.	Tg5 — g5

Na 42. ... Tg6 bi bilo 43. Td1! zelo močno.

43. Te1 × e6	Lb7 — d5
44. Te6 — e7 +	Kg7 — f8
45. Te7 — c7	Ld5 × a2
46. Kh4 — g3	La2 — e6
47. Sg4 — e3	Kf8 — e8
48. Kg3 — f4	Ke8 — d8
49. Tc7 — h7	Kd8 — e8
50. c3 — c4	Ta5 — c5
51. Th7 × a7	Le6 × c4
52. Ta7 — b7	b6 — b5
53. Se3 × c4	Remis.

Rešitev šahovskega problema št. 21.

(A. Dyskin.)

Beli: Kb1, Dg1, Lg7, Bb2, d4, f6, h4. (7.)
Črni: Kh7, Lg8, Bf7, g6, h5, d5, b5, a4, b4, g2. (10.)

Mat v treh potezah.

1. b2 — b3!	a4 × b3	2. Kb2
1.	a3	2. Ka2
1.	g5	2. Ka1

Rešitev šahovskega problema št. 22.

(L. Gugel.)

Beli: Kh1, Df1, Te2, Ld2, Le8, Sc5, Bf4. (8.)
Črni: Kf5, Sg6, Lh4, Ta7, Sb5, La2, Bb3, d7, f6, g4. (10.)

Mat v dveh potezah.

1. Te2—h2!

Šahovski problem št. 28.

(I. Shinkman.)

Beli: Ke6, Sd5, Se3, Le1, Be2. (5.)
Črni: Ke4, Le5. (2.)

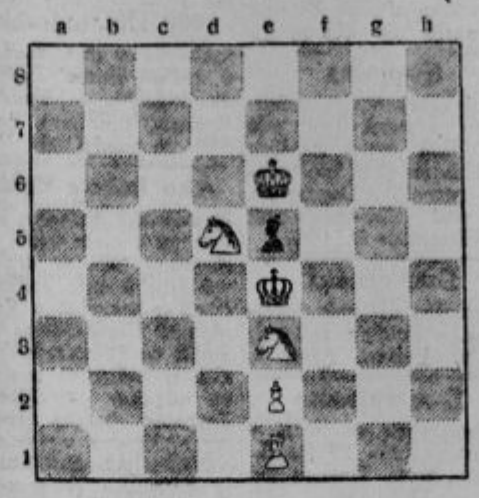

Mat v treh potezah. — Beli na potezi.

je izredne važnosti, da stalno zasledujete gospodarska in druga poročila v dnevniku „Slovencu" in pregledate tudi njegov oglasni del. Trgovcu in obrtniku, pa tudi poljedelcu je najboljši svetovalec „Slovenec". Naroča se pri upravi v Ljubljani ali pri njenih podružnicah in zastopstvih

I. SLANOVIC

SPLOŠNO KLJUČAVNIČARSTVO, LJUBLJANA, GAJEVA ULICA ŠTEV. 2,

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. Specijelno za delikatesna in slaščičaraska namizna in izložbena stojala iz medenine ali železno poniklovana.

Skrbite za zdravje svojih ust, razkužujte si nosnice, očuvajte si grlo z vsakdanjo rabo

past lje „VALDA"

Njihove razkužilne izpuhtline Vas čuvajo in branijo bolezni dihalnih organov, kakor tudi okuženja v primeru epidemije. - Zahtevajte in rabite vedno le prave

pastilje **„VALDA"**

ki se prodajajo samo v škatljicah z napisom

„VALDA"

Novost!

Tribuna dvokolos „Sacha" motorjem posebno močno, okvir nizek, z močnejšo pneumatiko, motor v sredini montiran z dvojno prestavo in spojko, 1¼ K. S. Vozi 30 do 40 km na uro in porabi 2 litra goriva na 100 km. Dobi se tudi sam motorček, kateri se lahko na navadno močno kolo montira. Cena prav nizka, ceniki franko. »TRIBUNA« F. H. L. tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta štev. 4.

VATA tudi po 50 kg bale, vedno na razpolago. — Zahtevajte vzorce in ceniki! — TOVARNA VATE, Maribor, Dravska ulica 15.

SALDA-KONTE
ŠTRACE - JOURNALE
ŠOLSKE ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIŽICE
RISALNE BLOKE
ITD.

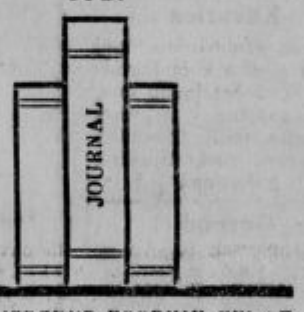

NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Poceni in vendar najboljša je

Severjeva otomana

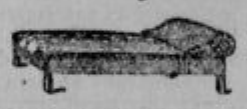

Z 32 peresi v sedežu in 4 v zglavju, velikost 185 × 78 najboljši materijal, cena od 570 do 850 D po izberi previeke Zahtevajte vzorce!

RUDOLF SEVER -- Ljubljana -- Marijin trg 2

Otomane

Najcenejše in najboljše madrace, fedrmadrace, divane, fotelje in garniture Vam nudi

F. SAJOVIC, Ljubljana, Stari trg 9

Ako imate skrbi glede nabave

pohištva

se obrnite na EGIDIJ IN KAROL ERJAVEC, zaloga in prodaja pohištva, Brod (poleg tacenskega mostu), Št. Vid nad Ljubljano. Tam dobite vsa navodila in boste kar najsolidneje postreženi. Za vsak izdelek se jamči brez zahteve! Ogled tudi ob nedeljah

Redna stolica

lahka in naravna, brez bolečin in driske, se doseže z uporabo staroznanih

KROGLJIC IZ KRVAVINE.

Domača cascara To izvrstno domače sredstvo čisti želodec, ureguje stolico, zmanjšuje lenost in natrpanost črev Cena škatljice močnejših 12 Din. cena škatljice slabših 10 Din Proizvaja in razpošilja stara, l. 1599 ustanovljena **Kapitolska lekarna sv. Marije**, lekarnar Vlatko Bartulić, Zagreb, Jelačičev trg 20. Dobiva se v vseh lekarnah.

Elektrarna sprejme v službo vestnega

strojnika-elektrotehnika

sposobnega manipulacij pri vodnih turbinah. Prednost imajo absolventi obrtne šole. — Ponudbe z navedbo zahtevkov, prepisi spričeval, curiculum vitae ter po možnosti s sliko poslati na oglasni oddelek »Slovenca« pod šifro »Elektrarna.

Ogledala

vseh vrst, velikosti in oblik

Steklo

zrcalno 6—8 mm mašinsko 4—6 mm, portalno, lepasto alabaster itd.

Spectrum d. d.

Ljubljana VII — Telefon 23-43
Zagreb Celovška 81 Osijek

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš iskreno ljubljeni brat, stric in svak, gospod

LEOPOLD WERZAK

strojni stavec v pokoju

v soboto, dne 14. februarja 1931 ob 3. uri zjutraj nenadoma boguvdano umrl.

Pogreb dragega pokojnika bo v nedeljo, dne 15. februarja ob 4 uri pop. od doma žalosti, Dalmatinova ulica 1, na pokopališče k Sv. Križu.

Requiem se bo vršil v torek, dne 17. februarja ob 7. uri zjutraj v cerkvi Marijinega Oznanenja.

V Ljubljani, dne 14. februarja 1931.

ŽALUJOČI OSTALI.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Potrti neizmerne žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nas je zapustila ob 12.45, previdena s v. zakramenti, v 61. letu starosti, po kratki in težki bolezni, vdana v božjo voljo, naša zlata, nepozabna mamica

Neža Kapus

Pogreb naše blage mamice se bo vršil na Koroški Beli v torek 17. febr. ob 10 dopoldne s sveto mašo.

Koroška Bela-Ljubljana, 14. II. 1931.

Albin in Joško, sinova. Nežika, hčerka. Angela in Pepca, sestri.

Franjo Šimenc, Ljubljana

Kolodvorska ulica 8

poleg mestne ljudske kopeli

CENE PRI VEČJI MNOŽINI PERILA GLOBOKO ZNIŽANE!

Cenjeni Ljubljani naznanjam, da sem se vrnil s poučnega potovanja po inozemstvu in sem sedaj nadomestil v svoji pralnici in svetlolikalnici staro z najmodernejšo napravo po velemestnem načinu za pranje in svetlolikanje perila vsake vrste. Po tej napravi se perilo ne le varuje, marveč tudi res čisto opere in napravi kot novo. — Perilo se pere brez vsakih škodljivih sredstev.

Franjo Šimenc, Ljubljana

Kolodvorska ulica 8

poleg mestne ljudske kopeli

CENE PRI VEČJI MNOŽINI PERILA GLOBOKO ZNIŽANE!

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 1 50 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglas treba plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovarjamo le, če je priložena znamka. Čekovni račun Ljubljana 10 349. Telefon štev 2328

Perje do Din 35·— napre
Pernice iz puha, volne in bombaža
Kemično čiščenje perja Din 15·— kg
FEIN, ZAGREB, Zrinski trg 17

Službe iščejo

Mlad fant
vojaščine prost, nekaznovan, išče mesta za skladiščnika ali slično stalno službo. Za garancijo vloži kavcijo 5000 Din. Ponudbe prosi na podružnico »Slov.« v Mariboru pod »Zanesljiv«.

Kmetski mladenič
pošten, izobražen, 30 let star, želi primerne službe kot skladiščnik, sluga ali podobno. - Naslov v upr. »Slovenca« pod št. 1467.

Iščem mesta
k manjši družini, vajena vseh hišnih del, znam kuhati, nekaj šivati in štikati. Ponudbe na ogl. oddelek »Slovenca« pod »Marljiva« št. 1567.

Kot sobarica
želim mesta v letoviščih Gorenjske ali pa tudi pri boljši družini v mestih. Ponudbe pod »Zanesljiva« št. 1568 na upravo lista.

Samostojna kuharica
želi mesta v manjši boljši družini; prevzame pa tudi v taki družini vsa gospodinjska dela po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vestna« štev. 1569.

Absolventinja
enoletnega trgovskega tečaja, pridna in poštena, z znanjem strojepisja, stenografije in drugih pisarniških del, želi namestitve kjerkoli Gre tudi par mesecev zastoni. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 1587.

Natakarica
pridna in poštena, išče službe Gre tudi za plačilno. - Naslov v upravi pod št. 1584.

Mesto gospodinje
išče boljša starejša vdova, redoljubna, izvrstna kuharica vajena vseh gospodinjskih del. - Dopise na upravo pod značko »Samostojna 51«.

Mlajša gospa
vajena vsega gospodinjstva in postrežbe bolnikov, išče mesta kjerkoli, tudi v župnišču. Govori slovensko in nemško. — Dopisi pod »Solidna« na upravo v Mariboru.

16 letni
mladenič
poštenih staršev, se želi izučiti v boljši trgovini. Ima dva razreda meščanskih šol s prav dobrim uspehom. Učenje lahko nastopi takoj. - Intihar Ivan, Levce št. 23, pošta Petrovče.

Širite »Slovenca«!

Pekovski pomočnik
izkušen in zanesljiv, išče službo v mestu ali na deželi. Ponudbe na upravo pod »Poštenost«.

Gradbeni polir
absolv. gradb. rok. šole s 6 letno polirsko prakso, govori več jezikov, želi spremeniti službo s 1. marcem; gre tudi kot vodja kake stavbne podružnice. - Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vesten in trezen«.

Mesto hišnika
išče obrtnik. - Naslov v upravi lista pod št. 1628.

Službo dobe

Odpraviteljica
z izpitom za pogodbeno pošto. Lepo, krščansko obnašanje, nekaj trgovske izobrazbe (enostavno knjigovodstvo). Ponudbe upravi »Slovenca« pod štev. 1378.

Kovaškega vajenca
iz poštene hiše sprejmem takoj. Ivan Meden, Begunje nad Cerknico.

Vestno pomočnico
za trgovino z mešanim blagom sprejmem s prvim marcem Helena Meden, Begunje nad Cerknico.

Sobarica
starejša moč, z večletnimi spričevali ki zna šivati in likati, se sprejme takoj ali s 1. marcem. Ponudbe pod »Poštena« na upravo.

Učenka
zdrava in močna, se sprejme v večjo trgovino z mešanim blagom v Ljubljani, z vso oskrbo v hiši. Imeti mora potrebno šolsko izobrazbo. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Pridna in poštena«.

Čevljarskega vajenca
dobro vzgojenega, sprejme takoj Alojzij Loboda, čevljar, Domžale.

Dva vajenca
sprejmemo za pekarijo. Kdor se je že učil, ima prednost. Hrana in stanovanje v hiši. Predstaviti se je osebno v tovarni Kern v Kranju.

Vajenka
za šteparico se sprejme v dobro in moderno delavnico vsakovrstnih izdelkov in z dobrimi pogoji. Dekle dobro vzgojenih staršev prednost. - Sprejme se tudi pridno in revno dekle. Ponudbe sprejema uprava »Slov.« pod »Čevljar« št. 1520.

Služkinjo
sprejmem v Ljubljani. - Nastop 1. marca. Hišna in vrtna dela. Samo taka, ki hoče dalj časa ostati pri hiši naj pošlje svoj naslov na upravo »Slov.« pod »Služkinja«.

Dva učenca
in enega pomočnika takoj sprejmem. — Strojno mizarstvo Henrik Bitenc, Vižmarje. Št. Vid n. Lj.

Strojnika
takoj sprejmem k stabilnemu parnemu stroju 800 KS. Biti mora zmožen vseh popravil in vsestransko zanesljiv. Dopise na ogl. odd. »Slovenca« pod »Strojnik« št. 1563.

Dve učenki
za strojno pletenje sprejmem. - Prideta takoj k stroju. Puhan, Breg 2.

Dva vajenca
za kolarstvo sprejmem. - Hrana v hiši. Žabjek I., kolar, Zgor. Hrušica pri Ljubljani.

Deklo
pošteno in snažno, ne čez 18 let staro, se sprejme od 1. marca naprej na Bledu. Ponudbe pod »Šumar« št. 1590 na upravo.

Pekovski vajenec
ne pod 16 let star, se takoj sprejme. Cela oskrba v hiši. M. Novak, pekarna, Sevnica ob Savi.

Učenec
zdrav, krepak, nadarjen, dober računar z veseljem do trgovine, pošten. staršev, se sprejme takoj v veliko trgovino z mešanim blagom Ponudbe s spričevalom in sliko je poslati na naslov: Jurej Šterk, Vinica pri Črnomlju, Savska banovina.

Kuharica
spretna, samostojna, dobi dobro službo k mali rodbini. Prednost imajo one, ki so spretne v pripravi močnatih jedil. Ponudbe na upravo pod »Spretna kuharica«.

Gospod
samostojna pisarn. moč, za enostavno knjigovodstvo, nemško in slovensko korespondenco - se sprejme v manjše industrijsko podjetje. Obširne ponudbe pod »Zanesljiva moč 99« na upravo.

Kuharica
starejša, dobra gospodinja, se sprejme takoj k samostojnemu starejšemu gospodu. - Ponudbe pod »Energična 50« na upravo »Slovenca«.

Dekle
z dežele, pridno, pošteno, vajeno hišnih del, vzamem takoj v službo. Naslov v upravi št. 1629.

Ženitbe

Obrtnik in posestnik
želi poročiti 20—30 letno dekle, ki ima čez 30.000 Din kapitala, potrebnega za samoosvojitev. - Ponudbe podružnici »Slov.« v Mariboru.

GREŠITE MNOGO
ako ne čitate redno
SLOVENCA

Zaslužek

1000 Din tedensko
zaslužite z obiskovanjem v Vašem okraju. Znamko za odgovor. — Tovarna Kosmos, Ljubljana, poštni predal 307

Ako hočete delati
in z lahkim domačim obrtom na svojem domu zaslužiti 7 Din na uro — vstopite v našo zadrugo Pouk je brezplačen Vpisnina 10 Din Obširna navodila pošljemo radevolje, ako je priložena znamka za odgovor — Zadruga Jugoslov pletača Osijek.

Najboljša reklama
je konkurenca! Kar mi zmoremo, ni uspelo nikumur. Agenti dežele! Oddamo na trg aktuelne artikle strmeče nizkih cen. Za povprečnega prodajalca je otročarija, izposlovati dnevno 20 kupčij. Po usposobljenju plačamo fiksum. Provizija sledi po sklepu kupčije do 30%. Milijoni so danes redko sejani, zadovoljite se z malim. Z našimi zmožnostmi dobite takoj zvezo z vsem prebivalstvom. Razpošiljalnica »Omnia« Miklošičeva cesta 14.

Odpomoč Vašim
skrbem v osebnih, gospodarskih, denarnih zadevah nudi. Posvetovalnica »Marstan«, Maribor, Koroška 10 Vpisnina 10 Din (tri znamke).

Danes

Kam pa danes?
k Jakobu Zupančiču v gostilno »Pri Dolenjcu« nasproti Alojzijevišča pod Poljansko cesto na pustne krofe in domače klobase. Toči se cviček z Gadove peči in izboren ljutomerčan, slivovka in hruševec lastne kuhe. - Abonentje se sprejemajo vsak čas na domačo hrano po nizki ceni.

Objave

Preklic
Preklicujem in obžalujem kot neresnično, kar sem govorila o ge. Mari Dobrila iz Poljanske ceste 60, glede njenega poslovanja pri prodaji tort na veselici »Save« pri Ožbinčku jeseni 1930. — Ljubljana, 14. II. 1931. Frank Jožefa, zasebnica, Poljanska cesta 60.

CONTINENTAL

...najboljši pisalni stroj!

5 let jamstvo za funkcijo in materijal.

Samoprodaja:

Ivan Legat

Maribor Vetrinjska 30 tel. int. 2434

Ljubljana Prešernova 44 tel. int. 2636

Denar

20—50.000 Din
vloži v dobro podjetje trgovsko naobraženi. - Ponudbe na »Slovenca« pod: »Dober sodelavec«.

Z 10.000 Din
pristopim za katerikoli stalno fiksno službo kot delov. poslov, inkasant, skladiščnik, ekonom (oskrbnik) ali slično; dam 1000 Din onemu, ki mi priskrbi temu primerno službo. Sem priden in za vse uporaben. Zanesljive ponudbe prosim na oglas. odd. »Slov.« pod »Mlajši mož 30«.

Pouk

Čamernikova šoferska šola
Ljubljana, Dunajska c. 36 (Jugo-avto) Prva oblast. koncesijonirana Prospekt zastom Pišite poni!

Šoferska šola
oblastveno koncesijonirana I. GABERŠČIK, bivši komisar za šoferske izpite, Ljubljana, Bleiweisova 52.

Razno

Na dobro rejo
vzamem otroka, tudi dojenčka. Naslov v oglas. odd. »Slov.« pod št. 1602.

Kdo?
bi prevzel izdelavo 10 tisoč bukovih pragov? - Oglasiti se je takoj pri Rudolf Zore, Ljubljana, Gledališka ulica 12.

Stanovanja

Odda se v Kamniku
v novo prezidani hiši ob vodi v pritličju 3 sobe, kopalnica, vrtiček, lepe pritikline, deljeno ali pa skupno, v podstrešju ločeno večja soba s kopalno sobo, event meblirana, vodovod, elektrika. - Vprašati pri Stele, Kamnik, Glavni trg, ali pri g. Briščiku, Ljubljana, Aleksandrova c. 2-I., levo.

Stanovanje
2 sobi, kuhinja, shramba in pralnica v bližini nove šole v Zgornji Šiški oddam s 1. marcem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1546.

2 veliki prazni sobi
v novi vili na najlepšem kraju Kranja, solnčna lega, pripravni za letovičarje ali pisarne, oddam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1529.

Stanovanje
dveh ali treh sob s pritiklinami želi mala, mirna družina za takoj ali pozneje. Zaželjeno v severnem delu mesta ali okolica Sv. Krištofa. — Cenj. ponudbe na upravo »Slov.« pod »I. C. M.«

Meblovana soba
se na Rimski cesti odda. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1610.

Družina
treh odraslih oseb išče za maj stanovanje dveh velikih ali treh manjših sob s pritiklinami. Ponudbe pod »Tomažej« na upravo »Slov.«

Lepo stanovanje
z opravo in kurjavo dam brezplačno dvema solidnika zakon, upokojencema, ki bi bila voljna pomagati po potrebi z delom pri kmečkem gospodarstvu. Podrobni dogovor sledi. - Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod št. 1444.

Dve lepi sobi
z garažo (skladiščem) — skupaj ali posamezno — oddam. Naslov v upravi pod št. 1623.

Vnajem

Trgovino ali gostilno
manjšo, na deželi, iščem v najem, če mogoče v ljutom. srezu; vzamem tudi službo oskrbnika ali kaj enakega. - Cenj. ponudbe pod »Strokovnjak« 1431 na upravo »Slovenca«.

Lep nov lokal
in skladišče oddam v najem. Najpripravnejše za trgovino z mešanim blagom na prometni točki. - Poizve se: Tovarniška ul. (nova hiša), Zelena jama.

Trgovino
z mešanim blagom, z lepim stanovanjem, na prometnem kraju, z vsemi pritiklinami in vsem potrebnim inventarjem, pri farni cerkvi in šoli, 5 minut od kolodvora, oddam v najem pod zelo ugodnimi pogoji. Cenj. ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 1564.

Delavnico
ali skladišče, pribl. 12 m², prostor na Mestnem trgu, se takoj odda. Dopise na upravo pod »Čista obrt«.

Pisarniški prostori
v Dalmatinovi ulici št. 3 v pritličju se takoj oddajo. Naslov pove uprava pod št. 1599.

Trgovski lokali
večji in manjši, na zelo prometni točki, bližina Glavne pošte in kolodvora, se za takoj ali za marec oddajo. Elektrika, telefon, vodovod, deloma tudi plin vpeljano. - Ponudbe upravi lista pod »Prometna točka 1613«.

Posestva

Znatne prihranke
dosežete, če Vam izvršim stavbne načrte in proračune! - Ponudbe na naslov: Stavbarstvo, Ljubljana, Poštni predal 307.

Proda se
krasno stavbišče v bližini kolodvora Vižmarje-Šent Vid, na jako prometnem kraju. Pojasnila se dobe v restavraciji pri kolodv.

Posestvo
obstoječe iz 1½ orala vinograda, 3 orale gozda in 1½ orala sadonosnika, lepa zidana hiša, s slamo krita, zraven potoka, poceni naprodaj. - Izve se pri Francu in Alojziji Keršič, posestnika na Sp. Polskavi, železn. postaja Pragersko.

Krasno stavbišče
se proda v lepi suhi legi, vogalno, pod Rožnikom, cesta IX, št. 30.

Najlepša parcela
v Lescah pri Bledu, ob glavni cesti, z elektriko in vodov., se proda skupno ali parcelirano. Ponudbe na upravo pod značko: Stavbna parcela št. 1430.

Posestvo
v bližini Maribora, ob železnici, hiša, gospodarsko poslopje, 7 oralov. Njive, sadonosnik, travnik, vinograd, gozd, vse v ravnini, se pod ugodnimi pogoji proda. - Naslov: Uprava »Slovenca« Maribor pod »Vrednost«.

Hiša
z majhnim posestvom v bližini Ljubljane naprodaj. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1547.

Hišo z vrtom
prodam. - Bukovica 63, pri Vodicah.

Lepo posestvo
8 oralov zemlje, novo poslopje, lep vrt, tik glavne ceste, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 1581.

Več stavbnih parcel
po ca 800 m² se proda na lepi solnčni legi ob drž. cesti pri kolodvoru Kandija—Novo mesto. - Ponudbe na upravo lista pod »Solnčna lega 1560«.

Prodam posestvo
v izmeri 34 oralov z vinogradom, v bližini trga v Savinjski dolini. - Naslov se izve v oglas. oddelku »Slovenca« pod št. 1438.

Hiša
z dvemi lepimi stanovanji po 3 in 2 sobi ter vrtom, v najbližji periferiji, se proda za 105.000 Din. Ponudbe pod Dobro obrestovanje na upravo.

Parcele
naprodaj ob Ižanski cesti. - Poizve se: Trnovski pristan 16, Rozi Accetto.

Glasba

Pianino
krasen glas, ceno prodam. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1632.

Kupimo
dobro ohranjene instrumente za tamburaški zbor in prodamo za godbo na pihala 24 instrumentov, ozir. zamenjamo za instr. za tamburaški zbor proti doplačilu. Naslov v upr. pod št. 1506.

Vse vrste kakor tudi kromatične harmonike najbolni kupite prav po ugodni ceni pri izdelovatelju harmonik
Franc Kucler
postaja Drenov grič pri Vrhniki
priporočana najboljša domača izdelovalnica

Kúpimo

Mostno tehtnico
od 5—10 ton, v dobrem stanju, kupim. - Ponudbe na upravo »Sloven.« pod štev. 1255.

Kupim vsako količino
suhih borovnic
(črnic).
Ant. Stergar - Kamnik

Kupim
vsako množino starih auto gumi plaščev, ki za Vas niso več rabljivi. — »Prešern, tovarna čevljev, Kranj«.

Srebrne krone
staro zlato in srebro kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36 vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Vsakovrstno
Zlato kupuje
po najvišjih cenah
ČERNE, juvelir Ljubljana, Wollova ulica št. 3.

Prodamo

Polenovka
namočena, najboljša pri I. Buzzolini, Lingarjeva ul.

Finega sena
večjo množino, se proda Cena po dogovoru. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1348.

Drva
odpadki od parketov oddaja v vsaki količini parna žaga Lavrenčič & Ko. Ljubljana. Vošnjakova ul. 16, za gorenjskim kolodvorom.

Prodajo se
dobro ohranjeni mizarski stroji z vso potrebno transmisijo. - Ogleda se pri Andreju Kregar, tvornica pohištva, Št. Vid-Vižmarje 59.

Šivalni stroj
znamke Haid-Neu, popolnoma nov, najfinejši, zelo ugodno prodava. Tudi ga zamenjava za deske ali kaj drugega. - Erman & Arhar, Št Vid nad Ljub.

Lep trgovski lokal
2 prostora, 3 izložbe, klet se proda vsled bolehnosti z že obstoječo znano in vpeljano delikateso, z večletno pogodbo. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1497.

Špecer. stelaže
2 tehtnici, 1 železen sod naprodaj. - »Slovan«, Policа 9, Višnja gora.

Obdelane kole
za visokodebelno drevje proda Babnik Val., Zgor. Šiška št. 32.

Puhasto perje
čisto čobano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg čisto belo gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg Razpošiljam po poštnem povzetju. L. BROZOVIĆ — Zagreb, Ilica 82 Kemična čistilnica perja.

RADI POZNE SEZIJE
ZELO ZNIŽANE CENE
ZA SLEDEČE VRSTE BLAGA:

FLANELE, BARHENTI i. t. d. za perilo, pijame, obleke . . . . . od Din 12·—
BARŽUNI modni, tiskani . . . od Din 36·—
DAMSKO VOLNENO za plašče in obleke . . . . . od Din 65·—
ZA MOŠKE SUKNJE kratke in dolge . . . . . od Din 95·—
SPORTNO za moške obleke . . od Din 70·—
KAMGARNI ZA MOŠKE OBLEKE, garantirano čista volna . . . od Din 140·—

VKLJUB NIZKIM CENAM
PRIZNANO DOBRO BLAGO IN VELIKA IZBIRA
PRI NOVAKU ~ LJUBLJANA
KONGRESNI TRG 15 - NASPROTI NUNSKE CERKVE

Pomarančc, limone
italjanskega in španskega izvora in zelenjave, vedno sveže prvovrstno blago nudi
Celestina Glavnik, Ljubljana
Pogačarjev trg 1

Tvrdka uvaža že skozi dolgo vrsto let blago direktno od producenta ter lahko postreže svoje odjemalce vedno z najboljšim blagom po najnižjih dnevnih cenah. V zalogi ima vedno veliko izbiro blaga vseh vrst in kakovosti. Pri večjem odjemu specijelne cene. Vsa inozemska in domača zelenjava vsak dan sveža in v največji izbiri.

Zahtevajte cenike!

Union
Delniška družba pivovarne
Ljubljana

Pivovarna in sladarna. — Tovarna za špirit in kvas v Ljubljani I. Poštni predal 45. — Podružna pivovarna (preje T. Götz) v Mariboru. — Priporoča svoje izborne izdelke in sicer **svetlo in črno pivo** v sodih in steklenicah. — Pekovski kvas. — Čisto rafinirani špirit.

Telefon: LJUBLJANA 2310 in 2311, MARIBOR 2023
Brzojavi: Pivovarna ,UNION' Ljubljana, Pivovarna ,UNION' Maribor

---

Garantirana konstrukcija!

Prostor za posteljnino.

FRANC JAGER
tapetništvo
Ljubljana, Sv. Petra n. 29
priporoča svoje najmodernejše fotelje vseh vrst, modroce, otomane, žimo zložljive postelje, patentne divane i. t. d.

Najmodernejša oblika!

Štajerska vina
zanesljivo pristna, dobite edino le v delikatesni trgovini Sotelšek, Gradišče, Gregorčičeva ulica.

Prodam trgovino
s specerijo, dobro vpeljano, na prometnem prostoru, v večjem mestu na Štajerskem. Naslov pove uprava pod št. 1445.

»Essex« avto
5 sedežen, zaprt; »Steyr XII« 5 sedežen odprt avto z limuzinskim nastavkom; »Pontiac« 5 sedežen zaprt avto, ceno proda: BEKA, družba z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 12.

Drva!
Lepa, suha, hrastova meterska drva se prodajo. Dostavi se na dom. Poizve se pri Ivanu Ogrinu na Laverci pri Ljubljani.

Jajca za valenje
ameriške Leghorn kokoši, 4 Din komad, proda Babnik Alojzij - Zgornja Šiška 141.

Kinoaparat
Pathe-Kok z elektr. razsvetljavo, s filmom Življenje in trpljenje Kristusovo, malo rabljen, proda Rovšek Štefan, fotograf v Kranju.

Česalni salon
za dame in gospode s podružnico ter z vsemi v damsko stroko spadajočimi aparati ugodno naprodaj. Posebno pripraven za poročenca, ki bi skupaj aktivno delala. — Ponudbe na oglasni odd. »Slovenca« pod: »Lepa eksistenca«.

V Mariboru
prodam tri nove postelje z nočnimi omaricami, umivalnik z ogledalom za dve osebi. Naslov: Uprava »Slov.« v Mariboru.

Dva šivalna stroja
dobro ohranjena, poceni prodam. Studenci - Maribor, Kralja Petra 78.

Nov pisalni stroj
prodam ali zamenjam za starega. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 1561.

Čebelarji!
Vse čebelarske potrebščine dobite najceneje pri Fr. Stupica, železnina — Ljubljana, Gosposvetska cesta 1.

Moderna spalna soba
nova, s trodelno psiho, se proda radi selitve za Din 4000. Frankopanska 21, pritličje Vprašati od 11

Gramofone
in plošče prodaja še po stari nizki ceni Radoslav Dolinar. Jesenice.

Pozor, mizarji!
Proda se: 2 vagona popolnoma suhe rezane **hrastovine**, 27 do 130 mm debeline, poceni 1200 Din. 1 vagon popolnoma suhe češnjevine, 27, 54 in 80 mm debeline, poceni 700 Din. — 1 vagon suhe nežamane **bukovine**, 27 do 110 mm debeline, poceni 500 Din. — Vse cene se razumejo franko naklad. postaja. - »Zora«, lesna industrijska d. z o. z. Črnomelj.

Šivalni stroj Singer
za šiviljo Singer stroj za gumbnice (Knofloch) za konfekcijo ali čevljarja, naprodaj. Kolodvorska 27

Usnjat suknjič
popolnoma nov, prodam za 720 Din. Ponudbe na upravo pod značko »Dober suknjič« št. 1625.

Nov pisalni stroj
proda ugodno »Kosmos«, Ljubljana, Poštni predal št. 307.

Nove pletilne stroje
8/80, 10/100, krožne, na 18 mesečnih obrokov - ugodno proda »Kosmos«, Ljubljana, Poštni predal št. 307.

200 meterskih stotov
sladke mrve in detelje
proda Intihar Janez. Gorica št. 27, pošta Celje.

Proda se:
1 kompleten **valjček za šrot** (Schrottwalze) na novo predelan, 60 cm širok, za 7000 Din;
1 par belih **mlin. kamnov** 36 col, komplet s stolom in sejalcem na pajtelj, za 3500 Din;
1 par **črnih kamnov**, 36 col, komplet s stolom, za 3500 Din.
Proda se vse skupaj ali posamezno. Cela garnitura je v najboljšem stanju, še v obratu in se lahko vsak čas ogleda. »Zora«, industr. d. z o., Črnomelj.

Vsa pekarij. oprema
stelaža, pult, pripravno za trgovino-skladišče, je pod ceno naprodaj. Naslov v upravi pod št. 1604

Boljšo spalnico
12 kom. po ugodni ceni prodam. - Sitar, Šmihel pri Novem mestu.

Obrt

Zastore
postelj. pregrinjala, perilo in monograme veže mehan. umetno in ročno Matek & Mikeš, Ljubljana, poleg hotela Štrukelj. Entlanje meter 25 par. - »Breda« robci kom. 2 D.

Vaše zlato
srebro, predmeti iz medi in raznih kovin postanejo kot novi, če jih drgnete s suho »Polirol« - krpico. Ne rabite nikakih drugih čistilnih pripomočkov. - Razpešilja proti predplačilu 10 Din tvrdka »Vako«, Celje. — Prospekti brezplačno.

Karbid
na drobno in na debelo »SODOAD« Istočno društvo za proizvodnju kisika rastvorenog acetilena. — Zagreb. Kraljice Marije 23 Telefon 21-97.

Radio
Vam popravi ali preuredi najbolje v tej stroki dipl. tehn. Tone Poljšak Ljubljana Aleksandrova 5

Čepice
in štajer-hlačke nudim v nakup vseh vrst in velikosti. - Iste prevzamem tudi v delo. V slučaju večje naročbe pridem tudi na dom. - Anton Zavodnik, konfekcija in krojaštvo v Kranjski gori.

Modroce
posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje
RUDOLF RADOVAN
tapetnik. **Mestni trg 13.** Ugodni nakup morske trave, žime, cvilha za modroce in blaga za prevleke pohištva.

Gramofone
šivalne stroje, otroške vozičke in kolesa popravlja najboljše specialna mehanična delavnica Justin Gustinčič. Maribor. Tattenbachova ul. 14, nasproti Narod doma

Pohištvo
Spalnice
iz trdega in mehkega lesa, kakor tudi razno drugo pohištvo za opremo stanovanj Vam nudi po najnižjih konkurenč. cenah **MATIJA ANDLOVIC** strojno mizarstvo - Komenskega ulica 34. Ljubljana. — Vabim na ogled brezobvezno.

Foto Holynski
ustreže vsakemu z dobrim delom in nizkimi cenami. Ljubljana, Dunajska c. 6 Podružnica: Moste.

Modroce
zgornje, iz močnega blaga **240 Din**
Mreže, otomane, divane, fotelje, kupite najceneje pri Ignacij Narobe, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16. pri »Levu«.

Krušno moko
in vse mlevske izdelke vedno sveže dobite pri
A. & M. ZORMAN
Ljubljana, Stari trg št. 32.

Tvrdka A. VOLK
Ljubljana, Resljeva cesta 24.
nudi najceneje vse vrste pšenične moke in druge mlevske izdelke
Zahtevajte cenik!

»Javor«
lesna industrija v Logatcu ima svoj lokal za pohištvo tudi v Ljubljani novi palači Vzajemne za varovalnice.

Izmed sodobnih književnih izdaj so
dr. Ivan Pregljevi izbrani spisi!
priznano tako po vsebini kakor po opremi na prvem mestu.
Vsak zvezek stane broširan Din 45 — elegantno vezan Din 60·—.
Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

		Din
Halja iz vzorčastega baržuna		148·—
Pyjama iz japon. krepa, modni kroj		98·—
Damsko perilo:		
Srajca iz šifona s čipko		14·50
Kombineža hlačna, barvasta, iz batista		24·—
Kombineža hlačna, batist s čipko		25·—
Komb. hlač., iz bat. šif. z motiv. in čipko		39·—
Kombineža krilna iz barv. bat. s čipko		26·—
Komb. krilna iz barv. bat. s 6 cm šir. čip.		37·—
Kombineža svilen tricot s čipko		49·—
Spalna srajca, barvasta, s čipko		33·—
Spalna srajca z ovratnikom in filet čipko		37·—
Moderčki iz svilenega trikoja		14·—
Predpasnik z naramnicami, s čipkami in vložki okrašen		25·—
Tricot perilo:		
Damske tricot pavolnate hlače		17·—
Damske svilene tricot hlače		22·—
Damske volnene tricot hlače		28·—
Bengerjevo perilo po lastni ceni!		
Pletenine:		
Damski pulloverji in vestice v vseh barvah in fazonah iz najfinejše volne		68·—
Damske pletene obleke v vseh barvah		128·—
Bluze:		
Imitacija svile, modern kroj		49·—
Flanelaste, modern kroj		54·—
Charmeuse svila, zadnja novost		135·—
Pralna svila		148·—
Samoveznice k bluzam, svilene		14·—
Za gospode:		
Srajce iz frenča z dvema ovrat., trpežne		49·—
Srajce s pique prsi in dvojnimi manšeti		65·—
Nočne srajce iz trpež. šifona, kompletne		59·—
Spodnje hlače, kratke, gradl		35·—
Pyjama iz Ia cefirja		158·—
Pyjama iz frenča, kompletna velikost		118·—
Pulloverji vzorčasti iz Ia volne		68·—
Klobuki iz volnene klobučevine		39·—
Ovratniki enojni 5 Din, dvojni		3·—

Čipke:		Din
Vložki valancienne	meter	—·38
Čipke valancienne	meter	—·50
Porte pralne bele	meter	—·70
Zobci pralni beli	meter	—·70
Šifon-platno:		
Šifon trpežen 80 cm širok	meter	6·90
Šifon angleški Ia kvalitete	meter	13·—
Kockasto blago za brisače	meter	12·—
Gradl za moške spodnje hlače	meter	16·—
Damast za namizne prte 120 cm	meter	24·—
Brisače:		
Brisače iz kockastega blaga	komad	11·—
Brisače frotirke dvobarvne	komad	16·50
Brisače frotirke trobarvne	komad	21.—
Robci:		
Damski iz batista s šir. robom	komad	1·60
Moški iz cefirja progasti	komad	1·80
Damski s čipko	komad	4·50
Damski z ajouro in motivi	tucat	34·—
Pyjame-halje:		
Halje iz krepa, moderni kroj		98·—
Halje iz double flanele		128·—

A. ŠINKOVEC nasl. K. SOSS LJUBLJANA

Pošiljamo po pošti
Za neugajajoče vrnemo denar
Oglejte si naše izložbe in zalogo

Tvornica perila MARIBOR
„LUNA"
Tast A Pristernik
Aleksandrova 19

Velika izbirna zaloga: nogavic, otroških, ženskih in moških srajc, spodnjih hlač, pletenin, mašč, pulloverov, telovnikov, lastni izdelki. Čevlji za dom in telovadbo, snežni čevlji, dežniki, igrače — Lastna pletarna in predtiskarija, tudi se prevzame entlanje in ažuriranje. — Ves pribor za šivanje kakor volna, svile itd. Krojači in šivilje dobe znaten popust — Tudi gugalni konji, sanke, vozički za pupe po izredno nizkih cenah. — Na drobno in na debelo.

ELEKTRIČNO-STROJNA ZADRUGA V MENGŠU javlja pretresujočo vest, da je umrl nje vzgledni član, velečastiti gospod

Franc Kušar

nadžupnik v Mengšu

v petek, dne 13. februarja ponoči kot žrtev zločina.
Blagega pokojnika ohranimo v častnem in trajnem spominu.
V Mengšu, dne 14. februarja 1931.

KRAJEVNI ŠOLSKI ODBOR MENGEŠ naznanja žalostno vest, da je njega bivši večletni predsednik in blagajnik, velečastiti gospod

Franc Kušar

nadžupnik v Mengšu

po zločinski roki dne 13. februarja nenadoma zaspal v Gospodu.
Blagemu rajniku bodi ohranjen trajen spomin!
V Mengšu, dne 14. februarja 1931.

VLAHOV

OKREPLJUJUČI ŽELUDAČNI ELIXIR

ki krepi in zdravi želodec, je edino R. Vlahov odlikovan na vseh svetovnih izložbah. Ime „Vlahov" z našo elikelo je zaščiteno po vseh državah sveta. Čuvajte se ponarejanj! Tvornica ustanovljena leta 1861.

To lahko tudi Vi!

Sedaj sami muzicirajmo ter se izvrstno zabavajmo v teh dolgih zimskih večerih. Veselje in družabnost sta zavela k nam. K svojim dobrim glasbenim instrumentom smo prejeli tudi popolnoma zastonj učne zvezke, ki nas na prijeten način poučujejo v glasbi. Tudi Vi se lahko naučite kak instrument.

Zahtevajte samo brezplačen

glavni katalog

s knjižico „Kako postanem dober glasbenik?" — od največje in najcenejše odpremne tvrdke glasbil v Jugoslaviji:

Meinel & Herold

tvornica glasbil in harmonik

pro dajna podr. Maribor St. 102.

KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO V MENGŠU naznanja vsemu svojemu članstvu, da je njega vneti član, prečastiti gospod

Franc Kušar

nadžupnik v Mengšu

za vedno zatisnil zemske oči v noči 13. februarja, zadet po kruti morilčevi roki. Nepozabnega pokojnika ohrani društvo v hvaležnem spominu.

V Mengšu, dne 14. februarja 1931.

Gospodarska zveza

v Ljubljani

ima stalno na zalogi:

Deželne pridelke - žito - mlevske izdelke - specerijsko in kolonijalno blago - sadje - mesne izdelke - južno sadje - semena - seno - slamo - Težakovo olje za živino - kmetijske stroje in orodja - umetna gnojila - cement - premog itd.

„JUGOSLOVANSKA TISKARNA" V LJUBLJANI naznanja žalostno vest, da je v soboto 14. t. m. ob pol 3 zjutraj nenadoma preminul gospod

LEOPOLD WERZAK

STROJNI STAVEC

ki je nad 40 let z veliko vnemo in izredno sposobnostjo deloval v naši tiskarni.

Pogreb se bo vršil v nedeljo 15. t. m. ob 4 popoldne iz Dalmatinove ulice št. 1 na pokopališče k Sv. Križu.

Blag mu spomin!

V LJUBLJANI, dne 14. februarja 1931.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane vloge po dogovoru ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje hranilnica sama. — Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača, veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski posojilnici kot zadrugi z neomejenim jamstvom za vloge vsi člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 180 milijonov dinarjev.

Inserirajte v „Slovencu"!

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z o. z.

na Miklošičev cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

najugodneje.

Rentni davek od obresti hranilnih vlog, kateri znaša circa po odstotka obresti, se ne odtegne vlagateljem. Varnost nudijo lastna palača, nadpolovica delnic hotela »Uniona«, hiše in zemljišča. Kredit v tekočem računu. Posojila proti poroštvu, vknjižbi na posestva itd. Denar se naloži lahko tudi po poštnih položnicah.

Občinski odbor trške občine Mengeš naznanja pretužno vest, da je danes ponoči od zločinske roke zadet, nenadoma izdihnil svojo blago dušo bivši odbornik, velečastiti gospod

FRANC KUŠAR

NADŽUPNIK V MENGŠU

v 71. letu svoje starosti.

Pogreb preblagega pokojnika bo v ponedeljek, 16. t. m. ob ½ 10 dopoldne.

Blagega pokojnika ohranimo v trajno hvaležnem spominu.

V MENGŠU, dne 14. februarja 1931.

Nepričakovano naglo nas je zapustil naš iskreno ljubljeni brat, velečastiti gospod

Franc Kušar

nadžupnik v Mengšu

ki je kot žrtev zločinskega napada v noči 13. februarja izročil svojo blago dušo v roke Stvarnika.

Pogreb nepozabnega brata bo v ponedeljek 16. februarja ob pol 10 dopoldne.

Svetila mu večna luč!

Mengeš, dne 14. februarja 1931.

ŽALUJOČE SESTRE.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Ustanovljena 1900 **Centrala: Ljubljana, Dunajska cesta** Ustanovljena 1900

Brzojavni naslov: BANKA Telefonske številke: 2861, 2413, 2502, 2503

Delniška glavnica: **Din 50,000.000·—**

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metković, Novisad, Novomesto, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Šibenik, Zagreb

Skupne rezerve: **ca. Din 10,000.000·—**

Brzojavni naslov za podružnice: Ljubljanska banka.

Se priporoča za vse bančne posle.

Ford

Sposoben Ekonomičen Eleganten

Prednosti:
10—12 litrov na 100 km
Izredno elastični tek
Bliskovita akceleracija
Preko 100 km na uro
Izvrstna sposobnost na vzponih mo^an
6 zavorni sistem
4 Houdaille amortizerji
Nezdrobljivo triplex steklo
Okovje iz rjevarnega jekla
Ford materijal. Ford „service"

Novi Ford vsebuje v veliki meri celo vrsto sposobnosti, katere se redkokdaj najdejo v novem vozu.
Sposobnost novega Forda je neizogibno dejstvo. Treba je samo videti, kako zmore najhujše vzpone, kako prehiti močne in dragocene vozove na odprti cesti in kako lahko drži 100 km tempo.
Kljub njegovi visoki sposobnosti je novi Ford zelo ekonomičen voz, kateri ne rabi več kakor 12 litrov bencina na 100 km. Njegova izredno močna konstrukcija skrbna dogradi-tev ter prvovrstni Fordov „service" s 3 brezplačnimi pregledi po prvih 800, 1600 in 2.400 km, napravijo njegovo vzdrževanje zelo ekonomično ter v splošnem preprečijo draga popravila.
Vrhutega je novi Ford izredno lep in eleganten voz, harmoničnih linij in prijetnih barv. Vse je upoštevano — od neminljivega sijaja, okovja, iz rjevarnega jekla, do razkošne notranje opreme — da zamore zadovoljiti tudi najfinejši okus današnjega ljubitelja voz.

Cene:

Phaeton	Din. 51.500·—	Tudor Sedan	Din. 54.500·—
Roadster	Din. 50.500·—	Standard Sedan	Din. 64.000·—
Coupe	Din. 55.000·—	Town Sedan	Din. 68.750·—
Sport Coupe	Din. 56.000·—	Poleg tega 6 luksuznih tip od Din. 56.500·- do Din. 67.000·-	

Gornje cene se razumejo za plačilo v gotovini, franko skladišče vsakega zastopnika v Jugoslaviji, vključivo peto rezervno kolo s pnevmatiko in zračnico ter odbijači, brez lokalnih pristojbin. Izprememba cen brez prednaznanila pridržana.

Nakup voz na ugodne obroke na podlagi Fordovega kreditnega sistema.

LINCOLN Ford Fordson

Osebni in tovorni automobili — Traktorji

FORD MOTOR COMPANY

Popravljanje ur in gramofonov
se izvršuje točno po nizki ceni in garanciji. Gramofoni in različne gramofonske plošče so vedno v zalogi pri
Akerman & Kindl
urarja in zlatarja
Ptuj

L. Mikuš - Ljubljana
priporoča svojo zalogo dežnikov solnčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

Župnik išče gospodinjo. Kmetije nima. - Pišite na upravništvo Slovenca pod štev. 1596.

Generalni zastopnik
TE KA DE
radio cevi.
Dipl. Ing. Maller Bela, Subotica, Petrograjska 8.

SLAMNIKARSKA IN KLOBUČARSKA ZADRUGA V MENGŠU naznanja svojemu p. n. članstvu, da je nenadoma izdihnil svojo blago dušo član njenega nadzorstva, velečastiti gospod

Franc Kušar

nadžupnik v Mengšu

v noči dne 13. februarja, zadet po morilčevi roki, v 71. letu starosti.
Blagemu pokojnemu gospodu ohrani zadruga trajno hvaležen spomin.
V Mengšu, dne 14. februarja 1931.

HRANILNICA IN POSOJILNICA V MENGŠU obvešča svoje p. n. članstvo, da je predsednik nadzorstva, velečastiti gospod

Franc Kušar

nadžupnik v Mengšu

dne 13. februarja ponoči nenadoma umrl, zadet po roki zločinskega morilca.
Preblagega pokojnika ohranimo v najboljšem, trajno hvaležnem spominu.
V Mengšu, dne 14. februarja 1931.

»Ljudska knjižnica«: Iz založništva Jugoslov. knjigarne v Ljubljani: 29. zvezek: Savinšek: *IZPOD GOLICE*, 30 Din, vez. 42 Din. — 30. zvezek: Sienkewicz: *NA POLJU SLAVE*, 28 Din, vez. 40 Din. — 31. zvezek: Conan Doyle, *IZGUBLJENI SVET* (The Lost World). Roman (s slikami). 24 Din, vez. 32 Din. — 32. zvezek: Reimmichl, *ZAGORSKI ZVONOVI*. — Slavič, *NA SINAJ*. 30 Din, vez. 42 Din. — 33. zvezek: Bridges, *NA POMOČ*, 30 Din, vez. 42 Din. — 35. zvezek: Brackel, *CIRKUŠKI OTROK*. 28 Din, vez. 40 Din.

Hans Dominik:

Moč treh

109

Roman iz leta 1955.

»Horac... se ne moreš oprostiti tega imena?... Ne moreš ločiti moža od njegovega dela?«

Lord Horac se je pokazal zopet s svojim nepremičnim držanjem angleškega plemiča. Nobena sled na njegovem izrazu ni več pričala, kako zelo ga je zadel ta razgovor, kako zelo ga že razburja samo ime Erika Truworja. »Moje srce je dovolj hladno, da lahko ločim ime od njegovega dela.«

Mirno, skoro trudoma so se mu izvile besede z ustnic. Toda opazoval je pozorno in videl je, kako so zadele Diano te besede. Kako je pritisnila roke na prsa, kakor da mora potlačiti globoko žalost. Videl je, kako se je molče obrnila k oknu, in sam je obstal nepremično na svojem prostoru. Ali je mogoče, da so jo zadele njegove besede v srce, da ji je on vendarle vse... drugo, osovraženo ime pa le slepilo?

Vse je gorelo v njem, da bi planil k nji. Z muko je zadržaval ime Diana na svojih ustnih. Kratek težek boj, nato je zadobil zopet polno oblast nad samim seboj.

»Prihodnost bo pokazala, kdo ima prav. Želel... želel bi iz srca, da bi ti imela prav...«

Ko se je Diana obrnila, je bil lord Maitland že zapustil dvorano.

Diana je bila sama. Obraz ji je bil skažen, postaran, spačen od bolesti. Njene oči so strmele na prostor, kjer je stal lord Horac. Komaj slišno se ji je izvilo z ustnic: »Erik Truwor... Erik... Truwor!«

Podoba malika! Ali se maje? Pada?... Kje je resnica?... Zaihtela je in se zgrudila na preprogo.

* * *

Dolgi, šest mesecev trajajoči polarni dan se je nagibal k zatonu. Tik nad obzorjem je krožilo solnce v svojem štiriindvajseturnem kolobarju. Vedno bliže je prihajalo k zarezi, kjer se stikata ledeno polje in nebo. Škripajoč mraz je naznanjal bližajočo se polarno noč.

Erik Truwor je stopil iz gore. Z ledeno palico v desnici, je stopal po stopnicah in ledu naglo navzgor, dokler ni dosegel vrha. Tam je solnce v prošlih dneh izlizalo ledeno goro z gorkimi žarki, napravilo iz zelenkasto in modrikasto se svetlikajoče ledene gmote stvor, ki je spominjal na stol z visokimi naslonjali, na kraljevski prestol iz časa Gotov in Merovingov.

Tu je obstal in uprl svoje oči v vrh, podoben sedežu.

»Kaj je to?... Sedež!... Prestol... moj prestol?!«

Liki vladar se je usedel nanj. Težko ledeno palico je postavil ko žezlo na svojo desno stran. Roke je položil na naslonjali tega čudnega prestola. Tako je sedel tam, solnce ga je rdeče obsevalo, mogel bi ga primerjati kipu. Sedel je in premišljeval.

Misli so se mu podile skokoma po glavi, se križale, prehitevale druga drugo.

V votlini ledene gore poleg brzojavnih pisal je stal Atma. Indec je pregledoval na roki trakove, nazaj do zadnje grozilne brzojavke moči, ki so jo tudi tu sproti beležili aparati.

Ali se je prepad že tako povečal, da ohranja Erik Truwor svoje misli in svoje skrivnosti zase?

Z rastočo skrbjo je zasledoval Atma prijateljevo izpremembo. Kaj bo prišlo, kakšen bo konec? Kaj stoji zapisano v knjigi usode o Eriku Truworju?

Atma je planil pokonci in zapustil goro. Stal je na ravnem ledovju in pogledal okrog. Proti temnordečemu večernemu nebu so se odražale orjaške oblike ledenega prestola. Ko temno senco je videl tam postavo Erika Truworja, ki se je dvigal proti krvavordečemu nebu v ozračje. Žezlo ob strani, pogled usmerjen v daljavo.

Tako silna, tako mogočna je bila slika, da je očarala Somo Atmo, mu začarala misli, skalila njegovo spoznanje.

Ali se moti? Ali je dvignila usoda tega moža daleko nad vse smrtnike? Mu je usojena vlada nad svetom, popolna oblast nad življenjem in smrtjo vseh bitij?

V ledeni samoti je mineval čas, dokler ni izginil čar, dokler ni gledal Atma več videza, temveč spoznal bistvo.

Erik Truwor je sedel tam gori in strmel nepremično na žarečo solnčno kroglo. Tiho in pretrgano so se mu izvijale besede iz ustnic:

»Pod mojimi nogami leži svet! Kaj sem jaz?... Kaj sem?! Sem li gospodar?... Da... da! Gospodar sem. Imam moč, da jih prisilim!... Prisilim... prisilim k dobremu. Dober, pravičen gospod hočem biti. Toda če si mi upajo kljubovati?!... Kljubovati... kdo mi hoče kljubovati?... Noben smrtnik!... Na zemlji nobeden... nobeden!... Silvester... Atma!... Tudi ta dva ne!... Ha!... eden gotovo ne. Tega je pobrala usoda, ko je izpolnil, kar mu je bilo usojeno... Drugi!... Atma?... Atma!... Atma!!... Ali ni padel Cezar od Brutove roke?... Atma!... Poklical sem te. Pa saj prihajaš...«

ZA: DOM, OBRT IN INDUSTRIJO

DÜRKOPP ŠIVALNI STROJI

ZALOGA: LUDV. BARAGA LJUBLJANA ŠELENBURGOVA ULICA 6 TELEFON 29-80

Kranjska hranilnica v Ljubljani,
Oblastna hranilnica mariborske oblasti v Mariboru,
Oblast. hranil. maribor. oblasti, Maribor, podruž. Celje
(prej Južnoštajerska hranilnica v Celju)

naznanjajo

da se je izpremenil njihov naziv in bodo odslej poslovale pod tvrdko

Hranilnica dravske banovine, Ljubljana
Hranilnica dravske banovine, Maribor
Hranilnica dravske banovine, podružnica Celje

Hranilnice Dravske banovine so popular. varni banovin. denar. zavodi in jamči za vse njihove obveznosti Drav. banovina z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo

Priporoča se prvi slovenski zavod
Vzajemna zavarovalnica
Ljubljana
v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti
PODRUŽNICE:
Celje, Palača Ljudske posojilnice, Zagreb, Starčevičev trg 6, Sarajevo, Aleksandrova cesta 101, Split, Ulica XI. puka 22, Beograd, Poincareova 2

Brezobrestna posojila
za zidavo hiš, za nakup hiš in posestev, za prevzem hipotek na hišah in posestvih daje svojim članom
„Jugrad"
Jugoslovanska gradbena in kreditna zadruga r. z. z o. z.
v Ljubljani, Kolodvorska ulica 35/I.
Pravila proti plačilu Din 5·— v znamkah. Za odgovor prosimo znamko.
Uradne ure od 8—12 in 14—18.

Inserirajte v „Slovencu"!

Najvarnejše in najboljše naložite svoj denar pri
LJUDSKI POSOJILNICI V CELJU R. ZADR. Z N. Z.
v novi last. palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.
Stanje hranilnih vlog znaša nad 100,000.000 dinarjev
Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnejšimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 3000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem. — —
Rentni davek plačuje posojilnica iz svojega in ga ne odteguje vlagateljem

Pohištvo
Predno se odločite za nakup **pohištva**, zahtevajte ponudbe tvrdke
Franc Izgoršek, Šmarino pri Litiji
Moderno urejene delavnice in velika zaloga suhega lesa Vam jamči za dober in solliden izdelek. Prevzema tudi stavbna dela, opreme za hotele, banke itd.

KUPIM
proti takojšnjemu plačilu razne **zemeljske in kemične barve, cinkovo belilo, lithopon, firnež, stekleni kit, alabaster, mavec za stukature, železooksid in anilin.** Cenjene ponudbe z vzorci vred poslati na upravo pod št. 1536.

Prodam usnjarno
ali pa dam v najem, z vsem potrebnim materijalom za vsakovrstno izdelavo kož, po zelo ugodni ceni, oziroma pogojih. Podjetje slovi kot zelo solidno in je tudi dobro vpeljano. — Reflektanti se naj obrnejo na
MATIJO JURJAŠEVIČA, trg Središče 2 - ob Dravi.

Moderen politehnični zavod - Paris
20. letnik.
Otvoritev akademičnega leta 1931. dne 15 januarja. - Študij za inženerja »In Absentia« (studij doma) 2 leti (še v krajšem času za kandidate s posebno predizobrazbo). - Fakulteta: gradnja avtomobilov, aeroplanov, elektrarn, železobeton. - Centralna kurjava. - V francoskem ali nemškem jeziku. — Pravila in program: **General-Sekretariat (Dept. L. S. 7) T. M. P. 88, rue Hallé, Paris (14-e).**

Od dobrega najboljše je le
GRITZNER-ADLER
šivalni stroj in kolo
Elegantna izvedba, najboljši material
Novost: Šivalni stroj kot damska pisalna miza
Le pri
JOS. PETELINC - LJUBLJANA
TELEFON INTERURBAN 2913
Zmerne cene, tudi na obroke

Winnetou
Vem, da je Winnetou najbolj čitan roman. Poizkušnega snopiča nisem naročil, pač pa prosim, da mi pošljete sedaj I. zvezek, da ga prečitam. Ako mi ne ugaja, ga v ovoju s svojim naslovom vrnem tekom enega tedna nepokvarjenega in nezamazanega. V nasprotnem slučaju pa sem dolžan plačati Din 13·—. Moj naslov je:
Ime in priimek: .....
kraj: .....
pošta: .....
Izrežite ta oglas in ga pošljite Tiskarni sv. Cirila v Mariboru kot tiskovina (znamka 25 par)

Nenadoma nas je za vedno zapustil prečastiti gospod

Franc Kušar

nadžupnik v Mengšu

Vsi, katerim je svetil z lučjo zgleda in jih kot vesten pastir vodil h Kristusu, kakor tudi vsi, ki so ga poznali, naj se ga spominjajo v molitvah!

Pogreb se bo vršil v ponedeljek ob pol 10 dopoldne.

Mengeš, dne 14. februarja 1931.

STANKO ŠKRBE, kaplan.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA
BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA **D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)** TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979
Vloge nad Din 500,000.000·— PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik, Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split. Kapital in rezerve nad Din 16,000.000·—
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje
Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Franc Kremžar.